

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Dvo Piores Decretalivm Libri Continentvr

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

28. De appellationibus, recusationibus, & relationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95263](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95263)

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 669

De Appellationibus, recusationibus, & relationibus.

Tit. XXVIII.

S V M M A R I V M.

1. *Dilectores referuntur super hanc rubr. scribentes.*
2. *Appellationis materiam qui Dilectores trahent, contantur.*
3. *Appellare aliquando importat aliquem nominare, interdum significat accusare, nonnunquam importat remedium, de quo in presenti.*
4. *Appellatio definitur ut sit à minori indice etiam extra iudiciale procedere ad maiorem legi imē facta ordinaria pronocatio ad reparandam sententia iniquitatem, sive per malitiam sive per ignorantiam acciderit. Loco generis ponitur pronocatio, qua latissimē pater, & plerasque comprehendit pronocationes, qua proprie appellationes non sunt: ut constat ex cap. cūm sit Romanā, hoc tit. cum aliis. Dixa ordinaria, ut reiicerem subiunctias pronocationes. Adieci, è minori ad maiorem, tum ut ostenderem nequam appellari posse ad illos, qui cum inferiori idem tribunal constitutum, cap. Romanam, hoc tit. in 6. cum similibus, tum vel maximē, quia in hoc magna ex parte consistit substantia appellationis, c. 2. de consue. lib. 6. vbi gl. verbo officiali, vbi dixi. Insuper apposui, indice etiam, &c. tum ut reiicerem priuatas perlonas, à quibus propria non datur appellatio, tum ut comprehendenderem indicem etiam extra iudiciale procedentem. Deinde adieci particula, legi imē, ut includant omnes solemnitates requisiitae ad validitatem appellationis. Denique apponitur, ad reparandam iniquitatem, ut excludant alia remediū que directe, & principaliter non respiciunt iniquitatem, sed vel nullitatem sententia, vel aliud diuersum. Tandem adieci, sive per malitiam, sive per ignorantiam, ut utramque canam iniquitatem comprehendenderem, sive iniquitas à parte rei contigerit, sive de futuro speretur, iuxta exemplum cap. bona 5. ibi, ne quis eum presumeret molestare, inf. hoc tit.*
5. *Appellatio per quam necessaria fuit.*

UPER hanc rubr. scripserunt Zabatell. Io. Andr. Anan. Butr. Anchar. Panorm. Felin. Dec. Bald. Mantua. Beroi. Franch. Præp. Cujac. Guillelm. Durand. in breuiario iuris Canon. & in speculo iuris, lib. 4. sub hoc tit. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum, fol. 272. Martin. Mésnart. in epitome Decretal. fol. 84. Petr. de Ravenna in compendio iuris Canonici, Daniel Venator in analysi methodica iuris Pontifici, à pag. 210. Goffred. & Holt. in summa buis tit. Alex. Caffan. & Anastas. Germon. in paratitlis ad quinque libros Decretal. Zypa. in analysica postremi iur. Eccles. enarrat. pag. 135. Lancel. in inst. Canon. Canys. in summa iuris Canon. Cafarell. in eretom. eiusdem iuris, Barthol. Carthag. in exposit. titulorum eiusdem iuris, nouissimē Ioan. Honot. lib. 1. summi in Decretal. omnes sub hac rubr. & tom. 4. repet. super iure Canon. ad lib. 3. Decret. Matth. Nerutius. & Ioan. Crotus.

De materia huius tit. agitur apud Lusitanos in Ordine, Regia lib. 2. tit. 69. & 70. vbi parent meus, & apud Castellanos lib. 23. partit. 3. vbi Greg. & tit. 1. 6. lib. 3. Ordin. vbi Perez. & tit. 18 lib. 4. noua recop. vbi Azeued. Rebuff. tom. 3. ad lege Gallie, vrat. de appellat. Alexand. Trentacinq. variar. resol. lib. 2. tit. de appellat. Amat. Roderic. in præf. de modo, & forma videndi, seu examinandi processum, cap. ultim. Bellacom. Viulan. & alij tom. 2. commun. opin. lib. 7 tit. 22. cum fogg. Brunor. à Sole in locis communibus, verbo, appellatio, Cardos. in praxi iudicium, eod. verbo, Galganet de iure publico, lib. 2. tit. 40. cum fogg. & de appellationibus integras regulae ediderunt Bonincontrus tom. 5. præf. latus Dilect. fol. 55. Ioan. Ferrarius eod. tom. 5. fol. 62. Petr. Gregor. Tholos. Petr. Greg. Brederodius, Iul. Cæsar. Ruggellus, & Sigism. Seacca. de appellationibus temporum diuersis, Albericus Gentilis de appellationibus Ecclesia Africana ad Romanam Sedem, Marius Antonius Capella.

Appellare, sicut & appellatio multiplicem habet significacionem, aliquando enim importat si non proprio appellatio, tamen nomine dignitatis scilicet, vel officij aliquem nominare, de qua significacione agunt Dilectores in l. filii 28. §. 1. de condit. & demonst. si quid, §. vlt. ff. de legat. 3. l. si heredes 127. vbi Bart. annotavit, ff. de legat. 1. cap. quoniam Abb. 2. 14. de offici telegat. cap. requisiti 15. de testam. §. appellamus, l. ff. de aſſonib. Ali quando vero appellare significat accusare, l. ad indicium vocare, l. qui prior 29. ff. de indicium, & c.

in hoc sensu idem est quod interpellare, l. si fideiſſor 17. §. ultim. ff. de fideiſſor. ibi, cūm interpellatus reus, & ibi, cūm interpellaretur, post alios Coar. præf. c. 39. n. 1. vers. 3. & n. 7. vers. hinc etiam, in qua significacione intelligitur à nonnullis cap. de priore 31. inf. hoc tit. Ali quando tandem accipit propter importat remedium, de quo hic agitur.

Appellatio definitur, ut si à minori iudice etiam extra iudiciale procedente ad maiorem legitimē facta ordinaria pronocatio ad reparandam sententia iniquitatem, sive per malitiam sive per ignorantiam acciderit. Loco generis ponitur pronocatio, qua latissimē pater, & plerasque comprehendit pronocationes, qua proprie appellationes non sunt: ut constat ex cap. cūm sit Romanā, hoc tit. cum aliis. Dixa ordinaria, ut reiicerem subiunctias pronocationes. Adieci, è minori ad maiorem, tum ut ostenderem nequam appellari posse ad illos, qui cum inferiori idem tribunal constitutum, cap. Romanam, hoc tit. in 6. cum similibus, tum vel maximē, quia in hoc magna ex parte consistit substantia appellationis, c. 2. de consue. lib. 6. vbi gl. verbo officiali, vbi dixi. Insuper apposui, indice etiam, &c. tum ut reiicerem priuatas perlonas, à quibus propria non datur appellatio, tum ut comprehendenderem indicem etiam extra iudiciale procedentem. Deinde adieci particula, legi imē, ut includant omnes solemnitates requisiitae ad validitatem appellationis. Denique apponitur, ad reparandam iniquitatem, ut excludant alia remediū que directe, & principaliter non respiciunt iniquitatem, sed vel nullitatem sententia, vel aliud diuersum. Tandem adieci, sive per malitiam, sive per ignorantiam, ut utramque canam iniquitatem comprehendenderem, sive iniquitas à parte rei contigerit, sive de futuro speretur, iuxta exemplum cap. bona 5. ibi, ne quis eum presumeret molestare, inf. hoc tit.

S V M M A R I V M.

1. *Beneficij collatio facta post appellationem ex probabili, & verisimili causa interposita est ipso iure nulla.*
2. *Testis illegitimus in causa summaria repellitur.*
3. *In lex non admittens appellationem si causa est criminalis depositur.*

4. *Sententia*

¶ *Sententia alicuius censura si proferatur post appellationem est ipso iure nulla, potestque clericus pendente tali appellatione celebrare.*

C A P. Dilecti. I. Alex. III.

- SI post factam appellationem ex causa probabili, & verisimili index confert beneficium, collatio est nulla, & quicquid facit est irritum, & qui differt per sex menes conferre Ecclesias malitiosè, perdit ius sum, quod transfertur ad superiorum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabari. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchari. Butri. Bald. Panorm. Felin. Dec. Alex. de Neuo, Praepos. Beroi. Franch. VVamef. Cuiac. Vivian. in ration. secundi libri iuris Pontificij, pag. 288. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 324. remissione Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & nouissime de Valboea vbi supr. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 2. tit. 20. cap. 1. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 10. c. 1.
2. *Super quibus, &c.*] Notatur ad hoc quod testis illegitimus etiam in causa summaria repellitur, vt per Affl. dec. 3. 5. n. 9. Marant. de ordine ind. p. 6. art. 1. num. 3. 4.
3. In gloss. Grauem, ibi, deberet deponi Archiepiscopum, qui non detulit appellationem. Ergo iudex non admittens appellationem si causa est criminalis deponitur, vt per Marant. de ordine iudic. p. 6. art. 2. princ. verbo, quandoque appellatur, n. 2. 10. & n. 3. 99. in q. 6. princ. Boër. dec. 1. 5. n. 4. Lancel. de attent. cap. vii. de pend. attent. n. 2. 4. 3. Sigism. Scacc. de appellat. q. 1. 3. n. 10. & 1. 2. declarat, vt omnes poenae cessent quando index non admisit appellationem, qua non debebat admitti, donec felicit ei fuerit inhibitus, & n. 1. 3. pariter declarat, quando probabiliter dubitari posset, an appellatio esset admittenda, quia ratione probabilis dubij exculsatur.
4. In gloss. Post appellationem, ibi, qua si legitima fuit sententia suspensionis, vel interdicti, postea lata non tenuit. Notatur ad hoc quod sententia alicuius censura, vt est excommunicatione, suspensiō, & interdictum, si proferatur post appellationem, est ipso iure nulla, & tunc excommunicatione non fortitur effectum sum, & ideo clericus excommunicatus post interpositam legitimam appellationem, potest pendente appellatione absque aliqua irregularitate celebrare, Lap. alleg. 1. n. 2. Paris. conf. 2. 8. n. 2. 9. & 30. vol. 4. Lancel. de attentatis, p. 2. 6. 12. n. 9. 8. in prefat. & limit. 2. 6. 5. Campanil. in dixer. orio iuris Canon. rubr. 1. 1. c. 1. 5. n. 52. & 53. Scac. d. tract. iuris tit. q. 17. n. 12. & n. 4. vbi n. 55. ampliat etiam si appellatio sit extra judicialis, & n. 56. temperat quando iudex est datus cum clausula, appellatio remota, quia tunc ipse potest excommunicare etiam probabiliter appellantem, & num. 57. resolutus, quod dicens se esse excommunicatum post appellationem, debet hoc probare, & citat Rebuff. de nomin. q. 14. n. 23.

C A P. Inter cætera. II.

- A ppellatio generalis, id est, facta super omni causa, que contra appellantem posset aliquo tempore moueri non valer. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabari. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Praepos. Butri. Anchari. Dec. Bald.

Franch. Panorm. Felin. Alex. de Neuo, Cuiac. Vivian. in rationale secundi libri iuris Pontificij, pag. 289. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 324. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissime de Valboea vbi supr. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 2. tit. 20. c. 2. & est post Concil. Lateran. p. 10. c. 1.

¶ *Quia aduersus eum aliquo tempore, &c.*] Ergo à futuro grauamine appellari non potest, vt per Guid. Pap. tract. de appellat. q. 2. 6. n. 26. Sigismund. Scacc. eodem tract. q. 5. n. 12. c. vbi tamen n. 11. 0. resolutus posse appellari à futuro grauamine in casu quo grauamen esset irreparabile per appellationem subsequenter, & n. 11. 2. exemplificat in tortura futura, & n. 11. 4. pariter dicit à futuro grauamine posse appellari quando esset communatum per iudicem, quia ex praefenti communicatione dicitur causata iusta grauaminis causa, & n. 11. 5. resolutus appellationem extra iudiciale posse interponi à futuro grauamine.

S V M M A R I V M.

1. *Appellatio non datur à correctione legitima, quam facit Pralatus Regularis in subditum Monachum, nisi modum excederet, & n. 2.*
2. *Appellatio quando datur à correctione legitima secundum uniuscuiusque Religionis privilegia ostenditur.*
3. *Clericus subditus non potest à correctione appellare, quam facit contra eum ius superior.*
4. *Appellatio an à iure humano inuenta sit, ostenditur, & num. seqq.*
- 10 *Pralati Regularis recusari non possunt.*

C A P. Ad nostram. III.

R egulares, vel alij non possunt appellare à correctione legitima, quia appellatio non debet favere delinquenti, nisi in correctione excedatur modus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabari. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchari. Dec. Butri. Felin. Panorm. Bald. Henric. Alex. de Neuo. Praepos. Franch. Guid. Pap. Cuiac. Vivian. in ration. secundi libri iuris Pontificij, pag. 289. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 324. & tom. 4. repet. super iure Canon. ad secundum librum Decret. Matthæus Nerus & Ioan. Crot. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissime de Valboea vbi supr. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 2. cap. 3. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 10. c. 4.

Probat hic text. à correctione legitima, quam facit 2. Pralatus Regularis, putà Abbas in subditum Monachum, non dari appellationem, secus quando modum excederet, quo casu loquuntur text. in cap. de Prior, infra hoc tit. vbi Prior Regularis, qui appellationi Religioni non detulit, grauiter puniri inbetur, & capi- cies, de offic. Ordin. vbi dicit Pontifex, quavis in corrigendis excessibus sit appellationis refugium interclusum, non esse sua intentionis remedium appellationis omnino excludere, quasi id concedat vbi in correctione exceditur: ita docent in praef. gloss. Innoc. num. vnic. Hostiens. n. 6. Butri. etiam n. 6. Zabari. num. fin. Bald. n. 2. Abb. statim in princip. notab. 1. Praepos. n. 3. Alexand. de Neuo, n. 13. Franch. n. 3. Dec. n. 1. & Imol. num. fin. Nau. conf. 4. sub hoc tit. & conf. vnic. n. 6. de sentent. & re iudic. & conf. vnic. num. 8. vt ius pendente. & de Regular. com. 3. num. 5. 1. Azo. infit. moral. part. 1. lib. 1. 2. cap. 1. 1. quæf. 8. Fr. Emman. quæf. Regular. tom. 1. q. 2. 9. art. 2. & tom. 1. quæf. 5. 3. art. 1. 0. Quarant. in summa.

De Appellationibus, &c. Fit. XXVIII. 671

ma Bullarij, verbo, *Archiepiscopi auctoritas*, n. 20. §. 5. vers. conclusionem, auct. 18. Sayr. in clau Regia, lib. 12. c. 17. à n. 38. Sigism. Scacc. de appell. q. 17. limit. 26. n. 8. latè, & eleganter Sanch. in *præcepta Decalogi*, tom. 2. lib. 6. c. 8. n. 102. vbi cum Nauar. Azor. Sayr. & Fr. Eman. locis citatis, dicit non obstat Concil. Trid. sess. 2. 5. de Regul. c. 4. quia non interdict appellacionem ad superiorum, sed recessum à Monasterio prætextu superioris adiungit. & idem Sanch. loco citato, n. 103. cum Abb. in cap. cum speciali, §. fin. n. 3. & ibi Alex. de Neuo n. 8. ac Præpos. in fin. contra alios Ordinarios ibidem resoluit, siue iudicialiter, siue extra iudicialiter procedatur, integrum non esse appellare quando superius non excedit regulæ limites, secus quando illos transgreditur. Sic pariter à correctione fraterna non appellatur, quando tamen corrigens modum excessit, liberè permittit ab excessu. Greg. Tholos. de appellat. c. 10. n. 1. & 8. Ruginel. eod. tract. §. 2. c. 3. n. 21. 9. Salgado de protet. Regia tom. 1. p. 4. c. 3. n. 18. vbi n. 17. ex Nauar. conf. 2. de appell. & Apost. de iudic. c. 1. n. 21. 1. aduertit quod licet ab appellacione non appelletur, ex Concil. Trid. tamen si visitator excedit modum, appellatio licita est.

3 Attentis verò Religionum priuilegiis quid sentiendum ostendit Sorb. in compendio priuilegiiorum Mendicant. verbo, appellare, vbi, n. 1. assertit statuisse Bonifac. VII. non licere Fratibus Franciscanis à correctionibus Prælatorum eiusdem Ordinis aliquatenus appellare, & n. 3. refert Iulium II. prohibuisse sub pena excommunicationis Fratribus, & Sororibus Ordinum Prædicatorum appellare à mandatis, & ordinationibus Prælatorum dicti Ordinis, & verbo, generalis, n. 11. & 12. dicit Sextum I V. concessisse Augustinianis, & Carmelitanis, vt Generalis eorum possit suum munus obire reiecta quavis appellacione ab eius præceptis, monitionibus, ordinationibus, & mandatis, vel decretis, qualiter autem intelligantur hæc priuilegia, vide per suprà citatos, præcipue Azor. Fr. Eman. & Sayr. & addit. Petr. de Ledelina in sum. p. 2. tract. 8. c. 24. immediate 8. concl. Et quod Fratres S. Francisci de Observantia non possint appellare ad Protecotorum, aut superiores Regulares quando à Generali, Ministeris Provincialibus, vel Guardianis pro culpis leibus, disciplina, vel alia penitentia in refectorio vel alibi facienda, iniungitur sub pena triduani carceris emancipationis, ac ieiunij in pane & aqua, refert decretum Quarant. in sum. Bullarij, verbo, Monasteria, & convent. pag. milii 434.

4 Amplia principalem text. conclusionem in correctione, quam facit superior contra subditum exemplarem, id est, contra Clericum, quia nec is potest à correctione appellare, ita in presenti Innoc. num. vni. Bald. n. 2. Abb. n. 7. & 8. Alexand. de Neuo n. 13. & 14. Rebut. tom. 3. ad leges Gallie, tit. de appell. art. 7. gloss. 2. n. 24. vers. undecimo, Petr. Gregor. tract. de appell. lib. 4. c. 10. n. 7. vers. in Gallia, Sigism. Scacc. limit. 26. n. 9. & facit Concil. Trid. sess. 2. de reformat. c. 1. ibi, ne appellatio executionem hanc que ad morum correctionem pertinet, suspendat.

5 Non ideo est inuentum, &c.] Ergo appellatio à iure humano inuenta est, quod idem colligi videtur ex l. 2. ver. ex alii, ff. de origine iuris, ibi, lege lata factum est, & l. vni. C. de sentent. prefelli præ. ibi, legum adm. inculca. Sed oppositum, imo inuentum esse à iure naturali, ex eo deduci videtur quod appellatio defensio est, cap. omnis oppressus, 2. q. 6. cap. cum specialis 6. §. porro, ibi, ad prefidum innocentia, cap. suggestum 15. c. reprehensibilis, 2. 6. vers. ff. vero, hoc tit. c. significauerunt 11. de excepti, quæ quidem defensio iuris naturalis est, Clem. p. p. foral. §. ceterum, de re iudic. c. 1. de caus. poss. ff.

Quare Doctores varias resolutiones excogitarunt pro prædictarum opinionum conciliacione, & primo loco Abb. in rubr. huic tit. n. 6. Dec. 9. & Beroi. n. 57. Soat. in præl. tom. 1. p. 6. in proœm. ex n. 6. distinguendum putant inter ea, quæ sunt de substantia appellacionis, & inter ea, quæ respiciunt formam, & solemnitates extrinsecas, vt si ad substantiam spectent iuris sit naturalis, iuxta text. quem sic accipiunt, in d. & porro, d. cap. suggestum, d. cap. significauerunt, cum alii; si autem ad formam & solemnitates, innentum sit iuris civilis, d. l. 2. vers. ex alii 1. & 2. & d. l. vni. cum similibus.

Secundo loco Pinel. ad 1. p. rubr. C. de rescind. vend. c. 2. n. 22. propè fin. exigitur appellacionem propriè neque naturalem, neque ciuilem defensionem esse, propria namque defensio, vt ille credit, consistit in eo quod reus plenè audiatur, argum. d. §. ceterum, & d. c. 1. quod autem sint plures instantiæ, & plura tribunal a deantur, non concludit faciendam fore parti iustitiam, quia nemo scire potest quod magis in secunda, quam in prima iustitia ministrabitur.

Tertio loco Abb. in cap. dilecto, ex n. 1. 3. de except. Dec. n. 9. in rubr. huic tit. & in c. 1. n. 3. de rescript. Marant. de ordine iudic. cap. de appellat. n. 3. 40. plures, vt per Couar. præl. c. 2. 3. n. 6. & per Pinel. dilecto loco, vers. dixi, fatentur appellacionem defensionem quidem esse non naturale sed ciuilem, quia illa potest per pactum à litigantibus remitti, l. vlt. in fine, C. de temp. appellat.

Ego verò reieci his atque aliis aduertendum duxi duplice posse appellacionem expendi, vel prout de se continet proxima defensionem, vel prout dicit formam, & ceteras solemnitates, sine ad substantiam, siue ad accidentia referantur. Primo modo appellatio à iure prouenit naturali, non sic dicendum in secundo. Ratio est, quia omnis defensio, siue in corpus, siue in cetera bona dirigitur, quando rationi iniuitatur, à iure prouenit naturali factem per necessarias consequentias, unde omne illud per quod ab iniuriis, seu non iure factis liberamur, prout tendit in nostram defensionem, dicitur esse iuris naturalis, l. vlt. vim 3. ibi, auge iniuriam propulsimus, ff. de iust. Si expendas iniuriam prout dicit aliquid non iure factum, vt in l. 1. in princ. ff. de iniur. explicat Bart. n. 5. in d. l. 7. vim, Sot. lib. 3. de iustit. q. 1. art. 3. ad 2. Couar. in Clem. ff. furiosus 3. p. 5. n. 1. Nau. in cap. ita quorundam notab. 1. n. 12. Quia ratio longè aliter se habet in forma essentiali & ceteris accidentibus, quæ postea à iure ciuili sunt instituta, & hoc posterius membrum apud omnes in confessio est circa solemnitates appellacionis responentes modum, tempus, & alia id genus, Marant. Couar. Pingl. & Soat. dicit locis. Adieci, prout de se continet proxima defensionem, quia licet per accidentem possit contingere quod appellans non defensatur, quinimodo sententia reformat in peini, l. 1. in princ. vers. licet, ff. hoc tit. illud non tollit medium esse ordinatum sua natura ad defensionem, d. l. 1. in princ. in hunc sensum intelligenda, quamvis aliter expedit. Pinel. d. n. 2. vers. quæ conciliatio.

In glof. Minus, fin. ibi, nec admittuntur recompensations. Notatur ad hoc quod Peteti Regulares recusari non possunt, vt per Host. in presenti n. 9. Innoc. in cap. cum speciali, num. pen. inf. hoc tit. vbi Ioan. Andr. in fine, Præpos. & Alex. de Neuo etiam in fine, declarat optime Sanch. d. c. 8. n. 11. Vnde latius ad d. c. cum speciali.

S V M M A

- 1 Appellans si infra terminum à iudice quo appellauit, vel à se ipso statuimus, appellationem non prosequitur, sententia vel iudicio illius stare compellitur.
- 2 Index Ecclesiasticus potest appellanti præfigere terminum ut intra illum coram superiori cum processu se presentet, & eo tempore elapo declarare appellationem esse desertam.
- 3 Index qui non detulit appellationi an possit præfigere terminum appellanti ad eam prosequendum.
- 4 Index à quo, an possit arctare terminum appellanti ad prosequendum, seu petendum Apostolos.
- 5 Appellatio tacite sublata censetur sub illis verbis, sine contradictione aliqua.

C A P. Personas. IV.

- A**ppellans in termino competenti præfigo vel à iudice, vel à se ipso ad audeundum indicem appellationis, si non prosequatur causam index à quo compellere debet talem appellantem stare suo iudicio super causa, remota appellatione. Quid si talis sibi ipsi terminum prolixum præfigat, index à quo moderari debet dictum terminum, id est competenter assignare, quo elapo carisdictiōnem reassumit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Præpos. Anch. Butr. Bald. Dec. Panorm. Felin. Alex. de Neno. Franc. Guid. Pape, Cuij. Cened. collect. 17. Viuian. in ration. secundi libri iuris Ponif. pag. 289. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 324. & tom. 4. repet. super iure Canon. ad secundum librum Decret. Io. Crot. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & nouissimē de Valboa ubi supra referunt ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 30. c. 4. & est post Concil. Lateran. p. 10 c. 5.
- 2 Collige ex text. iudicem Ecclesiasticum posse appellanti præfigere terminum, ut intra illum coram superiori cum processu se presentet & eo tempore elapo declarare appellationem esse desertam, ut per Duen. reg. 42. limit. 22. Marant. de ordine iudiciorum, p. 6. tit. & quaque appellatur, n. 235. Rebuff. tom. 3. ad leges Gallie, tit. de appell. art. 19. gloss. 1 n. 13. Et an possit index, qui non detulit appellationi præfigere terminum appellanti ad prosequendum appellationem, vide Sigism. Scacc. in tract. huius tit. q. 14. n. 15. & 16. an eo ipso quid iudex præfigit terminum ad prosequendum appellationem, censetur illa admittere si à principio non fuerit recepta, & n. 21. utrum index à quo volens præfigere appellanti terminum ad prosequendum appellationem, debeat illum præfigere eodem contextu, quo appellationem admittit.
- 4 Prolixum terminum præfixerit, &c.] Ergo potest index à quo, arctare terminum appellanti ad prosequendum, seu petendum Apostolos, illudque limitare, de quo &c. col. in praxi Episcop. p. 1. verbo, appellatio, s. 15. Sigism. Scacc. d. tract. q. 15. n. 214. cum seqq. vide ad cap. ex insinuacione 50. sup. hoc tit.
- 5 Sine contradictione aliqua, &c.] Notatur ad hoc quid his verbis tacite subintelligitur sublata appellatio, ut per Lancelot. de attent. p. 2. c. 1. 2. limit. 8. n. 45. Ruginel. in tract. de appell. q. 17. limit. 1. n. 36. cum seqq. Gonzal. ad reg. 8. Cincel. gl. 9. in annot. sub n. 2. 18. Cef. Contard. in l. unicus in notab. n. 2. 3. C. si de nom. possit. Salgado de protest. Regia tom. 1. p. 2. c. 8. n. 107.

- 1 Appellans ad prosequendam appellationem habet anum, & n. 2. alterum verè ex causa, ut n. 3.
- 4 Appellans si infra tempus datum ad prosequendam appellationem prosequitur, appellatio habeatur pro deferta.
- 5 Appellatio datur à sententia appellationis deferta cum sit interlocutoria habens vim diffusivam.
- 6 Impedito non currit tempus prosequenda appellationis, nisi facile impedimentum possit removeri.
- 7 Impedimentum ob quod non potuit quis appellatione prosequi est probandum per testes, vel instrumenta, aut conjecturas, sine aliis modis arbitrio iudicis relinqendos.
- 8 Impedimentum non excusat nisi facta protestatione.
- 9 Compromissio pendente non currit terminus prosequenda appellationis.
- 10 Panperitis sitius cursum fatalium, etiam si appellanti culpa causata esset.
- 11 Panper quis censendus sit discretioni iudicis commisum existit, ex personarum & circumstantiarum qualitate.
- 12 Minoris datur restitutio aduersus lapsus fatalium prosequenda appellationis ob negligentiam tutoris causarum, quamvis tutor soluendo existaret.
- 13 Restitutio petens an debeat se lesum probare ostenditur.
- 14 Appellationem ad effectum introducendi potest iudex à quo tempus unius anni, seu bienniū recessu moderari, secundum locorum distantiam, & personarum, ac negotiū qualitatem.
- 15 Index à quo potest præfigere terminum appellandi ad docendum de prosequitione appellationis.
- 16 Tempus prosequenda appellationis partes prorogare non possunt.
- 17 Index non potest augere terminum ad appellationem interponendam concessum.
- 18 Lairones insignes statim puniuntur non admissa appellatione.
- 19 Appellatio non datur in notoriis tam civilibus, quam criminalibus.
- 20 Cittatio non est necessaria cum clarum est absenti defensione non competere.

C A P. Cùm sit Romana. V.

- A**ppellans ad prosequendam appellationem habet unum anum, aut ex necessaria, & euidenti causa duos: sed hos terminos index à quo potest abbreviare secundum distantiam locorum, & qualitatem negotiū & personarum. Quid si in hoc termino non est prosequutus causam, si post sententiam appellavit, sententia tenet, & ipse casit à causa, nec amplius audiatur potest super negotio appellans; si vero appellavit à gravamine, & ante ingressum huius hic appellans postea audiatur super illo negotio, quia Canones permittunt appellare extra iudicium, non enim dicunt appellationes, sed prouocationes ad causam. Si vero appellavit ante sententiam post item contestata, cogi potest stare iudicio iudicis ad quem, id est, appellationis, vel iudicis à quo. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butr. Bald. Panor. Henric. Dec. Franch. Felin. Guid. Pape, Præpos. Beroi. Mantua, Alex. de Neno, Cuij. Viu. in ration. 2. libri iuris Ponif. pag. 290. Alagon. in compend. iuris Can. pag. 325. & tom. 4. repet. super iure Canon. ad secundum libr. Decr. Ioan.

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 673

Ioan. Crat. remissum Casal. in anno. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 5. & est post Concil. Lateran. pari. 10. cap. 3.

2. *Huiusmodi appellavit annus indulgetur.* Notatur ad hoc quod appellans ad prosequendam appellacionem habet annum, ut per Fachin. lib. 1. controverfa. cap. 79. Bernard. Graue. ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 141. Sigism. Scacc. de appellat. q. 14. n. 1. vers. in primo. Potest tamen statuto primum anni fatalis brevius confitiri, ex Mafcard. concl. 117. n. 2. vnde apud nos Lusitanos per Ordin. Regiam, lib. 3. tit. 70. §. 3. tempus lex mensium assignatur ad prosequendam appellacionem. Sic etiam per statutum Capitolini. lib. 1. c. 81. fatalia in secunda instantia sunt sex mensium.

3. *Aus necessaria, & evidenti causa triennium.* Ergo secundus annus datur ex causa, Marant. de ord. indic. p. 6. actu 2. princ. verbo, quandoque appellatur, sub n. 228. vers. sequitur modo, Veftr. in praxi lib. 3. c. 5. n. 2. Sfort. Odd. de restit. in integr. q. 70. art. 1. n. 1. Flamin. de resign. lib. 11. q. 13. n. 40. Sigilm. Scacc. de appellat. q. 15. n. 27. vbi n. 28. cum Marc. Anton. Bald. in tract. de tempore utili. c. 6. n. 1. dicit differentiam esse inter primum, & secundum annum, quia primus conceditur simpli- titer, & secundus ex causa, & idem Scacc. n. 10. post Neuz. cons. 41. n. 8. & 19. & Sfort. Odd. q. 70 art. 6. & 70. sub n. 35. & 36. resoluit cum secundus annus concedatur ipso iure, non posse ante lapsum primi anni, concedi per viam restitutionis in integrum aliquod tempus aduersus lapsum d. primi anni, & n. 34. assit secundum annum non concedi nisi concur- rentibus quatuor, primò quod appellans non potuerit ex necessaria, seu iusta causa impeditus prosequi, & terminare appellacionem in primo fatali; secun- dò, quod ipsa causa necessaria, & iusta si evidens; tertio, quod si non fuerit toto tempore impeditus, fecerit aliquid in primo anno; quarto, quod lapsus sit primus annus, nam eo non elapso non conceditur secundus; refertur Guid. Pap. in tract. huius tit. q. 10. sub n. 64. qui dicit quod finito primo anno debet appellans probare causam impedimenti, qua si iusta sit, index declarabit ei competere secundum annum datum à lege.

4. *Infra quod si is qui appellavit, &c.* Notatur ad hoc quod si infra tempus datum ad prosequendam appellacionem, appellans non prosequitur, appellatio has- beetur pro deferta, & rata manet sententia, intellige sententia prolata super desertio appellante requi- sito. Ordinatio Regia Lusitan. d. tit. 70. §. 3. in fine, Surd. cons. 139. n. 13. cum seqq. Lancel. de attentatis cap. 12. ampliat. 1. n. 39. cum seqq. Camill. Borrell.

5. *in summa omnium decisi. tit. 44. de circa. num. 213.* à quo sententia deferta appellatio; datur appellatio, cum sit interlocutoria habens vim diffinitiæ, de quo vide Capel. Tholos. decisi. 364. n. 3. vers. veruntamen. Crauet. cons. 181. n. 2. Bellacomb. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 21. n. 12. pag. 309. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 67. n. 5. Franc. Mar. decisi. 1. & decisi. 461. n. 3. vers. quod quando appellatur ab interlocutoria, 22. Hieron. à Lau- rent. Auerion. decisi. 3. n. 2. Breder. tract. de appella- tion. part. 2. tit. 41. col. 683. versio. quia sententia super desertio; Perez ad tit. 16. lib. 3. Ordin. pag. 743. Parlad. lib. 2. rerum quotidianarum, cap. fin. §. 1. n. 11. Sebalt. Nauius in 1. si expessum 19 n. 26. cum seqq. ff hoc tit. Et attentata post appellacionem à sententia desertionis reuocantur, Lancel. d. cap. 12. ampliat. 1. Seraphin. decisi. 300.

6. *Sunt tamen aliqui casus, in quibus appellans ex- cusatatur à desertione. Primus est in impedito, con-*

Tom. I.

tra quicun appellacionis prosequenda terminus non currit, Flamin. de resign. lib. 11. quest. 13. n. 13. Ignat. del Villar. in syllva respons. lib. 1. respons. 15. quest. 4. n. 11. nisi facile possit remoueri, Flamin. d. q. 13. num. 27. & 28. Menoch. cons. 100. num. 127. Surd. decisi. 189. n. 30. Et ideo impedimentum est probandum, vt per Ioseph. Ludouic. Perus. decisi. 36. Surd. de alimen. tit. 4. quest. 15. n. 52. Menoch. de arbitr. casu 118. n. 2. Flamin. d. quest. 13. n. 21. cum seqq. Mafcard. de probat. concl. 116. n. 13. cum seqq. & concl. 884. & concl. 1273. n. 16. & 17. Bernard. Graue. ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 143. consid. 1. Probatu- huiusmodi impedimentum per testes, vel instru- menta, aut coniecturas, siue alios modos arbitrio iudicis relinquendos, quando alter probari non pos- sit, Flamin. d. q. 13. à n. 21. Vnde si probari non pos- sit per testes, quia difficultissimum est, poterit probari per instrumentum, dummodo non agatur de magno praedictio, & homo sit integer, ita Mafcard. concl. 116. num. 15. adhuc tamen appellatus contrarium probare poterit ex eodem Mafcard. concl. 884. n. 11. Bernard. Graue. d. consid. 1. n. 2. Et quod impedimen- tum in hoc casu non excusat, nisi facta protestatio- ne, tenent Flamin. d. q. 13. n. 20. Menoch. cons. 100. n. 118. Mafcard. concl. 116. à n. 7. vbi n. 12. resoluit, quod si impedimentum est facto iudicis, debet appellatus protestari; si vero facto ipsius appellantis, non est necessaria protestatio, Ignat. del Villar. d. q. 4. num. 11.

Secundus casus, in quo prosequenda appellatio- nis terminus non currit, est pendente compromisso, de quo Bellacomb. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 2. n. 19. pag. 319. vide tamen que Sigism. Scac. in tract. huius tit. q. 12. n. 10.

Tertius est ratione paupertatis, nam illam vi. Et cursum fatalium fistere tener Anton. Thesaur. Pedem. decisi. 10. n. 5. Boët. decisi. 247. sub n. 14. vers. & etiam videtur, Fulcr. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 54. n. 64. Lancel. de attent. part. 2. cap. 12. ampliat. 2. n. 56. Veftr. in praxi lib. 7. cap. ultim. in fin. n. 20. Marc. Anton. Bard. in tract. de tempore utili. cap. 4. n. 2. vers. de impedimento, Benincal. tract. de paupertate, quest. 9. specul. 3. à n. 4. versio. tamen paupertatis, Si- gism. Scacc. d. quest. 15. num. 45. vbi num. 5. id limitat in eo loco vbi ex statutis, vel prouisione Principis gratis, & amore Dei scripture, & omnia ne- cessaria dari debent, Alexand. Randen. de analog. c. 12. m. 18. 5. Alexand. Trentacinq. var. resol. lib. 2. tit. de appell. ref. 6. n. 5. Quod obtinet etiam si paupertas cul- pa appellantis cauila est, vt de aequitate esse suscep- tibilem. Ex Ioan. Andr. Imol. & Felin. refert. Viu. d. decisi. 263. n. 8. quicquid aliter resoluant Lancel. d. c. 12. m. 16. Tiber. Decian. respons. 121. n. 20. vol. 3. Steph. Gratian. March. decisi. 34. Alex. Trentacinq. d. ref. 6. n. 6. Paupertas in dubio presumitur, Conat. lib. 2. cap. 6. sub n. 3. tanquam qualitas natura conuenient secundum quam quilibet nascitur natus, & pauper, Cauil. decisi. 2. 2. 3. n. 1. Quis pauper confundus sit dif- ficitio- nis iudicis commissum exigit ex personarum, & cir- cunstanciarum qualitate, vide Mynsing. cent. 4. obseru. 97. Menoch. de arbitr. cas. 65. & de prof. lib. 6. praf. 25. Mafcard. de probat. concl. 1154. Surd. de alimen. tit. 7. 9. 9. n. 10. & decisi. 61. n. 4. & cons. 491. n. 1. Farin. in tract. crimin. q. 57. n. 93. cum seqq. Hondon. cons. 93. n. 3. & 30. vol. 1. Gonadal. ad reg. S. Canez. gloss. 2. n. 43. Giurib. Sicilie decisi. 18. num. 5. Rot. in Ferrarien. alimento- rum 28. Iun. 1613. coram bon. mem. Buratto inter eius im- pressas decisi. 15. n. 2. vbi Ferent. in anno. lit. B. num. 9. Et alios casus recenset Scacc. d. q. 15. à num. 4. vbi de carcerato, & n. 56. de illo, qui non potuit habere.

L 11 instru

instrumenta facientia ad causam, & n. 57. de impedimento procedente ex facto procuratoris, seu nuntij, & a num. 181. vtrum appellans impeditus debeat protestari.

Quartus in minore, cui datur restitutio aduersus lapsum fatalium prosequenda appellationis ob negligientiam tutoris caularum, quamvis tutor soluendo existeret, ita Vincent. de Franch. Neapol. decis. 473. num. 3. quicquid Ignat. del Villar. d. respons. 1. quæst. 5. 13. n. 9. dicit quod minor restitutio aduersus lapsum temporis dat ad appellationem prosequendam, quando tutor, vel curator non est soluendo. Sed quæstio gravis est an restitutio petens laetus se probare debet in qua vna tenet opinionem minorem restitutioem fatalium petentem necessitatem habere de lascione probare, se nimis bonum ius in meritis facere, quam quidem nominatim admittunt Mynsing. censur. 4. obseruat. 17. vers. sed Cæstrensis. Handed. conf. 2. 8. num. 24. vol. 1. Cacher. Pedem. decis. 1. 58. Vincent. de Franch. Neapol. decis. 473. n. 4. Alex. Rauden. lib. 1. respons. 13. num. 57. 2. cum seqq. Marcel. Calac. in tract. de modo articulandi, vel probandi, gloss. M. §. 2. sub n. 139. vers. sed imo. Verum altera opinio contrarium tenet, quam quidem tuerunt Gabr. commun. lib. 2. tit. de minoribus, concl. 2. num. 2. Mafcard. de probat. concl. 1. 273. n. 47. Amat. Roder. i. præst. de modo, & forma videnti de seu examinandi processum, c. 8. n. 22. cum seqq. Sunt qui dissidentium harum opinionum conciliacionem offerant in hunc modum, aut minor est reus, & tunc non appellando dicitur laetus, vt eo ipso decernatur restitutio: aut actor est, & tunc non appellando non dicitur laetus absque alia probatione, ita relati per Roman. d. concil. 2. n. 3. & diserte admittit Cacheran. d. concil. 1. 58. n. vlt. Sed aliam conciliacionem ex Sfortia adducit Menoch. de presumpt. lib. 3. presumpt. 8. 2. sub n. 9. aut inquit, loquimur de aliqua probatione saltem summaria ad docendum qualiter de bono iure petetis restitutioem in integrum, & hoc casu vera est communis sententia, quod scilicet necessaria fit probatio iusta causa: aut loquimur de probatione plena facienda super bono iure minoris in causa principali, & hoc casu probatio non est necessaria, ita procedit opinio aduersus communem. Declaratur tamen hac conciliatio vt in casu, quo ipse minor necessitate non habet probare lactionem, appellatori tamen integrum fit probare minorem non esse laetus, seu ius non souere, vt per Sfort. de in integr. restitutioem, q. 6. 3. art. 4. sub n. 36. p. 1. Mafcard. de probat. concl. 1. 273. num. 46.

Nisi forte index, &c.] Notatur ad hoc quod ad effectum introducendi appellationem index a quo potest tempus vnius anni, seu biennij, resciſus moderari secundum locorum distantiam, & personam, ac negotij qualitatem, vt per Sigism. Scac. in tract. huius tit. q. 14. n. 50. vbi n. 51. dicit quod index a quo potest præfigere terminum ad prosequendam appellationem, id est, ad introducendam causam appellationis coram iudice ad quem non verò ad finiendam, expediendamque prosequitionem, & causam appellationis, quia effet imponere legem iudicii ad quem, quod index a quo non potest facere.

Nec amplius super eodem negotio, &c.] Intellige quando terminus effet assignatus appellanti, qui habet legitimam personam prosequendi appellationem, non autem procuratori, qui non potest illam profici qui defectu mandati, vt per Steph. Gratian. discept. forens. cap. 155. num. 45. Potest enim index a quo præfigere terminum appellanti ad docendum de prosequitione appellationis, vt per Lancelot. de attent. appell. pend. cap. 1. 2. limit. 13. num. 1. & 3. & limit. 14.

n. 1. & 8. Rota apud Farin. decis. 8. 1. num. 3. part. 1. recent.

In gloss. Resciſus tempus, ibi, sed nunquid est illud, 16 &c. Notatur ad hoc quod tempus prosequenda appellationis partes protogare non possunt, vt per Bart. in authent. si tamen, n. 3. C. de temporibus appellari. Vestr. in praxi lib. 7. cap. vlt. num. 18. Vbi Gravat. n. 42. in verbo, licet tempora, Mathef. sing. 2. 4. incipit, nota quod tempus, Tiraquell. de retrat. tit. 1. §. 8. gloss. 2. n. 14. Capel. Tholof. q. 197. Auend. respons. 2. n. 6. Perez l. 1. in fin. tit. 10. lib. 3. Ordin. pag. 740. Sigism. Scac. de appell. 2. 14. n. 50. Bobadil. in sua politica, lib. 3. cap. 8. n. 190. Ignat. del Villar. d. respons. 1. 5. q. 5. à præ. Quicquid aliter velint Marant. de ordine iudic. part. 6. art. 2. de appellat. n. 236. Socin. reg. 226. in fin. Thesaur. Pedem. decis. 2. 44. n. 7. Cacheran. decis. 2. 8. n. 16. Sigism. Scac. d. q. 15. n. 188. Sic & eodem modo terminum ad applicationem interponendam concessum iudicem augere non posse tenent Tiraq. de retrat. tit. 1. §. 1. gloss. 104 n. 32. & 8. gloss. 2. sub n. 43. & tit. 2. §. 1. gloss. 7. n. 29. Marant. d. it de appellat. num. 2. 49. Bellacomb. & Vin. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 2. 2. n. 5. & 6. Brunor. à Sole in locis communibus, verbo appellatio 38. Azeud. l. 2. n. 4. tit. 18. l. 4. noua recop. Thesaur. decis. 2. 44. n. 3. Soar. de Pace in præt. tom. 2. p. 5. c. vni. n. 5. Brederod. de appell. p. 2. tit. 6. col. 2. 12. vers. appellatio est deserta, Gama L. sit. decis. 2. 17. in fin. Prax. Epif. verbo iustitia, §. 7. Ignat. del Villar. d. respons. 1. 5. q. 5. à præ. Sigism. Scac. d. q. 15. n. 214. vbi n. 220. dicit hoc non habere locum in Rota, quia Innoc. V. I. concessit Auditoribus Rota Romana facultatem, vt possint prorogare fatalia appellationis semel, bis, ter, & quoties arbitrio Auditoris videbitur, & citat post alios Vestr. in praxi lib. 3. c. 5. sub n. 4. Marchesan. de commissionib. p. 1. commiss. 7. prorog. fatalium, c. 1. n. 8. Ruginel. in tract. huius tit. §. 10. gloss. 1. n. 50.

§. Præterea.

Probat hic §. insignes latrones statim puniti non admissa appellatione, vt per Marchesan. part. 2. in commiss. appellat. cap. 2. sub num. 32. Marant. de ordine iudic. part. 6. art. 2. princ. verbo, & quandoque appellatur, limit. 7. n. 296. Farin. in praxi crimin. q. 101. n. 53. Scac. de appellat. q. 11. limit. 4. n. 79. Salgado de protest. Regia. tom. 1. part. 3. cap. 14. num. 28. & quod famulos latro non appelleret etiam attenta benignitate iuris Canonici dicit Lancel. de attent. p. 2. cap. 12. limit. 5. n. 25. & qui dicantur insignes latrones, tradit Farin. d. q. 101. n. 54. Vnde etiam in crimine gravissimo raptus virginis denegari appellationem resoluunt Marant. d. verbo, & quandoque appellatur, limit. 6. n. 295. Farin. d. q. 101. n. 48. Sigilm. Scac. d. q. 17. limit. 4. n. 77. vbi cum Farin. vbi proximè n. 49. & 51. hoc declarat procedere in principali raptore, & non in sociis, & auxiliatoribus: item si sit plenè concensus per claras probationes non verò si probationes non sint claræ; item quando mulier fuit rapta, & etiam cognita, non verò si rapta & non cognita, de quo etiam Salgado. d. c. 1. 4. ex n. 37.

Nisi forte manifestus, &c.] Notatur ad hoc quod in notoriis non datur appellatione tam in civilibus, quam in criminalibus, in quibus non obstante appellatione, potest index ad executionem sue sententie deuenire, vt per Anton. Gom. tom. 3. var. c. 2. n. 47. Bald. tom. 2. commun. lib. 7. tit. 14. n. 10. pag. 321. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 21. n. 117. Scac. d. q. 17. limit. 4. à n. 13. vide latius ad c. consuluit 4. infra. hoc tit.

Et irrequtum, &c. Notatur ad hoc quod citatio non est necessaria, cum clarum est absenti defensio-

nem

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 675

nen non competere, ut per Menoch. de arbitri. lib. 1. q. 17. n. 14. & dixi plenè ad cap. cian olim 12. sup. de sent. & re iudic.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellans in una causa à iudice etiam suo ordinario, potest in alia coram eodem conueniri, nisi illum ut suspectum recusat.
- 2 Index sola appellatione interposita in una causa, seu articulo, potest recusari uti suspectus in aliis causis.
- 3 Indice plures damnati, & corrupti odio prosequuntur appellantem.
- 4 Indice aliqui adeo indignantur, ut pars grauata timeat appellare.
- 5 Recusari potest in una causa qui grauauit in alia.

C A P. Ad hæc. j. VI.

- 1 Vando quis in una causa appellavit ab aliquo iudice, quavis suo ordinario, si postea accusatur, vel conuenitur de alia causa coram eodem, potest illum tanquam suspectum recusat, alioquin debet eius stare iudicio. Colligunt ex Ordinariis. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butt. Felin. Bald. Dec. Panorm. Henric. Alex. de Neu. Franch. Guid. Papæ, Mantua, Präpos. Cujac. Viu. in ration. 2. libri iur. Pontif. pag. 291. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 32. remissiù Ximen. in conc. p. 1. & 2. nonissimè de Valboa ubi sup. refertur ab Anton. Aug. collect. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 6. & est post Concil. Lateran. p. 10. c. 15.
- 2 Probat hic text. ex sola appellatione interpositio- ne in una causa, seu articulo (grauamini etiam non probato) potest iudicem reculati uti suspectum in aliis causis, qui aliquavis iniuria videatur inferri iudicii à quo appellatur, ut per Franch. hic n. 3. vers. sed Imola, Sigism. Scac. de appell. q. 17. l. 1. m. 47. memb. 3. n. 4. & multi iudices damnati, & corrupti odio prosequuntur appellantem, Rebuff. tom. 3. ad leges Gallie, tractat. de appell. in prefat. sub n. 3. 5. vers. ratio, & aliqui iudices adeo indignantur, ut pars grauata timeat appellare, ut testatur Scac. d. tract. q. 6. a. n. 8.

Collige ex text. quod appellatio interposita super uno articulo separato, non suspendit iurisdictionem iudicis à quo in aliis articulis separatis, nec eam devoluit, quemadmodum proposita in una causa diversa in alia diversa suspendere non potest, ut per Salgado de prote. Regia, tom. 1. p. 3. c. 13. n. 10.

Eum potest si voluerit tanquam sufficiet, &c.] Notatur ad hoc quod recusari potest in una causa, qui grauauit in alia, ut per Narar. in cap. cian contingat, de rescript. in causa 20. nullitate, n. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellantibus parte una ad Papam, altera ad inferiorem, seruetur appellans ad Papam comparere ad citationem iudicis inferioris, saltem allegans appellationem suum, alias valebit processus factus a minori, nisi scirerit appellationem interiectam ad Papam.
- 2 Appellare à sententiis per eodem negotio potest utraque pars, & quid quando ad diversos iudices, & qui eorum cognoscere valeat ostenditur.
- 3 Appellatio valet in absentia eius, qui sententiavit dummodo postea illis, vel parti notificetur.

Tom. I.

- 4 Iurisdictio licet posse opposita exceptione elidi, nihilominus interim prorogari.
- 5 Index si sciens re vera non esse indicem competentem in aliqua causa, & nihilominus prouantibus se esse competentem in ea, gesta per eum in hoc casu non valebunt.
- 6 Laici si sunt de terris Ecclesie, vivere debent secundum Canones, & non secundum leges ciuiles.
- 7 Verba credimus non tenere, important ipsis iure.

C A P. Si duobus. VII.

Q Vando duo litigant, v.g. coram Episcopo & in eadem causa unus appellat ad Papam, alter ad Archiepiscopum, & iste veniens statuto die ad Archiepiscopum, dicens se appellasse ad eum tacens forum appellasse ad Papam, Archiepiscopus citat aduersarium sub excommunicatione, ille contemnit comparere, excommunicatione tenet, secus si Archiepiscopus sciebat illum ad Papam appellasse. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Zabar. Imol. Anan. Host. Henric. Butt. Anch. Bald. Panorm. Dec. Felin. Guid. Pap. Franch. Bero. Präpos. Alex. de Neu. Viu. in ration. 2. libri iur. Pontif. pag. 292. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 32. remissiù Ximen. in concord. p. 2. & nonissimè de Valboa ubi sup. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 6. & est post Concil. Lateran. p. 10. c. 7.

Alter ad nostram, alter ad suu iudicis, &c.] Ergo utraque pars potest appellare à sententiis super eodem negotio prolati, de quo vide lat. Sigism. Scac. in tract. huius tit. q. 10. o. n. 4. vbi n. 5 intelligit quando utraque pars potest prætendere se grauata, & n. 7. refutat Zabar. hic n. 11. & Franch. n. 6. & 11. quod quando sententia continet diuersa capitula separata, utraque pars potest appellare ad diuersos iudices, quia quot sunt capitula, tot censentur esse sententiæ. Et si in sententiæ continente capitula connexa, una pars appellat ad unum, & altera appellat ad illius superiori, præualeat appellatio interposita ad superiori, veluti si una pars appellat ad Legatum, & altera ad Papam cognoscet Papam, ut per Franch. hic n. 3. vers. quid nitem si una pars, Gambar. de autoritate Legati de Latere, l. 3. q. 2. 5. n. 1. 12. & quod una parte appellat ad Papam, & altera ad inferiorem, appellatio totius causa dicitur deuoluta ad Papam, etiam si is, qui appellavit ad inferiorem, prius appellasset, & coram eo ceteris esset processus, scribit Bero. conf. 6. n. 4. lib. 6. quem refert, & sequitur Lancel. de attent. p. 2. c. 12. de attenti. pend. ampl. 15. princ. n. 2. Et quod ubique in diuersis partibus interponitur appellatio ad diuersos iudices, quorum unus sit superior altero, tunc iurisdictio superioris absorbeat iurisdictionem inferioris in ipsa causa appellationis, notant Abb. & Franch. not. 2. n. 2. in presenti, Ozasc. decis. 131. n. 14. refert, & sequitur Sigilm. Scac. in tract. huius tit. q. 10. o. n. 10. vbi n. 14. intelligit, ut procedat quando est appellatum à sententiis, que continet capitula connexa, seu continet unicum negotium, prout loquitur text. in presenti, dum agit de appellatione interposita super eodem negotio, tunc enim præualeat appellatio ad Papam, secus si sit appellatum à sententiis, que continet capitula separata, quia tunc sunt appellationes separatae à diuersis sententiis, & una non collidit aliam, & ideo utraque tenet, & n. 5. adiurit quod licet appellatio interposita ad superiori, putatur ad Papam, præualeat, ut dictum est, tamen si is, qui appellavit ad Papam, fuerit citatus coram Archiepiscopo, ad quem appellauerit aduersarius, tenetur.

LII 2 compaq

comparere, aliás si non comparuerit, posset uti contumax excommunicati ab Archiepiscopo, ut habet text. in presenti, quem bene declarat Franch. n. 13. & seqq. nam Archiepiscopus habet iurisdictionem, sed elidibilem ope exceptionis, & ideo donec exceptione non elidatur, validè potest procedere, ut declarant in presenti Zabar. n. 3. ver. nota ex text. & Dec. n. 5. notab. 3. quod intellige quando Archiepiscopus ignorabat appellationem interpositam ad Papam, propterea loquitur hic text. secus h. Archiepiscopus sciens, quia isto casu excommunicatio non teneret, Zabar. n. 5. & Dec. n. 6. notab. 4.

Notatur ad hoc quod valet appellatione in absentia eius, qui sententiauit, dummodo postea illi, vel parti notificetur, ut per Lancel. de attentatis appellatione pendente, c. 15. n. 11 & 21. optimè Steph. Grat. decept. forens. c. 10. n. 10. vbi etiam adiurit huiusmodi notificationem non requiri respectu negotiorum denotati, cum solum sit necessaria, quod effectum suspensum, quia alias iudex, & pars possent procedere ad executionem sine vito attentatorum.

Tenebit excommunicationis sententia. Ergo iurisdictione licet posset opposita exceptione elidi, nihilominus interim prorogari potest, ut per D. Barbol. in l. 1. de re iudic. art. 1. n. 190.

Nisi index cognoverit, &c. Notatur ad hoc quod si index sciens re vera non esse iudicem competentem in aliqua causa, & nihilominus pronuntiantur fe esse competentem in ea, gesta per eum in hoc casu non valebant, cum certus sit de carentia sua iurisdictionis, ut per D. Barbol. in l. si quis ex aliena, n. 97 ff. de iudic. Sic etiam processus contumacia puniuntur iudicis scientis, vel dubitantis se non habere iurisdictionem, est nullus, ut per Nauar. in cap. cum continet, de rescriptis, l. 1. causa nullitatis, à princ.

S. Denique.

Appellans ante, vel post iudicium à indice temporali ad Papam, appellatione non tenet de iure, secus verò de consuetudine, vel si sint subditi Papae etiam in temporali iurisdictione. Colligunt Doctores in princ. text. citati.

Qui sunt nostra temporali, &c. Notatur ad hoc quod aici, si sint in terris Ecclesia, vivere debent secundum Canones, & non secundum leges civiles, ut per Benedict. Capram tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 1. 2. 77. pag. 153.

Credimus non tenere. Id est, ipso iure, ut per Tiraq. in l. si unquam, verbo, reveratur, n. 19. C. de retocandis donat. Sayr. in clavi Regia, lib. 3. c. 8. n. 6.

S V M M A R I V M.

1. *Biennij lapsus non praediudicat appellanti quominus ex causa legitima audiatur saltem per beneficium restitutioonis in integrum.*
2. *Aquis primus ad prosequendam appellationem conceditur simpliciter, & integer ipso iure à lege sine ministerio iudicis, secundus ex causa, tertius per viam restitutioonis.*
3. *Appellant impedito prosequi appellationem incumbit probatio, quare illam non sit prosequuntur infra legitimam tempora.*
4. *Impedimentum ad prosequendam appellationem quale quis probare debeat ut excusetur, relinquitur arbitrio iudicis.*

C A P. Ex ratione. VIII.

Qui appellavit, & intra biennium non est prosequutus causam ob impotentiam, non sibi praediudicat, quia posset in integrum restituiri. Colligunt ex Ordinat. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Panorm. Henric. Dec. Franc. Butr. Bald. Guid. Papæ, Prepos. Alex. de Neuo. Mantua. Vnu. in ratione secundi libri iur. Pontif. pag. 293. Alagona in compend. iur. Cam. pag. 326. & tom. 4. repe. Super iure Canon. ad secundum libri Decr. Ioan. Crot. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. referuntur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 8.

Biennio elapsa interpositam, &c. Primus annus ad 2 prosequendam appellationem conceditur simpliciter, & integer ipso iure à lege sine ministerio iudicis, & sine alia consideratione; secundus vero conceditur etiam integer, & ipso iure à lege, sed tamen ex causa, ut de vno, & altero loquitur cap. cum Romana 5. sup. hoc tit. tertius vero datur non ipso iure, sed à iudice per viam restitutioonis, ut ex hoc text. colligunt hic Ioan. Andr. sub n. 17. ver. sed quid si tertio, Abb. lib. n. 3. Franc. sub n. 64. ver. secundo causa, & Zabar. n. 6. ver. not. text. Marc. Ant. Bard. de tempore urli, c. 6. n. 2. ver. tertius, & quod tertius annus competat per restitutioinem in integrum officio iudicis ex clausula, si quamibi in ista causa, dicit Reginel. in tract. huius tit. §. 10. gloss. 1. n. 19. ver. existente, quem refert, & sequitur Seac. in simili tract. q. 15. n. 28 in fin. vbi n. 32. adiurit quod hic tertius annus, qui concedi potest via restitutioonis in integrum propter impedimentum, quod fuit in secundo anno, non debet esse integer, sed solum ad tantum tempus, quantum fuit impedimentum.

Per impotentiam vos confiterit omisisti. Ergo appellanti impedito appellationem incumbit probatio, quare illam non sit prosequutus intra legitimam tempora, ut per Franc. hic n. 10. ver. circa secundum, Zabar. etiam n. 10. ver. circa primam, Sigism. Scacc. d. q. 15. n. 146. Mafcard. de probat. concl. 1. 16. Sed quilater 4 debebat probare varie censem Doctores, qui videtur tamen communiter concludere hoc relinquendum arbitrio iudicis, ut per citatos a Sigism. Scacc. d. q. 5. n. 147. quibus addit. Flam. de resig. lib. 11. q. 13. à n. 21. Illo vero casu quod impedimentum non possit pertinet probari, quia difficillimum est, poterit probari per iuramentum, dummodo non agatur de magno praediudicio, & homo sit in eger, ut ait Mafcard. d. concl. 11. n. 15. adhuc tamen appellatus contrarium possit probare, Mafcard. concl. 88. q. 11. Bernard. Graue. ad tract. Camer. imper. lib. 1. concl. 14. confid. 1. n. 2.

C A P. Meminimus. IX.

*D*ilegatus, cui commititur aliqua causa remota 1 appellatione, si post iudicem init ad Sedem Apost. potest in causa procedere secundum formam iuris, sed si init ante citationem, non potest procedere. Colligunt ex Ordinat. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Panorm. Franc. Ioan. VVamel. Alex. de Neuo. Guid. Papæ, Vnu. in ratione secundi libri iur. Pontif. pag. 294. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 326. remissiū Ximen. in concord. p. 2. & nonissimè de Valboa vbi sup. referuntur ab Ant. Aug. collect. 1. Decr. lib. 1. tit. 20. c. 9. & est post Concil. Lateran. p. 10. c. 8. Probat hic text. privilegium datum itineranti ad Curiam

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 677

Curiam Papæ, ut interim non possit in patria conueniri, non habere locum, quando iter arripit postquam fuerit citatus, vel habuerit noticiam literarum, quas aduersarius impletuit à Papa, sed si iter arripiat antequam sit citatus, vel priusquam habuerit noticiam literarum, tunc habet prædictum priuilegium, ne possit conueniri in patria, ita docent in presenti Zabar, n. 2. & Dec. not. 3. n. 9. cum seqq. Sigism. Scacc. tract. huius tit. q. 5. n. 44. vers. aduerte secundum.

S V M M A R I V M.

1. *Quæstio principalis si talis sit quod sine articulo à quo appellatum est, expediri non possit, supercedetur.*
2. *Appellatus dum impugnat appellationem, seu dicit eis de defertam, non currit instantia prosequenda appellationis, sicut non currit pendente compromiso.*
3. *Instantia prosequenda appellatione non currit pendente nullitate sententia, quando videlicet nullitas principaliter deducitur.*
4. *Fatalis ad prosequendam & finiendam appellationem non currit appellanti qui prosequitur, & agit super attentatis.*
5. *Appellatio interlocutoria lata super articulo cum quo est connexa, suspendit in totum iurisdictionem iudicis à quo.*

C A P. Super eo. j. X.

Quando appellatur in aliquo articulo sine quo causa principalis expediri non potest, supercedendum est etiam in causa principali. Item ob appellationem de suggestione falsi non est sententia differenda. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butt. Bald. Panorm. Dec. Alex. de Neno. Praepof. Franch. Guid. Papæ. Ioan. VVamef. Viu. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 295. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 326. remissiu. Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. cap. 10. & est post Concil. Lateran. p. 10. cap. 9.

2. *Et principali causa, &c. Vnde dum appellatus impugnat appellationem, seu dicit esse defertam, non currit instantia prosequenda appellationis.* Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 270. n. 49. sicut etiam non currit pendente compromiso. Bellacomb. tom. 2. coym. opin. lib. 7. tit. 32. n. 19. pag. 19. Blanc. de compromiss. q. 9. de effectu comprom. n. 2. Marant. de ordine iudic. p. 5. verbo. & omnia sicut durante instantia, limit. 8. n. 24. & p. 6. alio 2. verbo. & quandoque appell. iur. n. 2. 42. Mandos. de commiss. in commiss. 18. fat. 1. prorog. in verbo, prorog. ver. quarto, Thefaury. Eiffan. decis. 1. 4. n. 6. ver. ampliatur. Lancel. de attent. p. 2. c. 12. de attent. appell. pend. n. 3. & 3. & c. 1. 5. n. 6. Rugin. in tract. huius tit. §. 10. gl. 1. n. 57. Sigism. Scacc. in simili tract. q. 15. n. 10. 5. licet compromissum non retardet cursum temporis præfixi ad appellandum. Blanc. d. 9. 6. p. 27. ver. quartio intellige. Lancel. d. c. 12. limit. 50. ampl. 6. n. 75. cum seqq. Granat. ad vest. in præz. lib. 7. c. vlt. sub. n. 42. ver. licet tempora. 3. Sigism. Scacc. vbi supr. q. 12. n. 110. Provt etiam non currit pendente nullitate sententiae, quando videlicet nullitas principaliter deducitur, ut per Tiraq. de retratt. lig. §. 4. gl. 3. n. 2. Perez ad tit. 15. lib. 3. Ordin. pag. 737. Soar. de Pace in præz. p. 1. tempor. 12. à 9. Ignat. de Villar. in sylva respons. lib. 1. respons. 15. q. 4. n. 12. Cald. Perez de renou. employt. q. 7. n. 14. Vnde etiam fac.

Tom. I.

talia ad prosequendam, & finiendam appellationem non currere appellant, qui prosequitur, & agit super attentatis, dicit Scacc. q. 15. n. 65.

In gloss. *Appellationem.*] Notatur ad hoc quod appellatio interlocutoria lata super articulo cum quo est connexa, suspendit in totum iurisdictionem iudicis à quo, ut per Abb. sub n. 2. & Franch. n. 1. in presenti. Sigism. Scacc. de appellat. q. 17. limit. 47. memb. 2. à præ. vbi n. 2. extendit cum hac gloss. ut sic verum etiam in appellatione ante item contestatam, ut n. 3. exemplificat quando opponitur scriptum esse subscriptum, vel indicem esse excommunicatum, quasi index interloquendo grauit, poterit appellari, appellatio suspendit iurisdictionem in tota causa. & num. 4. extendit cum gloss. in appellatione post item contestatam, & num. 5. exemplificat in exceptionibus peremptoriis, que opponuntur post item contestatam, & n. 6. exemplificat etiam in exceptione prescriptionis, & in qualibet alia simili peremptoria, sine qua negotium principale expediri non potest.

S V M M A R I V M.

1. *Appellatio datur in causis minimis, & brevioribus, & n. 1.*
2. *Appellatio Rome in causis ibi ventilatis in qua summa datur ostenditur, & numero quarto de causis Neapoli ventilatis, & numero quinto in ducatur. Mediolanen & numero sexto in Regno Castelle, & numero septimo in Regno Lusitan.*
3. *Summa plura si separatis petantur, an possint cypulari ad effectum ut sciatur, excedant ne iudicetur iurisdictionem, ostenditur.*
4. *Libertatis causa dicitur inestimabilit.*
5. *Iurisdictionis causa estimationem non recipit.*
6. *Emancipationis filii causa non recipit estimationem.*

C A P. De Appellationibus. XI.

Appellare licet in minutis, seu leuioribus causis, sicut in maioribus. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butt. Bald. Panorm. Dec. Franch. Guid. Papæ. Praepof. Alex. de Neno. Ioan. VVamef. Viu. in ratione 2. libri iur. Pontif. pag. 278. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 326. & tom. 4. repet. super iure Canon. ad Secundum libr. Decret. Ioan. Crot. remissiu. Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissime Valboa vbi sup. refertur ab Anton. Ang. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 11. & est post Concil. Lateran. p. 10. c. 10.

Collige ex text. in causis minimis, & brevioribus dari appellationem, ut per Rebuff. tom. 1. ad leges Gallic. p. 1. de sentent. executi. art. 4. gloss. 1. n. 5. Ruginel. de appellat. §. 2. c. 3. n. 604. verbo, modicum, Scac. sod. tract. q. 17. limit. 40. & n. 1. & n. 4. querit, & disputat, quæ dicatur causa magna, & minima, & n. 7. assertit cu gl. in praesenti, ideo de iure Canonico appellationem admitti in causis minimis, sicut in magnis, quia appellatio non est fundata super quantitate gravaminis, sed super iniustitia sententiae, & iniquitate iudicis, & ideo potest appellari etiam in causis minimis, quia iniustitia, & iniquitas ita possunt accidere in minimis, sicut in maioribus; modicum enim non disserit à magno, quando illud non est fundatum super quantitate rei, sed super iniustitia, & iniquitate, ut dicit Gerard. sing. 19. n. 3.

In Vrbe in causis coram Illustrissimo S.D.N. Vice

111 3 10

678 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

Si non excedentibus quinque ducatos auri de Camera non datur appellatio, ut testantur Vestr. in pract. lib. 2. c. 16. n. 5. Reginel. in tract. huius tit. § 2. c. 2. n. 3. Sigism. Scacc. d. 9. 17. limit. 41. Et in causis à decem scutis infra coram Senatore, & eius Collateralibus non datur appellatio, ex dispositione statutorum. Ut lib. 1. c. 9. refert Sigism. Scacc. d. 9. 17. limit. 42. n. 1. vbi n. 1. dicit hoc habere locum non solum in causis pauperum, & miserabilium personarum, sed etiam in causis dimitum, & perfonarum non miserabilium. Signatura ex stylo recepto, & Pontificia constit. non committit appellations causarum non excedentium valore ducatorum sexdecim auri de Camera, ut testantur Marchef. de commission. p. 1. in commiss. auctor. caus. cap. 1. num. 7. in fin. fol. 68. Sigism. Scacc. d. 9. 17. limit. 43.

4 Neapoli in causis, quæ non excedunt valorem duarum vngiarum, & sunt ciuiliter intentatae, non datur appellatio ex dispositione riui. § 57. vbi Caran. sub n. 1. testatur esse in viridi obseruancia in omnibus Curiis Regni, quicquid dicat Marant. de ordine iud. p. 6. ad lib. 2. præcip. verbo, & quandoque appellatur, sub n. 32. 6. limit. 21. in fine.

5 In ducatu Mediolanensi à libris decem infra, quando sententia est lata absque consilio sapientis, & à libris viginti quinque infra quando est lata cum consilio sapientis, non appellatur, ut testantur Reginel. d. 6. 2. c. 3. sub n. 60. s. ver. de iure Statutorum, Sigism. Scacc. d. 9. 18. limit. 44. in fine.

6 In Regno Castelle in causis non excedentibus decem millia Marabitinorum, appellatio debet interponi ad decuriones ciuitatis, vel villa, ex l. 6. vbi Pérez gl. 1. 2. & 3. tit. 1. lib. 4. Ordin. quæ est in noua recopilatione l. 7. tit. 18. lib. 4. vbi Azened. iure autem nouiori extenditur predicta appellatio usque ad viginti millia Marabitinorum, ex c. 6. 5. Curiarum 1592. publicat. anno 1604.

7 In Regno Lusitanæ non est causa appellabilis ad Senatum, nisi excedat summanum quatuor millium regalium, nec ex uno Senatu ad alium, nisi excedat summanum octoginta millium regalium. Pro cuius intellectu dubitari solet, an si separatis pluribus summaræ petantur, cumulari possint ad effectum, ut sciatur, excedant ne iudicium' iurisdictionem, de quo vide Tifaq. de retratt. tit. 1. §. 23. gl. 9. n. 19. & tit. 1. §. 2. gl. 1. n. 1. Pérez tit. 16. lib. 3. Ordin. pag. 7. 1. Azened. d. 1. 7. n. 17. tit. 18. lib. 2. non recip. Cabed. p. 1. decisi. 21. vbi n. 3. resoluti pluris actiones vnico libello, seu petitione intentatas efficeri vnicam summanum ad excludendam iurisdictionem iudicis, scens verò quando in diuersis libellis actor prædictæ actiones cumulat, & n. 7. quid si uno processu coniunctio, & reconuentio currat, & vnicam sententia terminetur, utraque cumulabitur ad alterandum iurisdictionem, quod ipse iudicatum refert ead. p. 1. aresto 80. Illud verò de iure communi in lib. offerendis, 2. 3. C. hoc tit. certum est ad cognoscendum, an summa appellabilis nōne sit in sententia prioris instantiae confundendum esse quantum iudicatum, non verum quantum petitus fuisse, Marc. Anton. de Amat. Marchia decisi. 5. Bernard. Graua. ad præl. Camera Imper. lib. 1. concil. 113. n. 1. consid. 1.

8 Sunt tamen aliquæ causæ, in quibus non datur estimatione, sed omni casu datur appellatio, ut est causa libertatis, quæ dicitur res inestimabilis, ex lib. 1. liber. 107. ff. de regulis iuris, resoluti Morla in emporio iuri. p. 1. tit. 2. in prælud. n. 147. & ita iudicatum fuisse in Portugallia, refert Cabed. part. 1. aresto 75. Sic etiam causa iurisdictionis estimationem non recipit, ut per Gonzal. ad reg. 8. cancel. §. 4. proemiali. 3. num. 2. 9.

& semper excedit summam, Cabed. part. 2. aresto 87. 16. Sie etiam causa emancipationis filij inestimabilis est, quia patria potestas nullam recipit estimationem, 1. filius familiæ 11. §. secundum vulgarem, ff. de legat. 1. Di. Barbos. in l. si constante, in princ. n. 8. 5. ad finem, ff. solus, matrem.

S V M M A R I V M.

- Appellatio secundum Canones conceditur etiam ante sententiam, non vero secundum leges, nisi in quibusdam casibus. Et appellatio, & recusatio aequiparantur in hoc, quia sicut in appellazione requiriatur causa rationabilis, ita & in recusatione.
- Executor merus recusari non potest.
- Executor merus si excedat modum executionis sibi commissaria potest appellari, seu aggrauari ad superiorum iudicis exequentis, licet inferior sit iudicis, qui commisit executionem.
- Iurisdictio est acquisita iudici per presentationem scripti, aut privilegi.
- Delegatus nullius causa habeat potestatem, aut exercitium ante literarum presentationem.
- Iurisdictio non datur in actu ante expeditionem.
- Dies termini non computatur in termino.
- Dies interpositi appellatoris non computatur in tempore statuto ad prosequendam appellationem.

C A P. Super eo. ij. XII.

A ppellare licet secundum ius Canonicum tum ante, tum post litis contestationem, tum dum fertur sententia, tum post lacam sententiam; at secundum leges ciuilis non licet appellare, nisi in certis casibus ante sententiam. Item in causis Ecclesiasticis appellatio, & recusatio sunt pates in hoc, quia sicut in appellazione requiritur causa rationabilis, ita & in recusatione. Item quando lis committitur iudici intra certum terminum terminanda, tunc incipit terminus currere quando indices literas recipiunt. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Prepos. Butt. Anch. Dec. Bald. Franch. Panorm. Bero. Alex. de Neuo. Guid. Papæ. Viuian. in ratione, secundi libri iuris Ponif. pag. 295. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 32. 6. & tom. 4. repet. super iure Canon. ad secundum librum Decret. Ioan. Crot. ref. Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 12. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 1. c. 12.

Ita recusationis, &c.] Notatur ad hoc quod merus executor recusari non potest, ut per Nauar. in cap. 4. contingat de re scriptis 10. can. a mali. n. 9. Pérez l. 1. dub. 11. tit. 3. lib. 3. Ordin. pag. 567. Si verò excedat modum executionis sibi commissaria potest appellari, seu aggrauari ad superiorum iudicis exequentis, licet inferior sit iudicis, qui commisit executionem, ex Part. in l. à Dico Pio, sententia Roma, n. 6. ff. de re iudicata, cum traditis per Rebuff. tom. 1. ad leges Gallia tract. de sententi. execut. gl. 13. n. 4. faciunt quas Stephan. Grat. discept. forent. c. 12. 6. n. 3. 7. cum legg.

Cum indices contigerit literas recepisse] Notatur ad 4. hoc quod per presentationem re scripti, aut privilegi, est iurisdictio acquisita iudici, ut per Garc. Giron. de viri. seu exempli. explicat. n. 11. 17. & delegatus nullius causa habet potestatem, aut exercitium ante literarum presentationem, Menoch. remed. 4. ad ipsi. exped. n. 4. 10. & iurisdictio non datur in actu ante expeditionem,

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 679

tionem, *Flamin. de resignat. benef. lib. 7. quæst. 2. n. 13.* Et demum quod quilibet index delegatus non recipit potestatem, exercitum, nec iurisdictionem ante commissionis præsentationem, tradunt *Cassan. cons. 10. num. 18. Guid. Papa 9. 286. Anton. Gabr. commun. lib. 2. de exect. rei iudic. concl. 3. num. 4. vbi num. 6. subdit*, hoc procedere etiam si executor fecit facultatem sibi competere, sed nondum sint litera sibi præsentatae, latè *Salgado de protet. Regia tom. 1. p. 4. cap. 6. ex num. 43. vbi num. 60. post Molin. de iustit. tom. 3. disp. 199. num. 2. Nicol. Garc. de benefic. p. 6. cap. 2. n. 7. cum seqq. addit quod licet executor gratia acquirat iurisdictionem à tempore data, illam tamen exercere non potest ante præsentationem, & receptionem literarum, & n. 61. tenet generaliter procedere in quolibet indice delegato, vt pariter ante præsentatas literas delegatorias non habeat exercitum iurisdictionis.*

7 In gloss. *Recepisse*, vlt. Notatur ad hoc quod dies termini non computatur in termino, *Abb. hic num. 2. vbi Dec. n. 17. Duen. reg. 296. Mynsing. centur. 5. obseru. 15. Tiraq. de retrat. tit. 1. §. 1. gloss. 11. à n. 18. cum seqq. Vant. de nullit. tit. de defectu iurisdictionis ordinariae, n. 160. Perezl. 2. tit. 1. lib. 3. Ordin. pag. 494. & 1. 2. 2. ver. sed est dubium, in medio, tit. 2. lib. 7. pag. 408. *Richard. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 14. num. 131. pag. 274. & ibi Vezin. tit. 22. n. 30. pag. 319. Azeud. ad Curiam Pisana. lib. 4. c. 6. n. 58. *Parlad. lib. 2. rerum quotidianarum cap. fin. part. 5. §. 10. n. 3. Curia Philip. p. 1. §. 16. num. 7. Flamin. de resign. lib. 1. 2. 9. 8. n. 7. *Alexand. Trentacin. variar. lib. 2. tit. de dilat. resolut. 1. Cardof. in praxi iudicium. verbo, dies, n. 5. & 6. Steph. Gratian. discept. forens. c. 161. à princ. & c. 413. n. 18. Anton. Monach. *Lucens. decis. 32. n. 4. Scacc. de appellat. q. 11. n. 51. Rota apud Farin. decis. 333. n. 2. cum seqq. in prima collect. nouissimorum.*****

8 Sic etiam dies interposita appellationis non computatur in tempore statuto ad prosequendam appellationem, vt per *Tiraq. in tral. cœstante causa, n. 82. Socin. reg. 127. ver. septimo fallit. Guid. Papa decis. 436. n. 33. Gutier. pratt. lib. 1. q. 108.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Conuentus super iniuria clericis, vel super adulterio appellare potest, nisi sit notorius.*
- 2 *Declarantur & conciliantur text. in presenti, & in c. pastoralis 53. §. verum, hoc eod. tit.*
- 3 *Appellatio à sententia, qua quis declaratur excommunicatus, suspendit declarationem ipsam, itavt appellatione pendente sic declaratus poterit omnino exequi, qua posset si declaratur ipsa non præcessif- se.*
- 4 *Appellari potest à sententia indicis declarantis quem incidisse in panam legis, licet à sententia iuris non appelletur.*
- 5 *Appellatio à sententia pronuntiante aliquem excommunicatum non suspendit ipsam excommunicatio- nem.*
- 6 *Appellatio à sententia qua denuntiatur quis excommunicatus ad hoc vt evitetur, denuntiationem huiusmodi non suspendit.*

C A P. Peruenit. j. XIII.

Clerici quando conqueruntur se laeros, vel vulneratos, & rei appellant ad Sedem Apostol, si excessus non est publicus, & notorius, rei sunt compellendi censuris, vt infra tempus conueniens pro-

L 16 4 miles

smiles rationes considerari inter appellationem à sententia excommunicante, & appellationem à declarante incurrisse censuram, inter quas, ni fallor, præeminet illa, quod sententia quotiescumque fertur excommunicationis, iam confat aperte illum, in quem lata est, deinum esse excommunicatione ita proleta, quæ siue iusta, siue iniusta timenda vtrique est, cap. facio, de sententia excommunicante, cùm vero declaratoria profertur, quia negatur crimen patratum, ob quam censura infligitur à iure, in cuius criminis probatione, & declaratione error contingere potuit, nimis si appellatio non suspendit sententiam excommunicantem, vtique vero declarantem incursum esse censuram iuris, ita Felin. in cap. preterea, vers. & ideo, num. 6. de sponsal. & in cap. Rodulphus, n. 43. de rescript. Vgolind. §. 2. post num. 10, & iuxta hanc prioris causus resolutionem loquitur text. hic, cum quo est declarata prædicta resolution, vt procedat quando esset dubium, an incidentur quis in excommunicationem, tunc enim appellatio à declaratoria incursum censuram suspendet ipsam declarationem, vt præcitat Doctores resolunt; at vero si notoriū constet incidente quem in excommunicationem, veluti ob manifestam clerici percussiōnem, vel ob transgressionem alterius legis, poterit non obstante appellatione declarari, quæ distinctione ex hoc text. facilē deprehenditur, sic enim in secundo casu de publico, & notorio delinquente fatur, non permittas quin eos excommunicatos denuntias, ipsoque facias sicut excommunicatos emittari; consituit namque duo capita, alterum vt denuntiatur, alterum deinde vt denuntiatus vicietur, intelligendo verbum illud, denuntias, de denuntiatione, qua sapit declaratoriam, ita quod nisi denuntiatio resipiceret declaratoriam incursum, sed publicationem per cedulones, frustrā adicerent illa verba, ipsoque facias sicut excommunicatos emittari; mandat igitur ut primū declarat incurrisse, deinde vero insinuerit, & faciat emittari.

6 In secundo vero casu, videlicet quando quis appellat à sententia, qua denuntiatus excommunicatus ad hoc vt emittatur, nulli dubium est talem appellationem huiusmodi denuntiationem non suspendere ex aperta decisione text. in d. §. verum, & communem Doctorum resolutionem, quos ibi citant, quam quidem distinctionem, & ad præfata iura intellectum, & conciliationem intendunt Mar. Alter. de censuris, tom. 1. disp. 5. lib. 3. c. 2. vers. quartū dubitari potest, & Vgolin. sub n. 10. agens de hoc text. præcipue quando ipsisponet textū in d. §. verum, supponens text. in præsenti, loqui in declaratoria, dictum vero §. verum, in denuntiatione vt emittatur, imo supponens decisioni huius text. præterea extra casum notoriū per appellationem impedimenti denuntiationem faciendam, non aduferari text. in d. §. verum, habentem locum in denuntiatione per cedulones, qua non amplius illa ligetur, & propterea non impediatur per antecedentem prouocationem, quia & Soat. de censur. disp. 3. sect. 15. sub n. 6. id ipsius significat.

7 Et notoriū. Quæret aliquis facti ne, an iuris requiratur notorietas, an vero iuris & facti simul; alterum trahit sufficere resoluit Campanil. in dñs. iuris Canon. rubric. 11. cap. 15. num. 69. vers. ne autem.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio cessat in criminibus notoriis, & n. 2.
3 Caput in flagranti delicto cùm dicatur notoriū delinquens, non poteris appellare.

- 4 Appellari potest etiam in notoriis quod effectum deuolutum.
5 Appellatio datur à declaratione notoriij, licet non detur à notorio.
6 Appellatio datur à notoriō si in ea exprimatur causa rationabilis, quæ habeat offuscare notoriū.
7 Appellans andatur in notorio probatione, & in notorio iuris & in notorio per famam.
8 Appellatio admittitur in manifestis.
9 Laici adulteri possunt per indicem Ecclesiasticum excommunicari.

C A P. Consulit. XIV.

Percusso clerici, vel adulterium si est notoriū i appellatione non suspendit; si non est notoriū intra certum tempus, vel est prosequenda appellatio, vel ea remota standum iudicio iudicis, & quod est dubium, non est pro notorio habendum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bellam. Hoff. Butr. Bald. Anchar. Panorm. Franch. Henric. Guid. Papæ, Alex. de Nevo, Viuian. in ratione. secundi libri iuris Pontif. pag. 297. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 397. remissum Ximen. in concord. p. 2. & nouissime de Valboea ubi supra refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 2. tit. 20. cap. 16. & est post Concil. Lateran. p. 10. c. 14.

Quod manifestum sit, & notoriū, &c. Notatū ad hoc quod in notoriis non datur appellatio, vt per Marant. de ordine iudic. p. 3. 6. p. princ. q. 2. n. 12. 5. Capra in tract. de notorio, memb. 4. n. 9. 5. cum seqq. Duen. reg. 31. n. 12. limit. 12. Nicol. Mil. in reperi. verbo notoriū an impediat appellationem, Anton. Gom. tom. 3. var. c. 1. n. 47. in princip. Clar. in tract. §. fin. 94. vers. foliis etiam dicit. Lancel. de acent. p. 2. c. 12. limit. 9. ex n. 1. latè Salgado de protet. Regia tom. 1. p. 3. c. 1. 4. n. 54. cum multis seqq. Sigism. Scacc. de iudicis causarum, lib. 1. c. 97. m. 119. & in tract. huius tit. q. 1. 7. limit. 4. à n. 1. vbi n. 86. refoluit quod in notorio præsumptionis, & fictionis præt. surgit à facto notorio, non admittitur appellatio, & n. 87. cum Menoch. de præsumpt. lib. 1. pref. 76. n. 1. & 2. Ruginel. in tract. huius tit. §. 2. cap. 3. verbo, præsumpt. n. 82. 9. & Farin. in praxi criminal. q. 101. n. 12. 4. tener quod condemnatus ex præsumptione iuris, & de iure appellat, non autem si sit condemnatus ex sola præsumptione iuris. Vide etiam cùm captus in flagranti, delicto dicatur notoriis delinquens, ideo merito illum non posse appellare tenent Cornaz. Luccensi decis. 193. sub n. 4. vers. 3. Marchesan. de commission. in commiss. appell. pend. p. 2. c. 2. sub n. 33. Sigismund. Scacc. d. limit. 4. n. 88. In notoriis enim ordo iuris non sernatur, sed ordo est ordinem non sernare, Bossi. in tract. quomodo procedatur in criminis notorio, Anton. Gom. tom. 3. var. cap. 1. sub num. 42. Salgado de protet. Regia, p. 1. cap. 2. n. 107.

Limita tamen primū vt non procedat supradicta resolution quod effectum deuolutum, quia ad illum effectum potest appellari etiam in notoriis. Lancel. de acent. p. 2. c. 12. de acent. appell. pend. limit. 9. princ. n. 3. in fine, Farin. d. q. 101. n. 6. 5. Sigism. Scacc. d. limit. 4. n. 91.

Limita secundū vt non procedat à declaratione notoriij, ab illa enim dari appellationem, licet non detur à notorio, tenent Nicel. in concord. gl. concord. 6. fallent. 2. n. 1. 8. Lancel. d. limit. 9. princ. in fine, num. 1. 6. Salgado dist. loco, num. 5. 8. Sigismund. Scacc. d. limit. 4. num. 6. 5.

Limita

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 681

6. Limita tertia si in appellatione exprimatur causa rationabilis, quae habeat offuscare notorium, ut per Abb. hoc in fine, Franch. n. 6. & Dec. n. 8. Marant. de ordine iudic. p. 6. art. 2. princ. in verbo, & quandoque appellatur, num. 293. limit. 4. Tiraq. de penis temp. in prefat. num. 69. vers. his quoque, Farin. d. quæst. 101. num. 64. Sigismund. Scacc. d. limit. 4. num. 93. Salgado vbi supra num. 6.
- Limita quartæ quoad excessum pœnae, quia ab illo excessu potest appellari etiam in notorio, Salgado d. c. 14. v. 62. Farin. d. q. 101. n. 110. vers. sublimita 4. Sigismund. Scacc. d. limit. 4. n. 96.
7. Limita quintæ in notorio probationis, in quo appellante audiri, & appellationem operari effectus suos dicit Lancel. d. lim. 9. princ. num. 12. vers. quinto, & censuit Rot. deci. 100. n. 9. part. 1. diuers. & in notorio iuris Nicel. d. fallent. 2. sub n. 16. Farin. d. q. 101. n. 16. & 131. & in notorio per famam, Lancel. sub dict. num. 12.
8. Limita sextæ in manifestis, quia in eis dari appellationem cum sit aliud manifestum, & aliud notorium, docent Ruginel. in tract. huius tit. §. 2. c. 3. in verbo, manifestum, n. 598. Sigismund. Scacc. d. limit. 4. n. 100. Salgado d. c. 15. n. 64.
9. *Uxorem alterius detinere.*] Notatur ad hoc quod laici adulteri possunt per iudicem Ecclesiasticum excommunicari, Roman. sing. 667. Stephan. Aufter. in Clem. 1. de officio ordin. reg. 4. fallent. 1. Couar. in spons. p. 2. c. 7. §. 7. n. 20.

S V M M A R I V M.

1. Appellans ex fraude vel malitia postquam reus appellavit ad Papam, & reportavit literas favorabiles, non audiatur.
2. Arreptio itineris ad Papam, seu ad eius Curiam, post item motam dato grauamine, habet vim appellationis, & suspendit iurisdictionem iudicis a quo.
3. Appellatio est defensio, judicialis tamen quæ potest tolli.
4. Appellatio dicitur theriaca contra iudicis venena.
5. Appellatio regulariter interponi debet coram iudice a quo, ita ut si non sit interposta coram eo, appellatio sit nulla.

C A P. Suggestum. X V.

1. Actor quando fecit quod reus oppressus appellavit ad Papam, reportavit literas favorabiles, & ipse post literas Papæ appellat ex fraude, vel malitia, tunc index non debet eis appellationem admittere, sed causam terminare. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bellam. Host. Butr. Bald. Anch. Panor. Franch. Henric. Dec. Prop. Guid. Papæ. Alex. de Neuio. Viu. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 298. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 327. remissiuæ Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissimæ de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. cap. 20. & est post Concil. Lateran. p. 10. c. 19.
2. Collige ex text. quod arreptio itineris ad Papam, seu ad eius Curiam post item motam dato grauamine, habet vim appellationis, & suspendit iurisdictionem iudicis a quo, ut per Mil. in repert. verbo appellationis vim obtinet. Lancel. de attentatis p. 2. cap. 12. attent. appell. pend. ampliat. 10. num. 3. vers. regula. Grauat. ad Uestr. lib. 2. cap. vli. sub num. 27. Sigismund.

S V M M A R I V M.

1. Excommunicatus pendente cognitione appellationis absoluiri potest ad cautelam, & si appetat cum legitime appellasse, non puniatur pro eo quod interea celebravit divina.
2. Excommunicationis sententia lata post interpositam legitimam appellationem non sorsitur effusum suum, potestque sic excommunicatus, si Presbyter fuerit, pendente appellatione sine aliquius irregularitatibus incusus celebrare.
3. Clericus irregularis non est censendus, qui post appellationem etiam illegitimum ab excommunicatione sententia contra se lata existimans validam esse suam appellationem, arce absolument obtentam celebravit, etiam si postea prouiniciatum fuerit eam appellationem firmitatem non habuisse.
4. Excommunicatum se dicens post appellationem debet probare.
5. Excommunicatione, & appellatio si in puncto, & momento simili concurrant, tunc presumitur quod excommunicatione præcesserit.

C A P. Ad presentiam. X VI.

- E xcommunicatus, qui appellavit legitimè pendente causa excommunicationis, licet de iure non sit excommunicatus, tamen de facto, & ad cautelam est absoluendus, & si in tali excommunicatione ministratur in Diuinis non est inquietandus, sed omnia reducuntur in statum in quo eam tempore facta appellationis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hostiens. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Alex. de Neuio. Prop. Franch. Guid. Papæ. Vinian. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 298. Alagona in compend. iuris Canonici. pag. 328. remissiuæ Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissimæ de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. cap. 22. & est post Concil. Lateran. part. 10. cap. 21.

Ideoque mandamus, &c.] Notatur ad hoc quod excommunicati

communicationis sententia lata post interpositam legitimam appellationem non sortitur effectum suum, potestque sic excommunicatus si Prelatis fuerit, pendente appellatione sine aliquo irregularitatis cursu celebrare, & prosequi officium suum in Diu-
nis, vt per Franch. in præsenti, n. 3. & 5. Lancel. de-
attent. p. 2. c. 12. de attent. appellari pend. limit. 26. num. 5.

Sigism. Scacc. in tract. huius tit. q. 17. limit. 22. num. 54.
3 Farin. fragment. crimin. p. 2. lit. I. n. 32. 7. Nec etiam cler-
cus irregularis est censendus, qui post appellationem etiam illegitimum ab excommunicationis sententia contra se latam existimans validam esse suam appelle-
tionem, ante absolutionem obtentam celebraverit, etiam postea pronuntiatum fuerit eam appellatione-
na firmatam non habuisse, ex gloss. singulari,
verbis in officiis, in cap. soler. de sententia excommuni. lib. 6.
Nauar. in c. c. eum cōtingat, de rescript. remed. 3. ver. secunda
Salced. ad Bernard. in præf. c. 32. lit. A. vers. nec etiam
clericus in notiss. edit. Lancel. d. c. 12. ampl. 8. n. 7. Spin.
in speculo teat. gloss. 11. rubr. n. 2. 9. vers. patet igitur, &
n. 4. 4. Cened. ad Decret. coll. 9. 1. n. 6.

4 Illud tamen advertere oportet quid dicens se ex-
communicatum post appellationem debet hoc pro-
bare, Rebuff. in tract. nomini. q. 14. num. 23. Sigisim. und.
5 Scacc. d. limit. 22. num. 57. vbi etiam tenet quid si in
puncto, & momento simul concurrant excommuni-
catio & appellatio, præsumitur quid excommunicatione
præcesserit, siveque appellatio redditur sine effectu
suspensiua in foro conferentia, quia in isto foro
semper præsumitur pro validitate excommunicationis,
at in foro iudiciale, præsumitur quid præcesserit
appellatio, quia debet fieri benigna interpretatio,
& n. 58. explicat in casu, quo iudex legebat senten-
tiam excommunicationis, & pars antequam iudex
proferret verbum excommunico, appellavit, vel e
contra dum appellabat exprimendo suam appellationem,
index excommunicavit eum, & n. 56 resoluti
judicem cunclusula, appellatione remota, posse ex-
communicare etiam probabiliter appellantem, quando illa appellatio non reperitur expressè approbata à
iure in illo casu.

S V M M A R I V M.

1 Appellans si turbatur possessione, super qua fuit ap-
pellatum, index à quo potest illam possessionem sibi
reformare, appellatione in suo robore permanente,
& n. 2.

3 Declaratur text. in præsenti, & n. 4.

C A P. Cùm teneamus. X V I I.

1 Iudex à quo fuit appellatum potest reformare pos-
sessionem appellantis, si pendente appellatione
coram superiori, turbata fuerit ab aliquo. Colligunt
ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellam.
Ioan. A. dr. Inol. Aran. Hoff. Anch. Dec. Butr.
Panorm. Bald. Henric. Præpof. Franch. Guid. Papæ,
Alex. de Nevo, Vinian. in ration. secundi libri iuris
Pontif. pag. 299. Alagona in compend. iuris Canon.
pag. 28. remissiæ Calaf. in annot. & Ximen. in concord.
p. 1. & 2. nouissimè de Valboa ubi supr. refertur ab
Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 23.
& est post Concil. Lateran. p. 10. c. 23.

2 Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Ma-
rant. de ord. ind. p. 6. tit. de appellat. actu 2. n. 194. Conar.
præt. c. 23. n. 1. ver. prim. Vivian. tom. 2. commun. opin.
lib. 7. tit. 21. num. 182. ver. in d. index, pag. 313. Surd. de

alim. tit. 9. q. 32. n. 69. quando enim index aliquid post
appellationem fecerit quod in faciliorem causam, &
appellationis expeditionem tendat, nec est atten-
tum, nec vt tale venit reuocandum, imo iure optimè
sibi permisum est, vt per hunc text. tradunt Duen.
reg. 42. limit. 17. & plures citati à Salgado de protest.
Regia, p. 2. c. 4. n. 2. 57.

Verum obstat maximè vulgaris regula in materia 3
appellationum, quod per appellationem suspenditur
iurisdictio indicis inferioris, & in toto ad superio-
rem deuoluitur, si à iudice hoc tit. lib. 6. cum similibus.
Quare text. hic difficultis reparatur, & octo intel-
lectus ad illum referunt. Abb. hic n. 5. & frequentissime
ramen DD. illum sequuntur, quod reformatio appelle-
tationis tendit ad faciliorem appellationis expeditio-
nem, ac subinde licita censeri debet iudicii quo ap-
pellatum est, iuxta reg. text. in c. 2. de matr. conrad. 6
contra interdictum Ecclesiæ quem post Marant. & alios
antiquiores multis exemplis, & corollatis exomat
Duen. reg. 42. limit. 16. & 17. Octau. de styl. Curia, lib. 2.
cap. 4. n. 3. Lancel. de attent. p. 1. c. 12. limit. 4. à princ. &
principi, n. 3. & limit. 17. & post eum, atque alios ple-
ne Seacc. de appellat. q. 3. an. 20. & 23.

Sed contra hanc interpretationem insurget Dec. 4
hic à n. 2. quia text. minimè considerat faciliorem ap-
pellationis expeditiōnem, neque enim per reformatio-
nem possessionis priuata appellatione pendente
facilius expeditur articulus ipse appellationis super
proprietate, vel causa principalis, sicut contingit in d.
cap. de matr. contrari. atque in aliis casibus, quos
adducunt. Marant. d. p. 5 cap. de appell. n. 20. 5.

Quare alij totum hoc ponunt in speciali favore
attentorum appellatione pendente, quasi propter
eorum odium aequitas Canonica permittat. Ordina-
rio reformatio possessionis turbatae appellatione
pendente, ita Sahagun. in c. 1 de sequitur. poff. n. 114.
Sed facilis videatur resoluti difficultas ex generali
principio, quod per appellationem solum suspenditur
iurisdictio indicis inferioris, & ad superiorem deu-
luitur quoad causam, & articulum super quod appelle-
lendum est, non ad alios articulos, vel causam diuer-
sam, vt per varios casus exemplificat Scacc. d. q. 11.
n. 17. & 29. cum seqq. cum ergo proponamus super
proprietate appellationem fulisse interpositam per
solum proprietatis causam ad superiorem esse deu-
luitam, reformatio autem possessionis turbatae ipsa ap-
pellatione pendente articulus sit diuersus super quo
hec index inferior pronuntiavit, nec ad superiorem
appellatum est; nec deinde in praeditum tendat
ipsius appellationis, merito non speciali aliquo favo-
re, sed secundum regulas generales talis reformatio
iudicis a quo licita censeri debet, quod bene docuit
Dec. d. n. 2. in fine, dum considerat per hanc refor-
matiōnem possessionis turbatae appellatione pendente
non offendi, sed magis iuvari regulam, qua docet
appellatione pendente nihil esse inponendum.

S V M M A R I V M.

1 Appellatio generalis, & vaga respetu cuiuslibet
grauamini non valet, sed restricta ad certam cau-
sam sic.

2 Appellari non potest à furvo grauamine.

3 Gravamen furur quando trahit originem à graua-
mine iam illato, vel est communatum per iudicem,
tunc ab eo poterit appellari.

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 683

CAP. Consultit. ij. XVIII.

A Ppellatio generalis, idest, ab omni grauamine, quod sibi posset contingere, non valet, sed generalis restricta ad certam causam, ut si appelleret ab isto iudice in una causa ab omni grauamine, quod sibi possit inferri, valet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Joan. Andr. Imol. Anan. Hof. Henric. Anch. But. Bald. Panorm. Dec. Guid. Papæ, Franch. Praepof. Alex. de Neu. Vnu. in ratione libri iuris Pontif. pag. 209. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 328. remissiu. Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissime de Valbo. ubi sup. refertur ab Anton. August. collect. i. Decret. lib. 2. tit. 20. cap. 27. & est post Concil. Lateran. p. 10. c. 54.

Ab omni grauamine, quod sibi posset contingere, &c.] Notatur ad hoc quod à futuro grauamine appellari non potest, ut per Abb. in cap. bon. mem. 51. hoc tit. sub n. 10. differ. 9. & ibi Franch. sub n. 16. vers. primo in forma, Sigism. Scacc. in tract. buua tit. q. 2. n. 43. & 9. 5. n. 101. vbi n. 110. limitat ut non procedat in causa, quo grauamen effet irreparabile per appellationem subsequentem, & n. 113. etiam limitat quando futurum grauamen trahit originem à grauamine iam illato, & appellatio interponitur ratione vtriusque, & n. 114. pariter limitat quando futurum grauamen effet comminatum per iudicem, quia tunc ab huic modi futuro grauamine posset appellari, & num. 115. limitat denique, ut non procedat in appellatione extra iudiciale.

S V M M A R I V M .

- 1 Appellatio fruola non excusat inferiorem quomodo teneatur obediens superiori, & ut de contempsu puniatur, nisi innocentiam suam alteri purget.
- 2 Legati legatione durante in iudicium vocari non possunt.
- 3 Citaro facta in Ecclesia est valida.
- 4 Nuntio creditur in his que ad eius officium spectant, extra officium tamen in rebus minimis illi creditur.
- 5 Nuntio publico tunc non creditur quando citandus coniecturus, & presumptionibus ostendit se non fuisse citatum.
- 6 Nuntio affirmanti citatum respondit se non esse venturum, an sit credendum, remissiu.
- 7 Nuntio publico exequenti officium suum bene creditur circa citationes.

CAP. Cùm parati. XIX.

A Ppellans fruolè debet obediens, alioquin dicitur contempnere, & tenetur per se, vel per alium probare innocentiam suam. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Joan. Andr. Imol. Anan. Hofstien. Anch. But. Bald. Panorm. Dec. Franch. Guid. Papæ, Praepof. Alex. de Neu. Vnu. in ratione, secundi libri iuris Pontif. pag. 300. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 328. remissiu. Calal. in annotat. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. & nouissime de Valbo. ubi supra refertur ab Anton. August. collect. i. Decretal. lib. 2. tit. 10. cap. 29. est post Concil. Lateran. sub Alex. III. part. 10. cap. 28.

Quod in legatione Regis effet.] Ex eo, quia Legati legatione durante in iudicium vocari non possunt, ex text. in l. 2. §. legatis, ff. de iudic. vbi D. Barbos. à n. 49. & num. 76. cum segg. concordat Ordinatio Regia Lusitanorum lib. 3. tit. 4. n. 4. vbi parens mens, & apud Castellanos l. 4. tit. 3. part. 3. & l. 9. tit. 27. part. 7. vbi Greg.

Sed in Salmantina Ecclesia.] Ergo citatio facta in Ecclesia est valida, ut per Tiraq. de retract. ad finem, tit. num. 82.

Té suns nuntius inueniesset, &c.] Ergo nuntio creditur in his qua ad eius officium spectant, de quo videtur Mantua. lib. 1. dialog. 1. Bart. in l. 1. §. cura carnis, n. 2. ff. de officio Virbis, Hippol. in l. 1. §. si quis dicatur, n. 19. ff. de quest. Tiraq. de retract. tit. 1. §. 1. gloss. 9. n. 11. & 12. Vini. in communium opin. lib. 4. tit. 9. n. 184. pag. 497. Mafcard. de probat. concl. 189 & concl. 94. n. 13. & concl. 1134. n. 4. Menoch. de arbitr. casu 12. & de presumpt. lib. 2. praesumpt. 2. 4. Stephan. Gracian. discept. forens. c. 60. n. 6. & c. 50. n. 16. Mench. controv. v. infreq. c. 24. n. 1. Bobadil. in sua politica, lib. 1. c. 13. n. 42. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo, Nuntij, Alcias. de pref. reg. 3. praf. 1. n. 1. Vant. de nullit. tit. ex defectu citat. n. 150. Honded. cons. 19. n. 56. volum. 1. Marta de iurid. part. 2. cap. 10. num. 7. Farin. in praxi criminal. part. 3. n. 108. n. 15. Bernardin. Muscatel. in sua praxi aurea Cisili. Neapol. part. 2. gloss. intimato, à n. 16. Amat. Roderic. in praxi. de forma videnti, seu examinando processum, cap. 4. n. 14. In rebus tamen minimis illi creditur extra officium, ex Tiraq. de iudic. in rebus exquis. vers. 91.

In gloss. Suus, ibi, in alterius preiudicium. Intelligi nisi contractum probetur, ut per Tiraq. de retract. tit. 1. §. 4. gloss. num. 6. Nuntio enim publico tunc non creditur, quando citandus coniecturus, & presumptionibus ostendit se non fuisse citatum, ut per Menoch. d. casu 112. num. 11. & de presumption. lib. 2. presumpt. 25. num. vlt. Mafcard. conclus. 1119. num. 27. & 28. Bajard. ad Clar. §. fin. quæst. 31. num. 64. Vtrum autem nuntio affirmanti citatum respondit se non esse venturum credendum sit, vide Felin. in cap. inquisitionis, num. 20. de accusat. Tiraq. de retract. tit. 1. §. 8. gloss. 9. n. 13. Menoch. d. casu 112. à n. 17. Mench. d. cap. 24. num. 10. vers. contrariam, Bobadil. d. cap. 13. num. 44.

In ead. gl. ibi, Nuntio tamen publico iurato fideliter exequenti officium suum bene creditur circa citationes, vide Marant. de ordine iudic. p. 6. memb. 1. n. 45. Tiraq. d. §. 8. gl. 9. à n. 1. Boët. de cœs. 2. 3. 4. num. vlt. Bart. in tract. de ritu iudiciorum, §. citationem, Joan. Valer. de differ. inter utrumque forum, verbo testis, differ. 5. vers. item fallit in nuntio.

In gloss. In legatione Regis, ibi, tunc Regi obtemperandum est, si ab ipso teneat Regalia, &c. Vtrum autem & quando Rex possit Episcopos vocare ad se, & illi teneantur ei obediens, vide Regin. Pol. in lib. contra Henricum VII. Britann. Regem pro Ecclesi. unit. defens. lib. 1. fol. 9. Petr. Antib. in tractat. de numerib. p. 3. numero 9. Bobadil. in sua politica. lib. 1. cap. 18. num. 61. & 62. Carol. Graffal. lib. 2. Regal. Francia iure 13. Azeued. l. 13. colum. 1. tit. 3. lib. 8. nou. recop.

S V M M A R I V M .

- 1 Appellationis praetextu non potest quis vñire contra suum iuramentum.
- 2 Sententia, seu mandati iudicis etiam cum iuramento parere promittens non obstante tali promissione, & obligacione, potest appellare.

3 Arbitri

- 3 Arbitramentum potest reduci ad arbitrium boni viri, etiam quando quis promisit, & iurauit stare mandato arbitratoris.
 4 Promittere stare iudicis sententia, qualisunque illa erit, adhuc poterit appellare.

C A P. Ad hæc. j. X X.

1 Vranc stare iudicio Ecclesiastico, si postea appellauerit, est compellendus seruare iuramentum, vel intra quadraginta dies iter attripare ad prosequendam appellationem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hoft. Henric. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Guid. Papæ, Franc. Praepos. Alex. de Neno. Viuian. in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 301. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 329. remissiu Ximen. in conc. p. 1. & 2. nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. cap. 311. & est post Concil. Lateran. part. 7. cap. 20.

2 Quod appellatio, qua iuramento, &c. Notatur ad hoc quod iuramentum, cuius virtute lata est sententia, excludit appellationem, vt per Menoch. cons. 217. n. 7 Seraph. de privileg. iuram. priu. 102. a. præ. Reginel. in tract. huius tit. §. 2. c. 3. verbis, iuramentum, n. 512. cum segg. Sigism. Scacc. cod. tract. q. 17. limit. 3. 4. n. 1. vbi n. 2. ampliat procedere eriamus condemnatus vellet per eidem tamen rei probare contrarium eius, quod est iuratum, & n. 3. ampliat etiam procedere in sententia lata viritate iuramentum, & n. 4. pariter ampliat in sententia, qua reus, cui fuerit delegatum iuramentum, fuerit condemnatus ad solendum, eo quod noluerit iurare, neque iuramentum referre, & n. 5. limitat quando is, cui deferuntur iuramentum, allegat rationabiles causas, & exceptiones, quare non teneatur iurare, & index iis reiectis præcipit iurari, vel referri, & n. 6. etiam limitat in sententia lata in causa matrimoniali, & n. 7. pariter limitat in sententia lata virtute iuramenti necessarij.

C A P. Præterea. j. X XII.

1 Amplia ut procedat etiam si quis promisisset stare sententia iudicis qualisunque erit sententia, quia adhuc poterit appellare, per ea que resolutum Socin. cons. 2. 4. sub. 3. lib. 1. Pac. Scal. in tract. de cons. sapient. lib. 4. c. 19. vers. sed ego, ut acquisitam, quicquid in contrariu, imo promittentem parere sententia, qualisunque fuerit, videri renuntiare appellationi dicant Bald. in tract. patrum 41. §. qui provocauit, col. 10. vers. item ex predictis. ff. de patribus, Franc. in cap. iustitia 69. n. 11. in fine, & Decet. etiam in fine, n. 20. infra hoc tit. Nicel. d. fall. 142. n. 142. Ctaftald. in tr. de syndicatu, n. 169. vers. quartus casus. Et quicquid etiam dicat Lancel. de attent. p. 2. c. 2. de attent. appell. pend. ampl. 2. præ. n. 15. & 16. quod appellatio tacite renuntiari videtur, quando quis obligat se velle stare sententia alienius.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio non adgitatur contra iuramentum, & non adimplens mandatum, debet reduci in eandem sententiam à qua fuit absolutus.
 2 Iuramentum cuius virtute lata est sententia, excludit appellationem.

C A P. Quæstioni. X XI.

1 Appellatio, quæ est causa refugij, non est stan- dum, sed inducenda eadem censura, v. g. ex- communicatus præstitit iuramentum, quod stabit

mandato Ecclesie, & sic fuit absolutus, sed antequam mandatum fiat ei, vel illo recepto appellat causa subterfugij, talis appellatio est nulla, & iterum est excommunicandus, & mox iterum iurabit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Zabar. Imol. Anan. Hoft. Henric. Anch. Bald. Panorm. Praepos. Guid. Papæ, Franc. Alex. de Neno. Viuian. in ration. 2. libri iur. Pontif. pag. 301. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 329. remissiu Ximen. in conc. p. 1. & 2. nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. cap. 311. & est post Concil. Lateran. part. 7. cap. 20.

Quod appellatio, qua iuramento, &c. Notatur ad hoc quod iuramentum, cuius virtute lata est sententia, excludit appellationem, vt per Menoch. cons. 217. n. 7 Seraph. de privileg. iuram. priu. 102. a. præ. Reginel. in tract. huius tit. §. 2. c. 3. verbis, iuramentum, n. 512. cum segg. Sigism. Scacc. cod. tract. q. 17. limit. 3. 4. n. 1. vbi n. 2. ampliat procedere eriamus condemnatus vellet per eidem tamen rei probare contrarium eius, quod est iuratum, & n. 3. ampliat etiam procedere in sententia lata viritate iuramentum, & n. 4. pariter ampliat in sententia, qua reus, cui fuerit delegatum iuramentum, fuerit condemnatus ad solendum, eo quod noluerit iurare, neque iuramentum referre, & n. 5. limitat quando is, cui deferuntur iuramentum, allegat rationabiles causas, & exceptiones, quare non teneatur iurare, & index iis reiectis præcipit iurari, vel referri, & n. 6. etiam limitat in sententia lata in causa matrimoniali, & n. 7. pariter limitat in sententia lata virtute iuramenti necessarij.

C A P. Præterea. j. X XII.

1 Appellans, v. g. ad Papam, & iterum committens aliquod scelus non obstante appellatione potest puniri ab Ordinarii de illo scelere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hoft. Anch. Butr. Bald. Dec. Panor. Alex. de Neno. Praepos. Franc. Guid. Papæ, Viuian. in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 301. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 329. remissiu Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 32. & est post Concil. Lateran. p. 59. cap. 53.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio sui aduersarij non deferens de sua posteriori, circa idem contra eum excipere nequit.
 2 Clericus ad iudicia Ecclesiastica procurator constituitur.
 3 Episcopus potest patronos ad stirps gere ut in praesentatione principaliter respiciant utilitatem Ecclesie.

C A P. Constitutis. j. X XIII.

1 Non curans appellationem factam, & vteris procedens appellando, eius appellatio non consideratur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hoft. Anch. Dec. Butr. Panorm. Bald. Praepos. Franc. Guid. Papæ, Alex. de Neno. Viuian. in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 301. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 329. remissiu Ximen. in

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 685

1. *In concord. p. 1. & 2. nouissimè de Valboa ubi sup. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. cap. 37.*
2. *Et Presbytero R. &c.] Ergo potest clericus ad indicia procurator constitui, vt notant Abb. Zabarelli, & alij in cap. in nostra 4. de procuratoribus, quod intellige in iudicio Ecclesiastico, in quo clericus rectè procurator constituitur, iuxta ea, quæ dixi ad c. 1. supr. de postulando.*
3. *Per hunc text. notat Panorm. bia quod vbi esset suspicio, ne patroni ad præsentandum mouerentur utilitate Ecclesiæ, sed carnali affectione, potest Episcopus illos adstringere iuramento, vt in præsentatione principaliter respiciant utilitatem Ecclesiæ, refert Marc. Anton. Genuenf. in præf. Eccles. q. 317. vbi limitat, quando contra patronos ad esset per iurij præsumptio, quia tunc non deberet abiuratio fieri, vel iuramentum deferri, arg. text. in cap. clericus, de cōhībitat. clericorum.*

S V M M A R I V M.

1. *Appellans ab ordinario in una causa, in aliis coram eo respondere tenetur, potest tamen eum recusare ut suspectum, nisi conueniat de crimine manifesto, in quo non cadit excusatio, nec suspicio.*
2. *Appellatio non suspendit iurisdictionem iudicis, à quo extra illam causam à qua fuit appellatum.*
3. *Verbum, debet, est necessitatis.*
4. *Index ut suspectus recusari non potest in notoriis criminibus.*

C A P. Proposui. X X I V.

1. *Appellans ab ordinario in una causa tenetur coram eodem respondere in aliis in quibus non fuit appellatum, potest tamen illum recusare ut suspectum; quare non potest eum ordinarius cogere nisi in crimine gravi, & manifesto, quo ipso facto merito sit damnum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Panorm. Dec. Franch. Butr. Bald. Hostiens. Guid. Papa. Præpos. Alexand. de Neuo. Viuian. in rationali secundi libri iuris Pontif. pag. 302. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 326. remissiue Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissimè de Valboa ubi supr. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. cap. 41. & est post Concil. Lateran. sub Alexand. III. p. 3. cap. 2.*
- Non enim in Palatio, &c.] An, & quando locus sit de substantia electionis, vide Rendin. in prompt. receptarum sent. tit. 36. n. 2. 1.*
- Sanè si quis pro consumaciao, &c.] Notatur ad hoc quod ab excommunicatione lata pro contumacia datur absolutio sine citatione, sed præstata cautione de parendo mandatis, Dec. hic num. 16. & alij citati ab Anton. Ricciu. loco infra citando, cap. 70. num. 112. & tunc appellari non potest à sententia quia dictum sit excommunicatum præstata cautione esse absoluendum, Ruginel. de appellas. §. 2. c. 3. n. 7. Scacc. in similis tract. q. 17. l. 1. 42. n. 1. & non solum quando appellatio subequitur absolutionem, sed etiam quando ap. præcedit eandem absolutionem, ex Lancelot. de astant. p. 2. c. 12. in prelat. num. 115. l. 1. 3. Dec. in presenti sub num. 17. qui loquitur quando quis est excommunicatus, & petit absolutionem ab eodem iudice, qui eum excommunicat, adiuerarius opponit, quod cum offensa sit manifesta, absolutione concedi non debet etiam si excommunicatus velit præstare cautionem de patendo iuri, iuxta cap. ex pars. 23. de verbis. signi.*
- Eiam si pars aduersa, &c.] Tenent Doctores in præf. senti, in absolutione danda citationem esse necessitatem, quia per eam potest lædi pars ad cuius instantiam lata fuit excommunicatio. Butr. hic n. 11. ad finem Panorm. n. 7. Franch. n. 3. & Dec. n. 19. & plures alij, quos refert, & sequuntur Anton. Ricciu. de iure personarum, extra gremium Ecclesia existent. lib. 4. cap. 7. o. princip.*

In gloss. Decedat, ibi, quia propter peccatum hominem etiam non præsumitur. Ita Nenizan. in sylva nupt. lib. 4. num. 94. ver. propterea, Sebas. Medic. in tract. mors omnia soluit, part. 1. num. 172. Infirmitas enim corporis nonnunquam prouenit ex peccato, cap. cum infirmitas, de paenit. & remiss. Mich. Anton. de unitate cuius & pastor. cap. 23. num. 1. Selu. de benefic. p. 1. q. 5. n. 122. Azeued. l. 5. ex n. 1. tit. 1. l. 1. noua recop. Fulchi. de visitat. lib. 2. c. 30. n. 10. Et ideo si homo dum infirmus facit, recognoscat peccatum suum, ipsa infirmitas ei

M m m p. 9

S V M M A R I V M.

1. *Excommunicatus absoluatur cautione recepta, licet aduersarius, vel excommunicator ne absoluatur, appeller.*
2. *Locus an, & quando sit de substantia electionis remissiue.*
- Tom. I.

prodest, gloss in cap. potest fieri, de penit. dist. 1. vbi inquit Archid. quid infirmitas gravis reddit animam sobriam, & sapè cordis fortitudinem auget, vnde Apost. libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vide Fusch. lit. I. sing. 19.

In gloss. Cautione, ibi, imo in easu isto, &c. Notatur ad hoc quod contumax, in non comparando non absolvitur abfque cautione pignorum, de quo vide Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloss. 18. m. 39.

In gloss. Conqueruntur Communiter recipitur secundum Cou. in cap. alma mater, p. 1. §. 11. n. 1. col. 3.

SUMMARIUM.

1. Prelatus subditum suspendere, vel excommunicare non debet nisi monitio præmissa, nec subditus contra disciplinam Ecclesiasticam appellare potest, maximè si est Religiosus.

2. Censura non nisi precedente citatione, seu canonica monitione ferri possunt.

3. Monitio villa, aut falcis unica citatio an necessaria sit ad excommunicationis validitatem, ostenditur, & n. 4. s. 6.

7. Victus in expensis condemnatur, etiam si bona, & instant causa nisi iugandi habuerit.

8. Abbatius est Monachos corriger absque sui Monasterij, seu Conventus consilio.

CAP. Reprehensibilis. XXVI.

1. Prelatus subditum suspendere, vel excommunicare non debet, nisi monitione præmissa, nec subditus contra disciplinam Ecclesiasticam appellare potest, maximè si est Religiosus. Appellant prefigendus est terminus competens ad prosequendam appellationem, intra quem si prosequi neglit, index a quo reaflum suam iurisdictionem, & indicet & si habet complices, seu partem contrariam, que venit, & ipse non venit, recompenser expensis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hoft. Anch. Butr. Bald. Panorm. Prepos. Henric. Dec. Guid. Papæ, Franch. Alex. in Neuo, Viuian. in rationali secundi libri iuris Pontifici, pag. 30. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 30. remissus Casal. in annos. & Ximen. in concord. p. 2. & nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 10. c. 42. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. c. 7.

2. Nisi canonica monitione præmissa,] Notatur ad hoc quod censura non nisi precedente citatione, seu canonica monitione ferri possunt, vt per Cou. in cap. alma mater, p. 1. §. 9. à num. 4. Nauaf. in man. c. 27. num. 11. latè Vgolini de censur. tab. 1. c. 18. à princip. Garc. reg. 68. latè disputat Guttier. Cavan. t. 2. c. 16. à princip. Tolet. in instructorio. Sacerdotum, lib. 1. c. 9. Soar. de censur. disp. 3. f. 1. à princip. Sayt. eod. tract. lib. 1. c. 14. n. 5. Stephan. de Auilar. eod. tract. disp. 1. c. 5. dubit. 7. cum seqq. & per alios citatos ad cap. sacro 48. de sent. excommunic. n. 2. & 3. pag. 472.

3. Gravis inter DD. controvetsia est, vtrum ad excommunicationis validitatem monitio villa, aut falcis unica citatio necessaria sit? in qua partem negatiuam constanter, & ex processu tueretur Fr. Anton. Corduba lib. 2. quest. 27. versic. ad secundam probationem, & quando de crimine manifestè constat, tenet Constat. d. §. 9. num. 6. post gloss. Panorm. & alios in presenti, refutant Felin. & alij, quos refert Gabr. commun. lib. 3. tit. de iure acquisito, concl. 1. n. 167. Qui-

mouentur primò, quia licet iure Pontificio constitutum sit, vt censuræ non proferantur, nisi monitione præmissa, hoc tamen pertinet solum ad iusticiam ex-rundem, vt ait text. in cap. Romana, vers. nec, de sententia excommunicationis, lib. 6. Deinde mouentur exemplo D. Pauli 2. ad Cor. 5. absenteem, & irrequisitum excommunicant, & ex facto D. Ambros. qui excommunicatæ constat Imperatore Theodosio ob factum omnino præteritum, occisionem scilicet innocentium apud Theßalonicanam, refertur in c. dno suni 96. dist. iuncto c. cùm apud Theßalonicanam 11. q. 3, respectu antem facti omnino præteriti monitionem aliquam considerari non posse manifestum est. Adducunt etiam text. in cap. illud, de cleric. excommunicato, vbi expresse proponitur latam esse excommunicationem abfque aliqua monitione, & tamen decidit in vers. licet, excommunicationem valere posuisse, & excommunicatum dubitantem an sententia lata est abstinere potius debuisse.

Verum contraria sententia verior est, & procul dubio communis, & receptissima, vt facetur ipse Corduba, & expresse tenuentur Sot. in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. concil. 4. & 5. Ledesm. 2. & 4. q. 23. art. 3. dub. 3. incepit, sed hestabili, & post Innoc. Nanar. d. n. 1. vers. quod adeo verum est, Henric. in summi lib. 13 c. 16. s. 2. invenit. N. & c. 17. s. 3. & constanter tueretur contraria satisfaciens Anila d. c. 6. dist. 1. dub. 10. Guttier. d. c. 16 à prim. vbi n. 17. & seq. pro hac parte adducit Victor. Cald. Aracæli, & alios, & in casu notorijs, quod adhuc necessaria sit citatio, vt feratur excommunicationis, post Abb. in cap. 1. Felin. & alij communiter ibi de iudic. tenet Gabr. d. n. 16. Soar. d. dist. 1. f. 1. à prim. vbi n. 11. qui melioribus nituntur fundamentis, ex reg. cap. 1. de can. a poss. & propriet. cum similibus, tum quia certum est excommunicationem maiorem ferri non posse ob quamcumque culpam mortalem, nisi talis sit, quæ inobedientiam, & contumaciam præferat, cap. nemo, cap. nullus, cap. certum 11. q. 3, explicit Anila vbi supra, dub. 6. Henric. & reliqui omnes dd. locis: quæ sanè connotaciam in ignorantem, qui nec monitus, nec citatus est, minime cadit, contumax enim ille dicitur, qui cum possit iudic. seu superiori obediens, contemnit, l. contumacia 53. ff. de re indicata, explicat Petr. Gregor. syntagma. in r. lib. 48. c. 3. n. 16. Comprobatur deinde ex autoritate Christi Domini Matth. 18. vbi omnes fatentur datum esse Ecclesiæ potestatem censuram, & excommunicandi, & tamen adducit verba illa ipse Christus, si Ecclesiæ non ædierit, id est, non obediens, sit tibi sicut ethnicus, &c. ergo necessariò probat excommunicari non posse, illum, qui nec monitus nec citatus est.

Quæ vero pro contraria parte adducta sunt, faciliem habent solutionem. Nam ad primum respondet fatendo ordinem illum trinam monitionis accidentalem esse, & ideo si omittatur, non efficere nullam excommunicationem, non ita primam monitionem ex proximis rationibus. Ad exemplum D. Pauli respondere multi ibi notorium fuisse non solum factum, sed nullam absenti competere defensionem, per ea, quæ tantum DD. per text. ab. in cap. cùm olim, de sententia, & re indicata, Menoch. de arbiter. lib. 1. q. 17. n. 15. & alij, de quibus Cened. ad Decret. collect. 94. num. 4. & plures adducti à Farin. in præcis. crimin. p. 1. q. 2. 1 à num. 70. Sed melius respondet cum Conar. d. num. 6. in princip. Anila d. dub. 1. 10. versic. ad tertium, in fine, quod licet tempore excommunicationis absens esset delinquens, cum tamen prius Apostolus seipius monuit, & ad penitentiam redire conatus est, vt deducitur ex ultimis verbis cap. 4. immig.

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 687

immediate precedentis. Ad factum Ambrosij respondent multi non excommunicatis Theodosium, sed solum Ecclesia ingressum ei interdictis: sed facilius responderet quod saepius Imperatorem ipsum monuit ut facti penereret, & debitam exhiberet satisfactionem, ut colligitur ex dict. cap. eum apud Thessalicam, ibi, hoc à Sacerdotibus Italiae redargueretur, &c. d. cap. illud, bene satisficit Soar. d. n. 1. quod ibi lata excommunicationis non absoluta, sed sub conditione, nisi intra viginti dies cessaret, &c. que conditio expressa continet monitionem, iuxta ea, quae notantur in cap. praeterea, hoc tit. & per text. in e. quidam maligni 5. q. 1. cum multis aliis.

Retenta igitur communis sententia, quam post Viwald. tenet etiam Emman. Sā in aphorismis, verbis, excommunicationis, n. 8. & 9. eam ampliabis procedere, non solum quoad excommunicationem ab homine ferendam, verum etiam ad declarationem excommunicationis incursum à Canone; præmittenda est enim citatio, ut docuit glossa, cum ftererit, in Clem. praesenti, de censibus, recepta ex multis, de quibus Gabriel. d. concl. l. n. 173. plenē Vgolin. d. tab. 1. c. 1. §. 2. n. 9. Conar. d. n. 5. ad finem, allegans ad hoc propositum d. cap. 1. de causa possessionis; & ea ratione comprobatur, quia licet notorium sit contra quid facientes, veluti pro violenta manu iniectione in clericos iure statutum esse excommunicationem, ut tamen factum dicatur notorium, & de eo appareat, necessarium est partem audire, iuxta reg. text. in cap. consulunt, supra hoc tit. Neque obstat text. in praesenti, ibi, nisi forte talis sit culpa, que genere suo suspensionis, vel excommunicationis penam inducas, quibus verbis probare videtur monitionem non requiri, quando agitur de declaratione censurae incursum alege, quod faciunt Palat. in repet. cap. per vestram, de donat. inter virum, §. 18. num. 21. vers. inde, Soar. d. disp. 3. f. 1. 10. n. 13. & disputat latè Vgolin. d. cap. 18. in prīna, n. 2. Tiraq. in tract. res inter alios acta, ver. limita 24. & in ver. limita 42. dicit Roman. per hunc text. tenere, quod furioso cum datur curator, aut interdictum administratio, citatio minime est necessaria. Respondeatur enim hunc text. solum probare canonicanum, id est, trinam monitionem non esse necessariam, non verò negare vnicam saltem requiri citationem ad probandum factum propter quod lex excommunicationem statuit.

6. *Nisi forte talis sit culpa, &c.*] Ex his verbis colligunt aliqui quando index promittat excommunicationem eum, qui ante a legi disponente est excommunicatis, quod non requiritur citatio, vt per Roman. in l. 1. cui bonis col. 6. ff. de verb. oblig. quem refert Felin. in cap. 2. sub num. 6. de sponsalib. eund. Roman. conf. 4. 8. 1. in 2. dub. ver. tertio dico, & ideo alij per hunc text. limitant regulum quod ad validitatem actus requiritur citatio, vt non procedat quando agitur de imponenda pena ipso iure à legi imposita, quæ exequi potest absque citatione, Mar. Socin. in repet. rubr. de dilat. col. 3. ver. quartu casu, & Matfil. in l. vniue. n. 6. C. de raptu virgin. quod in terminis declaratoria sententia excommunicationis visu est sentire Soar. tom. 5. disp. 3. f. 10. num. 13. referens in hanc opinionem inclinare Con. in cap. alma, part. 1. §. 9. sub num. 5. Verum in sententia declaratoria excommunicationis lata à canone partis citationem requiri tenent gloss. verbo constiterit, in Clem. fin. de censib. & in Clem. 2. eod. verbo, de penit. Dec. in praesenti col. 2. ver. sed ista conclusio, Abb. in cap. peruent. il 1. num. 5. hoc tit. de applicat. vbi Dec. sub num. 2. Felin. in cap. Rodulphus num. 41. ver. scitur & pars, supr. de rescript. Gig. de pension. q. 78. num. 5. Couar. sub d. n. 5. vers. sunt Tom. I.

vero, Nanar. can. 56. n. 5. ver. cui addo, sub tit. de sententia excom. Anila de censur. p. 2. c. 5. disp. 1. in 5. dub. concl. 2. Soar. d. f. 1. 10. n. 5.

Ad text. verò in praesenti, multipliciter respondent supradicti Doctores, qui tenent in sententia declaratoria excommunicationis lata à Canone partis citationem requiri; in primis aliqui dicunt, prout sunt Abb. Franc. & Dec. in praesenti, & Felin. in d. c. 2. n. 6. ver. sed re vera, de spons. quos refert Conar. d. §. 9. sub n. 5. ver. iuriva, & Soar. d. f. 1. 10. n. 13. illum non intelligi de sententia declaratoria excommunicationis, de quo loquimur, sed de sententia excommunicationis, quæ fertur ab homine contra eum, qui à Canone pro ea culpa ipso iure est excommunicatus, qui cum possit iterum ab homine excommunicari, id quidem fieri potest absque monitione. Alij, vt Holt. in praesenti, quem refert Soar. intelligunt hunc text. in sententia declaratoria, quæ ferri potest absque citatione, dummodo factum sit notorium. Ut cumque verò sit, & hic text. intelligamus siue dicamus quod in sententia excommunicationis secundum unum intellectum, siue declaratoria secundum aliud, non requiritur monitio, oportet tamen de facto & criminis, eis causa excommunicationis indicata est à Canone, citata parte prius constare, unde præmissa est citatio ad sententiam, non autem ad causam cognitionem, ut individualiter tradit Roman. d. consil. 46. & alij, quos refert, & sequitur Conar. d. §. 9. sub n. 5. Soar. d. f. 1. 10. n. 13. & secundum prædicta sententia idem Roman. in d. l. 1. cui boni, qui loquitur de pronuntiatione excommunicationis lata à Canone, & Mar. Socin. & Matfil. ex adiutorio citati, loquitur de executione poenæ à legi imposita, quæ secundum eos fieri potest absque citatione per hunc text. omnes fere tamen conuenient quod debet prius de excessu constare citata parte, vide addita ad cap. sacro 48. de sententia excom.

Exponentum.] Amplia etiamsi bonam, & iustum causam litigandi habuerit, ut per Hyppol. in l. patre, n. 3. ff. de quest.

Ne Religiosi cum pro aliquo excessu, &c.] Nota Abbatibus eis. Monachos corrigeret absque sui Monasterij, Collegij, seu Conventus consilio, ut per Pat. norm. hic n. 11. & Franch. n. 12. ac Zabat. n. 16. Sigism. Scac. in tract. huius iii. q. 17. limit. 26. n. 10. in princip. Azot. in inst. moral. p. 1. lib. 12. c. 20. q. 13. vbi responderet ad hunc text. dum meminit Capituli in correctione Monachi, ut Capitulum sumatur hic, non pro Collegio, sed pro loco, vbi sit correctio.

S V M M A R I V M.

1. *Index à quo non obstante appellatione cognoscit de causa, si appellans non prosequitur; & index ut suspectus recusatus potest partes compellere, ut alium eligant coram quo questio terminetur.*
2. *Arbitrii assumenti sunt, qui de causa recusationis cognoscant.*
3. *Index ordinarius eo ipso quod est suspectus, remansit etiam suspectus ab eo delegatus.*
4. *Index ordinarius recusari potest de iure Canonico.*
5. *Arbitrii iuris potest recusari ex eisdem causis, quibus iudicis ordinarii.*
6. *Arbitratores possunt allegari suspecti.*

M m m 2 CAP.

C A P. Ad hæc. ij. XXVII.

Iuxta quo compellere debet appellantes, ut appellationem prosequantur, vel coram se iuri parant: & si alterutra partium habeat indicem suspicuum, infistat index, ut eligant indicem, qui valeat dirimere questionem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Franc. Guid. Pap. Henric. Praepos. Alex. de Neuo, Viu. in ration. 2. libri iuris Ponif. pag. 106. Alagona in compend. iuris Can. pag. 331. remissio Ximeni, in concord. p. 2. & nouissime de Valboa ubi supr. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 4.

2 *Te suspeatum habueris, &c.*] Arbitrii namque assumenti sunt, qui de causa recusationis cognoscant, ut statutum est apud Lusitanos in ordinatione Regu, 3 lib. 3. tit. 21. §. 6. & propria huiusmodi recusatione, non potest index recusatus nominare indices ad causam principalem, ut per Melch. Phœbos Lusitania decisi. 90. in princ. vbi n. 20. tenet, quod eo ipso quod index ordinarius ut suspectus, remanet etiam suspectus ab eo delegatus.

3 *In gloss. Suspeatum, ibi, & ita ordinarius potest recusari.* Ergo index ordinarius recusari potest, quod intellige de iure Canonico, Pacian. de probation. lib. 2. c. 45. n. 35. & 36. Seraph. de priuile. iuram priuile. 7. n. 3. Sigism. Seac. de iudic. causarum ciuilium, & crimin. c. 66. n. 13. Iacob de Laurent. de iudice suspecto, cap. 5. n. 34. Farin. fragm. crimin. p. 2. verbo, index, n. 34. Stephan. Gratian. decisi. forens. c. 100. in princ. noue Octavian. 5 Glorit. respons. 1. n. 3. Et de arbitrio iuris, quod possit recusari ex eisdem causis, quibus indices ordinarii, resoluunt Garc. Mastril. Sicilia dec. 91. n. 7. Caesar Barz. Bononia decisi. 63. n. 18. & 19. Camil. Borril. in sum. omnium decisi. tit. 6. 3. de compromiss. n. 394. Corras. in explic. ad aliquas leges noua recop. c. 9. n. 37. Melch. Phœb. Lusitan. decisi. 77. n. 11. vbi n. 16. extendit ad decuriosenes. Sic eodem modo arbitratores suspectos allegari possent Garc. Mastril. d. decisi. 91. n. 4. Camil. Borril. d. tit. 63. n. 395. cum seqq. & in tract. de compromiss. §. 2. gloss. 4. n. 143. & §. 4. gloss. 3. n. 2. Carrasc. d. cap. 9. num. 29.

S V M M A R I V M.

- 1 *Canonicus si ad residentiam monitus appellat, statuitur sibi terminus ad appellationem prosequendam, & interim deseruitur beneficium per Vicarium de fructibus beneficij sustentandum, & si appellationem non prosequitur, vel residentiam non facit, priuatur probenda.*
- 2 *Beneficio quando coherent aliquid onera propria, seu necessaria fructus in eo conresidentis, vel excommunicati, sunt ad hoc deputandi.*
- 3 *Canonicus si ad residentiam admonitus appellat, non est admittenda eius appellatio.*
- 4 *Beneficium simplex de iure requirit residentiam.*

C A P. Peruenit. ij. XXVIII.

Canonicus admonitus ut resideat, si appellat, assignari ei debet terminus, ut prosequatur appellationem, & interim prouideri de idonea persona, quæ pro eo seruiat Ecclesiæ, assignata portione fructuum illius beneficij unde honeste vivat, & si Ca-

nonicus non resideret, nec appellationem prosequitur, prænabitur præbenda, & dabitur idonea persona. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Franc. Guid. Pap. Henric. Praepos. Alex. de Neuo, Viu. in ration. 2. libri iuris Ponif. pag. 106. Alagona in compend. iuris Can. pag. 331. remissio Ximeni, in concord. p. 2. & nouissime de Valboa ubi supr. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 44.

Hanc eandem concil. ex hoc text. desumunt Duen. reg. 42. n. 9. Marant. de ordine indic. 3. p. 6. princ. q. 2. n. 184. Lancel. de aitent p. 2. c. 12. limit. 8. n. 1. & 3. Menoch. de arbitr. casu 69. n. 11. Marchef. de commiss. appell. extra. Cur. p. 1. c. 6. n. 77. p. 77. Salgado de protest. Regia tom. 1. p. 2. c. 15. n. 4. cum seqq.

Et ei de beneficiis illius assignes, &c.] Notatur ad hoc quod quando beneficium coherent aliquid onera propria seu necessaria, fructus in eo non residentis, vel excommunicati, sunt adhuc deputandi, ne Ecclesia propter Rectoris absentiam, vel excommunicacionem debitum fraudetur obsequiis, ut per Ant. Ricc. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ etiatis lib. 4. c. 15. n. 4 vnde n. 5. cum Guttier. canon. lib. 1. c. 1. n. 105. & 126. ac Soar. tom. 5. d. 15. p. 13. set. 2. n. 29. deducit sernitia capellanorum, & subfuntorum ad sernitiam Ecclesiæ, necnon & alia ad usum Ecclesiæ necessaria debere solvi de fructibus, quos amittit excommunicatus, & hoc ipsum dicendum de charitatu subfunti tenent Bellenc. de charitatu subfunt. q. 35. & Gig. de pension. q. 64. n. 9 necno & in decimis Papalibus, vel ob publicam aliquam necessitate impolitis idem dicit Soar. d. sect. 2. sub n. 2. 2. vers. 1. andem idem.

Ciam auem frustatorie & dilationis, &c.] Notatur ad hoc quod attentia in primis, & ante omnia non sunt revocanda, quando ex revocatione diminuuntur cultus diuinus, quod intelligitur, & procedit text. specie litter quando frustatorie & dilationis causa appellatur: vel quatenus generaliter intelligatur, quandoenque feliciter agatur de cultu diuino, erit intelligendum, quando feliciter proceditur per viam visitationis, non autem si procedatur per viam formalis iudicij, Lancel. de aitent. p. 2. c. 12. limit. 18. per 108. Rot. decisi. 2. 51. n. 4. p. 1. recentissim.

In gloss. Residentiam, ibi, quam quilibet clericus de iure communi facere debet. Vide Bened. Capr. tom. 1. comm. opin. lib. 1. tit. 8. n. 1. pag. 170. Flamin. de resign. lib. 1. q. 10. n. 66. cum seqq. & lib. 5. q. 5. n. 2. Azor. insti. moral. p. 2. lib. 7. c. 3. Paul. Comit. respons. moral. lib. 1. q. 61. n. 3. Gonzo. ad reg. 8. Cancel. gl. 5. & 80. & gl. 15. n. 26. Rot. apud Farin. decisi. 12. n. 1. collect. nouissimarum, alias p. 4. divers.

S V M M A R I V M.

- 1 *Appellatio non datur à indice iurisditionem extente.*
- 2 *Appellatio facta contra leges & Canones non est defendendum.*
- 3 *Appellari non potest à statuto generali, etiam si quis diceret esse iniquum.*
- 4 *Appellatio datur à prouincia qua dictum sit statutum esse in viridi obseruancia.*

C A P. Consuluit. ij. XXIX.

Appellatio non est admittenda, quæ est contraria vel executionem iuris. Collig. ex Ord. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Bell. Io. And. Zab. Imol. Anan. Host. Butr. Anch. Bald. Pan. Dec. l. r. ab. Guid. Papæ, Franch. Alex. de Neuo, Viu. in ration. 2. libri iur. Ponif. pag. 107. Alagona

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 689

Alagona in compend. iuris Canon. pag. 331. remissiū Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 2. tit. 12. c. 1.

2 Non conuenit, &c.] Notatur ad hoc quod appellatio facta contra leges, & Canones non est deferrendum, quia ius neminem granat, vt per Franch. in presenti n. 3. in fine, & n. 4. & sic etiam appellatio emissa ab eo, quod sit secundum iuris decreta, & determinatione non suspedit, vt per Marant. de ordine indic. p. 9 tit. de appellat. n. 345. Gütier. consil. 10. n. 21. dicitur quod ab actu celebrato, & gesto secundum legis dispositionem, & Canonicas sactiones, nec a iudice eas, & decreta iuris exequente, non potest appellari, latè Salgad. de protet. Regia tom. 1. p. 3. c. 6. n. 1. cum seqq. & in pena iuris imposita agnoscit Roman. sing. 22. 6. Cornaz. Lucensi decis. 193 sub num. 5. versic. 6. Farin. in praxi crimin. q. 10. limit. 12. n. 6. 5. Sigism. Scac. in tract. huius tit. q. 17. limit. 23. aduertendum tamen quod licet ab ipsa pena à iure imposta non sit licita appellatio, tamen à sententia declaratoria aliquem incidisse in illam licita est quoad vtrumque effectum deuelutionis & suspensum, vt per Nau. in e. cim. contingat 15. causa nullis. pag. mibi 151. Bern. reg. 67. 5. Gratian. reg. 35. & 171. Gütier. consil. 10. n. 16. Bobadil. in sua politica lib. 3. c. 8. n. 278.

3 Cū ergo à dispositione iuris appellati non possit, sic etiam a statuto generali appellari non poterit, etiam si quis dicere sile iniquum. Socin. reg. 20. & reg. 24. Dec. in presenti à n. 20. Nicol. tract. de concord. gloss. concil. 6. fallent. 25. n. 66. Guid. Papæ in tract. huius tit. q. 48. n. 39. Petr. Gregor. in simili tract. lib. 2. c. 22. n. 1. & 2. Bredorod. etiam in simili tract. p. 1. col. 522. sub lit. A. Sigism. Scac. q. 17. limit. 20. Quicquid in contrarium, in modo quod possit appellari à statuto iniquum, seu aliter invalido, teneat Conar. in reg. posseffor. p. 2. §. 4. sub num. 7. Reginel. in tract. huius tit. §. 2. c. 3. n. 889. cum seqq. Rot. decif. 41. sub n. 15. & 14. p. 1. divers.

4 Illud verum est quod licet à statuto generali appellari non possit, bene tamen poterit à sententia, quia dictum sit statutum esse in viridi obseruantia, quia à tali pronuntia datum appellatio, Reginel. d. cap. 3. n. 891. in fine. Sigism. Scac. d. limit. 20. n. 13. vbi n. 33. idem resolut in sententia interpretativa, aliqui statuti.

C A P. Adhæc. iiiij. XXX.

Causa quando committitur alieni appellatio remota, & pars antequam citaretur, vel cognovisset commissionem causæ, misit nuntium ad Papam, si citatus deinde appellat, index debet deferre appellatio; si vero postea misit, index exequatur mandatum. Colligunt ex Ordinat. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Anania. Holt. Butr. Anch. Bald. Panorm. Dec. Guid. Papæ, Franch. Præpol. Alex. de Nevo. Viu. in ration. libri secundi iuris Pontifici, pag. 308. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 331. remissiū Ximen. in concord. p. 2. nouissimè de Valboa vbi supr. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 3.

2 Vide qua dixi ad cap. meminimus 9. & ad cap. sug- gestum 15. supr. hoc tit.

S V M M A R I V M.

Appellatio interposita ad Papam non defensum sit cum iuris ordinarij ad Curiam punitur, & n. 2.

Tom. I.

- 3 Prelatus si modum excedat in correctione, bene admittitur appellatio à tali correctione.
- 4 Depositionis pena, que iure Canonico imponitur non defensenti appellatio in causa criminali, habet locum contra clericos, alioisque Religiosos appellatio- nes non admittentes.

• C A P. De Priore. XXXI.

Legitima appellatio non defensens, v.g. Prelatus qui enormiter castigat, & non defens appellatio subditus castigati, est mittendus Romanum cum litis iudicis, vt puniatur. Colligunt ex Ordinat. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Bellam. Anan. Holt. Hentic Butr. Anch. Bald. Panorm. Dec. Præpol. Guid. Papæ, Franch. Alex. de Nevo. Viuian. in ration. libri secundi iuris Pontifici. pag. 308. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 331. remissiū Ximen. in concord. p. 2. nouissimè de Valboa vbi supr. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 3.

Hanc eandem concl. ex hoc text. defensunt Contar. in Lonic. C. de mortu. posseff. p. 19. n. 3. vers. item puritur. Sigism. Scac. de appellat. q. 13. n. 101. post princi- rationem redentes, quia deberet appellatio defere ob renerentiam superioris, ne dum vbi certum est appellatio ipam fore probabilem, sed etiam vbi dubitatur an sit probabilem. Quia autem pena pu- niatur, latè tradit idem Sigism. Scac. dist. q. 13. n. 100. cum seqq.

In gloss. Contemp. ibi, ex hoc patet quod si prelatus 3 modum excedat in correctione, quod bene admittitur ap- pellat. à tali correctione. Vide Franch. in presenti sub n. 1. vers. in gloss. 1. ibi, fallit quando modus, Zabar. in cap. ad nostram 3. n. 3. vers. note 2. & Dec. à n. 2. supr. hoc tit. Marant. de ordine indic. p. 6. auctu 2. princ. verba, & quædoque appellatur, limit. 7. sub num. 33. Petr. Greg. in tract. huius tit. lib. 2. c. 10. n. 1. & precipue n. 8. vers. affersur tam- men, Octavian. Spathar. in aurea methodo de modis cor- rigendi Regulares tract. 10. c. 2. n. 13. Franc. Gisler. in tract. de iudice Regularium. c. 15. n. 56. nouissimè illustr. D mens Roderic. à Cunha post primam huius libri impressionem à me vilius, in comment. ad cap. quando 4. n. 2. dist. 86. Salgado de protet. Regia, p. 1. c. 2. §. 5. & x. n. 18. Quarant. in summa Ballarij, verbo Archiepiscopi auctoritas, auct. 18. n. 20. §. 5. vers. conclusionem, Reginel. in simili tract. §. 2. c. 3. n. 229. Sigism. Scac. etiam in simili tr. q. 17. limit. 27. n. 12. vbi n. 13. declarat cum Franch. in d. cap. ad nostram, n. 4. vt in appellatio debeat ex- primi c. 1. la grauamini, siue ad correctionem proce- datur in iudicio, que extra iudicium, siue ante senten- tiam, siue post sententiam, & n. 14. pariter declarat cum cod. Franch. in cap. reprobabilis 16. n. 13. & Dec. n. 3. hoc tit. vt appellatio ab excessu, quando Abbas est nimis senerus in corrigendo, sit interponenda ad Capitulum, hoc est, debet tunc adhiberi Capitulū, & dicit Nata. commento 3. Regul. §. 51. liberum esse Reli- giose appellare, sen provocare ad superiorē cum male tractatur, sequitur Azor. in stit. moral. p. 1. lib. 12. c. 1. q. 8. vbi q. 7. refoluit quod Religiosi à superiorē inique tractatus, vexatulæ tuta conscientia è monasterio exire potest incio, vel codem superiori inuito.

In gloss. De tanto excessu, vlt. ibi, & sic patet, &c. Notatur ad hoc quod pena depositionis, que iure Canonico imponitur, non defensenti appellatio in causa criminali, habet locum contra clericos, alio- que. Religiosos appellatio non admittentes, vt per Sigismund. Scac. d. q. 13. n. 102. & de hac pœ- na depositionis imponenda non admittentes appelle-

M m m 3 Iatio

690 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

lationem, vide Boët. dec. 153. n. 4. Lancel. de attent. cap. vlt. de pend. attent. n. 243.

CAP. Quia nos. XXXII.

Appellatio locum non habet in notoriis delictis, vel contra Regularem correptionem, vcluti si Abbates infamati & confessi à capitulo moniti sunt relinquere Prælationem, quia tunc non possunt appellare. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Panorm. Dec. Franch. Butr. Bald. Guid. Papæ. Präpof. Alex. de Neuo. Viu. in ration. 2. libri iur. Pontif. pag. 309. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 322. remissiæ Ximen. in concord. p. 2. & nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 7.

Notatur ad hoc quod à constitutione, vel statuto generali non potest appellari, quando est edita ab illo, à quo non potest appellari, vt per Rebuff. in præcept. beneficiali, tract. de confess. in princ. Scacc. de appell. q. 17. limii. 20. à n. 1. vbi n. 14. resoluunt, quod licet non possit appellari à statuto, tamen eius iniurias nunquam transit in rem iudicatam, & num 15. tenet, quod à statuto appelletur ad eum, qui possit illud corrigere.

CAP. Ad aures. XXXIII.

Iudex à quo potest præfigere terminum appellanti ad prosequendam appellationem, quo elatio refutum suum iurisdictionem, & exercet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Franch. Guid. Papæ. Präpof. Alex. de Neuo. Viu. in ration. 2. libri iuris Pontif. pag. 309. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 322. remissiæ Ximen. in concord. p. 2. & nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 6.

Probat hic text. iudicem à quo posse præfigere terminum ad prosequendam appellationem, vt per Sigism. Scacc. de appell. q. 14. n. 15. cum seqq. Perez l. 1. per text. ibi gl. 1. tit. 19. lib. 3. Ord. & 1. 8. gloss. 2. eod. tit. & lib. Azeued per text. ibi in l. 2. tit. 1. 8. lib. 4. noue recip.

S V M M A R I V M.

- 1 Grauamine precedente si quis submittat se protectioni superiori, habetur pro appellante, dummodo seruatur ea, quia in appellatione sicut necessaria.
- 2 Appellare ad Papam intelligitur qui submittit se & sua sub protectione Papa, licet non expreßerit verbum, appello.
- 3 Verbum, teneo, sententia latam continet si precedat negatio vniuersalit.

CAP. Ad audientiam. XXXIV.

Grauatas à indice si se subiiciat protectioni superiori, intelligitur appellasse, licet non fuerit vclus hoc verbo, appello, & sententia contra ipsum latam sine causa cognitione non tenet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bellam. Host. Butr. Bald. Anch. Panorm. Franch. Henric. Dec. Präpof. Guid. Pap. Alex. de Neuo.

Viu. in ration. 2. libri iur. Pont. pag. 309. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 322. remissiæ Ximen. in concord. p. 2. nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 7.

Probat hic text. quod submittens se, & sua sub protectione Papæ, intelligitur appellare ad Papam, licet verbum, appello non expreßerit, vt per Sigism. Scac. in tract. bnuua tit. q. 4. n. 18. vbi n. 22. cum Franc. in præsenti, not. vlt. n. 2. declarat procedere dummodo exprimantur omnia necessaria in appellatione, cùm non satis sit se & bona sua submittere protectioni Papa, sed debeant omnia alia necessaria adhiberi.

Non tenere. Notatur ad hoc quid verbum, teneo, si præcedat negatio vniuersalit, latam sententiam continet, vt per Tiraq. in l. si unquam, verbo, renatur, n. 23. 1. C. de renocand. donat. Sayr. in claus. Regia lib. 3. c. 8. n. 26. Virgil. Boccac. in confit. Pier. gloss. 6. n. 3. 4. Farini. fragm. crimin. p. 2. verbo, lex, n. 144.

CAP. Accepta. XXXV.

Appellatione stante causa non est remittenda ad iudicem à quo nisi de consensu partium. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butr. Bald. Dec. Panorm. Alex. de Neuo. Franch. Präpof. Guid. Pap. Viu. in ration. 2. libri iur. Pont. pag. 310. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 322. remissiæ Ximen. in concord. p. 2. & nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. Aug. collect. 1. Decret. sub tit. de re script. c. 2.

Probat hic text. quod index cause principalis non potest indicare in causa appellationis, nisi partes cōsentiant, vt per Steph. Grat. discept. forens. c. 4. n. 21. ita vt sufficiat etiam consensus tacitus ex Surd. conf. 46. n. 10. Nec obstat verbum, partes, de quo in text. quia quando est eadem ratio in uno, sicut in pluribus, tunc lex, vel statutum loquens in pluribus habet locum in uno, vel si loquatur in plurali, habet locum in singulari, vt per Rebuff. in tract. nomina. q. 9. n. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Delegatus etiam datus cum claus. Appellatione remota, recusari potest, si est coniungineus impenetrans, vel si fuit Aduocatus eius in illa causa.
- 2 Index recusari potest ex eo quod sit consanguineus paris.
- 3 Aduocatus non potest esse iudex in eadem causa in qua Aduocatus fuit, & potest recusari ab eo tantum, contra quem fuit Aduocatus, non ab alio.
- 4 Aduocatus nullus potest esse in causa in qua pater, vel filius est iudex.
- 5 Aduocatus non potest esse Assessor iudicis in causa clientuli.
- 6 Iudici delegata causa cum clausula, appellatione remota, non intelligitur sublata recusatio iudicis.
- 7 Index consanguineus usque ad quem gradum recusari potest, ostenditur.
- 8 Index recusari potest suspectus ex quavis leui, & modica causa.
- 9 Index equaliter coniunctus viri que parti recusari non potest.
- 10 Disposita in consanguineis censentur disposita in amico intime amicitia.
- 11 Index recusari potest, vt suspectus, qui alias contra me pronuntiavit, & ab eius sententia appellauerim.
- 12 Index regulariter recusari potest suspectus, ex eo quod sit familiaris viri parti.

13 Index

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 691

13 Index remouetur ut *suspectus*, si esset dominus im-

per-

trant.

14 *Assessor*, & *consulter* *indictis* si *suspectus* fuerit recu-

sari potest.

C A P. Postremo. XXXVI.

Luc. III.

1 **D**ilectus, cui committitur causa appellatione remota, si ex iusta causa est *suspectus*, vt si est consanguineus imputans, vel si fuerit eius *Advocatus* in illa causa, potest recusari. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabat. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butt. Bald. Panorm. Præpos. Henric. Dec. Guid. Papæ. Franch. Alexand. de Neu. Vixian. in rationali secundi libri iuris Pontificis, pag. 311. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 32. remissione Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissime de Valboa *ubi sup.* refutatur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 20. c. 45. & est post concil. Lateran. part. 10. c. 18.

2 *Qui consanguineus sit illius*, &c.] Notatur ad hoc quod index recusari potest ex eo quod sit consanguineus partis, vt docent in *presenti* Anch. n. 1. Bellam. n. 3. Butr. n. 3. Præpos. n. 2. Franc. in *princ.* & n. 20. Dec. n. 5. Alex. de Neu. n. 2. Tiraq. de *retrat.* tit. 1. §. 1. gl. 16. n. 1. & Menoch. de *arbitr.* casu 152. à n. 3. cum *seqq.* Nouell. reg. 204. n. 2. Quintil. Mandol. in *praxi commiss.* in 8. formula, in *verbis*, propter familiaritatem, Menoch. de *arbitr.* casu 252. n. 3. Card. Tusch. *verbis*; *suspectus*, *concl.* 908. n. 17. Farin. *fragment.* *crimin.* part. 2. *verbis*, *index*, n. 830. & n. 837. extendit ad *affinem*, & n. 841. ampliat etiam *consanguinitas* oriantur ex *damnato coitu*, & n. 845. limitat in persona valde religiosa in qua non caderet aliqua *suspicio*, & pro hac limitatione citat omnes *Ordinarios in presenti*, excepto Bellam, licet *num. seqq.* contrarium videatur firmare cum Iacob. de Laurent. de *indice suspecto*, c. 11. n. 23.

3 *Aut in eodem negotio Advocati officio*, &c.] Notatur ad hoc quod *Advocatus* non potest esse index in eadem causa in qua *Advocatus* fuit, & potest in ea *suspectus* recusari, vt tenent in *presenti* Host. n. 3. & 4. Anch. n. 2. Henric. n. 1. Bellam. n. 3. Butr. n. 3. Abb. n. 3. Anan. n. 5. Dec. n. 8. Rebuff. tom. 3. ad *leges Gallie*, tract. de *recusat.* gloss. vniq. art. 9. p. 31. Cabed. *Lusitan.* deci. 20. part. 1. Nouell. reg. 204. n. 8. Marant. d. part. 6. n. 42. Farinac. *verbis*, *index*, n. 848. Garc. Mastril. *Sicilia*, *de cis.* 151. n. 35. & 41. Camill. Borrel. in *summum omnium dictis* tit. 6. 5. de *advocatis*, n. 125. Stephan. Gratian. *discept. forens.* cap. 4. n. 3. vbi n. 21. dicit quod si *Advocatus* pronuntiaret, sententia non fieret nulla, nisi *suspectus* recusatus vt *suspectus*, & allegat Aym. *conf.* 199. n. 14. Intellige vt possit recusari ab eo tantum, contra quem fuit *Advocatus*, non ab alio, pro quo postulauit, ex Stephan. Gratian. d. cap. 4. num. 6. vbi n. 7. dicit, quod si prius sententiam tulit, possit in eadem causa esse *Advocatus* defendendo, quod indicavit, de qua etiam Aules ad cap. 3. *Prestor.* &

4 Morl. in *emporio iuris*, part. 1. tit. 2. q. 6. in fin. Et *Advocatus* nullus potest esse in causa, in qua pater, vel filius est index, Curia Philip. part. 1. §. 6. n. 9. Corras. in *explicat.* ad *aliquas leges Recopil.* c. 9. numer. 132. Sic & eodem modo *Advocatus* non potest esse *Assessor* *indictis* in causa clientuli, vt per Steph. Grat. d. 4. num. 5. Carrasc. d. c. 9. num. 291. Et de pena *Advocati* qui dicit sententiam, pro clientulo tanquam

judicis *Assessor*, vide Cald. *Peregrin.* *comment.* ad l. vniq. C. ex *delictis defunctorum* p. 4. n. 35.

Quamvis appellatione remota, &c.] Notatur ad hoc quod iudici delegata causa cum clausula *appellatione remota*, non intelligitur sublata *recusatio iudicis*, vt docent in *presenti*, Ioan. n. 5. Anch. n. 4. Bellam. n. 3. Butr. n. 2. *vers.* *nota quod sicut*, & num. 4. Abb. n. 1. in 1. *notab.* & n. 2. in *fine*, Zabarell. in *fin.* *vers.* in *gloss.* *ut.* Anan. n. 2. Præpos. n. 6. Dec. n. 1. in 1. *notab.* Alexand. de Neu. n. 9. in *utram notab.* Lancel. de *attent.* p. 2. *cap.* 6. n. 32. Pacian. de *probat.* lib. 2. c. 45. n. 101. Iacob. de Laurent. de *indice suspecto*, *cap.* 2. n. 20. Scacc. de *appellat.* lib. 3. q. 19. *limit.* 1. n. 89. Farin. d. *verbis*, *index*, n. 956. vbi n. 957. asserit quod hæc *conclusio* procedit non solum de iure *Canonico*, sed etiam de iure *civili*.

In *gloss.* *consanguineus*, ibi, sed *vsque ad quem gradum* intelligamus illam *consanguinitatem*, &c. Dicit hæc *gl.* quod index recusari potest *si suspectus* *vsque ad septimum gradum*, & hodie *vsque ad decimum*, quia *ulique* ad illum gradum *exceditur à consanguineis*, *aliis deficientibus*, & sic *eo* *vsque remanet affectio*, vt docent in *presenti* Innoc. *vers. vel* *vsque*, Host. ante n. 1. Bald. n. 1. Henric. n. 5. Butr. n. 10. Abb. n. 4. Imol. n. 3. Præpos. n. 9. Franch. n. 6. Dec. n. 16. Alexand. de Neu. n. 2. & *seqq.* Menoch. *casu* 152. à n. 4. Farin. d. *verbis*, *index*, n. 831. Apud Lusitanos extenditur *vsque ad quartum gradum* per *ordinationem*. *Regiam lib.* 3. tit. 24. *in princip.* *ubi* etiam extenditur ad *leuium*, sive *vxoris fratrem* durante *affinitate*, quia *soluto matrimonio* *affinis* non *seruat amorem*, ex *gl.* in l. *sed hoc ita*, *ff.* *de re iudicata*, etiam *remaneant filii*, Aloys. Ricc. in *collect. decis.* p. x. *collect. 3.* *vers.* & *index*.

In ead. *gloss.* ibi, *Modica enim causa*, &c. Notatur ad hoc quod index recusari potest *si suspectus* *ex qua* *leui*, & *modica causa*, vt per Host. *hic* n. 5. Bellam. n. 2. Butr. n. 10. Franch. n. 20. Dec. post n. 16. & Alexand. de Neu. n. 12. Menoch. *casu* 1. 2. n. 9. Scaphin. priu. 7. n. 4. Card. Tusch. *verbis*; *suspectus*, *concl.* 907. n. 13. Farin. *fragment.* *crimin.* p. 2. *verbis*, *index*, num. 777.

In ead. *gloss.* ibi, *Quid si index equaliter esset coniunctus utriusque*, &c. Notatur ad hoc quod index *æquiter coniunctus utriusque parti* recusari non potest, vt per Menoch. d. *casu* 152. n. 9. Marant. d. p. 6. n. 30. Stephan. Grat. *discept. forens.* c. 100. n. 19. Card. Tusch. *verbis*; *suspectus*, *concl.* 908. n. 35. Farin. d. *verbis*, *index*, n. 842. Sic & eodem modo *qua* disponuntur in *consanguineis*, *consententur* *disposita* in *amicis intime amicitia*, Menoch. de *arbitr.* *casu* 88. n. 59. & de *prælib.* 3. *præf.* 1. 4. n. 28. Farin. in *praxi crimin.* q. 13. à n. 31. & tamen *si detur* *par amicitia ratio*, *recusatio non habet locum* Menoch. de *arbitr.* *casu* 152. n. 9. Stephan. Gratian. d. c. 100. n. 17.

In ead. *gloss.* ibi, *Item si ab ipso appellatur*, &c. Notatur ad hoc quod index reculari potest *vt suspectus*, quia *aliis contra me pronuntiavit*, & *ab eius sententia appellauerim*, vt per Præpos. num. 1. *casu* 44. & 45. Franch. n. 2. *vers.* 277. Menoch. de *arbitr.* *casu* 221. à n. 1. Sigismund. Scacc. de *appellat.* q. 17. *limit.* 45. n. 5. *in princip.* Card. Tusch. *verbis*; *suspectus*, *concl.* 900. n. 30. Farin. *fragment.* *crimin.* part. 2. *verbis*, *Index*, n. 781. vbi n. 783. cum Menoch. d. loco, asserit id totum *indictum* *arbitri* *relinqui*, *eo quod contrarium sentiant* Dec. in *cap.* 4. *num.* 7. vbi Rip. num. 15. & 17. de *indict.* Oldrad. *confl.* 302. *num.* 5. *vers.* item *ceruum est*, & *numer.* 9. Alciat. de *præsumpt.* reg. 2. *præsumpt.* 11. & *plures quos ipsi referunt.*

692 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

22 In ead. gloss. ibi, *Putà familiaritas*. Notatur ad hoc quod iudex regulariter recusari potest suspectus ex eo quod sit familiaris vnius partis, vt docent in praesenti Dec. n. 20. Prepos. n. 11. in 11. causa, Franch. n. 20. vers. 11. Alex. de Nevo n. 28. vers. prima est, & n. 29. Marant. de ordine iudic. p. 6. n. 27. Socin. reg. 203. in principe. Nouel. reg. 32. in principio, & reg. 204. n. 1. Menoch. de arbitr. causa 152. n. 10. Card. Tusch. verbo, suspectus, concl. 908. n. 22. & plures alij citati à Farin. d. verbo, index, n. 808. vbi n. 809. de domestico, & n. 810. de loco, & n. 811. de commentari, & à n. 812. de amico.

23 In ead. gloss. ibi, *Item remouetur index si esset dominus impeirante*. Ita Prepos. n. 11. vers. nona, in praesenti. Aufier. de recusat. n. 9. Nouel. reg. 32. in princip. Marant. d. p. 6. n. 5. Lanfranc. in repet. cap. quoniam contra de prob. rub. de accus. n. 123. vers. quinta causa, Farin. d. verbo index, n. 917.

24 In gloss. *Aduocati*, vlt. ibi, aut *Assessor*. Notatur ad hoc quod Assessor, & Consultor iudicis, si suspectus fuerit, recusari potest, vt per Butr. hic n. 12. Fulu. Pacian. de probat. lib. 2. c. 45. n. 3. & quod isto casu non est necessaria probatio causa suspicitionis, quia agitur de leni praetudicio, Card. Tusch. verbo, suspicio, concl. 907. n. 13. & concl. 909. n. 2. 4. & 5. Jacob. de Laurent. de indice suspecto, cap. 4. n. 1. cum seqq. & cap. 10. per totum, vbi etiam quis sit consultor, & quis sit assessor, in quo differant inter se, & de modo eligendi consultorem, & assesorem, Farin. fragment. crimin. part. 2. verbo, index, num. 718. & num. 849.

25 In ead. gloss. ibi, *Et qui similem causam habet, removetur*. Notatur ad hoc quod index recusari potest suspectus ex eo quod habeat similem causam eius in qua est deputatus index, vt per Preposit. in praesenti n. 11. in 26. causa, Franch. num. 20. vers. 15. Marant. de ordine iudic. part. 6. n. 46. Nouel. reg. 294. num. 9. Aufier. de recusat. n. 18. vers. 27. & plures alios, quos recusat Farin. fragment. criminal. part. 2. verbo, index, num. 784.

S V M M A R I V M.

- 1 *Interdicti sententia non suspenditur per appellationem sequentem.*
- 2 *Sententia interdicti sicut excommunicationis non suspenditur per appellationem sequentem.*
- 3 *Interdictum autem, & quando Episcopus possit suspendere, remisit.*
- 4 *Excommunicationis post appellationem non tenet.*
- 5 *Episcopus non potest dare alicuius privilegii celebrandi in Ecclesia interdicta.*

C A P. Ad hæc. v. X X X V I L

1 *Interdicti sententia non suspenditur per sequentem appellationem.* Colligunt ex Ordinari. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Panorm. Henric. Dec. Franch. Butr. Bald. Guid. Papæ, Prepos. Alex. de Neno, Vinian. in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 311. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 332. remissiæ Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissimæ de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 2. tit. 20. cap. 46.

2 *Hanc eadem concl. ex hoc text. desumunt Narar. in mammali, cap. 27. n. 159. Sigismund. Seacc. intrat. huius tit. quest. 3. n. 63. vbi num. 67. cum Franch. in*

præsenti, n. 3. declarat vt procedat in sententia interdicti in spiritualibus & diuinis officiis, quia in istis non impeditur effectus per appellationem, securi si interdictum respiceret alia, tunc enim appellatio subsequens suspenderet effectum talis interdicti, unde si iudex interdixerit tibi ingressum ciuitatis, seu palati appellando à tali interdicto, suspenderetur effectus sententie n. 68. idem resolnit in interdicto à beneficio, aut à Pontificibus, seu ab vlt. palli, quia appellando impeditur effectus sententie quod ista, idem repetit q. 17. limit. 22. num. vlt.

In gloss. *Interdictum*. De materia huins gloss. & an, 3 & quando possit Episcopus suspendere interdictum, dixi latè de officiis de potest. Episcop. p. 2. alleg. & infra ad cap. dilecti s. 5. hoc tit.

In ead. gloss. ibi, *Sicut excommunicationis post appellationem non tenet.* De quo vide Anton. Ricc. & ab eo citatos in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existent. lib. 4. c. 6. n. 37. Sigism. Scacc. d. q. 17. li. 22. n. 54.

In ead. gloss. ibi, *Sed non credo, quod Episcopus possit dare alicuius privilegii celebrandi in Ecclesia interdicta,* de quo vide Fr. Emman. quest. Reg. tom. 2. q. 117. art. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iudex appellationis remittit appellatorem, & causam ad priorem indicem, nisi sibi constituerit à granam, vel iniusta sententia fuisse appellatum.*
- 2 *Archiepiscopus non prius ante diffinitiū appellationem admittere debet, quam ei constituerit illam interpositam fuisse, vel à granamine, seu iniusta condemnatione.*
- 3 *Appellans ad plures iudices, quorum unus solum competens est, ad eum tantum appellatum præsumitur.*

C A P. Cùm in Ecclesia. XXXVIII.

Iudex appellationis si cognoscat non esse appellatum à granamine, vel sententia iniusta, debet remittere appellatorem, & causam ad primum indicem, cui parebit appellatione remota. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Bald. Panorm. Dec. Alex. de Nevo, Prepos. Franch. Guid. Papæ, Vinian. in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 312. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 332. remissiæ Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissimæ de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. Aug. collect. 2. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 11.

Non ante appellationem admittas, &c.] Notatur ad 2 hoc quod Archiepiscopus, non prius ante diffinitiū appellationem admittere debet, quam ei constituerit illam interpositam fuisse, vel à granamine, seu iniusta condemnatione, vt per Stephan. Quarant. in summa Bullarij, verbo, *Archiepiscopi auctoritas, ant. 18. n. 19.* Vnde per Ordin. Regiam Lusitanorum, lib. 3. tit. 70. §. 3. Index à quo semper in adiutorio, quando appellatur, debet verbaliter recipere appellationem, & scriba in termino receptionis huinsmodi expelsæ mentionem facere, itavt tempus prosequenda appellationis currere incipiat à die receptionis illius, vt refert Cabed. *Lusitania decis. 40. n. 9. p. 1.*

In gloss. *Iniusta*, ibi, & runc, debet superior cognoscere, &c.] Quid si quis appellat ad plures iudices, quorum unus solum competens est, dic ad eum compitem appellatum præsumi, vt per Rot. *Genens. decis. 2. 3.*

De Appellationibus, &c. Tit. X X V I I I . 693

decis. 2.3. n.14. Austrer. ad Capellam decis. 4.7.5. vers. 4.
Menoch. conf. 106. n.165.

S V M M A R I V M .

1. Appellans, qui non prosequitur, sredit ad indicem à quo, & iterum grauatur, non obstante prima desertione potest iterum appellare.
2. Appellacioni interponenda, id est, iuri appellandi non censetur quis renuntiare comparendo coram iudice à quo.
4. Matrimonij contractus omnes alios fauoribus, & praerogatiis antecedit.

C A P . Dilecta. X X X I X .

Clem. III.

1. Vi semel appellauit, & postea redeundo ad iudicem à quo, appellationi renuntiare videatur, & deinde grauatur, non obstante prima desertione poterit in eadem causa iterum appellare. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Henric. Præpos. Butr. Bald. Panorm. Dec. Guid. Papa. Franch. Præpos. Alex. de Neu. Viuian. in ratione secundi libri iuri Pontif. pag. 312. Alagona in compend. iuriis Canon. pag. 333. remissiū Ximen. in concord. p. 2. & nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 19. cap. 14.

2. Tamen quia iterum, &c.] Ratio potest esse, quia licet quis comparendo coram iudice à quo, censetur regulariter renuntiare appellationi interpositæ, tamen non censetur renuntiare appellationi interponenda, id est, iuri appellandi, Felin. in c. gratiam 20. sub n.6. de officio deleg. Gabr. lib. 2. comm. sub hoc tit. concl. 2. limit. 1. n.5. & 6. Sigism. Scacc. in tract. huius tit. q. 17. limit. 2. n.26. vbi refert alios contrarium tenentes.

3. Matrimonij, quod est res fauorabilis.] Matrimonij contractus omnes alios fauoribus, praerogatiis antecedit. Francisc. Molin. de ritu nupi. lib. 1. comparat. 17. n. 4. nam iudicis officium in causis matrimonialibus exuberat, Triuifan. Venezie decis. 6. n.5. lib. 1. Matrimonialis causa fauorem publicum concernit, & dote fauorabilior est, Robuster. decis. 117. n.2. & 4. p. 1. dixerit.

S V M M A R I V M .

1. Sententia excommunicationis, suspensionis, vel interdicti lata sub conditione suspenditur, si ante conditionis eventum fuerit appellatum.
2. Excommunicatione valet ea conditione prolata, si intra decem dies non satisficerit, aut non soluerit.
3. Absolutio conditionalis, qua traditur sub conditione de futuro, valida est.
4. Excommunicatione conditionali pendente sequens appellatio, dum pendas conditio, suspendit, dummodo ante conditionis eventum, vt communis tuerit opinio, quam tenent in presenti, Præpos. n.15. & Dec. etiam n.14. Mar. Socin. in cap. sacro. n.12.5. de sent. excomm. Conar. d. §.10. n.6. Nauar. in repet. cap. cum contingat 14. causa nullitatis. n.7. de re script. Sayt. de censur. lib. 1. c. 16. p. 1. n.24. Soar. de censur. tom. 5. disp. 3. sel. 6. n.4. Mar. Alter. eod. tract. tom. 1. disp. 5. lib. 3. c. 1. vers. 5. dubitatur, itidem post defertam appellationem, aut renuntiationem illi factam, Auila de censuris. p. 2. c. 5. dub. 11. vers. contrarium est tenendum. Bonac. l. 1. v. 1. l. 2. p. 1. n. 3. Cened. ad Sextum collect. 8. in fine. Quod idem dicendum existimant Doctores, si præceptum huiusmodi contingere clausulam illam. Et nunc te excommunico, vt tenent in presenti, Innoc. n.4. vers. item eligendo, & Abb. n.11. Anch. cors. 18. m. 10. & conf. 21. 3. n.5. Card. conf. 119. post n.4. Dec. 2. 13. n.5. Amplia appellatio, ante purificatam conditionem proposita non modò suspendit censuram, eiusque effectum, at insuper præceptum illud obligationem exequendi id, quod sub censura præcipitur, itavt clauso termino in sententia constituto non solum immunit sit à censura, sed insuper à peccato & poena non exequendo mandatum, vt per Soar. d. disp. 3. sel. 6. sub n.1. nisi debitor ab initio consenserit, vt post dies, vel conditionis eventum, si non soluerit, possit excommunicari, exemplum in pensione ponit Gutier. canon. lib. 1. c. 4. n. 2. 6. Hinc etiā argu mēto huius text. debitor, cui creditor in tempus prolixius

C A P . Præterea. ij. XL. Cælest. III.

S Entitia lata sub conditione, vt nisi infra dies viginti satisficias, sis excommunicatus, suspensus, & interdictus, si in illo interim appellat suspenditur, & post viginti dies non erit excommunicatus, suspensus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Zabar. Imol. Anan. Host. Henric. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Guid. Papa. Franch. Præpos. Alex. de Neu. Viuian. in ratione secundi libri iuri Pontif. pag. 313. Alagona in compend. iuriis Canon. pag. 333. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissime de Valboa vbi sup. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 2. tit. 19. cap. 14.

Nisi Sempronio infra viginti dies, &c.] Notatur ad hoc quod vales excommunicatione ea conditione prolatæ, si intra decem dies non satisficerit, aut non soluerit, vt per Couar. in cap. alma Mater. p. 1. §. 10. n. 3. Nauar. in c. 1. de pœnit. disp. 6. n. 6. 4. Spin. in speculo testemtorum. p. 11. rubrica à n. 7. Gutier. canon. lib. 1. c. 4. n. 19. cum seqq. Cened. ad Clem. collect. 8. n. 3. Sic eodem modo abolutionem conditionalem, quæ traditur sub conditione de futuro, veluti si intra mensem satisficeris, validam esse tenent Henric. in summa lib. 13. c. 29. §. 1. Sayr. de censur. lib. 2. c. 26. sub n. 4. Soar. eod. tract. disp. 7. sel. 8. sub n. 9. & post Couar. Nauar. Vgolin. Mar. Alter. sequitur Anton. Ricc. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 4. c. 66. n. 6. vbi improbat D. Antonin. Angel. & Sylvest. contrarium sententes.

Notatur etiam ad hoc quod excommunicatione conditionali pendente sequens appellatio dum pendas conditio, illam suspendit, vt per Couar. in c. alma Mater. p. 1. §. 10. n. 4. Gutier. canon. lib. 1. c. 4. à n. 19. Sayr. de censur. lib. 1. c. 15. n. 2. 4. Petr. Boll. in economia canon. class. 3. c. 4. §. 5. Lancel. de attentatis. c. 12. limit. 21. n. 3. 5. cum seqq. Anton. Ricc. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib. 4. c. 64. n. 2. 5. Vgolin. de censur. sub. 1. c. 1. §. 1. 8. n. 10. vbi hanc cœlusionem cœtœis cumulatius exhortat, eaque militat, etiam si prædicta sententia ita sub conditione lata appellatum fuerit post decem dies à prolatō decreto, dummodo ante conditionis eventum, vt communis tuerit opinio, quam tenent in presenti, Præpos. n.15. & Dec. etiam n.14. Mar. Socin. in cap. sacro. n.12.5. de sent. excomm. Conar. d. §.10. n.6. Nauar. in repet. cap. cum contingat 14. causa nullitatis. n.7. de re script. Sayt. de censur. lib. 1. c. 16. p. 1. n.24. Soar. de censur. tom. 5. disp. 3. sel. 6. n.4. Mar. Alter. eod. tract. tom. 1. disp. 5. lib. 3. c. 1. vers. 5. dubitatur, itidem post defertam appellationem, aut renuntiationem illi factam, Auila de censuris. p. 2. c. 5. dub. 11. vers. contrarium est tenendum. Bonac. l. 1. v. 1. l. 2. p. 1. n. 3. Cened. ad Sextum collect. 8. in fine. Quod idem dicendum existimant Doctores, si præceptum huiusmodi contingere clausulam illam. Et nunc te excommunico, vt tenent in presenti, Innoc. n.4. vers. item eligendo, & Abb. n.11. Anch. cors. 18. m. 10. & conf. 21. 3. n.5. Card. conf. 119. post n.4. Dec. 2. 13. n.5. Amplia appellatio, ante purificatam conditionem proposita non modò suspendit censuram, eiusque effectum, at insuper præceptum illud obligationem exequendi id, quod sub censura præcipitur, itavt clauso termino in sententia constituto non solum immunit sit à censura, sed insuper à peccato & poena non exequendo mandatum, vt per Soar. d. disp. 3. sel. 6. sub n.1. nisi debitor ab initio consenserit, vt post dies, vel conditionis eventum, si non soluerit, possit excommunicari, exemplum in pensione ponit Gutier. canon. lib. 1. c. 4. n. 2. 6. Hinc etiā argu mēto huius text. debitor, cui creditor in tempus prolixius

lixius terminum solutioni prostitutum protogauit, ac distulit, dilatione, priore pendente in excommunicationis sententiam non incidit, à qua prius fuerat cum reincidentia absolutus à iudice Ecclesiastico, vt per Cald. Pereira de empi. & vendit. cap. 23. num. 66.

S V M M A R I V M.

1. Articuli plures connexi si per rescriptum committantur, & in uno remoneatur appellatio, intelligitur remota etiam in aliis.
2. Clausula in fine posita referunt ad precedentia, & in medio precedentibus, & sequentibus servire potest.
3. Suspicionis causa de iure Canonico exprimenda est à recusante.
4. Index recusatus si suspicionis causam propositam inueniat manifestè fruolam poterit reuincere, & ea minime obstante in causa procedere.
5. Index recusatus si suspicionis causam propositam inueniat manifestè fruolam poterit reuincere, & ea minime obstante in causa procedere.
6. Index, qui differt partem salutare, prout ante faciebat, potest ut suspectius recusari.

C A P. Secundo requiris. X L I.

1. **C**ausa habens plures articulos connexos, si per rescriptum committantur, & in uno remoneatur appellatio, intelligitur remota etiam in aliis. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabat. Bellam. Ioan. Andri. Imol. Anan. Hoff. Anchiar. Dec. Burr. Panorm. Bald. Praepos. Franch. Guid. Papæ, Alex. de Nevo, Viuian. in ratione secundi libri iuris Pontific. pag. 313. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 333. remissiù Calaf. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. referuntur ab Anton. Angust. collect. 1. Decretal. lib. 2. tit. 19. cap. 16. & reliquias quæstiones, seu partes huius Decretalis habes supra in cap. prudentiam, de officio delegati, & in cap. prudentiam, de mutuis perit.

2. **I**ntentione.] Expressa scilicet, vt per Tiraq. in l. si unquam, C. de recuandis donis. verbo, libertis, n. 18. & vide quæ dixi ad cap. intelligentias 6. de verborum significati.

3. **A**d finem, atque principiū sèpè referri, &c.] Notatur ad hoc quod clausula in fine posita referunt ad precedentia, vt probant DD. per me citati in remiss. de dictiōibus, & clausul. 119. Clausulas in medio positam precedentibus, & sequentibus servire posse per hunc text. tenent. Matiens. ad l. 2. gloss. 2. tit. 4. lib. 5. noua recop. Burg. de Pace l. 3. Tauri, part. 1. concil. 1. n. 67. Ioan. Garc. de nobilitas. gloss. 2. n. 2. & n. 11. Brunor. à Sole in locis communibus, verbo, clausulas, num. 39. Alter. de censur. tom. 1. dis. 13. lib. 5. & 3. lit. E. latè Cardin. Tusch. tom. 1. lit. C. concil. 290. à princ. vbi num. 5. intelligit quando est posita inter plures articulos connexos, & dependenter ab uno principali.

§. Tertiū.

4. **C**ausa suspicionis proponenda est coram indice qui recusatur, & probanda etiam arbitris. Colligunt DD. in præ. text. citati.

Suspicionis causam coram eodem indice allegare sententia.] Ergo suspicionis causa de iure Canonico exprimenda est à recusante, de quo, & an procedat de iure Ciuii vide Farin. fragmentorum crimin. p. 2. verbo,

index, n. 882. cum seqq. Sigism. Scacc. de iudic. causa rum Ciuii. cap. 66. num. 15. Rebuff. tom. 3. ad leges Gallicas, sub hoc tit. de recusat. art. 1. gl. 5. Perez l. 1 art. 5. lib. 3. Ordin. pag. 561. Cardos. in præ. iudicium, verbo, recusatio, n. 4. Lancelot. de attent. p. 1. c. 6. n. 24. Farin. lib. 1. cons. 17. n. 16. p. 4. Amat. Roderic. in præ. de modo, & forma videndi, seu examinandi processum, c. 10. n. 45. Montal. l. 9. tit. 7. lib. 1. fori, in gloss. 1. Ceull. commun. 9. 347. Conar. præ. c. 2. n. 1. Nauar. in cap. c. 1. contingat decima causa nullit. n. 1. Damhand. in præ. Ciuii, c. 12. 5. n. 19. Gail. lib. 1. obseruat. 33. n. 14. Ful. Pacian. de probat. lib. 3. c. 4. n. 39. Molin. de iustit. tom. 6. dis. 2. n. 2. Fr. Paulin. Bert. Luce. in præ. crimin. regul. tit. 3. cap. vnic. n. 4. Alphons. à Villadiego l. 22. tit. 1. lib. 2. del fuero iuzgo, gloss. 1. à n. 1. Tiraq. de iudic. in rebus exiguis, verbi quid cum tractatur, Ozalde. Pedem. de c. 84. n. 6. Ludo. Miranda de ordine iudic. q. 10. art. 2. concil. 5. & 6. Mota in emporio iuris, p. 1. tit. 2. in præ. lib. n. 199. Cur. Philip. p. 1. § 7. n. 3. Sanch. de mar. m. lib. 7. dis. 1. 12. n. 8. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 00. n. 1. Quia suspicionis causa proposita si illam index s. inneniet manifestè fruolam poterit reuincere, & ea minime obstante in causa procedere, Abbi. in cap. cum speciali, in fine hoc tit. Perez l. 1. tit. 5. lib. 3. Ordin. pag. 169. Quarant. in summa Ballarii, verbo, Arch. scopi auctoritatem, pag. 60. Donat. à Fina tom. 1. comm. opin. lib. 1. n. 203. pag. 174. Farin. d. cons. 17. n. 6. & in præ. crimin. quæst. 21. n. 129. vbi idem dicit, si notorie sit falsa, & d. verbo, index, n. 941. si tamen vera est, & legitima, & index procederet in causa, ipso iure processus est nullus, Felin in cap. pastoralis, n. 10. de except. vbi Abb. n. 12. Perez vbi proximè, pag. 566. Vant. de nullit. tit. ex defecuti iuris ordinaria, Kirchou. tom. 1. communium opin. lib. 3. tit. 1. n. 168. Roman. cons. 120. n. 7. verbi sed aduerendum. Caranita super iuris magna Curia ritu 265 n. 8. Cardin. Tusch. verbo, index, concil. 422. n. 39. Azeued. l. 1. n. 8. tit. 16. lib. 4. zona recop. Seraph. de priu. iuram. priu. 7. num. 21. Scobar. de ratiocinis, cap. 8. num. 20. Camill. Borrell. in summa omnium decisi. tit. 42. num. 31. Amat. Roderic. d. cap. 10. num. 54. Carras. in explicat. ad aliquas leges. Recopil. cap. 9. num. 23. Mendez à Castro in præ. Lusitan. lib. 4. cap. 7. Intellige si recusans opponat de nullitate, vt per Steph. Gratian. d. c. 100. n. 6. cum seqq.

In aliquos.] Imò sufficit si in unum, ex Tiraq. in l. 6 si unquam, verbo, suscepit liberos, n. 267.

Et inimici indices esse non possunt.] Notatur ad hoc quod inimicus index, index qd. non potest, indicem enim regulariter ex causa inimicitiae recusari tenent. Marant. de ordine iudic. part. 6. num. 35. Villalob. commun. opin. verbo, index, n. 47. Nouell. reg. 204. num. 4. Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 38. num. 14. Cardin. Tusch. verbo suscepit concil. 908. n. 25. Farin. d. verbo, index, num. 862. Rebuff. tom. 3. ad leges Gallicas, tract. de recusat. art. 9. gloss. vnic. n. 13. cum seqq. vbi ampliat etiamsi dolo partis inimicus sit, & n. 16. quamvis non sit inimicus capitalis, vel esset inimicus utriusque partis, & n. 20. quod etiam recusatur, si crebri cum inimicis conuersaretur ludendo, bibendo, & cum illis pernoctando, de quibus omnibus Carral. d. c. 9. n. 196. & cum seqq. & Farin. loco citato n. 863. Cum autem inimicitia præsumatur, quando quis non alloquitur nec salutat eum, quem prius alloquit, & salutis solitus erat, ex Farin. in præ. crimin. q. 49. n. 54. ideo index, qui differt partem salutare, prout 8 antece solebat, potest ut suspectius recusari, Marant. d. part. 6. num. 48. & 50. Garc. Mastril. Sicile decisi. 15. num. 49. part. 2. Carral. d. cap. 9. n. 3. 16. Stephan. Grat. discept. forens. cap. 284. num. 26. cum seqq. & cap. 538. num. 573

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 695

n. 17. Farin. d. verbo, index, n. 871. & n. 873. dicit quod index recusatur non solum si sit inimicus meus, sed etiam si sit consanguineus inimici mei, & n. 874. quod recusatur index ex capite inimicitia si sit familiaris, & commensalis inimici mei, & n. 875. quod index recusatur ex capite inimicitia ex eo quod est confederatus cum inimico meo, & n. 879. ampliat etiam quod inimicitia prouenerit culpa recusantis, & n. 881 quod index recusari potest suspe-
ctus propter inimicitiam, dummodo illa sit manife-
sta, & non dubia.

S U M M A R I V M.

- 1 Index vel aduersariu non tenetur deferre appellatio-
ni, cui non deuulit appellans.
- 2 Appellatio illius, qui illa interposita appellatum
spolianit, non est deferendum.
- 3 Molestan sibi ab appellante illatam probare debet
appellatus incontinenti.
- 4 Dictionis, incontinenti, vix, & effectus remissive.

C A P. An sit. X L I I.

Appellatio ab alio interposita non deferens, non gaudet beneficio appellandi, & sic punitur in eo in quo deliquit. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Henric. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Guid. Papz. Franch. Prepos. Alex. de Nevo. Viu. in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 314. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 333. remissive Casal. in annet. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissime de Valboa vbi supr. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 1. & est pars cap. nouit. sup. de offic. deleg. & de iudic.

2 Collige ex text. non esse deferendum appellatio-
ni illius, qui illa interposita appellatum spolianit, ut per Rip. in l. naturaliter, §. n. 159. vbi Cor-
ral. n. 102. ff. de acquir. possess. Matthe. sing. 28. incipit.
nota, quod si affor. Courat. pratt. c. 2. n. 1. Menoch. de
arbitr. casu 16. Lancel. de attent. p. 3. c. 31. à n. 218. cum
segg. & n. 233. Cald. Pereira de nomin. emphyt. q. 5. n. 25.
post medium, vers. attentare autem, Sigism. Scacc. de ap-
pellat. q. 5. art. 1. n. 75. & dicis Rebuff. de priuili. schola-
rium, priuili. 106. vers. 19. quod licet appellans non de-
ferens appellatio non posse eam prosequi, si ta-
men appellatus prosequatur poterit & appellans fa-
uore appellati.

3 **P**aratus est incontinenti conuincere] Notatur ad hoc quod molestiam sibi ab appellante illatam probare debet appellatus incontinenti, prout reiecta sententia glossa in praesenti, qua supplet ad text. verbum; maximè resolutum Menoch. d. casu 16. n. 3. & Maclard. de prob. concl. 106. & n. 2.

In gloss. Incontinenti, ibi, sed qualiter intelligis illud incontinenti, &c. De vi, & effectibus huius dictio-
nis, vide per me citatos de dition. & claus. dict. 1. 3. alias
dict. 1. 5. secundum Lugdun. impress.

S U M M A R I V M.

- 1 Executor merus non recusatur, nec ab eo appellatur nisi modum excedat.
- 2 Appellare non licet ab executori, vel ab executione sententie, intellige si sit executor merus, ut n. 3.
- 3 **A**utor tribuitur ordinanti, & non exequenti.
- 4 Executor merus quod dicatur, ostenditur.
- 5 Executor merus recusari non potest.

- 7 Appellari potest ab executori eisam mero excedente modum in executione.
- 8 Appellatio datur ab executione excessiva.
- 9 Index à iudicandi munere in causa, in qua recusatur, se abstine potest, non expectata recusationis pra-
batione.

• C A P. Nouit. X L I I I.

Innoc. III.

Apellandum non est ab executori nisi modum executionis excedat, & si sit suspectus, tamen non licet ab eo recedere per appellationem, quia non suo motu procedit, sed de mandato. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Præpos. Butr. Anch. Dec. Bald. Franch. Panorm. Felin. Alex. de Nevo, Guid. Papz. Viu. in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 314. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 333. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissime de Valboa vbi supr. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 1. & est pars cap. nouit. sup. de offic. deleg. & de iudic.

Ab executoribus appellari non possit.] Notatur ad hoc quod non licet appellare ab executori, ut per Sigismund. Scacciam in tract. huus tit. q. 17. limit. 11. à princip. Quia nec etiam ab executione sententia datur appellatio, ut per Vestr. in tract. lib. 7. c. 3. n. 9. vers. sed & inter alios, Gabr. commun. lib. 2. sub hoc tit. concl. 4. in princ. Bened. de Barz. in tract. de quarenig. pars. 2. quest. 1. 5. Alexand. conf. 9. sub n. 4. lib. 2. & conf. 113. n. 10. lib. 5. Marant. de ordin. ind. p. 6. auct. 2. princip. verbo, & quodcumque appellatur, n. 259. limit. 7. Lancelot. de attent. part. 2. c. 6. de attent. redact. & c. n. 8. Ruginel. in tract. huus tit. 8. 2. cap. 2. num. 5. 8. vers. non appellari ab executori, Mandel. de Alba conf. 14. in princ. lib. 1. Perez. l. 1. tit. 8. lib. 3. ordin. col. 111. 3. Roland. à Valle conf. 43. Azeued. l. 3. n. 4. & 5. tit. 2. lib. 4. noue recip. Menoch. remed. 4. adipiscend. n. 2. 28. Valdef. ad Xuar. in l. post rem 2. 1. declarat. leg. Regm. q. 8. n. 1. Parlad. lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 5. §. 15. n. 1. Salgado de protest. Regia tom. 1. p. 4. c. 1. n. 16. Sigism. Scacc. d. q. 17. limit. 10. n. 1. vbi n. 8. limitat in pronun-
tiatione de exequendo instrumentum, sed contra-
rium sequitur, & num. 20. limitat etiam quando in appellatione exprimitur iusta causa appellandi, & n. 21. limitat quoque in pronuntiatione negativa de non exequendo, & n. 23. item limitat executione peruersa.

Intellige principalem resolutionem in executori mero, qui nullam habet cognitionem, sed tantum executionem, ut docent gloss. in praesenti, verbo, ab executoribus, Ruginel. l. c. 2. n. 58. & 59. Sigismund. Scacc. d. quest. 17. limit. 11. num. 2. Ratio est, quia (si quod est granamen) inde illud inferi non is, qui iudicis mandatum exequitur, Cratet. conf. 173. col. 3. n. 1. vers. secundum quia, & ver. non obstat. R. buff. tract. de appellat. art. 7. gloss. n. 1. 5. vers. quintus; actus enim tribuitur ordinanti, & non exequenti, Rot. decif. 167. n. 1. part. 2. dixer. Surd. de alim. iii. 7. q. 38. num. 52. & decision. 8. qum. 2. 30. & 24. & decif. 292. num. 9.

Merus autem exequitor dicitur is, qui post latam sententiam, & post habitam cause cognitionem super exceptione index commisit nudam executionem facti, etiam si ex abundantia, & non ex aliqua necessitate citer, aliisque faciat, quæ tendunt ad iustifican-
dam.

dam executionem, Ruginel. d.c. 2. sub n. 5. 9. vers. sed
sicut, Sigism. Scacc. d.g. 17. limit. 2. 1. n. 4. & 5. Parlad.
lib. 2. rerum quotid. cap. fin. p. 2. §. 3. n. 1. & seq. Amat. Ro-
deric. de execut. c. 2. n. 38. Bobadil. in sua politica lib. 2.
§. 20. n. 45. Sud. conf. 405. n. 15. cum seqq. Salgado de
protect. Regia tom. 1. p. 4. c. 3. n. 3. cum seqq. vbi n. 5. post
Parlad. & Amat. Roder citatis locis, & Bobadil. d.c. 20.
n. 48. subdit mixtos executores dici illos, quibus
executio rei iudicata super negotio principali &
executorialium ab eo emanatarum coiunctitum nulli
la precedente nec facta causa cognitione super ea,
nec discussis exceptionibus, alii siue, qua in execu-
tione, discentis accidere assolent, qua ab eiusdem
executio natura prouenient, ac sicut in ea omni-
modo admittenda in processu, ac via executiva. Un-
de colligitur ab executo mixto posse appellari,
Ruginel. d.c. 2. n. 60. vers. secus vero. Sigism. Scacc. d.
limit. 1. 1. n. 11. vbi n. 12. afferit executorem mixtum
illum dici, qui citat, alia que facit ex necessitate
actus, vel quia est datus cum clausula, Vocatis vo-
candis, & ideo debet adhucere causa cognitionem.
Vnde ex ratione supra ponderata bene inferitur quod
merus executio recusari non potest, vt per Perez ad
l. 1. dub. 11. tit. 5. lib. 3. Ordin. pag. 577. & ad l. 1. vers.
dubitari, tit. 8 eiusdem lib. 3. Nam in cap. cum contingas
de rescript. causa 10. nullis. num. 6. Lancelot. de atten.
part. 2. cap. 6. n. 12. Flores de Mena variarum lib. 1.
quest. 4. n. 43. Ordinatio Regia Lusitanorum lib. 3.
tit. 22. §. 28.

Nisi forte modum excedenter in exequendo.] Notatur
ad hoc quod ab executo exceedente modum in ex-
equione appellatur, vt constitutum est in Ordinat.
Regia Lusitanorum lib. 3. tit. 7. 6. in princ. vbi parens
meus, Rebuff. in tract. binius tit. art. 7. gloss. 2. num. 15.
vers. quimus, Ruginel. in simili tract. §. 1. cap. 2. n. 6. 4.
vers. declarat, Azin. in praxi iudic. §. 31. c. 18. limit. 6.
Mench. v. us. reg. c. 40. n. 6. cum seqq. Azeved. l. 3. n. 5.
tit. 2. 1. lib. 4. nona recop. Stephan. Gratian. d. scpt. forens.
c. 333. n. 13. Roland. à Valle conf. 43. n. 6. lib. 1. Capyc.
decis. 34. c. 1. n. 1. Cephal. conf. 205. n. 12. Surd. conf. 102.
n. 3. Mari. Giurba conf. 101. n. 6. Costa de port. rate,
9. 1. 8. in fine, latè Salgado d. c. 3. n. 1. 5. cum seqg. latè
Sigism. Scacc. d.g. 17. limit. 1. n. 6. vbi ex Petr. Greg. de
appellat. lib. 2. c. 1. n. 2. vers. quod maximè, rationem
reddite, quia in eo, in quo quis excedit, definit esse
executor, & n. 7. aduertit appellationem, qua inter-
ponitur ab executo exceedente modum in ex-
equione, non dici propriè appellationem, sed recursum
ad superiorum, & n. 8. cum seqg. dicit tunc executo-
rem excedere modum quando aliquid dolosè egerit,
vel quando pars dolo sententiam obtinuerit, vel
quando executio aliquid iniuriosè agit, putò si lectos
captos, vel dolia capta executionis causam malitiosè
fregerit, vel quando faceret executionem in rebus
prohibitis, vt puta in libris breviario, & similibus.
Et denique quibus modis excessus iste committatur
tradit Salgado, & plures ab eo citati d. cap. 3. n. 72.
cum seqg.

*Vnde etiam ab executione excessiva, id est, ab ex-
cessu dari appellationem, tenent Cantar. in tractat. de
execut. in frim. q. 4. 6. sub num. 8. 5. Marant. d. verbo, &
quandoque appellatur, titulis 7. num. 2. 59. Vestri. in tract.
lib. 7. cap. 3. sub num. 9. vers. sed & inter alios, Contar.
in l. vnic. C. si de moment. posse. q. 2. 4. num. 8. & n. 37.
& limit. 16. à num. 1. Carl. Barz. Bonon. decis. 55. n. 6.
Rot. d. decis. 100. n. 17. vers. quarto, plures per Sigism.
Scacc. d.g. 17. limit. 10. n. 28. vbi num. 2. 9. extendit vt
procedat etiam in eo, qui iuravit non appellare, &
n. 30. refert excessum posse dici tot modis, quot modis
potest aliquid dici plus, & numeris seqg. exempli-*

ficat huiusmodi excessum, veluti quando sit missio in
possessionem rei magna, cum sufficeret missio in
possessionem rei modicæ, vel quando exequitur in
alia re, quam fuerit indicata, vel quando executio
fiat ante tempus, vel quando exequitur contra per-
sonam, qua non tenetur in plus, quam facere po-
test. Ratio est quia executor in eo quod excedit defi-
nit esse executor, Petr. Gregor. de appellat. lib. c. 11.
n. 2. vers. quod maximè, Sigism. Scacc. d. g. 17. limit. 11.
sub n. 6. Salgado d. c. 3. n. 6. 2. & in excessu caret iuris-
dictio, & definit esse index, Rot. decis. 100. n. 17.
p. 3. dñers. Cœul. commun. contra commun. q. 8. 97. sub
n. 3. 1. carèque potestate, Menoch. remed. 8. recuper.
n. 1. 3. & 27. & conf. 6. 9. ex n. 7. 5. Sanch. de matrim. lib. 2.
disp. 40. n. 17.

In gloss. *Debiffet*, fin. Notatur ad hoc quod index
indicandi munere in causa, in qua reculatur, se ab-
stinere potest, non expectata recusationis probatio-
ne, sed eius dicto afferentis se pro recusato, se ipsum
excusare, vel exonerare volens standum est, Ben-
emerit. de indice suspecto, c. 1. num. fin. Corrasim expli-
cat. ad aliquas leges recipit. c. 9. n. 3. 32. vbi n. 3. 33. decla-
rat dummodo non adit collatio inter indicem, &
partem recusantem, quam ex conjecturis probati
affirmat Menoch. de presumpt. lib. 5. presumpt. 2. 6. Apud
Lusitanos per Ordin. Regiam lib. 3. tit. 2. 1. §. 1. 8. Se-
natores Regij. iuramento se eximere possunt a mu-
nere indicandi, refert Cabed. pars. 1. decision. 64.
num. 7.

S P M M A R I V M.

1 Appellatio recipitur à iudice, vel approbatur à parte
terminus ad eam prosequendam preficia obinet
vicem peremptorij, ut in absentiem procedatur, ac
si peremptariè fuisse citatus, nec talis terminus
præveniri poterit ab aliqua partitura.

2 Index à quo præfigit terminum appellatibus.

3 Citatio peremptoria iudicis cum comminatione quod
si non comparuerit procedatur in causa, sufficit ad
omnia acta usque ad diffinittuam sententiam.

4 Appellatus non potest præteriendo appellatorem intrare
terminum ei præfixum impetrare iudicem, seu
commisionem causa, nisi in ea faciat mentionem
de termino.

5 Verbum, caret, importat ipso iure.

6 Episcopus per sententiam diffinittuam depositus si ap-
pellans à sententia, potest pendente appellatione
seum officium exercere.

7 Excommunicatus appellans à sententia excommuni-
cationis, vel suspensio appellatione pendente re-
manet excommunicatus, vel suspensus.

C A P. Sæpè. X L I V.

A Ppellatio quando est recepta à indice, vel à pa-
te approbata, terminus qui datur ad pro-
sequendam appellationem, habet vim peremptorij, vt
in absentiem procedatur ac si peremptorij fuisse ci-
tatus ad iudicium, & non venisset; si vero appellatio
interposita non fuerit malitiosè recepta, vel ap-
probata cum constiterit fuisse legitimè appellatum,
valet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect.
Zabarel. Bellam. Ioan. Andri. Imol. Anan. Hostien.
Hetric. Anchar. Butr. Bald. Panorm. Dec. Guid. Papa.
Franch. Präpos. Alexand. de Neuo. Vinian. in rati-
nali secundi libri iuris Pontif. pag. 315. Alagona in
compend. iuris Canonici, pag. 334. remissus Ximen.

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII 697

in concord. p. 2. & nonissime de Valboa *vbi supr. referratur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 2. tit. 19. c. 2.*

2. *Post terminum appellationi praefixum, &c.*] Ergo index à quo præfigit terminum appellantibus, ut per Perez l.2 per text. *ibi gloss. 1. tit. 16. lib. 3. Ordin. & l. 8. gloss. 2. eod. tit. Azeued. etiam per text. *ibi in l. 2. in princ. tit. 18. lib. 4. nona recip.* Sigism. Scacc. in tract. *huius tit. 9. 14. n. 1. 1. curz. seqg.**

3. *Perinde procedatur, &c.*] Notatur ad hoc quod citatio peremptoria iudicis cum comminatione, quod si non comparuerit, procedatur in causa, sufficit ad omnia acta, vñque ad diffinituam sententiam inclusiū, ut per Mathes. *sing. 8. n. 4.*

4. *Si quis verò, &c.*] Notatur ad hoc quod si à iudice, vel à semetipso appellante fuerit præfixus terminus (nam potest de iure appellans sibi met præfigere terminum breviore) tunc appellatus non potest præueriētio appellantem impetrare iudicem, seu commiſſiōnem causa, in ipsa commiſſione faciat mentionem de termino, quia non facta ista mentione commiſſio, seu rescriptum est subceptum, & ideo non valeret, ut per Farin. *hic n. 41. vers. in gloss. Sigism. Scacc. in tract. huius tit. 9. 14. n. 2. vbi etiam aduertit hoc procedere quando impetratur index extra Curiam, fecit si impetratur in Curia, quia tunc potest impetrari nulla etiam facta mentione de termino, & n. 5. 4. cum gloss. in praesenti verbo, careat, extendit ut non solum non possit appellatus impetrare iudicem ante terminum ab ipso met appellante, vel à iudice præfixum, sed neque possit ipse appellans nisi fiat mentio in commiſſione de termino præfixo, & n. 55. cum eod. Franch. *loc. citato*, subextendit ut non solum appellans non possit impetrare ante tempus sibi à indice præfixum, & impetrando litera impetratio, sint nullæ, ut dixi, sed etiam patiatur poena contumacia si recelerit ante terminum, sed si exspectauerit finem termini, non censebitur contumax.*

5. *Careat.*] Id est, ipso iure, ex traditis per Tiraq. in l. si unquam, verbo, remitteratur, n. 134. & seqg. & à n. 161. Card. Tuschi. verbo, priuatio, *concl. 719. n. 19. Farin. fragm. crimin. p. 2. verbo, lex, n. 129.*

6. *In gloss. Rata manet sententia, ibi, sed pone Episcopum, aliquem, &c.*] Notatur ad hoc quod Episcopus per sententiam, diffinituam depositus appellavit à sententia, potest pendente appellatione suum officium liberè exercere ad quod hanc gloss. dicit ex alius singularem, notabilem, & solem, *nem. Conar. var. lib. c. 16. n. 11. ad finem*, Lancelot. *de avert. p. 1. c. 12. de avert. appellat. pend. libit. 26. n. 6* Sigism. Scacc. in tract. *huius tit. 9. 3. n. 7. 2. vbi similiter idem resolutus in Canonico, qui per sententiam fuit depositus, quia potest appellatione pendente eligere, ac testimonium ferre, Gutier. *præf. lib. 1. 9. 19. n. 3. vbi* à principio quæstio- nis tractat, quod officialis condemnatus per sententiam diffinituam à qua appellavit, potest appellatione pendente utrī officio, quod habet, aduertens hoc non esse sustinendum in illis officiis quia curia temporis consumetur, quia alias illorum est ut iudicium. Hec, quæ procedunt in deposito, ut appellatione depositionis pendente possit exercere suam iurisdictionem, limitantur, ut non habeant locum in sententia excommunicationis, quia licet excommunicatus appelleret, tamen non potest continuare, Lancelot. *d. c. 1. 2. lim. 26. n. 7.* & ideo licet appelleret, remanet tamen excommunicatus, & remanent eius effectus, Lancelot. *a. c. 1. 2. in prefat. n. 99. cum seqg. Sigism. Scacc. d. q. 9. 3. y. 7. 6.* Limitant deinde in sententia suspensionis, quia licet suspensus appelleret,*

Tim. L.

tamen appellatione etiam pendente remanet sus- pensus, ut per Abb. *in prefati, n. 15. Lancelot. d. c. 1. 2. in prefat. n. 104. limit. 1. Mil. in verbo, appellatio finis, sub n. 27. Sigism. Scacc. d. q. 3. n. 77. vbi n. 78. sublimitat ne procedat quando suspensio infligitur ali- cui in penam.*

S V M M A R I V M.

1. *Appellatione deferita per negligentiam appellantis, potest index ex officio procedere in casibus in quibus eius officium exuberat.*
2. *Legatus de Latere, sine Cardinalis legatus potest se intromittere de appellatione interposita inferiori Ordinario ad Papam, ut causam instruitorum ad eum mittat.*
3. *Appellans, qui se non prosequiturum appellationem afferit ob breuitatem temporis, non restituitur, nisi probet impedimentum.*
4. *Appellatio si sit interposita ad Summum Pontificem expresso nomine proprio, Legatus non potest causam committere, nisi qualitas causa, & personam id postulet.*

C A P. Constitutus. X L V.

Q *Vi in electione appellerat, & ex negligentia non prosequitur appellationem intra terminum, index ex officio suo potest procedere in cognoscendo de impedimentis electi, quia negligentia partis non praeditat officio iudicis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Dec. Butr. Panorm. Bald. Prepos. Franch. Guid. Papæ, Alex. de Neuo, Vivian. in ratione libri secundi iuris Ponif. pag. 315. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 334. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & nonissime de Valboa *vbi supr. referratur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 3.**

5. *Cumque S. Marcelli Prelbyter Cardinalis, &c.*] Notatur ad hoc quod Legatus de Latere, sine Cardinalis Legatus potest se intromittere de appellatione interposita ab inferiori Ordinario ad Papam, ut causam instruitorum ad eum mittat, ut per Gamb. *in tract. de autoritate Legatis de Latere, lib. 8. q. 28. n. 202. Villad. eod. tract. q. 10. n. 8.* Sigism. Scacc. in tract. *huius tit. 9. 7. n. 6. o. n. 6. 1. cum Gamb. d. lib. 7. q. 21. n. 203.* dicit quod etiam de illa poterit cognoscere consentientibus partibus. Namur, *sub tit. de foro competenti, confil. 1. n. 1. vbi n. 6. vers. ad secundum*, dicit ex Ioanne Monacho, quod instruatio, quam in hoc text. fecit ille Legatus de Latere, fuit facta de facto, & non de iure, vel de consentiū partium.

6. *Et quod appellante, &c.*] Notatur ad hoc quod ap- pellans, qui se non prosequiturum appellationem afferit ob breuitatem temporis, non restituitur, nisi probet impedimentum, ut per Mafcard. *de probat. concl. 127. 5. n. 2.*

7. *In gloss. Delegavit.*] Notatur ad hoc quod si ap- pellatio sit interposita ad Summum Pontificem ex- presso nomine proprio Legatus non potest causam committere, ut per Valasc. *consul. 62. num. 2. vbi n. 7. limitat, nisi qualitas causa, & personarum id postulet.*

N nū S V M M A

SUMMARIUM.

1. Exceptio, vel appellatio maximè frustatoria regulariter non admittitur contra electum, vel confirmatum, nullum aliud ius expectantem, ad impedientem electionis, vel confirmationis effectum, sed pessimione habita poterit accusari, vel denuntiari.
2. Eligendi potestatem habens an debet in foro poli eligere meliorem, ita ut non satisfaciat dignum eligendo si magis dignum eligere poterat, remissio.
3. Electores possunt compelli eligere.
4. Appellatio ex adverso interposta, non suspendit collationem, & possessionis traditionem, quando proceditur extra iudiciale.

CAP. Constitutis. ij. XLVI.

- E**lectus ad aliquam dignitatem, & confirmatus iestav in iure nihil desideretur, si appellat fruile, id est, sine rationabili causa, ad impedientem scilicet executionem appellatio non admittitur, sed electus iusti debet in pacificam possessionem, & qui appellavit si habet aliquid contra eum, proponat non per modum appellatiois, sed accusationis, & denuntiationis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Holt. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Henric. Alex. de Neno. Praepos. Franch. Guid. Pape. Viu. in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 316. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 334. remissio Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 4.
2. **Magis utilem, & idoneum reputarent.** Ergo ille, qui eligendi habet facultatem in foro poli, debet eligere meliorem, nec satisfaciat dignum eligendo, si magis dignum eligere poterat, de quo vide Palat. in repet. e. per vestras, notab. 5. §. 2. a. n. 1. Cou. in reg. peccatum, p. 2. §. 7. n. 4. Mench. illustr. c. 4. n. 14. & 15. Molin. de primog. lib. 2. c. 5. n. 4. 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 6. n. 243. Azor. in inst. moral. p. 2. lib. 6. c. 15. q. 1. Valer. Reginald. in praxi fori punit. lib. 30. tract. 3. n. 195. Aloys. Ricci. in collect. decif. p. 4. collect. 93. 1. & in praxi fori Ecclesiast. decif. 425. in 1. edit. & resolut. 462. in 2. edit. Campan. in diversis iuris Canon. libr. 7. c. 6. n. 70. nonissim. D. Ioan. Anton. Maflobi. in sua praxi habendi concussum requisito 5. lib. 2. n. 47.
  3. **Canonica abivant, &c.** Ergo electores possunt compelli eligere, vt per Perez l. 2. gloss. 1. pag. 413. tit. 2. lib. 7. Ordin.
  4. **Postquam pacificam ipsius Prepositure, &c.** Notatur ad hoc quod quando proceditur extra iudiciale, appellatio ex adverso interposta non suspendit collationem, nec possessionis traditionem, vt per Lancel. de aitent. p. 1. c. 17. limit. 5. n. 4. & 5. & limit. 4. n. 6. & 7. & limit. 4. n. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 9. §. 1. in annot. n. 27. & 207. pers. & ad text. Cuch. de inst. mai. lib. 4. tit. 4. n. 67. Nicol. Garc. de benef. p. 9. c. 4. n. 19. Salgado de protest. Regia, tom. 1. c. 1. 3. n. 150. & p. 3. cap. 11. n. 32.

SUMMARIUM.

1. **Appellari potest si locus non tutus partibus assignatur, etiam si scriptum appellatione remota.**
2. **Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere.**
3. **Locus periculosis; & non tutus dicitur ultra mare, & ciuitas infesta peste.**
4. **Meius, qui meis inferitur, mibi inferri videtur.**

5. **Appellatio, que habet tractum successuum, quocumque tempore interponi potest.**

6. **Salvi conductus literis quisque fidem habere non tenetur, quando locus non est tutus propter inimicitiam.**

CAP. Ex parte. ij. XLVII.

Si pars vocatur ad locum non tutum, potest legitime appellare, etiam si scriptum appellatione remota. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Holt. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Henric. Alex. de Neno. Praepos. Franch. Guid. Pape. Viu. in ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 316. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 334. remissio Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissim. de Valboa ubi supr. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 5.

Non potest secure venire citatus.] Notatur ad hoc quod citatus ad locum non tutum non tenetur comparere, vt per Marant. de ordine iudic. part. 6. memb. 1. n. 131. Hippol. sing. 261. & sing. 311. Boner. sing. 9. n. 7. & 8. Vant. de nullis. tit. ex defelta cit. a n. 124. Bonac. comm. crimin. p. 1. verbo citatus, fol. 2. 5. & p. 2. verbo, locus, fol. 46. verbo, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 9. §. 1. in annot. n. 196. Scace. de appell. 9. 17. limit. 47. membr. 1. n. 8. cum seqq. Camil. Borrel. in sum. omnium decif. tit. 44. de cit. n. 47. & tit. 49. de consumac. n. 18. 3. vbi relolut. quod citatus ad locum non tutum, non dicitur contumax. Et non sufficit, quod officialis atrectetur de nouo tuco accessum, sed debet liquidari, & probari, ex Decian. conf. 460. n. 26. & ideo ab ea citatione ad locum non tutum recte potest appellari. Anch. conf. 1. 8. n. 29. & seqq. Gonzal. ubi sup. n. 194. Zerol. in praxi Episcop. p. 2. verbo appellatio, vers. sexta, Card. Tusch. pratt. consil. tom. 1. concil. 397. n. 8. vbi procedere ait etiam in citatione reali, hoc est, quando quis personaliter dicitur ad locum suspectum, Scac. a. memb. 1. n. 22. vbi subdit tunc locum non dici tutum, quando quis sicut citatus ad locum pestis, aut aeris inter imperie contagium, refert Salgado de protest. Regia tom. 1. p. 1. c. 1. 1. x. n. 2. Periculofus, & non tutus dicitur locus ultra mare, ex Gemin. de usur. comment. 3. in prefat. n. 6. 8. ciuitas infesta peste, Paris. conf. 2. 8. vol. 4. Flamin. de resign. lib. 5. 9. 3. n. 26. 1. & Menochi. de arbit. casu 153. n. 6. cum seqq. quem refert Farin. in praxi crimin. q. 18. n. 43. vbi inter casus loci tuti ponit metum iudicis minantis inimicorum, bellis peste, tempestatibus maritima, & similia, & ideo extenditur supradicta resolutio, vt procedat etiam cum non datur tutus accessus ratione periclitia, vel bellis, vel malae tempeste, seu aeris corrupti. Afflict. decif. 289. n. 2. 6. Gail. lib. 1. obseruat. 52. n. 11. non obstante generali remittentia talium casuum. Capol. casu. 70. Ioan. Bapt. Cost. de remed. subsid. remied. 60. in illat. n. 4. vbi n. 5. post Gail. vbi sup. n. 9. & Mafcard. de probat. concil. 19. n. 7. sub extenuat etiam quando idem periculum imminet Adiudicato, procuratori, vel testibus, & n. 5. & 7. id quoque amplius etiam accessus periculofus redderetur ex culpa citati, nisi culpa esset affectata.

Tu, vel tuus.] Notatur ad hoc quod metus, qui meis inferitur, mihi inferri videtur, vt per Tiraq. de panis temper. cau. 5. 1. n. 7. 0. cum seqq.

Etiamsi in literis commissionis, &c.] Notatur ad hoc quod appellatio, que habet tractum successuum, quocumque tempore interponi potest, vt per D. Barbos. in l. i. ff. de iudic. art. 3. n. 18. & 19.

In gloss. Periculofum. Notatur ad hoc quod non tenetur quisque literis salvi conductus fidem habere, quando

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 669

quando locus non est tatus propter inimicitias, vt per Sanch. de Matrim. lib. 10. diss. 18. n. 33.

S V M M A & I V M.

1. *Reus licet appellat, si non auditur excipiens procuratorem aitoris non habere legitimum mandatum.*
2. *Sigillo ut credatur debet esse destinatus ad illum vsum ad quem adducitur.*
3. *Præsumitur pro iudice in iis, quæ spectant ad eius officium.*
4. *Citationes, vel alterius actus cognitio probatur per sigillum.*

C A P. Significauit. XLVIII.

Exipiens procuratorem posse solum citare, & non agere, vel quod ipse prius fuit contentus ab alio iudice per literas Apostol. de quibus secunda litera non meminerunt, si appellat, quicquid sit post appellationem, est vanum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchar. Butr. Bald. Panorm. Dec. Guid. Papæ. Franch. Præpos. Alex. de Neno. Viu. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 317. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 335. remissiæ Ximen. in concord. p. 1. & nouissimè de Valboa vbi supr. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 6.

Sigillum Capituli ad citationes.] Notatur ad hoc quod ut sigillo credatur, debet esse destinatum ad illum vsum, ad quem adducitur, vt per Rebuff. in tract. nominat. 9. 10. num. 27. Menoch. de arbitr. casu 113. n. 7. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glo. 6. 1. n. 10.

Indices tamen exceptiones, &c.] Notatur ad hoc quod in iis, quæ spectant ad indicis officium, pro eo præsumitur, vt per Mafcard. de probat. concl. 949. n. 30. faciunt quæ Marant. de ordine indic. 2. p. 6. princip. iur. 9. n. 2. Conar. de spon. al. p. 2. c. 8. §. 12. vers. sex quibus primò. Menoch. conf. 100. a. n. 1. & de presump. lib. 2. præf. 67. Et index præsumitur indicatice prot. de iure debebat, Surd. decisi. 170. n. 4. Cepol. conf. 64. n. 4. tom. 1. Borgn. Canalcan. decisi. 37. n. 53. & decisi. 27. n. 74. p. 1. Seraph. decisi. 984. n. 3. quia verba iudicis debent intelligi secundum mentem iuris, Crauet. conf. 7. 4. num. 9. Alex. conf. 46. col. 1. lib. 5. Menoch. conf. 110. ex num. 31. Card. Tusch. præf. concl. tom. 7. lit. S. concl. 126. n. 8. 1. 3. & 15.

4. In gloss. *Ad citationes.* Notatur ad hoc quod per sigillum probatur cognitio citationis, vel alterius actus, vt per Mafcard. ad tract. concl. 1302. n. 25.

C A P. Significantibus. XLIX.

Reus petens sibi declarari rem petitam in libello, si non auditur, licet appellat. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchar. Butr. Bald. Panorm. Dec. Franch. Butr. Bald. Guid. Papæ. Præpos. Alex. de Neno. Viu. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 317. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 335. remissiæ Ximen. in concord. p. 2. nouissimè de Valboa vbi supr. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 7.

2. Hæc Decretalis ponitur suprà in c. 1. de libelli oblatione, vbi dixi.

S V M M A R I V M.

1. *Index à quo non potest statuere terminum ad finem appellationem, & n. 2.*

Tom. I.

3. *Instansia non datur in supremo Principis auditorio.*
4. *Fatalia non corrunt in Senatu, seu Principis auditorio.*

C A P. Ex Insinuatione. L.

Iudex à quo appellatur licet possit ponere terminum ad prosequandam appellationem, non tamen potest ponere terminum ad finiendum, vel reuertendum, quia non potest legem ponere superiori, id est, iudici appellationis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchar. Butr. Bald. Panorm. Præpos. Dec. Guid. Papæ. Franch. Alex. de Neno. Viu. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 318. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 335. remissiæ Ximen. in concord. p. 2. & nouissimè de Valboa vbi supr. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 8.

Probat hic text. indicat. à quo non posse in præiudicium superioris ad quem arcere, vel elongare terminum, ut præfigendo appellanti terminum finiendi appellationem, vt per Abb. in cap. chm. sit Romana 5. s. sp. hoc tit. n. 11. & 12. Franc. n. 2. not. 2. & Dec. n. 51. fallent. 5. Scac. de appellat. q. 15. n. 218. & rationem reddit, quia finire causam appellationis non est in absolute facultate appellantis, cum dependeat etiam à iudice appellationis, qui est superior iudice à quo & inferior non potest imponere legem superiori, & in vers. tamen, dicit quod potest coercere, & elongare terminum ad prosequandam appellationem, quia concernit ins. partis, quamvis prosequitio fieri debeat coram superiori.

Lis, qua in consistorio Principis, &c.] Notatur ad hoc quod in supremo Principis auditorio non datur instantia, vt per Venet. in præf. p. 5. m. 1. Azin. in præf. iudic. tit. de instantia. 5. 1. 3. m. 2. 8. Menoch. conf. 90. n. 8. vol. 8. Nec currunt fatalia in Senatu, seu Principis auditorio, vt post Archid. resoluit nouè Octau. Glorit. resp. ita. 153. p. 1. Grammat. decisi. 13. in fine.

S V M M A R I V M.

1. *Appellans extra iudicium ex verisimilibus, & probabilibus causis ne in possessione molesteretur, si postea spoliatur, restituatur ante omnia in statum in quo erat tempore appellationis.*
2. *Immutatio facta appellatione pendente non solum retractatur atque renovatur quoad possessionem, sed etiam quoad fructus interim percepitos.*
3. *Appellatione pendente extra iudiciali attentata non renovatur ante omnia, sed pendente ex futuro eventu.*
4. *Remedium recuperanda possessionis conceditur contra singularem successorem.*

C A P. Bonæ. LI.

Qui extra iudicium ex verisimilibus, & probabilibus causis appellat, v. g. ad Papam, ne in possessione molesteretur, si postea spoliatur, est redundens ad statum, & possessionem in qua erat tempore appellationis, & dari debent ei fructus percepiti, talio tamen iure proprietatis virisque parti. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchar. Butr. Bald. Panorm. Dec. Franch. Guid. Papæ. Henric. Præpos. Alex. de Neno. Viu. in ratione 2. libri iuris Pontif. pag. 318. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 335. remissiæ Nnn 2. Ximen.

700 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

Ximen. in concord. p. 2. & nouissimè de Valboa *vbi supr.* refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 9.

2 In eum statum in quo tempore appellationis, &c.] Notatur ad hoc quod appellatio pendente innovatio facta non solum retractatur, atque reuocatur quoad possessionem, sed etiam quoad fructus interim perceptos, ut per Vivian. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 21. num. 28. 1. versic. & hinc est, pag. 314. Lancel. de atten. p. 3. c. 31. de panis attentatorum, n. 20. cum seqq. Adverte tamen, quod appellatio pendente extra-iudiciali attentata non renocantur ante omnia, sed pendente ex futuro eventu, quia renocantur cum probari fuerit vera causa appellandi, ut per Conar. pratt. c. 24. n. 5. in princ. vbi dicit, quod in hoc texti probata fuit veritas causa appellandi ad renocationem atten-tatorum, quamvis ad appellationem ipsam iustifican-dam satis fuisse probare appellationem ex causa ve-risimili, & probabili propositam fuisse.

Notatur etiam ad hoc quod remedium recuperanda possessionis conceditur contra singularem fuc-cellorem, ut per Menoch. remed. 17. recip. n. 26.

S V M M A R I V M.

1 Itineris arreptio ad Sedem Apost. habet vim appella-tionis, si seruentur ea, quae seruari debent in appella-tione.

2 Facta magis declarant voluntatem quam verba.

3 Fugiens e carceribus ut iter arripiat ad superiorum, non dicitur fugere, sed habetur loco appella-tions.

4 Appellari potest iudicialiter, & extra-iudicialiter à praecipto factio sub pena excommunicationis, & appellatio suspendit in tantum quod si index ex-communicaret, excommunicatione effici nulla.

5 Consensus tacitus quibus modis inducatur, re-missione.

C A P. Dilecti. ij. L I I.

Q Vi in aliqua causa arripit iter ad Romanam Curiam, intelligitur appellasse, & si interim excommunicatur, excommunicatione non tenet, quia ipsi est factio ad Sedem Apost. prouocare, quam verbo. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Joan. Andr. Imol. Anan. Host. Henric. Anch. Butt. Bald. Panorm. Dec. Guid. Papæ, Franch. Propol. Alex. de Neu. Vivian. in ration. secundis libri iuris Pontif. pag. 319. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 336. remissione Ximen. in concord. p. 2. & nouissimè de Valboa *vbi supr.* refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 10.

2 Factio prouocare quam verbo.] Notatur ad hoc quod facta magis declarant voluntatem, quam verba, ut per Tir. q. de retrat. couent. ad finit. n. 76. Menoch. conf. 1. n. 26. 4. & conf. 5. n. 16. & conf. 13. 3. n. 34. Costa de facta scientia, & igitur in sp. 7. n. 1. cum alii per me citatis in tr. Axiomatum iuris v. usq. Axiom. 27. n. 3. plus est factis quam verbis aliquid approbare, Be- conf. 109. n. 91. vol. 1. Grammat. conf. 13. n. 9. in canticibus, Socin. iun. conf. 98. n. 13. vol. 1. & conf. 42. n. 14. vol. 2. Menoch. remed. 15. recip. n. 125. quia facta magis sunt efficaciora ad declarandum arcam facientis, quam ipsa verba, Abb. conf. 166. vol. 1. Neuiz. conf. 76. n. 5. 1. Magon. Licensi decit. 22. n. 19. & cum ratione, quia verba quandoque sunt falsa, facta verò nunquam, ut inquit Bald. in l. Paulus, ff. reta ratam haberi, Al-

ciat. ref. 248. num. 6. vers. non obstat, secundum im-prest. Lugdun.

Intelligatur ad Sedem Apost. prouocare.] Notatur ad hoc quod qui fugit è carceribus iter arripiens ad superiorum, non dicitur fugere, sed habetur loco appellationis, ut per prax. Episcop. p. 1. verbo, carcer, §. 10 Marc. Anton. Genuen. in practicab. Eccles. q. 741. anum. 3.

Denuntiis excommunicationis vinculo non teneri.] Notatur ad hoc quod à præcepto factio sub pena excommunicationis potest appellari iudicialiter, & extra-iudicialiter, & appellatio suspendit in tantum, quod si index excommunicaret, excommunicatione effici nulla, ut per Mart. de iuris dict. p. 3. cap. 12. n. 3. & 4. Salgado de protet. Regia, p. 2. c. 5. n. 19. Farinac. in prax. criminis 101 n. 70. quem refert Sigism. Seacc. de appel. q. 17. limit. 22. n. 47. vbi n. 49 ampliat locum habere in qualibet sententia censura Ecclesiastica lata sub conditione, quia suspenditur si ante Conditionis euentum appelleatur, & n. 50. declarat quod licet quis non appellando, & non parendo præcepto factio sub pena excommunicationis, sit excommunicatus, tam non erit excommunicatus, sit excommunicatus, tam non paruerit præcepto, & n. 51. etiam declarat ut excommunicatus sub conditione non dicatur excommunicatus ante euentum conditionis.

In gloss. Factio prouocare. Hac gloss. docet quibus modis inducatur consensus tacitus, de quo vide Ti-raquel. de iure confit. p. 3. limit. 30. n. 12. Mascard. de probat. concl. 416. & seqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gl. 47. n. 25.

S V M M A R I V M.

1 Appellatio omniū, que à iure indulgetur expreſſe, pro clausulam, appellatione remota, inhibetur.

2 Clausula appellatione remota, intelligitur solum modo de fruſola, & non de legitima.

3 Appellatio in alimentis, alijque causis eam non amittentibus, admittenda est ad superiorum quod effectum denudatum, non verò quod effectum suspeſſum.

4 Appellari potest à sententia excommunicationis interlocutori prolati, cum habeat grauamen irreparabile.

5 Excommunicationis, seu interdicti sententia per appellationem non suspeſſatur, quia suam trahit secum excusione, limitatur pluribus modis, ut ibi.

6 Appellatio non impedit quin is contra quem est lata sententia excommunicationis, possit denuntiari excommunicatus, ut ab omnibus evitetur.

7 Excommunicatus priuatur fructibus beneficiorum, nec eos lucratur, quandoque est in excommunicatione maior.

8 Priuatum appellatione comprehenduntur omnes fructus non solum naturales, & industriaes, sed etiam artificiales, & sic fructus pensionis, & distributiones quotidiana, quibus excommunicatus priuatur.

9 Excommunicatus etiam appellatione pendente à tali excommunicatione priuatur fructibus beneficiorum, pensione, & distributionibus quotidianis.

10 Excommunicatus, vel depositus, & priuatus beneficiorum, fame periturus de redditibus beneficiorum est alendus.

11 Excommunicatus equiparatur relegato.

12 Excommunicatus beneficiorum Ecclesiasticorum priuatis in sententia eorum priuatio facta non sit.

13 Suspen-

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 701

13. Suspensus, & depositus à beneficio, propter crimen de fructibus eorum et subministrari debent alimenteria, si non habeat bona, nec industria unde vinegre possit, etiam si fame peritus non esset.
14. Excommunicatus iniuste licet priuetur proutemibus Ecclesiasticis, tamen ubi erit detesta iniustitia excommunicationis, prouentus sunt illi restituendi non solum beneficiorum simplicium, sed etiam distributione quotidiana.
15. Excommunicatus iniuste à quibus detesta iniustitia fructibus amissis repetere debet, ostenditur.
16. Penitio imposta super Canonico dum Canonicus fuit iniuste excommunicatus, vel suspensus, an debet solvi per Capitulum, ostenditur.

CAP. Pastoralis. LIII.

IN rescriptis per claus. *Appellatione remota*, removetur non solum frustratoria, sed qualibet, nisi expresa fuerit concessa irre. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Joan. Andr. Imol. Anan. Host. Prop. Butr. Anch. Dec. Bald. Franc. Panorm. Henric. Alexand. de Nevo, Guid. Pape 3. Vinian. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 319. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 336. & tom. 4. repet. super iure Canon. ad lib. secundum Decret. Io. Crot. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissimè de Valboa ubi supr. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 1.

Hic sedet materia clausulæ *Appellatione remota*, de qua multa dixi, & plures DD. citauit in tract. de clausulis & usi. seqq. claus. 9.

2. Respondemus quod qualibet provocatio, &c.] Ergo rationabiles etiam appellations, que scilicet interponuntur ex iusta causa, si ea non sit specialiter iure expressa, removentur per clausulam *Appellatione remota*, ad quod facit optimaratio, quam hic text. considerat, quia appellations fruinae secundum ipsum ius commune remote censentur, & negotium impedit non possunt, iuxta text. in cap. c. ius appellat. hoc tit. lib. 6. ac proinde ut clausula haec aliquid operetur, necessarium est, quod non solum fruinae, sed etiam rationabiles removentur, iuxta reg. text. in cap. si Papa, de priu. lib. 6. & que late prosequuntur Xuar. alle- gat. 28. n. 2. Menoch. de pref. lib. 4. pref. 173. n. 15. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 6. à n. 26. Quare ita doc- cent Panorm. hic n. 2. e. seqq. & Dec. n. 6. Fr. Emmann. quæst. Regul. tom. 1. q. 8. art. 13. nouissimè Hieron. Ro- deric. in compendio quæst. Regular. resol. 10. n. 17. Ve- rum communis sententia est in contrarium, resolu- tens clausulam *appellatione remota*, intelligi solummodo de fruina, & non de legitima, ac per con- sequens parum, aut nihil operari, quando non est apposita prævia causa cognitione: prout docent gloss. verbo, ante sententiam, in fine, in cap. vi debitis 59. infra hoc it. Menoch. de arbit. casu 197. à n. 2. Lancel. de attent. p. 2. cap. 17. limit. 8. à n. 42. Brunor. à Sole in locis communib. verbo, clausula, n. 5. Cardol. in præs. indic. eod. verbo, n. 2. Seraphin. de priu. iuramento, priu. 74. n. 46. Ioan. Franc. Leo in thesauro fori Eccles. p. 2. c. 2. n. 36. Farinac. fragm. t. ximm. p. 2. verbo, index, n. 9. 2. Marches. de commiss. p. 1. c. 19. n. 18. Scacc. de appellat. q. 16. limit. 1. n. 93. & 94. Ioseph. Selle de inhibit. c. 8. § 2. n. 10. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 41. n. 18. Cened. præf. & Canonico. quæst. lib. 1. quæst. 45. & 42. & 43.

3. Sed si appellans, &c.] Notatur ad hoc quod in ali- mentis, alisque causis non admittentibus appellan- T. m. I.

tionem, admittenda est ad superiorem quoad effec- tum deuolutum, non verò quoad suspensum, ac proinde non obstante appellatione, sententia mandabitur executioni, vt per Lancel. d. cap. 12. de attent. innuat. appellat. pendente, limit. 24. princip. n. 7. D. Barbol. in l. 1. ff. solut. matrim. p. 1. n. 56. & 57. Scac- cod. tract. q. 17. limit. 7. n. 12. Lara in l. si quis à liberis, & si vel parentes, n. 32. ff. de liberis agnosc. Surd. de alimento. tit. 8. priu. 60. n. 5. & tit. 1. q. 120. n. 13. Flores de Mena vñ. ar. lib. 2. q. 14. n. 4. Gutier. præf. lib. 1. quæst. 106. Mendez à Castro in præs. seculari Lusit. lib. 3. cap. 19. n. 2. Marc. Anton. Genuen. in præf. Ecclesiast. q. 319. num. 3.

S. Verum.

Excommunicatus quamvis ab excommunicatio- ne appelle, nihilominus denuntiari posset, & bene- ficii redditibus spoliari. Colligunt Doctores in prin- cípio texti. citati.

Quod aliquem articulam, &c.] Ergo à sententia ex- communicationis interlocutoria prolati appellari posset, cùm habeat grauamen irreparabile, vt per Duen. reg. 5. 2. limit. 2. Rebuffi. tract. de fruina appellat. sub gloss. 1. in fine, verbo fallit, quando grauamen. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 9. & 1. in annot. n. 197. quos refert patens meus in comment. ad Ordinationem Regiam Lu- stanorum. lib. 3. tit. 69. §. 1. n. 6.

Quod cum executionem excommunicatio secum trahat, &c.] Notatur ad hoc quod excommunicationis, sed interdicti sententia per appellationem non suspendit, quia trahit secum executionem, vt per Rebuffi. in concord. tit. de excommunic. non vita, ver. 54. Mart. de ordine indic. part. 6. tit. de appellat. num. 178. Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. num. 90. & 95. Nau. in man. cap. 2. 5. n. 124. Anton. Ricciul. de iure personarum extra gre- minum Ecclesie existen. lib. 4. cap. 64. à princ. Campan. in diuersorio iuris Canonici, rubr. 11. c. 15. n. 54. Farin. in præs. criminis quæst. 101. limit. 13. n. 66. & 68. latè Alex. Trentacing. variar. resol. lib. 2. sub Doc. tit. resol. 5. à princ. latè Sigism. Scacc. de appellat. quæst. 7. 1. limit. 22. n. 1. vbi n. 34. limitat vt appellatio admit- tatur ad effectum deuolutum, in tantum quod si- perior, ad quem est appellatum, potest excommuni- catum absoluere, nec tenetur illum absolvendum remittere ad iudicem à quo, potest tamen remittere si vult, numer. 47. limitat quoque in præcepto facto sub pena excommunicationis, quia ab huiusmodi præcepto potest appellari judicialiter, & extra- judicialiter, & appellatio suspendit, in tantum quod si inde excommunicaret, excommunicatio esset nulla, & num. 53. limitat etiam quando sententia excommunicationis continceret interdictabilem, & patenter errorem, & n. 54. item limitat in sententia excommunicationis lata post interpositam legitimam appellationem, quia tunc excommunicatio non fortius effectum suum, & n. 6. pariter limitat, vt non habeat locum in sententia interdicti respiciens temporalia, item beneficium, Pontificalia, & vñum pallij, quia appellatio suspendet effectum senten- tie interdicti quod ista, de quo etiam ipse egerat q. 3. n. 97. & 98.

Excommunicatus per denuntiationem amplius non ligetur. Vide Roman. confil. 48. 1. in 2. dub. Soar. de confur. disp. 3. sect. 10. sub n. 16. Ioan. Valer. de dif- feren. inter utrumque forum, verbo excommunicatio dif- fer. 1. 1. quia declaratio se refert ad sententiam Cano- nis, & retrotrahitur ad illam, ad notata in cap. cum in & ibi DD. de usuris, Ioan. Miles verbo declaratio, ver. declaratio retrotrahitur, Paris. conf. 6. 5. n. 5. vol. 1. Vnde

N. n. 3. vis

vbi declarationis virtualiter continetur in ipso declarata, quis declarans nihil noui addit, l. beredes palam, §. sed ji notam, vbi Bart. Paul. de Caffren. & alij, ff de testam. Parif. d. concl. 65. num. 5. & 6. Socin. iun. conf. 95. num. 72. & 76. vol. 3. Menoch. conf. 7. 13. num. 2. 6. tum etiam quia declaratio non mutat essentiam, aut naturam dispositionis, Roland. conf. 1. 5. numer. 2. 7. volum. 3. Menoch. conf. 3. 1. numer. 100. & conf. 3. 6. c. num. 5. & conf. 4. 4. 3. num. 7. 1. Hinc videbatur dicendum excommunicationem ipso iure laicam in bullis contra pensionarium in casu non solutionis facienda in certo termino, eo lapso celeri incursum, non a tempore declarationis pensionarij, & sententia iudicis declarantis in illam incursum, sed iam inde a termino elapo: ut videtur insinuare Nauar. in man. cap. 2. 3. num. 104. ane versc. n. a. n. nam licet poena excommunicationis & priuationis, de quibus in litteris pensionarij, non incurritur, nisi pensionario volente & declarante, Caffad. decif. 2. & 3. de locato. Flamin. de resignat. lib. 2. q. 3. & lib. 6. quest. 2. num. 1. 3. & quest. 3. a. n. 2. vel donec declaratoria data sit per indicem, & pensionarius ea vtratur, intimando illam aduersario, vel parocho, aut ponendo cedulares, ut noluit Nicol. Garc. de benef. part. 1. 6. 5. n. 5. 2. tamen facta huiusmodi declaratione per indicem & pensionarium non sententia excommunicationis, & alia poena incursa a tempore declarationis, sed iam inde a termino elapo, ut supra dicebam.

6. *If sum excommunicatum denuntiare potes, &c.* Nonatur ad hoc quod appellatio non impedit quin is, contra quem lata est sententia excommunicationis possit denuntiari excommunicatus, ut ab omnibus eviteretur, ut per Duen. reg. 42. limit. 8. Lancel. d. c. 12. limit. 2. in princip. Couar. in cap. alia mater, part. 1. §. 10. num. 4. vers. & esse hanc opinionem, Maranc. de ordine indic. part. 6. sub hoc tit. a. num. 1. 78. Nauar. in cap. cum contingat, de re script. remed. 7. versc. & ne demirevis, Mat. Alter. de censur. disp. 6. lib. 1. cap. 2. versc. secundo confirmatur tom. 1. Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. n. 90. cum seqq. Scacc. d. limit. 2. 2. n. 4. Campan. in duersorio iuris Canon. rubr. 1. 1. c. 15. n. 4. cum seqq. Cened. ad Decretal. 42. num. 1. vbi n. 2. refoluit quod a sententia, qua quis declaratur excommunicatus, aut in excommunicationem incidisse, bene potest appellari, & in hoc casu, quod appellatio impedit denuntiationem, & n. 3. referr. DD. attestantes excommunicatum post appellationem denuntiari posse, quando per talen denuntiationem in plus non ligatur, videtamen quia dixi ad c. 1. sup. doc. tit. Quid autem si appellatio praecessere declaratoriam, & priuatis citatus quis fuerit ad videndum dclatari incurrisse excommunicationem iuris, & appellauerit, an index possit vtrid procedere, & declaratoriam proferre? Vide Mar. Alter. de censur. disp. 5. lib. 3. cap. 3. vers. quare dubitari potest, Campan. d. c. 15. n. 6. 2. vers. quod si.

7. *Et illipronentis Ecclesiastici merito subtrahuntur.* Nonatur ad hoc quod excommunicatus priuatur fratribus beneficiorum, nec eos lucrat, quandiu est in excommunicatione, scilicet maiori etiam occulta, licet id in sententia non exprimatur, ut per Cou. lib. 3. variar. cap. 1. 3. n. 8. Lancel. d. cap. 12. limit. 2. 2. Maranc. d. part. 5. sub hoc tit. num. 1. 79. Clar. §. fin. q. 37. n. 7. Bellencin. de charitativo subficio, quest. 33. Vgolin. de censur. tab. 1. cap. 12. Sayr. eod. tract. lib. 2. cap. 5. num. 2. 4. & 30. Soar. eod. tract. disp. 1. 3. sect. 2. Mar. Alter. eod. tract. tom. 1. lib. 2. disp. 6. cap. 8. Gutier. d. cap. 1. num. 90. & seqq. Petri de Ledesm. in summa, p. 2. vbi de excommunic. c. 6. Fr. Emman. in summa, tom. 1. c. 2. 3.

num. 4. Flamin. de resign. lib. 4. quest. 3. num. 5. 1. & lib. 5. quest. 6. num. 7. 6. late Anton. Ricc. de iure person. lib. 4. cap. 1. 4. a. princ. Valer. Reginald. in praxis fori penit. lib. 3. 2. num. 3. 6. Mar. Anton. Gennent. in prakticabil. Eccles. q. 2. 6. vbi dicit esse convertendos in utilitatem Ecclesiae, Rot. apud Farin. tom. 2. conf. decif. 2. 8. o. Paul. Layman. in Theologia moralis lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 2. num. 9.

Cum autem prouentum appellatio sit lata, & generalis, ut post alios latè docent Mandol. in gloss. facultatem, verbo, prouentus. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. n. 197 utique sub tali voce comprehenduntur omnes fratribus non solum naturales, & industriales, sed etiam artificiales, & sic fratribus pensionis, vnde excommunicatum illis priuari tenent Garc. de benef. p. 1. c. 5. n. 1. 1. & seqq. & p. 7. c. 1. 2. & 1. 4. Rota apud Seraph. decif. 1. 1. 4. n. 2. Anton. Ricciul. d. c. 1. 4. n. 5. Et priuari distributionibus quotidiani, eo quod veniant appellatione prouentum Ecclesiasticorum, docent Franch. num. 16. Couar. d. c. 1. 3. sub n. 8. vers. duodecimo, Mar. Alter. d. disp. 6. cap. 8. vers. ad dubitationem, Monet. de distributione quotidiana p. 1. c. 15. num. 18. Anton. Ricciul. d. cap. 1. 4. n. 7. & 8. resoluit cum aliis, quos refert, pariter priuari omnibus, & quibusque redditibus, qui ex bonis Ecclesiae proueniunt, ut sunt decimæ, obligationes etiam personales, mortuaria, & emolumenta fililli. Quæ quidem procedunt etiam prætendat se excommunicatum per injuriam, & iniustitiam, & propterea ab excommunicatione sit interposita appellatio, nam nihilominus appellatione pendente prædictis omnibus priuari, ut clare probat text. in presenti, vbi notant Panorm. n. 6. & Franch. n. 4. & 17. Soar. d. sect. 2. ante n. 10. Monet. dist. q. 1. 5. n. 1. 9. Ricc. d. cap. 1. 4. n. 1. 3.

Sed contingit dubitari nunquid in subfido fratribus beneficij præfuerat excommunicatus quando alii videbantur nequit; & alia fame peritius esset? Affirmative concludunt Franc. Mare. decif. 8. 8. 1. p. 2. Surd. de alim. iii. 1. q. 8. 2. Ioan. Bap. Costa de remed. subfido. remed. 1. 0. 6. illar. 1. n. 1. vbi intelligit etiam ex propria culpa in excommunicationem incidisset, & quanyis sit in extrema necessitate instar suspensi, vel etiam depositi.

In gloss. Subtrahuntur, fin. ibi, si tamen non habet 10 aliud unde vivat, dico ei interim prouidendum, & c. Ergo excommunicatus fame peritius de redditibus beneficij est alendus, de quo vide Surd. de alim. tit. 1. 1. 1. 2. 6. 8. 3. n. 1. 4. Valalc. conf. n. 3. Soar. d. sect. 2. a. n. 1. 2. Valer. Reginald. d. lib. 3. 1. n. 3. 9. vers. veritatem, & de clericis depositis, ac beneficis priuatis quod debeat de alimento prouidere quando ipsis non sic prouidendo fame perituri essent, vide Surd. d. tract. m. 1. q. 1. 5. n. 2. 6. Farin. fragment. crimin. p. 1. 4. C. n. 4. 29. cum seqq. sed verius que infra dixi n. 1. 3. Et de filio quod teneatur patrem excommunicatum alere, quando maxima est patris necessitas, loquitur Surd. tit. 1. q. 19. n. 11. Et de patre quod teneatur filio poena excommunicationis affecto alimeta præstare, quando inedia consumetur, agit Azor. instit. moral. p. 2. lib. 2. c. 4. quaf. 8.

In ead. gloss. lib. 1. Cum enim excommunicatum compa- 12 remus relato. Notatur ad hoc quod excommunicatus exiparatur relato, ut per Menoch. de arbitr. casu 4. 3. 8. n. 3. 2.

In ead. gloss. lib. 1. Sic & in excommunicato idem vide- 12 tur. Hanc gloss. quam hic sequuntur fuerunt Doctores antiqui vñque ad Ioan. Andr. inclusi, in hac parte communiter esse reprobaram, cùsque rationes non esse concludentes aduertunt Soar. d. sect. 2. num. 4. Anton.

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 703

Anton. Ricciul. d. cap. 14. num. 21. in fine, & ideo ve-
rior est opinio auctem excommunicatum beneficio-
rum Ecclesiasticorum prouentibus priuari, etiam in
sententia eorum priuatio facta non sit, ita tenet
in praesenti Bntr. n. 17. Franch. n. 15. & seq. & Dec.
n. 20. ver. 1 in ea gloss. Gutier. d. c. 1. n. 94. Monet. d. o. 15.
n. 12. Nicol. Garc. d. c. 13. n. 92. Scaccia de appell. q. 17.
limit. 22. n. 9.

13 In ead. gloss. ibi, *Sed nunquid est in suspenso, &c.*
Aduerte cum hac gloss. quia licet suspensus, & de-
positus propter crimen priuatur fructibus, & pro-
uentibus Ecclesiasticis, sicuti priuatur excommuni-
catus, nihilominus si suspensus, & depositus non
habeat bona, nec industria, vnde vivere possit, illi
subministrantur alimēta fructibus beneficii,
quod quidem non est in excommunicato, nisi fame
periret, de quo vide DD. citatos ad cap. cum *VV* inno-
men. 2. s. n. 5. de elect. præter omnes latè Anton. Ricc. d.
c. 14. a. n. 2. vbi n. 26. cum Abb. hic n. 16. Dec. n. 1. &
Præpol. n. 3. aduertit suspenso propter contumaciam
a qua potest resipiscere, & non resipiscit, sicuti
excommunicatio eadem ratione alimēta ex redi-
tibus Ecclesiast. dari non debet, nisi sit in extre-
ma necessitate, vt intelligit idem Ricciul. vbi *supra*
num. 28.

14 In ead. gloss. ibi, *Sed nunquid absoluū, &c.* Notatur
ad hoc quod licet excommunicatus iniuste punitur
prouentibus Ecclesiasticis, tamen vbi erit detrecta
in iustitia excommunicationis, prouentus sunt illi
restitundi, vt docent in praesenti Bald. n. 20. Panorm.
n. 6. Imola n. 9. in fine, Dec. n. 14. Franch. n. 21. Præpol.
n. 27. & Alex. de Neno. n. 19. ver. aduerte, Gutier. d.
c. 1. n. 13. Surd. de alimēta. tit. 1. q. 8. 2. n. 14. Henr. in
summa. lib. 13. c. 13. §. 4. & c. 15. §. 2. Sayr. d. c. 5. n. 2. §.
& 27. Paul. Comitol. responsorial. lib. 6. q. 42. n. 5. mul-
tipliciter declarat Anton. Ricciul. d. c. 14. n. 32. cum
seqg. Valer. Regin. d. lib. 32. n. 39. vers. altera, Carol.
Magrin. de boris Canon. c. 7. n. 67. cum seqg. Bonac. in
simili rati. d. lib. 2. q. 5. punclo 2. §. 2. n. 4. Marc. Anton.
Genuen. d. q. 106. n. 2. vbi dicit quod si quis in pro-
cessu causa obtinuit pronuntiari excommunicationem
fuisse iniustum, tunc fructus desperitos non
per viam attentati, sed per viam querelas recupe-
rat, & citat Lancelot, de auctem. appellatione pendente
part. 2. cap. 12. limit. 22. Nec solimodo beneficio-
rum simplicium fructus iniuste consequitur, verum
etiam distributiones quotidianas, quamvis Datinis
interesse nequirit ob censura impedimentum,
dum tamen refederit in loco beneficii, anteque so-
litus fuerit defenire, vt inquit Felinalios congre-
rens in cap. *Apostolica*, n. 2. de except. Foler. in *praxi*
crimin. Canon. part. 3. cap. 33. n. 11. Soar. tom. 5. d. lib. 13.
sect. 2. num. 20. Bonac. d. num. 3. Rota in *Salmanina*
confutatio, prima Iunij 1594. coram D. Corduba,
Con. lib. 3. variar. c. 13. n. 8. ver. duodecimo, Petri Nauar.
de restitu. tom. 1. cap. 2. n. 38. Henr. d. cap. 13. §. 4.
in fine, Monet. d. distribut. quod. part. 2. q. 15. n. 3. 2.
Eas autem a quo ipse repetat aliquis videtur extare
controversia, etenim Vgolin. de censur. tab. 2. cap. 12.
in princ. num. 4. opinatur ne ab illis clericis repetere
valeat, quibus iam sunt acquisita, sed ab eo, qui ini-
usti excommunicatus, & hoc idem affirmant Sayr.
de censur lib. 2. cap. 5. n. 27. Soar. tom. 5. d. lib. 12. sect. 2.
num. 2. 5. Verum Moneta d. q. 15. n. 33. annuit à cleri-
cis ipsi repetenda esse, quia illis iam erant quasi-
reocabilitate, quam sententiam expresse tenent
Gutier. d. cap. 1. num. 13. Nicol. Garc. de benef. p. 7.
cap. 13. num. 120. & seqg. Campanil. in *dinerario iuris*
Canonici, rubr. 11. cap. 15. num. 70. Anton. Ricciul. d.
cap. 15. num. 33. Bonac. d. §. 2. num. 4. Limitatur ta-

men proximum huīis glossæ notabile ne procedat
quando excommunicatus esset in mora petendi ab-
solutionem, quia pro eo tempore, pro quo mora
considerari potest, non recuperat neque fructus,
Borgal. de irregular. tit. qui sunt excommun. effellus, n. 17.
& idem post Vgolin. Gutier. & Sayr. tenet Anton.
Ricciul. d. cap. 14. num. 36. declarando tamen per
eundem, & per Nicol. Garc. d. cap. 1. num. 14. hanc
limitationem procedere respectu distributionum
quotidianarum, non autem fructuum. Limitatur
etiam ne procedat in excommunicato ex causa Ec-
clesiæ sive, is enim non priuari distributionibus,
neque aliis Ecclesiasticis prouentibus censemt Ni-
col. Garc. d. c. 13. num. 126. Anton. Ricciul. d. cap. 14.
num. 37.

Verum autem pensio imposta super Canonicas,
dum Canonicus fuit iniuste excommunicatus, vel sus-
pensus, debebat soli per Capitulum, quæstio fuit in
Cathedrali Comibrensi me illic Pontificio &
Cæsareo iuri operam nanante, satis controntra, in
qua facta fuit elegans de cito per Illustr. Dominum
meum Card. Millum de ordine Sanctissimi, quæ
habetur apud Farin. decis. 133. pars. 2. recent. & post
tractatum de decimis Ioannis Petri Monetæ, vbi ita
eam itum est sententiam ut Capitulum teneat sol-
lere pensionem, vbi cunque portio Canonici suspensi
specet ad Capitulum per ius accrescendi; levens vero
si portio specet ad Capitulum per ius non decrescen-
di; & in fine eiusdem decisionis tantum fuit pen-
sionarium, quando pensio est imposta super distributiones
quotidianas, & Canonicus fuit suspensus,
duplicem habere viam, vel diligendo actiones con-
tra Canonicum suspensum, vel contra Capitulum,
quod distributiones percepit. Et ita pensionarius
habet electionem an velit agere contra titularem, vel
contra eum, qui fructus beneficii percepit, quod
iterum confitit ead. Rot. decis. 136. p. 2. recent.

S V M M A R I V M.

- Appellans ad superiorem si compareat coram iudice in
superiori super concernentibus ipsam appellationem,
illi renuntiare videtur, etiam si protestetur quod
proper hoc non intendit renuntiare appellationem,
quia tanquam contraria allegans non est audiens-
dus, nisi notoriu[m] sit alium illum esse iniustum,
super cuius emendatione adiutus inferiorem.
- Archiepiscopus est ordinarius iudex omnium Episco-
porum sua Provincie.
- Appellans quando post appellationem interpositam
alibi litigat coram iudice à quo, censetur per hoc
appellationem defere, & illi renuntiare, decla-
ratur multipliciter.

C A P. Solicitudinem. L I V.

Q Vando quis appellat ad Papam, & postea Epis-
copus illum ut contumacem excommunicat, si
qui appellavit ad Papam, recurrat ad Archiepisco-
pum ut declarat excommunicationem post appella-
tionem latam esse nullam, licet protestetur se velle
prosequi appellationem ad Papam, dicitur tamen appella-
tionem tacite renuntiare. Si vero enidenter &
notorie constet mandatum Episcopi fuisse indiscre-
tum, cui subditus non tenebatur obedire, tunc Archi-
episcopus potest declarare subditum non esse ex-
communicatum, & cognoscere causam, quia ille iam
renuntiavit appellationi factæ ad Papam. Colligunt

Nun 4

ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Joan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butt. Dec. Bald. Panorm. Bald. Prepos. Franch. Guid. Pap. Alex. de Neu. Vinian. in ration. 2. libri iuris Pontif. pag. 320. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 347. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissimē de Valboa vbi sup. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 12.

Autoritate Metropolitana, &c.] Notatur ad hoc quod Archiepiscopus est Ordinarius iudex omnium Episcoporum sua Praeincia, ut per Steph. Quarant. in sum. Bullarij, verbo, *Archiepiscopis autoritas, auctor. 16. 210. latè metipsum de officio & potest. Episcop. p. 1. tit. 4. n. 1. Secundum Lugdun. impress.*

Cum illa appellationis prosequitione renunciare, &c.] Notatur ad hoc quod quando is, qui appellat post interpositam appellationem litigat adhuc coram iudice a quo, confetur per hoc appellationem descerere, & illi renunciare, ut per Franch. in presenti q. 6. n. 10. Marant. de ordine iudic. p. 6. tit. & quandoque appellatur, n. 424. cap. 1. c. Gabr. lib. 2. commun. sub hoc tit. concl. 21. n. 1. & Rebiff. in tract. huius tit. art. 15. gl. 1. n. 7. vers. secunda. Caput aq. decif. 9. n. 1 p. 1. Cael. Barz. Bonar. dec. 154. n. 2. Lancelot. de arten. p. 2. c. 12. de artent. appell. pend. in pafas. a n. 15. & ampl. 2. princip. n. 4. & 5. Ruginel. in tract. huius tit. §. 9. gl. 1. n. 41. vers. infra. Salgado de protest. Regia p. 1. c. 5. n. 76. pag. 164. Sigism. Scac. in simili tract. q. 17. limit. 2. n. 14. vbi n. 15. ampliar. etiam si index nihil fecerit, quia sufficit quod pars coram eo comparetur, & n. 16. etiam si compareat non coram indice a quo, sed coram alio illius superiore, ad quem tamen non sit appellatum, & n. 18. etiam si eius procurator compareat coram iudice a quo. Limita tamen multipliciter cum eodem Scac. veluti n. 20. ut non procedat si iudex postquam grauavit, & pars appellavit, citet appellantem ad videndum se grauari, & reagrauari, & appellans compareat, & petat prorogari terminum; quia tunc non confetur renuntiatum appellationis, & n. 21. etiam quoties appellans compareat coram iudice pro revocatione grauaminis, & ad docendum de grauamine, & n. 26. in appellatione interponenda, & n. 43. quando comparens coram iudice protestatur quod propterea non intendit renuntiare appellationi, & n. 53. quando iudex a quo reicit comparisonem, & n. 54. quando index a quo dolosè induxit appellante ad comparandum, & faciendum actum, & n. 58. quando actus fieret ab aliquo appellantis amico, vel filio, & in aliis limit. numeris seqq.

SUMMARIUM.

1. Principale cum accessoriis per appellationem legitime interpositam defertur ad indicem appellationis, & sententia excommunicationis & interdicti post appellationem late non tenent.
2. Interdictum ad tempus, vel ad certum effectum a Episcopi suspendere possint, ostenditur, & n. 3. q. 5. & 6.
7. Episcopi si suspendat in causa, quo sibi licet interdictum ad tempus, & medio tempore fuerit appellatum, an appellatio suspendat interdictum, ostenditur.
8. Declaratur text. in presenti, & n. 9.
10. Legamus Pape non potest ad tempus suspendere interdictum.

CAP. Dilectis. LV.

Principale cum accessoriis per appellationem legitime interpositam defertur ad iudicem appellationis; & sententia excommunicationis, & interdicti post appellationem late sunt nullæ. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Joan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butt. Bald. Panorm. Dec. Alex. de Neu. Prepos. Franch. Guid. Pap. Viu. in ration. 2. libri iuris Pontif. pag. 321. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 357. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissimē de Valboa vbi sup. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 19. c. 13.

Cuius effectus ad tempus duxerat suspendendum Ergo 2. Episcopi & alij inferiores interdictum suspendere possunt ad tempus, vel ad certum effectum, ut docere videntur gloss. prima in fine, in cap. presenti, de sententia excommunicationis in 8. & Namat. in manu. c. 27. n. 18. testatus sic fieri quotidie Salmantica, cuius verba cum multis aliis refert, & sequitur Sayr. de censuris, lib. 5. c. 2. 3. n. 18. Verum contrarium expressè tenet gloss. in cap. ad bac. 37. sub hoc sit. quām sequuntur alij communiter, ut per Couar. in cap. alma mater, p. 1. §. 11. n. 6. vers. secundo, Aula de censur. disp. 6. dñb. 4. concl. 4. ad finem, vers. ex di. Eit, qui plures afferunt rationes, primò quia Episcopi sunt inferiores lege Pontificia, ac subinde eam feruntur, non autē privaligio, aut dispensatione tollere possunt, iuxta reg. cap. cum inferior, de maiorit. & obed. Deinde censura sua secum trahit executionem, & idē nec per appellationem eius effectus suspendi possunt, cap. pastoralis, §. verum, hoc tit. ergo à fortiori neque Episcopus inferior poterit eam suspendere, quemadmodum in excommunicatione etiam res pēti profertis, quod non possit concedere ut quis cum excommunicato a se ipso communiceat, sed necessaria sit absolutione quia in totum excommunicationem tollat, resoluunt Doctores communiter, per vnam scilicet ex tribus formis absolutionis ab Ecclesia recepī vel simpliciter, vel ad cautelam, vel ad reincidētiam, iuxta cap. cum defideret, de sententia excommunicatio. cum multis, quā latè explicit Sayr. lib. 2. de censuris, cap. 16. cum seqq. Soar. tom. 5. disp. 7. s. 8. à n. 12.

Has contrarias Doctorum sententias quidam distinguendo sic conciliare nituntur, aut enim interdictum est latum a iure, vel ab homine: quando a iure prolatum est, ab Episcopo suspendi possit concedunt ut ex Sot. (qui hoc non dicit) in 4. distin. 2. 2. quæst. 3. art. 1. concl. 3. tradit Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 2. q. 11. art. 1. & post Sylvestr. Soar. tom. 4. disp. 18. s. 3. num. 6. per regulam text. in cap. nuper, vers. secundo, de sententia excommunicatio. Quando interdictum ab homine latum est, subdividuntur, vel enim agimus de Episcopo, qui illud protulit, vel de aliis: in priori autem procedere primam sententiam desumptum ex hoc text. quod scilicet Episcopus, qui interdictum protulit, illud pro certo tempore, aut causa suspendere valeat: in posterioribus vero procedere contrariam negatiā, quod inferiores Romano Pontifice, interdictum ab ipso Pontifice, vel ab aliis Prelatis prolatum relaxare non possunt, nec in totum, nec etiam ad tempus suspendere, ut concludunt fundamenta pro cædē parte negativa adducta: atque ita hanc distinctionem expressè tradunt Couar. citato loco, & Henr. in summa lib. 13. cap. 1. §. 4. vers. quarto. Soar. d. disp. 38. s. 3. à num. 3. juncto num. 6. vers. Et propterea. Ratio autem proxima, & efficacis huius distinctionis secundum eos illa est, quia effectus censurae

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 705

censura ex intentione, & mente pendens proferentis, cap. *veniens 2. de testibus*, & catenam ligant quatenus intendat qui ligat, ex reg. *l. non omnes, f. si certum petatur, cap. cum super, de offic. delegati*, cum similibus. Ad fundatum verò ex reg. text. *in d. cap. pastoralis, §. verum*, respondet Soar. sicut illius text. esse quod censura suam secum trahant executionem absque alio hominis ministerio, sed in hac ipsa actuali executione pendere interdictum, & eius effectus ex voluntate, & interdictione praeferentis: ex qua ratione idem Couar. Henr. Sayr. & Soar. concludunt hoc ipsum in interdicto personali esse resoluendum, & quamvis latum sit ob personam contumaciam, qua adhuc durat, considerant tamen occursero posse rationabiles causas, propter quas iustum sit interdictum suspendere ad tempus certum, licet non sufficient ad illud omnino tollendum.

4 Ego tamen propter tantorum virorum auctoritatem predictam distinctionem libenter amplector, quavis in rigore iuris defendi posse existimo indistinctè nullum interdictum locale, vel etiam personale à iure, vel ab homine prolatum posse ab inferioribus Rom. Pontifice, etiam si illud protulerint ad tempus suspensi, vt constanter defendit Aula *d. concl. 4.* & constat ex solutione argumentorum, quibus mouentur Autores prædictæ distinctionis, nam ad illud, quo probant suspendi posse ab Episcopo interdictum latum à iure, qui potest absolvere ab omni censura iuris nemini reseruat, respondet cum Abb. & Aula negando consequentiam, ex eo enim quod in totum absoluere possit, & censuram absolutione relaxare, minime sequitur posse eandem ad tempus suspendere. Patet differentia ratio, quia absoluendo in totum agit secundum naturam actus, & iuris dispositionem; quando verò suspendit effectum censura, qua adhuc manet, contra naturam ipsius censura agit, medium enim ordinatum à iure ad tollendas censuras est absolutio, profertur enim censura, vt non perpetuo dureat, sed vt cessante contumacia cesseat: & ideo quando lex, qua censuram imponit, nemini reseruat absolutionem, Episcopis ut ordinariis ministris absoluendi potestatem videtur relinquere. At verò suspendere effectum censuræ, qua manet, est species dispensationis, ut seculic contra iuris prohibitionem exerceantur actus ipsa censura prohibiti, qua dispensandi facultas per convarium non conceditur Episcopis, nisi in casibus speciatim iure expressis, cap. *dilectio, sup. hoc tit.* nullibi autem expressum reperitur quod Episcopi interdictum, vel aliam censuram, dum manet, eius effectus possit suspendere, imo in excommunicatione contrarium decidit text. *in cap. cum desideres, de jententia excommunicati.* & licet in ea contrarium voluerit Nanar. merito tamen in hoc reprehenditur a reliquo omnibus, vt ultra Couar. & Aula *locis citatis, de eleganti discursu* comprobatur Soar. *tom. 5. disp. 4. s. 4. a. n. 6.* Nec satis facit idem Soar. dum *d. disp. 3. 8. s. 2. n. 9.* ait speciale esse in excommunicatione, iuxta *d. cap. cum desideres*, nullam enim specialitatem rationem assignat, neque assignari potest, & verba illius text. satis ostendunt ex natura cuiuscunque censura intrinseca id prouenire, vt patet ibi, & constet eum excommunicatum fuisse, & verum sit absolutum non esse, nec Episcopus nec alij debent communicare eidem, qua sane ratio similiter interdicto potest applicari, licet forsitan possit differentia inter excommunicationem, & interdictum quod modum absolutionis, quia in illa requiritur absolutio in forma Ecclesiæ, in hoc non ita: semper tamen in toto rigore verum est dicere quod si constat aliquem

excommunicatum, vel interdictum esse, & absolutum non fuisse, non potest per Episcopum, vel alios inferiores Romano Pontifice ei concedi, vt faciat actus censurae prohibitos.

Ad aliud verò, quo probare nitebantur Episcopum posse interdictum à se ipso prolatum suspendere ad tempus, quia penderet hinc reliqua censura ab intentione proferentis, respondet quod licet tempore, quo proferuntur, pendent in ipso actu prolationis, & vt sunt in fieri, ex intentione eius, qui proferit, & haec tenus ligant quatenus intendit, tam quoad personas in quas proferuntur, quam quoad actus prohibitos, quia non negamus posse ferri interdictum quod certos actus, veluti Ecclesie ingressum, iuxta cap. *is, cuius sent. excommunicati lib. 6. vt bene notat Couar. in cap. alia mater, p. 2. §. 1. n. 3. vers. 5.* hinc appetat, Vgolin. *tab. 5. c. 16. in principio*, postquam tam prolatæ sunt, suam secum trahunt executionem, omnesque suos effectus non hominis, sed ipsius legis minister statim operantur, & ideo iam dici non potest quod in actuali executione pendent ex voluntate proferentis, neque effectus ipse consistens in prohibitione diuinorum, vel actuum prohibitorum separabilis est ab ipsa sententia, vt dum manet censura substantia, ea ab effectus separantur. Neque quod ad hoc, quod trahere secum executionem, aliqua considerari potest differentia ratio inter excommunicationem, & interdictum, imo in hoc expresse vtrumque aequiparat text. *in cap. ad bac, hoc tit. C. in d. cap. pastoralis, §. verum.*

Sed ad text. *in praesenti, vers. quia verò, quo præcipue prædictæ distinctionis Autores mouentur, respondet Aula d. concl. 4.* (licet inaduertenter allegat cap. *ad bac 3. 7. sup. hoc tit.* procedere ex consuetudine, quæ tribuit hanc facultatem Episcopis ex tacito Pape consensu: sed minime text. consuetudine nititur, nec eam approbat. Quare melius respondet Dec. *in d. cap. ad bac, n. 8. text.* hinc non contineat quoad hoc distinctionem Pontificis, sed partis allegationem, quod enim decidit, est de nullitate interdicti prolati post appellationem, quod factum negabat Decanus contendens ante appellationem illud promulgasse, sed posse ad tempus suspendisse, quam allegationem reuicit Pontifex, minimeque decidit interdictum suspendi potuisse, quia tamen Abb. *in d. cap. ad bac*, contrarium sententiam magis approbans secundum rigorem concludit hinc text. adeò virgere, vt non audiat eam defendere, ad exitandas disputantium controuersias suprà positam distinctionem teneri posse existimo.

Vtrum verò (dummodo communis magis arideat) si Episcopus suspendat in casu, quo sibi licet, interdictum ad tempus, & medio tempore fuerit appellatum, suspendat appellatione interdictum? in qua questione partem affirmatiuam tenent Ioan. Andr. & Abb. *in d. cap. ad bac*, & ex professo latè tueri octo fundamentis respondens contrariis Ioan. de Lignano *per tot. tract. de Eccles. interdicto*, quos referit & sequitur Aula *d. dub. 4. concl. 7. & communem sententiam testatur Sayr. d. c. 13. n. 30.* qui mouentur ex placibus, & præcipue ex auctoritate huius text. *in vers. quia verò*, vbi Pontifex reuicit allegationem Decani dicentis suum interdictum valuisse, quia fuerat prolatum pendente appellatione, interposita tempore quo suspensum erat interdictum. Verum hæc resolutione minime defendi potest, si aduertas, quod quando interdictum suspenditur, suspenduntur tantum eius effectus quoad hunc, vel illum casum, sed adhuc manet quoad sui substantiam, donec per absolutionem relatur, & ita contra communem tenet Dec. *in d. cap. ad bac*.

hac num. 8. licet tanquam nouum, & à nemine animaduersum sibi arroget Sayr. d. c. 13. n. 30. qui plura fundamenta ad suam comprobandam intentionem adducunt.

8. Ad text. *in presenti*, varijs afferuntur intellectus, tres refert & improbat Lignan. *tral. à n. 8.* alij res fert & improbat Panorm. *bis à n. 20. & 22. in fine*, eorum scilicet, qui dicebant loqui textum de cessione à diuinis. Sed ut perfecte explicem quid circa literam huius text. censem, advertendum est Pontificem vnum expliciti decidere secundum veritatem, que constabat ex actis; alterum vero facta suppositione, si verum esset, quod Decanus in suam excusationem allegabat, decidit explicitè interdicti sententiam à Decano prolatam non valuisse, quia constabat ante ipsius interdicti prolationem Episcopum appellasse pater ex principio ibi, *ad eius a. dientiam appellari*, iunctis verbis sequentibus ibi, *post modum tempus interdictum huiusmodi promulgavit*, & deinde in vers. quia vero, ibi, *ad Metropolitanam sedem appellans Decanus non potuit post hoc ferre sententiam interdicti*. *Lcende in vers. non obstante*, loquitur facta suppositione, quod quamvis verum esset, quod Decanus allegabat, quod scilicet ante appellationem prolatar interdictum, cuius effectum ad tempus duxerat suspendendum, non potuit interim, id est, medio illo tempore, procedere ad sententiam exequendam quibus quidem verbis negari non potest insinuare Pontificem appellationem interpositam durante suspensione illa interdicti facta ad tempus suspendere effectus, & executionem interdicti, quod est contra resolutionem de qua *suprà*. Sed respondeatur terminos huius questionis longe diuersos esse à casu illius suppositionis, nam hæc questio procedit in sententia interdicti, quod à principio pure latum est, & ex post facto manente interdicto quod sui substantiam suspenditur eius effectus ad aliquod tempus, hoc enim per sequentem appellationem non suspendi, quia in substantia eam antecedit, ex pluribus rationibus necessariò concluditur. Longe alter in hoc text. processum fuit, quia non ex post facto suspendum fuit interdictum pure à principio prolatum, sed statim ab ipso principio prolationis in diem, aut sub conditione suspensum fuit altero ex dubiis modis, vel quia, ut constat ex facto, quod narrat Pontifex *in vers. verum*, sic fuit proulgatum, ut Episcopo in ciuitate praesente à diuinis in Ecclesia Altisiderensi cesseretur, qui ablatius absolutus, praesente Episcopo in conditionem resolutur, iuxta reg. text. *in l. a. testatore, f. de condit. & demonstr. vel quia prolatum fuit sub illa forma, ut nisi presbyteretur, quem in vinculis detinebat, intra decem dies, vel similem terminum restitueret, cesseretur à diuinis*, quod colligitur ex principio text. ibi, *Episcopum monuisse, ut ei resuferetur, vel redrederet Presbyterum, & ex vers. postmodum, ibi, Decan. allegans quid appellationi ab Episcopo interposita ideo non duxerat deferendum, quia Presbyter supradictus adhuc in vinculis tenebatur*. Quare ab alijs violentia dici potest à principio suspensu fuisse interdictum, & consequenter reduci ad terminos sententiae conditionalis, sentitque hunc intellectum gloss. *verbo, suspendendum, vers. sed quid hic dicit in hoc text.* & quamvis Lignan. contra primum intellectum recte arguat, quod supponit Episcopum Altisiderensem absentem fuisse, quo tempore interdictum sub ea forma proferebatur, nam si praesens erat, & statim fuit purum, & non conditione suspensum, quo tamen aliquo modo diuinare est, seu supplere literam text. contra secundum tamen nihil mouet, quod vrgeat, nam verba illa, quæ expen-

dit, priusquam appellasset, tulerat sententiam, cuius effectum duxerat suspendendum, non probant, quod ex illis deducit, scilicet sententiam interdicti fuisse à principio pure prolatam ante appellationem, & ex interculo suspensam, suspensioneque durante appellationem interpositam, imo in sententia à principio conditionali secundum omnem rigorem verificantur, quando enim sententia in idem, vel sub conditione ante appellationem profertur, verum est in ea utrumque illud reperiri, quod ante appellationem lata sit, & quod sit ad tempus suspensa.

Quæ omnia breuius colligendo tres casus ex dictis distinguuntur. Primus est, quando interdictum à principio sub conditione, vel in diem profertur, in quo certum est appellatione medio tempore interposita suspendi, iuxta cap. *præterea 4o. suprà hoc tit. & consonat casus 1. T. titus 48. vers. procedit, & eius ratio, ibi, verum est, &c. ff. de excusat. tutorum*. Secundus est, quando à principio pure profertur, & deinde per absolutionem eum reincidentia relaxantur, iuxta cap. *os, de sententia excommunicat. i. 6. & etiam certum est suspendi appellatione medio tempore interposita, & consonat d. l. T. titus, vers. sed si, & eius ratio, ibi, desit esse tutor. Tertius casus est, quando à principio pure profertur, & deinde manente eius substantia effectus ad tempus suspenduntur, & tunc, prout *suprà dixi*, suspensione illa durante appellatione interposita non suspendit illam, & consonat ad *l. T. titus, in princ. iuncta ratione ibi, magis est, ut hac una tueri, &c.**

Vnde ex dictis valde dubitabilis redditur communis resolutionis Doctorum qui docent Legatum Romani Pont. ad tempus postle suspendere interdictum, ut argumento text. *in cap. dilectus il. 2. alijs 29. sup. de rescript. notant Sylvest. in summ. verbo, interdictum* *z. num. 10. Henr. in summ. lib. 1. cap. 48. §. 3. vers. tertio* & alijs, de quibus Sayr. *de censur. lib. 5. c. 13. num. 26.* In primis enim text. *in presenti*, nihil facit ad propositum; deinde aperte repugnant generales resolutiones, de quibus *suprà*; dixi enim inferiores Romano Pontif. id efficere non posse contra ipsius interdicti naturam, & iuris prohibitionem, ut dum manet, & per absolutionem non relaxatur, suos effectus non operetur; atqui Legatus Pontificis est inferior; ergo necessariò sequitur quod si specialiter hoc à Pontif. ei concessum non sit, efficere non poterit. Et confirmatur ex generali resolutione, quæ docet Legatos sive natos, sive missos, sive etiam de Latere nihil posse contra ius *commune*, nisi quatenus iure specialiter eis conceditur, vel ab ipso Romano Pontif. ut notant omnes *in cap. quod translacionem, de officio legati*, & ex Bald. & Calder. *receptum testatur Cardin. Tus. tom. 5. lit. L. concl. 162. num. 3o. & 23. Læl. Zech. de Republ. Ecclesiast. tit. de statu Illustissimi Legati*, *n. 4. vers. non potest tamen, & faciat multa quæ Nicol. Garc. de benefic. pr. 2. a. n. 42. & à num. 80. & magis ad propositum; quæ de potestate absoluendi à censuris referuatis probat Vgolini. tabul. 1. cap. 10. §. 3. num. 4. Sayr. de censuris, lib. 2. c. 19. num. 10.*

Deinde fit consequens non recte Abb. *in d. cap. ad 11. hoc, n. 4. docuisse aliud esse suspendere interdictum ad tempus, & aliud concedere aliqui privilegium, ut tempore interdicti Diuina celebrentur, itavt primus, suspendere scilicet interdictum, licetum esse possit Episcopo, qui protulit; secundum vero, ut celebretur tempore interdicti ex Episcopi privilegio, minime. Conuincitur enim hæc resolutione ex supradictis, tunc quia suspensio interdicti nihil aliud est quam dispensatio quædam ut manente interdicto eius effectus suspensi*

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 707

suspensi sint, & contra iuris prohibitionem pro illo tempore Diuinae celebrentur in loco interdicto, vel a personis interdictis, iuxta cap. *pestita 20. in fine*, de *privile.* & notavit Vincent, quem refert, & sequitur *gloss. verbo*, *semel in anno, in c. ut privilegia, cod. iiii. de privileg. & Abb. ibi, n. 3. ad fin. bene Anil. de censur. disp. 6. dub. 4. concl. 4.* Deinde, quia ostendit esse contra iuris prohibitionem quod manente interdicto eius effectus suspensi sint, & non operetur executio- nem, quam secundum trahit ex legis ministerio, & ideo etiam hoc Episcop, qui protulit, licitum non esse, quare melius gloss. resolutus *d. verbo, semel in anno*, quam sequitur idem Abb. *in d. cap. ut privilegia*; & confirmatur ex communis loquendi usu, secundum quem Do- ctores passim & promiscue his duobus terminis, velut synonymis utuntur, quod scilicet Religiosi ha- beant privilegium Romani Pontif. ut celebret post- sicut tempore interdicti in suis festinatibus, ut de Prædicatoribus, & fratribus Minoribus resoluti *glos. ultim. in cap. alma mater, de sentent.* *excommun. in 6. se- cundum vulgarem literam, qua habet, erant, licet alij scribant, errant, ut videbis apud Sayr. lib. 5. c. 13. num. 22. & male, non enim consonat sequentibus, vel quod suspendant interdictum in dictis festinatibus, ut Fr. Emman. *quæst. Regular. tom. 2. q. 112. per totam.**

12. In gloss. *Quam denuntiatio*, fin. Notatur ad hoc quod pendente appellatione pro sententia non pre- sumitur, ut per Menoch. *de p. & sumpt. lib. 2. p. & sumpt. 67. n. 16.* & alios citatos ad c. *cum inter 13. n. 5. de sent.* *& re indic.*

S V M M A R I V M.

1. *Papa postquam aliquam causam ad se aduocat, non uidet processus postea per minorem iudicem factus, sicut non videret, si fuisset ab eo legitimè appelle- latus.*
2. *Principis supremus causam motam coram inferiore ad se aduocare potest.*
3. *Principis si aliquod negotium ad se aduocauerit, & sua cognitione referuerit, non admittetur proroga- tio in alium quemcumque iudicem sine consensu Principis referuantis.*
4. *Causa semel ad Curiam delata nonquam exit Curiam, nisi a Principe rursus ad indicem ordinarium re- mittatur.*
5. *Papa si manum apposuit in aliqua commissione signan- da, per talen signaturam voluit totum negotium ad se aduocare, & inferiorum manus ligare.*
6. *Principis ubi primum ad se aduocauerit causam & illam delegauerit censemur supra illam sustulisse om- nem iurisdictionem cuiuscumque ordinario inferiori.*
7. *Beneficium an, & quando renouat effectum per re- signationem factam in Curia, in qua Papa semel manum apposuit, ostendatur.*

C A P. Vt nostrum. L V I.

1. *Papa quando reuocat ad se aliquam causam, pro- cessus facti deinde per minorem iudicem non va- lident, ac si ab eo fuisset legitimè appellatum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Joan. Andr. Imol. Anan. Host. Henric. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Franch. Præpos. Alex. de Neuo. Vinian. *ration. secundi libri iuris Pontif. pag. 321. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 337. remissione Ximen. in con- cord. p. 1. & 2. nouissime de Valboa ubi sup. refertur ab**

Anton. Aug. collect. 3. Decret. sub tit. Eccles. beneficia sine diminutione conferantur, c. 1.

Ad nostrum indicium reuocatum, &c.] Notatur ad hoc quod Princeps supremus causam motam coram inferiore ad se aduocate potest, ut per Anton. de Pe- tra in tract. de potestate Principis, t. 6. n. 69. Beru. Graue. ad præl. Cam. Imper. lib. 1. concl. 4. D. Barbol. in l. si quis postquam, n. 17. ff. de indic.

Ne quomodlibet eo uti presumeret.] Notatur ad hoc quod si Princeps aliquod negotium ad se aduocauerit, & sua cognitione referuerit, non admittetur prorogatio in alium quemcumque iudicem sine consensu Principis referuantis, ut per D. Barbol. in l. ff. de indic. art. 4. n. 42. Causa enim semel ad Curiam delata, nunquam exit Curiam, nisi a Principe rursus ad indicem ordinarium remittatur, ut per Hippol. sing. 301. Con. præl. c 9 n. 5. in princ. Menoch. conf. 340. n. 49. Sic etiam si Papa manum apposuit in aliqua commissione signanda, per talen signaturam voluit totum negotium ad se aduocare, & inferiorum manus ligare, ut per Gonzal. ad reg. 9. Cancell. gloss. 52. n. 31. Camil. Borrel. in sum. omnium decis. i. 10. n. 11. Sic etiam si prima collatio per Pontif. facta ob aliquod impedimentum fuit irrita, censemur revalidatio, seu noua collatio referatur eidem Pontif. etiam nulliter manus apponuntur. Falcon. de referunt. præl. 3. n. 4. q. 4. effectu 1. Simon. cod. tract. q. 28. n. 1. Henr. in summa lib. 13. de excomm. c. 14. § 2. lit. O. & in resignatione, Flamin. de resign. benef. lib. 2. q. 2. n. 6.

Notatur etiam ad hoc quod ubi primam Princeps aduocamit ad se causam, & illam delegavit, censemur super illa sustulisse omnem iurisdictionem cuiuscumque ordinario inferiori; ut per Marant. disp. 6. n. 21. Rebuff. tom. 3. ad leges Gallia, tract. de aduocationibus, num. 110.

*Ex quibus videbatur inferri beneficium remanere affectum per resignationem factam in Curia, in qua Papa semel manum apposuit prouidendo resignationem si resignationem vel sit inutilis, vel effectuationem non fuerit sequuta, cuius tamen contrarium merito censuit Rot. in una Leodiensi. *Canonicatus sancti Dia- ni* 25. Maii 1626. coram R. P. D. meo Pitoriano, ex eo quia quando resignationem emanauit ad fauorem certæ personæ, & non sustinetur, & interim resignans moritur, tunc secundum voluntatem Papæ limitate manus apponuntur ad vacationem, per resignationem censemur beneficium vacare per obitum, secundum Achil. dec. 14. de refit. spoliat. & detit. 41. 9. p. di- uers. Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 11. q. 2. n. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 52. n. 49. Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 1. n. 155. & seqq. & fuit resolutum in Vallisole- tana Decanatus. *Decembris 1600. coram bon. memor. Cardin. Merlino, &c. in Leodiensi. Canonicatus 2. 8. Iunij 1621. coram boha memor. Remboldo.* Non obstat quod contraria opinionem veriorem esse, etiam quando promissio emanauit ad fauorem certæ personæ, & remanet ex aliqua causa inutilis resi- gnatio, attestentur Dec. Roman. Simon. Anch. & alij quam plures allegari ab eadem Rot. decif. 570. n. 4. p. 1. recent. ubi magis recepta hæc contraria opinio assertum per extrinsecus ad Roman. §. Roman. quæque, de præbend. inter commun. ubi quod apposito manus Pa- pa est tanta efficacia, ut etiam si litera Apostolica super prouisionibus beneficiorum ex aliqua causa non sortiantur effectum, adhuc tamen non possit alij de talibus beneficis prouideri; quia respondeat non esse questionem supposita appositione manus Papæ quin ligentur manus Ordinariorum, sed ait Papa per indifferenter appositionem manus censemur noluisse beneficium afficere in quacunque vaca- tione.*

tione, taliter quod Ordinarius non possit se amplius intrromittere, quod absoluere fermari non potest, nam videmus quod prouisio Papæ ex falso causa non patit affectionem, similiter neque in vacatione principali narrata, putat prouisionis, quæ non adsit si quando diuersa vacatio contingat, vel quando Papa vniuersum beneficium alicui Ecclesiæ, quæ unio postmodum nulla propter aliquem defectum reperiatur, & in aliis casibus relatis à Gonzal. *supr. reg. 8. Gancel. gloss. 52. n. 58.* Vnde necessarium est ad voluntatem Papæ recurrere pro discernenda affectione secundum contingentiam casuum, prout aduertunt *Cap. in cap. si tibi absentis, & ibi Gemin. n. 18. & Franc. n. 1. de praesent. in 6. Anch. cons. 68. in princ. Roman. cons. 335. n. 14.* In praesenti autem casu vñum sicut desiceret hande Papæ voluntatem, nam in istis resignationibus ad fauorem intentio resignantis non est resignare, nisi quatenus acquiratur resignatario, nec intentio Papæ est admittere nisi iuxta intentionem resignantis, arque ita quatenus acquiratur resignatario, vnde data resignatione invalida ex quacumque causa, vacatio tamen contingit, quia nunquam ius a resignante abdicatur, dum non acquiritur persona nominata, & ea cessante cessat & voluntas Papæ apponendi manum ad prouisionem ex vacatio- ne per resignationem postquam mouetur in quantum desiderat resignans, & haec est ratio quam ponderauit Rot. *in decif. 14. de res. p. 1. p. 1. Achil. & dec. 419. p. 1. diuers. & prius dictum fuerat per Abb. in cap. inter dilectos, n. 10. de excess. Pral.* & per alios super allegatos vim non facientes, sine Papa prouideat conditionaliter, sine purè, sed in presumpta voluntate Papæ, quæ totum facit in distinguenda affectione.

8. Quibus non obstant auctoritates in contrarium adductæ, & primò Extraiag. *ad Rom. 8. Rom.* quia loquitur quando Papa beneficium referat, & inhibet ordinatio ne conferat, tunc nisi consummata prouisione Papæ semper secundum magistralem distinctionem, Abb. *in d. cap. inter dilectos, n. 10. beneficium remanet affectum, quia quando mandauit conseruisse de vacatu, siue de vacanti, inde constat de mente ut Ordinarius non possit se intrrompere dum præuenit vacationem, & ordinarium in ipsa vacatione tanquam ordinarius ordinariorum, c. 2. de prebend. in 6. cap. si Papa, de primi. cod. lib. Roman. cons. 335 n. 6.* Ceteræ autem auctoritates quæ allegantur, in dide- cis. 570. p. 1. recent. si bene attendant, nam loquuntur de resignatione ad fauorem certæ personæ, que ob non sequutum effectum remaneat invalida, de pro Flamin. Paris. *de resign. lib. 12.* qui loquitur in terminis reg. de infirmis, in quem casu resignatione habet statutum validitatis, quamvis per superenientiam mortis resignantis intra 20. dies non mirum si tanquam beneficium referuantur, per reg. de infirmis, & prouisione iam consumpta remaneat affectum; de his vero 170. p. 1. recent. loquitur in coadiutoria cum gratia præuentiva futura accessionis, quæ arguebatur de subceptione ex falso narrativa, & dum eadem de- cisiō terum ponetur sub die 19. Nouembris eiusdem anni 1614. dictum fuit ut corrigetur, & vide- retur an gratia effet iustificata; neque est curandum de opinione Nic. Garc. *de benef. p. 1. c. 3. n. 35.* tanquam contra opiniones iam in hoc Tribunali receptas.

S V M M A R I V M.

Terminus appellationis prosequenda statutum ab ho- mine si altera pars præuenit, hoc ratiocino literas im- petrandas literas non valent, sed terminum iuris

etiam appellatus præuenire potest, dummodo nō minum non præcurrat, & vbi ex dilatatione imminet periculum etiam neura parte prosequente, potest index ad quem supplere partes compellendo ad prosequitionem.

2. Appellans à sententia lata extra Romanam Curiam ei non assignato termino à indice, nec à semetipso appellante, habet annum ad committendam seu prosequendam appellationem in Curia, & ex causa biennium.
3. Appellatus non potest præueniendo appellante intra terminum præfixum impetrare indicem seu commissione cause, nisi in ipsa commissione facias mentionem de termino; quid si terminus non fuerit præfixus i. n. 4.
5. Appellatus quando dicatur nimium præcurrere & se- stinasse in impetranda commissione causa arbitrio indicis relinquitur.
6. Dispositio huius texti de præueniendo partem appellante in impetracione rescripti non habet locum in Curia.
7. Legatus in Portugalia derogat tempori huius textus.
8. Verbum, debet, importat necessitatem.
9. Rescriptum ut valeat debet fieri specifica mentio de appellatione.

C A P. Oblatæ. L VII.

Q Vando partium una appellat, si altera præuenit terminum prosequendi, & impetrat literas commissione à Papa ad alios iudices, hoc tacitè, si terminus fuit datus à indice, vel appellante, & secundæ literæ non faciunt mentionem de primis, non est standum illis: si vero terminus fuit datus à lege, id est, per annum, vel iudicio iudicis per duos annos, est standum secundum, nisi nimirum procurauerit, ut supplantet appellantem in commissione impetranda, & vbi ex dilatatione imminet periculum etiam neura parte prosequente, potest index ad quem supplere partes compellendo ad prosequitionem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andri. Imol. Anan. Host. Anch. Butr. Bald. Panor. Dec. Franc. Guid. Papæ, Præpos. Alex. de Nevo. Viu. in ratione 2. libri iuris Pontif. pag. 322. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 37. remissiū Ximen. in concord. p. 2. referuntur ab Ant. Aug. collect. 4. Decret. lib. 2. sit. 1. 2. 6. 1.

Probat hic text. Quod appellans à sententia lata extra Romanam Curiam ei non assignato termino à indice, nec à semetipso appellante, habet annum ad committendam, seu prosequendam appellationem in Curia, & ex causa biennium, ut per Marchefan. de concord. p. 1. c. 26. de commiss. appellat. vigore cap. oblate. n. 2. fol. 284. in 2. impress. Sigismund. Scacc. de appellat. g. 14. n. 49.

Quando certus terminus, &c.] Notatur ad hoc quod si à iudice, vel à semetipso appellante fuerit præfixus terminus (nam potest de iure appellans sibi met præfigere terminum breuiorem) tunc appellans non potest præueniendo appellantem impetrare indicem, seu commissione causa, nisi in ipsa commissione faciat mentionem de termino, quia non facta illa mentione, commissio, seu rescriptum effet subreptum, & ideo non valeret, ut per Sigismund. Scacc. in tract. huius tit. g. 14. num. 52. vbi etiam cum Franc. in praesenti sub num. 12. declarat hoc procedere quando impetratur iudex extra Curiam, secus si impetratur in Curia, quia tunc potest impetrari nulla etiam facta mentione de termino, & num. 54. cum cod. Franc. hic

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 709

hinc n. 20 in fine, notat quod terminum statutum à iudice, vel ab appellante neutra pars potest praeuenire. Illud autem aduertere oportet, commissiōnem scilicet imperatam ab appellato praeuenire appellante non esse nullam ipso iure, sed venire annullandam ope exceptionis, & ideo si pars opposuerit, processum esse nullum, quia illa commissio stante oppositione non tribuit iurisdictionem, secus si pars non opposuerit, quia tunc quamvis sit subreptitia, tribuit iurisdictionem, & ideo processus valeret, ita. *Put. decis. 241. lib. 2. Marches. d. c. 26. de commiss. appell. vigore cap. oblat. n. 3. & 4. in 2. impress. Sigil. Scac. d. q. 14. n. 5.*

4. *Si vero non sit aliquis terminus, &c.*] Notatur ad hoc quod si appellanti, nec index, nec appellansmet praeferat sibi terminum, & ideo remaneat terminus legalis, appellatus potest praeuenire appellantem impetrare iudicem, & commissiōnem causae, nec cogitur aliquam expressionem termini legalis facere in commissione, dummodo nimium non festinet, ut appellantem in commissione supplanteret, & iudicem sibi amicum impetreret, ut per Marches. d. c. 26. sub 5 n. 2. fol. 294. *Sigil. Scac. d. q. 14. n. 5.* Quando autem dicatur appellatum nimium praecurrisse, & festinasse in impetranda commissione causae, arbitrio iudicis relinquit, qui considerare debet qualitatem personae, & causae, ac distantiam loci, ut per Anch. hic not. 5. n. 5. Abb. sub n. 10. Alex. conf. 19. sub n. 5. lib. 1. Scac. d. q. 14. n. 57. vbi in *ver. 2. artia*, intelligit si appellatus vult impetrare iudicem ante ultimum mensum anni, quia tunc relinquit arbitrio iudicis an, & quando dicatur nimium praecurrere; si vero appellatus impetrat iudicem in ultimo mense anni, non dicetur nimium praeuenire, & tunc cessat penitus arbitrium, quo forsan casu intelligendus est. *Decis. praeferenti n. 20. ver. in gloss.*

6. Dispositio igitur huius text. de non preueniendo partem appellantem in impetracione rescripti, non habet locum in Curia, vbi statim datis Apostolis pars appellata potest impetrare commissiōnem super appellacione, ut testatur Stephan. *Great. discept. forens. c. 1. n. 10. cum segg. Scaphrin. decis. 455.* Et Legatus in Portugalia derogat etiam tempori huius cap. & assignat breuius tempus ad prolectionem appellacionis ad imitationem Romanae Curiae, ne lites sint in suspense, & finis breuior imponatur, prout testatur Valasc. *conf. 61. n. 8. & 9.* Id ipsum per Papam Bonon, Legatis indultum extitisse assertur Marchel. *de commiss. p. 2. 8. vnic. n. 34. pag. 40.* & n. 35. tenet in commissiōnibus causalarum extra Curiam non derogari huic cap. nisi vita pars appellauerit, quia tunc derogari poterit, ne continetia causa diuidatur.

8. *Et debet.*] Verbum debet importare necessitatem, ut per *Car. Pereira de nomin. emphyt. q. 1. n. 2.* & plures, quos refero in *mea remiss. de dict. & claus. dict. 82. n. 1.* alias in *tratt. de dictiōnib. ususq. dict. 77. n. 1. cōtra. segg.*

9. In glos. *Priobus. fin.* Notatur ad hoc quod ut valeat rescriptum, oportet fieri specificam mentionem de appellacione, & sic de statu causa, ut per *Palat. in reper. cap. per vestras, de donat. inter virum, notab. 4. n. 16. vers. cogitatam.*

C A P. Per tuas. L V I I I.

I Vdex appellacionis si fuit appellatum post item contestatam, & nunc altera pars est contumaciter absens, potest item terminare sententiendo prout *Tom. I.*

de iure, cum liquet de meritis causa. Colligit ex Ordin. Abb. antiq. *Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Holt. Anch. Butt. Bald. Panorm. Præpol. Dec. Franch. Alex. de Neno, Mantua, Vni, in rationali secundi libri iuris Pomif. pag. 323. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 323. remissiu Ximen. in concord. p. 1. & nouissimè de Valboa ubi supra referuntur ab Anton. August. collect. 4. *Decret. lib. 2. tit. 12. cap. 2.**

Se per contumaciam absente, &c.] Ergo à contrario sensu si præsens fuerit, necessaria erit contestatio litis in iudicio appellacionis, ita ut non sufficiat primi iudicij contestatio, Bart. in *Lvt. gallud.* C. de *appell. temp. optimi Conar. in cap. Raynaldus, &c. n. 1.* de *testam.* verum altero litigantium absente, & processu in primo litis examine contestatione in iudicio appellacionis eam necessitatem non efficit, per hunc textum Conar. loc. prox. cit. de quo an verum sit, vide *Mynsing. conf. 1. obseru. 1. Franc. Mat. Delphin. decis. 1. 182. n. 23. p. 1. & decis. 606. p. 2. Bellacomb. tom. 1. commun. opin. lib. 3. tit. 7. n. 22. Brederod. in *tratt. huius tit. p. 2. lit. 20. de litis contest. Camil. Borel. in *sum. omnium. decis. tit. 50. de litis contest. n. 29.***

S V M M A R I V M.

1. *Appellans ante sententiam tenetur exprimere causam rationabilem coram ipso iudice à quo, nec admittitur exceptio quod prius miserat nuntium ad Sedenem Apost. vel quod literas impetraverat, quod non solum sunt iudicii presentatae.*
2. *Iudicibus magnus debetur honor.*
3. *Iurisperitis Princeps reverentiam exhibet ob meritum ac honorem scientie.*
4. *Appellare potest omnis oppressus sive iniustus & gravatus.*
5. *Appellatio debet ab appellante proponi coram iudice à quo, nisi iudicis presentia haberi non posset.*
6. *Iudex delegatus, cui est commissa causa appellacionis, potest absque noua commissione cognoscere de causa principali, si appellatio fuerit iustificata.*
7. *Appellacionis index cognoscit de articulo à quo non fuit appellatum, quando bene fuit appellatum.*
8. *Rescriptum currit à tempore presentationis.*
9. *Index prolationis quando ab interlocutoria pronuntiat non bene fuisse appellatum ex stylo Romane Curiae potest causam illam retinere, si pars quod non servat iustitiam sibi fieri in partibus.*
10. *Conseffatio litis invalida non interrupit prescriptio.*
11. *Clausula, appellacione remota, quando non est apposita prævia causa cognitione, parum, aut nihil operatur.*
12. *Appellacionem esse admittendam in dubio pronuntiat dyn est.*
13. *Appellatio in omni causa regulariter permissa est.*
14. *Appellatio in quibus casibus non deferatur, esten-ditur.*
15. *Datis in causa proceditur ad executionem sententia non obstante appellacione ab illa interposita.*
16. *Mercedis in causa non datur appellatio quoad effec- tum suspensum.*
17. *Alimentorum futurorum in causa non datur appellatio quoad effectum suspensum.*
18. *Appellatio non datur quoad effectum suspensum in causis piis, & in aliis periculentibus ad visitationem, & decreta Episcopi visitantii.*
19. *Index, qui suo arbitrio procedere potest, tenetur in iurisperiti consilium sunere.*
20. *Principi liberum est causam coram quibuscumque iudicibus pendenter ad se aducare.*

Q O O

21. *lxxv*

710 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

21. *Iurisdictio ordinaria si iam copta est per solam ciationem, non potest tolli quantum ad causam ilam per literas Papa nisi de hoc fiat mentio in rescripto.*
 22. *Index delegatus non dicitur praeuenire per solam presentationem commissionis, seu rescripti.*
 23. *Judicem mibi suscepit culpa mea non possum recusare.*

CAP. V. debitus. LIX.

Apellans ante sententiam coram indice idoneo ad superiore sine rationabili causa, non admittitur, sed debet proseguiri sententiam, & iustitiam suam coram eodem suo iudice ordinario, non obstante quod dicat se defuisse nuncum ad superiore, vel etiam si dicat se impetrasse nuntium à superiore, si litera nondum sunt assignata delegato. Si vero appellat cum rationabili causa, tunc causa est expongenda coram indice à quo, qua debet esse talis, qua si fuerit probata, superior debet cognoscere de appellatione, & si deinde causa non probabitur, index superior remittat illum ad inferiorem, & condemnem eum in expensis alteri parti: falsis tamen constitutionibus de maioribus causis ad Secdem Apostol. reservandis. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zbar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hoff. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Franch. Mantua, Alex. de Neno, Viuian. in rationali secundi libri iuriis Pontif. pag. 124. Alagona in compend. iuriu Can. pag. 33. remissione Casal. annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. nonissimè de Valboa vbi supra. refertur ab Anton. Aug. collect. 4. Decrees. lib. 2. tit. 12. cap. 3.

2. *Ut debitus honor deferatur indicibus.* Quibus maxenus debetur, ex Tiraquell. de nobilit. cap. 28. num. 3. Boer. decif. 22. à principe. Cassan. in catalogo glorie mundi, part. 7. confid. 24. Princeps igitur reverentiam exhibet iurisperitis ob meritum, ac honorem scientiae. 1. C. de afferrib. 1. quicquid, C. de Adiutor. diversorum iudiciorum, Cassan. in catalogo part. 1. confid. 72. in fine. Et apud Gentiles ad eum honorabantur, ut Apollo requisitus de iustis Magistratibus responderet se nescire utrum in eorum numero an hominum aggregati deberent, ut referit Valer. Maxim. ita enim hoc exercitium apud eos illustrerit fuit, ut illud omni potentatui preferrent. Quid etenim, teste Cicerone, præclarus, dignissime inter mortales excogitari potest, quam vnum hominem reperi, qui communis utilitati seruat, qui communia profluis, sua pro communibus habeat, qui velit, & sciat personam ciuitatis gestare, dignitatem, deusque sustinere. Vnde merito honorantur, quia faciunt iudicium, & iustitiam in omni tempore, Psalm. 105. & ita pro indice semper iura praesumunt, Menoch. conf. 100 à n. 1. de pref. lib. 2. presumpt. 67. Surd. de alim. tit. 1. q. 120. m. 1. & decif. 170. n. 24.

4. *Aliisque rationabilis causa, &c.* Notatur ad hoc quod omnis oppressus, siue iniuste grauatus potest appellare, ut per Reginel. in tract. binus tit. §. 2. cap. 1. ampliat. 12. n. 118. Sigismund. Scacc. in simili tract. lib. 3. cap. 2. quast. 5. art. 1. n. 1. vbi n. 2. declarat procedere ex causa de præterito, & n. 3. declarat etiam, ut habeat locum non solum in eo, qui est grauatus sententia iudicis, sed etiam in eo, qui non est grauatus, considerato praesenti statu causæ, sed potest esse grauatus considerato possibili futuro statu, grauamen enim est causa appellationis, idem Sigil-

mund. Scacc. d. cap. 2. q. 3. num. 1. & q. 5. num. 94. Et appellatio quando dicatur sine causa relinquitur arbitrio iudicis, idem Sigism. Scacc. q. 2. n. 49.

Coram eodem iudice. Notatur ad hoc quod appellatio debet ab appellante proponi coram indice à quo, ut per Mandol. in addit. ad Lap. alleg. 3. in verbo, in praesentia, Rot. in una Salernitana Contributionis 14. Nonul. 1614. coram D. Dunozetto, apud Farinac. decif. 594. n. 2. p. 2 recent. prax. Episcop. p. 1. verbo, appellatio, §. 3. pag. 20. vbi etiam per cap. diletti, in 2. sup hoc ita dicit sufficere appellare facta, id est, per arreptionem itineris ad superiore, & ita se videlicet practicari in multis Curia Metropolitanis, tamen tunc esse asserit hunc text. practicari, per quod dicit Marant. de ordine indic. p. 6. tit. de appell. n. 13. non solum appellationem debere proponi coram indice à quo, sed causas grauamini specialiter, Surd. consil. 228. n. 1. Marant. de ordine indic. p. 5. actu 2. princ. in verbo, & quando appellatur, n. 133. Nicel. de concord. gloss. concord. 6. falcem, 54. n. 8. v. Cestr. in praxi lib. 7. c. 3. n. 27. vbi Grauat. in addit. n. 57. Lancelot. de attentatu, p. 2. c. 12. de avert. & inveni. appellat. pendente, ampl. 15. princ. n. 1. & limit. 50. princ. n. 184. vers. tercia can. 2. Ioan. Ferrat. in tract. binus tit. lib. 2. c. 3. n. 130. vers. fin. Sigism. Scacc. in simili tract. q. 6. à princ. vbi n. 2. extendit primò ut si plures indices tulerint sententiam, appellatione coram singulis communite, vel separati debet interponi, per Clem. 1. boc tit. & n. 4. extendit secundò ut nec sufficiat interponere appellationem in tribunali iudicis sine praesentia iudicis, & n. 5. extendit tertid, ut habeat locum etiam in appellatione extra iudiciale, & n. 6. extendit quartid, ut in tantum debet interponi coram indice à quo, ut si non sit interposita coram eo, appellatio sit nulla. Limita principalem resolutionem quando iudicis praesentia haberi non posset, ut per Guid. Pap. decif. 4. 6. n. 64. vers. in absentia tanet iudicium, Mandol. ad Lap. d. allegat. 3. in verbo, si quis, Grauat. ad Vestr. lib. 7. c. 3. n. 8. in verbo, ceterum, Rot. d. decif. 594. n. 3. latè Sigism. Scacc. d. q. 6. à n. 8. vbi n. 19. quod ut dicitur iudicis praesentiam haberi, non est posse, non est requiriendum in horto, vel in villa, sed satis est quod perquiratur in loco publico, & num. 5. 7. coram quo iudice, & vbi, & apud quem hoc casu interponenda sit appellatio.

Superior de appellatione cognoscat, &c. Notatur ad hoc quod iudex delegatus, cui est commissa causa appellationis, potest absque noua commissione cognoscere de causa principali, si appellatio fuerit iustificata, ut per Michael. Graff. tom. 1. commun. opin. lib. 2. tit. 2. n. 64. pag. 174. & Balb. tom. 2. lib. 7. tit. 21. n. 181. pag. 343. nam appellationis iudex cognoscit de 7 articulo, à quo non fuit appellatum, quando bene fuit appellatum, Surd. decif. 175. n. 8.

Fuerint affiguntur. Ergo rescriptum currit à tempore præsentationis, de quo vide Pegez l. 6. gloss. 1. vers. quero 2. 4. tit. 12. lib. 3. Ordin.

Illum ad inferiorem remittat. Aduerta quod ex stylo Curia Romane, quando iudex prolatus ad interlocutorum pronuntiat non bene fuisse appellatum, potest nihilominus causam illam retinere, si pars iuret, quod non sperat iustitiam sibi fieri in partibus, si limitata huius text. decisione, ut testatur D. Barb. in l. 1. ff. 4. iudic. art. 1. n. 33.

In gloss. Coram, ibi, virum interrupio facta sit per litis contestationem, &c. Notatur ad hoc quod litis contestatio inutila non interrupit præscriptionem, ut per Tiraq. de retract. tit. 1. gloss. 10. n. 86.

In gloss. *Ante sententiam.* Notatur ad hoc quod quando clausula, appellatione remota, non est apposita prævia

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 711

prævia cause cognitione parum, aut nihil operatur, quia intelligitur solummodo de finula appellatio-
ne, & non de legitima, de quo, & an verum sit, dixi
ad cap. *Pastoralis* 63, in princip. *Supr. hoc tit.*

Aduerte tamen quod ubi Princeps, qui solus pos-
test recribere cum clausula *Appellatione remota*, l. 1,
§. interdum, ff. à quibus appellare non licet, ad ita referi-
bendum ex causa aliqua mouetur, summa peritia,
& irrefragabilis integritas in ipso indice exigitur,
Conar. *præc. c. 23. sub n. 6. vers. quinto probare poterit*,
vnde circumscripto confenit partium ex doctrina
gloss. 1. in cap. à *indicibus*, vers. dicas ergo 2. q. 6. vel mun-
quam sic rescribatur singulari personæ, vel si re-
cribatur, nihilominus postea idem Princeps appelle-
tionem admittit propter facilem inductionem gran-
minis, quod à *Canonica* sententia non exorbitari do-
cet gloss. *verbo ab eo prouocare in d. l. §. interdum*, nec
hoc cauu datur clausula paro, ut latè fuit tentum
in *Vallis sola* *exemptionis* 14. *Marij* 1616. coram
R.P.D. *Picouano*.

12 In gloss. *Absque rationali causa*,] Notatur ad hoc
quod in dubio pronuntiandum est appellationem
esse admittendam, ut per *Tiraq. in tract. le mort*, p. 6.
declar. 6. num. 10. *Surd. de alimen.* tit. 8. *privil.* 60. n. 2.
Hippol. conf. 84. num. 4. *cum seqq.* *Menoch. conf.* 34. 5.
num. 49. *Bellacomb. tom. 2. communum opinion.* lib. 6.
v. 21. num. 137. pag. 310. etiam si euidenti nullitas,
& notoria iniustitia sit, Stephan. *Gratian. decif.*
13 *forens. c. 41. num. 7.* Appellatio enim in omni cau-
regulariter permissta est, nisi expreſſe reperiatur pro-
hibita per l. & in minoribus, C. hoc tit. & gloss. in l.
restituere, in fin. ff. de rei vindicat. docent *Tiraqell.*
de *privilegiis pie cauus*, *privileg.* 153. *Surd. de alimen.*
tit. 8. *privileg.* 60. num. 1. & *confi.* 27. 1. num. 17. & *de-*
cif. 27. num. 4. *Azened.* l. 1. num. 71. tit. 18. lib. 4. *noue*
recopil. *Melch. Phœbos Lufstan. decif.* *tom. 1. arresto* 62.
Marc. Anton. Genuens. in *practicabil.* *Ecclesiast.*
quæst. 319. num. 2. & ideo iura, que prohibent ap-
pellationem sunt odiosa, ac prouide stricte intelligi-
genda, *Surd. decif.* 102. num. 1. *Melch. Phœbos d.*
arresto 62. in fine.

14 Appellatione tamen non defertur in illis quatuor
casibus enumeratis in l. 13. tit. 23. p. 3. quorum primus
est quando appellatur à sententia interlocutoria, en-
tia in grauamen potest reparari; secundus quando par-
tes convenient ne appelletur à sententia ferendae
tins in condemnatione debiti fiscalis; quartus quando
Rex commitit cauuam cognoscendam appelle-
tatione remota; alios re. in l. 17. tit. 10. p. 3. & lepsum
alios l. 16. tit. 10. p. 3. exemplum ponens in publicis
latronibus, seditionis, & raptoribus, & qui per
viam cognoscunt mulieres, virgines, aut viduas ho-
nestas, aut religiosas, & in falsificatoribus aur. &
argent. & similia Regia adulterantibus, & mutan-
tibus, & qui veneno, vel proditoriè occidunt homi-
nes; alios ponit l. 13. tit. 8. lib. 4. noue recop. quando fe-
licitate inbeatur seipsum defunctorum, vel quando agitur
super rebus tempore parturis, vel ut colligantur
mellis, aut vindemias.

15 Plures à Doctoribus adduci solent casus, in quibus
non obstante appellatione proceditur ad execu-
tionem sententia, ut in cauu doctis, per ea, que
Vivian. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 27. n. 6. vers. 9.
binc est, pag. 325. *Surd. de alimen.* tit. 8. *privileg.* 60.
n. 6. D. *Barbol.* in l. 1. p. 1. num. 57. ff. *solutio matrim.*
Menoch. remed. 4. *adipise.* num 829. *Ozalec. Pedem. de-*
cif. 25. num. 20. *Stephan. Gratian. Marchia decif.* 72. &
decif. 22. n. 4. & *decif.* 214. n. 8. *Marc. Anton. Genuens.*

16 in *practic.* *Ecclesiast.* quæst. 319. Et in cauu mercedeis
Redoan. de simonia mentali, p. 2. c. 25. n. 5. *Modern.*
Tom. I.

de cognitione per viam violentie, p. 2. q. 13. & q. 134.
Stephan. *Gratian. Marchia decif.* 53. num. 1. Et in cauu
sa, qua quis condemnatur ad solendum salarium
familis, Stephan. *Gratian. d. decif.* 53. num. 7. *Rebuff.*
ad *leges Gallie*, tit. de sent. prouis. aric. 3. gloss. 7. num. 1.
Et in alimentis futuris. *Iaf. in l. de alimentis*, num. 5. 18
C. de transfectione. *Vin. d. loco*, *Lar. in l. si quis à liberis*,
§. si vel parentes, n. 32. ff. de liberis agnosc. *Tiraqell. de*
pia cauu, *privil.* 153. *Menoch. remed.* 4. *adipise.* n. 829.
Surd. d. privil. 60. num. 5. & tit. 2. quæst. 120. num. 13.
D. Barbol. d. part. 1. num. 56. *Flor. de Mena variar.*
lib. 1. q. 14. num. 4. *Guttier. practic.* lib. 1. q. 106. *Mendez*
à *Castro* in *praxis fa. ualvi Lufstan.* lib. 3. c. 19. num. 9.
Marc. Anton. Genuens. d. quæst. 319. num. 1. *Datur*
autem appellatione ad effectum suspensum, quando
agitur de alimentis cursus ante item motam, quia
dicuntur præterita. *Pontan. de alimen.* c. 19. num. 3.
Surd. de privil. 60. num. 16. *Caputaq. decif.* 24. num. 2.
pari. 1. Rot. decif. 764. num. 1. p. 1. *divers.* & in *Romanæ*
excessus legati 16. *Noverembr.* 1616. coram bon. memor.
Buratto inter eius impressas *decif.* 218 n. 5. Et quando
petantur alimenta iure actionis, & non iudicis of-
ficio nec propter inopiam, etiam si actum fuisset
pro alimentis principaliter, *Barz. Bonon. decif.* 69.
n. 17. vers. certe illa opinio, *cum seqq.* *Caputaq. decif.* 9.
part. 1. Surd. d. privil. 60. n. 22. & 24. *Rot. d. decif.* 714.
num. 1. & 2. *part. 1. Buratt. d. decif.* 218. num. 6. Item 18
non datur appellatione ad effectum suspensum in
cauu suis peris, *Surd. d. privil.* 60. num. 7. & in cauu sub-
sidij charitativi, n. 6. & in cauu pensionis assignata
loco alimentorum n. 10. & in cauu, que cele-
ritatem requirit n. 11. Et in cauu præcedentia,
Stephan. *Gratian. Marchia decif.* 232. Et in cauu per-
tinentibus ad visitationem, idem Stephan. *Gratian.*
decif. 188. à princip. & à decreto Episcopi visitan-
tis Confraternitatem laicorum, & compellentis
administratores ad redendum computa, idem
Gratian. Et super sequestratione in cauu majora-
tus, *Sebast. Neu. ad l. 3. ff. quis*, & à quo appelleatur,
num. 8.

Notatur etiam ad hoc quod index, qui suo arbi-
trio procedere potest, tenetur iurisperiti consilium
sumere, ut per *Menoch. de arbitr.* lib. 1. q. 2. 2.

In gloss. *Si dicat.* Notatur ad hoc quod Principi
cauuam coram quibusunque iudicibus pendente
ad se aduocare liberum est, ut per *Rebuff.* tom. 1. ad
leges *Gallie*, tract. de *retocat.* in prefat. q. 5. n. 36. vbi
n. 41, tenet quod Legatus sine expressione Papa non
poterit cauuam coram Episcopo, vel coram alio in-
ceptum euocare.

In ead. gloss. lib. 1. *Super hoc dicas, &c.*] Notatur ad
hoc quod si iurisdictio ordinaria iam coepit et per
solam citationem, non potest tolli quantum ad cauu
am illam per literas Papæ, nisi de hoc fiat mentio
in rescripto, ut per *Menoch. de arbitr.* casu 102.
num. 7.

In gloss. *Affignate.* Notatur ad hoc quod per so-
lam præsentationem commissionis, seu rescripti, in-
dex delegatus non dicitur præuenire, ut per *Meſcard.*
de probat. *concl.* 232. num. 2. *Azened.* ad l. 10. n. 58.
tit. 13. lib. 8. *recop.* *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancellaria*, §. 3.
proam. n. 13. vbi num. 14. dicit quod in Rota contra-
rium fatur, quia ibi per solam præsentationem
commissionis præuenitur, & citat *Put.* lib. 2. dec. 47.
num. 1.

In gloss. *Rationabiliter.* Notatur ad hoc quod indi-
cem mihi suspeatum culpa mea non possum recu-
are, ut per *Bellacomb. tom. 1. commun. opin.* lib. 3. tit. 1.
n. 100. pag. 374.

In gloss. *Alioquin.* Quæ differentia sit quando ap-
pellatur

ooo 2 pellitur

pellatur ab interlocutoria, seu granamine, quando diffinitiu quo ad quem vide Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo, appellatio, §. 5. pag. 20.

SUMMARIUM.

- 1 Index à quo appellatum est à granamine, si illud reuocat, potest in principali causa procedere.
- 2 Causa cessante cessat effectus.
- 3 Suspicionis causa cessat suspicio.
- 4 Appellari non potest ab interlocutoria.
- 5 Appellatio admittitur ab interlocutoria habente vim diffinitiu.
- 6 Sententia interlocutoria habens vim diffinitiu dicitur illa qua pronuntiat quem non esse minoris etatis.
- 7 Articulorum iniuncta admissio ubi sit, potest appellari, quia est interlocutoria habens vim diffinitiu.
- 8 Iudex quando se pronuntiat competentem, vel incompetentem potest appellari.
- 9 Appellari potest à rei electione probationum.
- 10 Appellari potest à sententia absolutionis infamie.
- 11 Appellari potest à delatione iuramenti alteri parti per indicem facta.
- 12 Ex partem ab absolutione expressa appellari potest.
- 13 Dilatio quando datur ad probandum adeo breuis, ut ex breuitate possit desicere facultas probandi, appellatio conceditur.
- 14 Appellatio in quibus casibus concedatur ab interlocutoria, remissio.
- 15 Grauamen ubi reparari non potest in diffinitiu licita est appellatio ab interlocutoria, etiam si grauamen possit reparari, sed non ex toto, vel magna cum difficultate, seu preiudicio partis.
- 16 Damni irreparabilis causus plures qui referant, citantur.
- 17 Captura afferit damnum irreparabile, & à sententia interlocutoria, ut quis in carcere coniciatur, appellatio conceditur.
- 18 Tortura afferit damnum irreparabile.
- 19 Excommunicatio continet damnum irreparabile, ac proinde ab illius sententia per decretum interlocutorium prolata appellatio conceditur.
- 20 Appellari potest à sententia, qua quis excluditur ab aliquo officio tanquam infamis.
- 21 Grauamen quando haberet tractum successum potest à sententia interlocutoria illud inducente appellari.
- 22 Sententia interlocutoria retractari potest quandounque ut iudice, intellige ut ibi.
- 23 Index semel & iterum tantum segregari interlocutoriam retractare potest.
- 24 Index etiam sine causa, & appellatione interposita potest sententiam interlocutoriam reuocare.
- 25 Sententiam interlocutoriam habentem vim diffinitiu non potest reuocare.
- 26 Iudex appellationi interlocutoria deferens non potest amplius illam reuocare.
- 27 Iudex non potest suam sententiam interlocutoriam reuocare postquam index ad quem inbibuerit.
- 28 Interlocutoria executioni demandata non potest renocari.

CAP. CUM CESSIONE CAUSA. L X.

Quando iudex comminando, vel interloquendo alterum litigantium grauauit, & pars grauata ap-

pellat, si dictus index reuocat illud grauamen, potest in causa principali vterius progredi, nisi aliunde sit suspensus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Joan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Panorm. Decian. Franch. Butr. Bald. Henric. Praepof. Alexand. de Neno, Mantua, Viuian, in ratione secundi libri iuris Ponif. pag. 325. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 339. & tom. 4. repet. in iure Canonico ad librum secundum Decretalium, Ioan. Crot. remissio Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissime de Valboa vbi supr. refertur ab Ant. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 2. tit. 12. c. 4.

Cum cessante causa cessat effectus.] De hoc brocardi-
co vide latè Tiraq. in speciali tract. cessante causa, & de iure primog. q. 40. n. 160. cum seqq. Duen. reg. 82. Cald. Pexeira de potestate eligendi, c. 10. n. 2. cum seqq. Ioseph. Seff. Aragonia decis. 185. n. 102. Cardof. in praxi indi-
cum, verbo, causa, n. 2. Anton. Monach. Lucensi decis.
14. n. 18. & decis. 21. n. 22. & Florent. decis. 10. n. 61. Scacc. de appell. q. 5. n. 117. Sanch. de matrim. lib. 8. disput. 30. n. 12. cum seqq. & in præcepta Decal. tom. 1. lib. 4. cap. 2. n. 42. vbi intelligit de sola finali causa, & procedere etiam in foro anima tenet Tiraq. d. tract. cessante cau-
sa, p. 1. n. 17. Hinc cessante causa suspicionis, cel-
fare ipsam suspicionem refert idem Tiraq. d. p. 1.
n. 22. & 227. cum seqg. Hinc etiam si lex, vel priuilegium duabus causis nigratur, vna remota non cessat priuilegium, vt per Palat. in repet. cap. per vestias, de-
donat inter virum, & uxorem, not. 3. §. 20. n. 4. ad finem,
& num. 5.

Non obstante si à tali, &c.] Notatur ad hoc quod ab interlocutoria appellari non potest, Conc. Trid. sess. 2. 4. de reform. c. 10. Menoch. de arbitri. caff. 400. n. 1. Surd. conf. 288. n. 12. Petr. Greg. tract. de appellat. lib. 2. c. 3. n. 7. Amat. Roderic. de modo, & forma videndi, seu examinandi processum, c. vlt. p. 1. n. 4. Bernard. Greut. ad practicam Camera Imper. lib. 1. concil. 129. Alex. Trentacinq. var. resol. lib. 1. sub hoc tit. de appell. resol. 1. 3. à n. 1. Anton. Monach. Lucensi decis. 24. a. n. 1. Sigism. Scacc. in tract. buis. tit. q. 17. limit. 47. Ordin. Reg. Lufit. lib. 3. tit. 69. in princ. latè Salgado de potest. Regia, p. 2. c. 11. n. 4. cum seqq.

Ab interlocutoria tamen habente vim diffinitiu appellatio admittitur, Franc. Marc. *Dolphin*. dec. 314. n. 1. vol. 2. Dec. resol. 62. n. 24. vol. 5. Bernard. Graue. d. lib. 1. concil. 130. n. 1. vbi confid. 1. m. 1. assertit quod sententia ab impositione perpetui silentij in iudicio l. diffamari, est interlocutoria habens vim diffinitiu, & n. 3. idem resolute sententia examinis in perpetuum rei memoriam. Vnde in sequentibus casibus appellationem ac interlocutoria concedi obseruandum duxi.

Primum vbi pronuntiatur quem non esse minoris etatis, Bellacomb. tom. 2. commun. opin. pag. 322. n. 24. Cam. Lufit. decis. 2. 59. n. 2. Salgado d. c. 1. n. 54. nouissime me citato Hieron. Roderic. in c. appendio quesit. Reg. 10. n. 33. Valasc. conf. 47. n. 3. vbi aduertit hoc non seruari in Regno Portugalie, quia grauamen, quod reuultat ex tali pronuntiatione, potest corrigi in sententia principalis causa.

Secundum ab admissione iniusta, vel denegatione iusta articulorum, Bald. in l. post sententiam 9. n. 4. in fin. C. de sent. & interl. Mafcard. de probat. concil. 131. & seqq. Card. Tusch. pract. concil. tom. 1. lit. A. concil. 359. n. 32. & 35. Surd. decis. 36 ex n. 16. nouissime Hieron. Roder. d. resol. 10. n. 33. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 9. §. 1. in annot. n. 191. & seqq. Stephan. Gracian. d. c. 1. forens. c. 74. n. 15. Alex. Trentacinq. d. resol. 13. n. 14. Sigism. Scacc. d. tract. q. 17. limit. 47. n. 90. & n. 137. Salgado d. c. 1. num. 141.

Tertio

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 713

8. Tertio quando iudex se pronuntiat competenter, vel incompetenter. Granat. ad *Vestrum lib. 3. cap. 10. n. 6.* Marant. de ordine iudic. part. 6. *trat. de decessione iudicij. alt. 1. n. 43.* Aloyf. Ricc. in collect. *decis. p. 4. col. 1. 306. in princ. Thom. Valafc. tom. 1. alleg. 5. 3. n. 5.* Trentacinq. *d. refol. 13. n. 3.* Sigif. Scacc. *d. q. 17. limit. 47. n. 94.* & 105. Stephan. Granat. *d. c. 74. n. 5.* Salgado *d. cap. 1. n. 38. cum seqq.* Hieron. Roderic. *d. refol. 10. num. 34.* De iure tamen Portugalia per Ordinat. Regiam *lib. 3. tit. 2. c. §. 9.* expedit per granamen, & non per appellationem, vt aduertit Granat. *Lusit. decis. 159. Valafc. consult. 47. n. 5.* Cabed. *part. 1. decif. 156.*
9. Quartuò à reiectione probationum, Triuif. *Venetia decis. 4. part. 1.* Granat. *ad Vestrum lib. 3. cap. 10. num. 8.* Ozasc. *Pedem. decis. 2. 5. n. 14.* Menoch. *remed. 4. adip. p. 6. n. 817.* Surd. *decif. 36. n. 17.* Marant. *vbi supra n. 44. in fin. Scacc. de appellat. quast. 17. limit. 6. memb. 7. sub n. 4. 205.* & quod ab interlocutoria Steph. Gratian. *discip. forens. cap. 77. n. 11. cum seqq.* Salgado *d. cap. 1. n. 137.* Attenta verò Ordinat. Regia Lusitan. *loc. proxime citato, non est nisi simplex interlocutoria, à qua non potest appellari, vt aduertit Valafc. d. cons. 47. n. 7.* Sic etiam ab admissione, vel reiectione testium, an scilicet testes admittendi sint, vel non admittendi, licita est appellatio, Ozasc. *vbi supra n. 14. vers. contrarium tamen, Stephan. Gratian. d. c. 77. sub n. 13. & cap. 74. sub num. 15.* Salgado *d. c. 1. n. 151. vbi n. 153.* subdit procedere etiam vbi cunque iudex admittit testes post lapsum termini probatorij, vel testes inhabiles, & n. 157. idem tenet in publicatione attestationum, & n. 162. resolutum appellatio interposita à receptione testium, & probationum facta post conclusionem in causa omnino esse deferendum.
10. Quintuò in absolutione instantie, seu iudicij, Amatis *Marchia dec. 66.* Cabed. *Lusit. decis. 1. p. 2. Arefto 32. in fin. cuius tamen contrarium tenet Nic. Miles in *repert. verbo, sent. §. 17.* Rebuff. *in prefat. l. quod iussit, n. 48. ff. de re iudic.* Marant. *de ordine iudic. p. 6. fol. 5. 15. n. 23.* Salgado *d. c. 1. n. 185. ex ratione, quia non definit negotium principale, cùm de nouo posse iudicium inchoari.**
11. Sextuò à delatione iuramenti in item alteri parti per iudicem facta, Lancel. *de attent. p. 2. c. 12. limit. 50. n. 190.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. §. 1. in annotat. n. 195.* Seraphin. *de priuileg. iuram. priuileg. 102. n. 15. limit. 4.* Scacc. *de appellat. quast. 17. limit. 34. num. 7. & 8.* Menoch. *cons. 1. p. sub n. 45.* Salgado *d. c. 1. ex num. 164.*
12. Septimò ab expressa absolutione expensarum, Granat. *Lusit. decis. 6. 5. n. 1.* Cabed. *Lusit. decis. 1. Arefto 78. Stephan. Gratian. *Marchia dec. 5. n. 1.* & 2. Salgado. *d. c. 1. n. 186.* D. Barbos. *in l. cum, qui temere, n. 180. cum seqq. ff. de iudic.**
13. Octauò quando datur dilatio ad probandum aedē brenis, vt ex breuitate possit deficere facultas probandi, vt portat Salgado *d. cap. 1. num. 118. cum multis seqq.* & n. 139. vbi citat Scacc. *d. q. 17. limit. 47. princ. memb. 1. sub n. 26.* Trentacinq. *d. refol. 13. n. 12. vbi num. 10.* quando tractatur post citationem de legitimitate personæ, id est, quod quis pronuntietur procurator, tutor, vel quod quis habeat legitimam personam standi in iudicio, vel non habeat, & numer. 14. quando quis gravatur in non admissione testium, scripturaram, seu aliarum probationum.
14. Nond quando pars opposuerit de legitimatione personarum, putà non esse quem tutorum, non procuratorem, aut legitimo mandato carentem, non fuisse. *I.*
- Plures alios casus in quibus conceditur appellatio ab interlocutoria, videbis apud Arefct. in cap. *se inter dominium, n. 97. de iustitia. inter dominum, & vassal. lib. 1.* Guid. Papæ *decif. 75.* Bellacomb. *Vitiam. Kirchou.* & alios *tom. 2. commun. opinion. lib. 7. tit. 2. 4. & num. 18. cum seqq.* Lancel. *de attentat. appellat. pendente, cap. 12. limit. 1.* Menoch. *remed. 4. adip. p. 99. n. 822. cum seqq.* Granat. *ad Vestrum lib. 7. cap. 3. n. 46.* Viu. *Neapol. decis. 302.* Decian. *resp. 62. volum. 5.* Bredrood. *in tract. huius tit. part. 1. tit. 20. col. 4. 33. cum multis seqq.* Gonzal. *gloss. 9. §. 1. in annot. num. 191. cum seqq.* Valafc. *cons. 47. & cons. 51. num. 51.* Hieronym. Roderic. *d. refol. 1. num. 55.*
- Vbi granamen reparari non potest in diffinitua, iure communi licita est appellatio ab interlocutoria, l. 1. §. *quesitum. ff. hoc tit. l. arbitrio, ff. qui facit dare cogantur.* Menoch. *de arbitri. casu 490. n. 3.* Perr. Gregor. *in tract. huius tit. lib. 2. cap. 4.* Surd. *decif. 36. num. 13.* Amat. Roderic. *de modo, & forma videndi, seu examinandi processum, cap. vlt. part. 1. num. 4. vers. virum tamen, Decian. resp. 6. 2. num. 21. vol. 5.* Ludom. *Miranda de ordine iudicario, quest. 3. o. art. 8. concl. 4.* Stephan. Gratian. *Marchia decis. 202. num. 5.* Modern. *de cognit. per viam violencia, gloss. 7. n. 10. & part. 2. quest. 49. a. num. 1.* Sigif. Scacc. *d. q. 17. limit. 47. n. 85.* Concil. Trident. *d. cap. 20.* Quod quidem verum est, etiam granamen possit reparari, sed non ex toto, vel magna cum difficultate, seu praedictio partis. Duen. *reg. 52. limit. 10.* Surd. *decif. 39. n. 14. & 15.* Sigismund. *Scacc. d. q. 17. limit. 47. num. 86.* Aloyf. Ricc. *in praxi refol. 405. n. 2.* Gonzal. *d. §. 1. in annot. num. 177.* Stephan. Gratian. *discip. forens. cap. 74. n. 12. & 13. & cap. 77. num. 9.* Bernard. *Granat. ad præf. Camere Imper. lib. 1. consil. 119. n. 5.* & 6. Hieronym. Roderic. *d. refol. 1. o. n. 76.* Catus plures damni irreparabiles referunt Joseph. Ludou. *Perv. decis. 8. 3. Ann. alleg. 1. 8. 2.* Surd. *decif. 36.* Zerol. *in praxi Episcop. part. 2. verbo, appellatio, §. 6.* Steph. Quarant. *in summa Bullarij. verbo, Archiepiscopi autoritat, ver. 18. autoritat, n. 20.* Ignat. del Villar. *in sylva responsorum, lib. 1. resp. 15. n. 6.* Gonzal. *d. §. 1. in annot. n. 176. cum multis seqq.* Sigif. Scacc. *d. limit. 47. n. 150. cum seqq.* Gallet. *in margarita causum conscientie, verbo, appellatio, 3.* Pafec. *in praxi noua Episc. p. 2. c. 4. a. n. 100.* Steph. Grat. *discip. forens. c. 77.* Aloyf. Ricc. *in præf. rerum fori Eccles. decis. 505. in 1. edit. alias refol. 405. i. 2. edit.* Ex quibus aliquos principaliores adducam.
- Primo capturam adduco, quæ afferit damnum irreparabile, ita vt à sententia interlocutoria, vt quis in carcere coniiciatur, appellatio concedatur, Don. à

Ooo 3 Fina

Finalis tom. 2. commun. opin. lib. 9. tit. 3. n. 2. Cald. Pereira in l. si cireuorem, verbo, per quod, n. 3. Rebuff. tom. 1. ad leges Gallia, tract. de sentent. execut. art. fin. n. 16. D. Barbos in l. 2. ff. soluto matrimonio, in princip. part. 2. n. 3. Melch. Phcebos Lusitan. decis. tom. 1. a. 101. Aloys. Ricc. in collect. part. 3. collect. 642. vers. primo. Sigism. Scacc. d. limit. 47. num. 153. latissime Salgado d. part. 2. cap. 4. a. princip. Campan. in diuers. iuris Canon. rubri 11. cap. 13. n. 311. Hieron. Roderic. d. resolut. 10. n. 37. & constat ex quadam declaratione facie Congreg. Concil. Trident. Summa Pont. approbante vbi cum interrogaretur an quod decreto Sacri Concil. Trident. sess. 1. de reform. c. 1. & alio sess. 24. c. 2. dicitur de grauamine quod per appellationem a diffinitiua reparari non potest, intelligi possit, & debeat de grauamine indebita carcerationis? Sanctissimus D. laudita relatione Congregationis Concilij declarauit ita esse intelligendum, & ab huiusmodi grauamine appellari posse, & Ordinariam teneri processum transferre ad iudicem appellationis, interim tamen reo manente in carcerebus, donec index appellationis causa cognita aliud iudicet, referunt Piafec. in praxi noua Episcop. p. 2. c. 4. n. 100. Prosper de Augustino in addit. ad Quarantam in summa Bullarij, verbo, Archiepiscopi auctoritas, n. 20. litera H.

18 Secundum torturam pariter addico, qua afferit damnum irreparabile, ut per Ordin. Reg. Lusitan. lib. 3. tit. 69. §. 1. Hippol. in l. 1. ff. de quast. numero 34. Clar. lib. 5. §. fin. quast. 61. num. 27. Azened. l. 3. n. 6. tit. 18. 1. 4. noua recop. Aloys. Ricc. in collect. decis. collect. 642. vers. secundum, & dict. praxi rerum fori Eccles. resolut. 405 numer. 4. vers. tertius, latè Salgado d. cap. 1. ex num. 98. Hieron. Roderic. d. resol. 10. num. 38. Alex. Trentacinq. var. resolut. lib. sub hoc tit. resol. 13. n. 15. Sigism. Scacc. d. quast. 17. limit. 47. a. num. 143. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo, appellatio, §. 9. vbi etiam adiurit appellationem a comminata tortura admittit non debere, quando omnia ritè, & rectè processerint, & quia attestations datae fuerint, & repulsa concessa cum essent petita, & publicatus processus, & auditus reus in omnibus suis iuribus cum eius procuratore, & Adlocato, & iudicia non sunt evanuata per defensiones, & alia requisita acta sunt, tunc enim videtur potius appellari ad dilatarandum, & ad differentendum scelerum punitionem.

19 Tertiù excommunicationem, qua continet damnum irreparabile, ac proinde ab illius sententia per decretem interlocutorium prolata appellatio conceditur, Duen. reg. 52. limit. 2. Rebuff. ad leges Gallia, tr. de fruulis appellat. in rubr. sub gloss. 1. in fine, Gonzal. d. gloss. 9. §. 1. in annotat. n. 197. Aloys. Ricc. in d. praxi, resolut. 405. n. 4. Rebuff ad concordata Francia tit. de fruulis appellat. in rubr. sub gloss. 1. in fin. vers. facit quando grauamen, & tom. 3. ad leges Gallia tit. de sent. execut. artic. 53. gloss. 1. n. 6. Roland. Valle cons. 77. n. 22. vol. 2. Villalob. in summa tract. 6. diffi. 13. n. 1. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo appellatio, §. ad septimum respondetur, ex p. 2. ord. verbo, vers. nono quaritur, Mart. de iuris d. p. 3. c. 12. n. 6. latè Salgado de proiect. Regia tom. 1. p. 2. c. 5. ex n. 3. vbi a n. 8. plures limitationes ponit, Hieron. Roder. d. resol. 10. n. 39.

20 Quartù sententiam addico, qua quis excluditur ab aliquo officio publico tangam infamis, quia ab ea potest appellari, ex Gam. Lusit. decis. 139 n. 1. Denique quando grauamen habet tractum successuum, potest a sententia interlocutoria illud inducente appellari, Dec. in cap. ex parte in 1. num. 1. ds appellat. Pecl. de iure sistendi, c. 24. vers. pen. Raachin.

p. 3. concl. 109. Pinel. in l. 2. C. de rescind. vend. p. 2. c. 1. n. 17. D. Barbos. in l. 1. ff. de iudic. art. 3. n. 18. Farin. p. 1. fragment. crimin. lit. A. n. 236.

Et sano vbi, concilio, &c.] Notatur ad hoc quod sententia interlocutoria retractari potest quandocumque a indice, ut per Ordinat. Regiam Lusitanorum, lib. 3. tit. 65. in princ. Surd. de alment. tit. 9. 9. 7. n. 7. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 147. n. 11. & cap. 155. n. 16. cum seqq. Cardol. in praxi iudic. verbo, index, n. 66. & 67. Franc. del Castillo Sicilia decis. §. 8. Alexand. consil. 84. n. 9. cum seqq. lib. 4. Marant. de ordine iudic. part. 6. verific. & demum fertur sententia, n. 7. & 8. Lancelot. de attent. part. 1. cap. 12. limit. 1. n. 12. cum seqq. Surd. consil. 167. per tot. & consil. 188. n. 12. cum seqq. Card. Tusch. practic. conclus. tom. 7. lit. S. conclus. 115. Scacc. de appellat. q. 19. remed. 1. conclus. ex n. 13. & 9. 17. limit. 5. memb. 1. ex n. 30 latè Salgado de proiect. Regia tom. 1. p. 1. c. 5. n. 5. cum multis seqq. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1474. vers. 4. limita, latè, & eleganter Cald. Pereira quast. forens. lib. 1. q. 9. a. princip.

Et quamvis Steph. Grat. d. cap. 155. n. 16. cum seqq. post plures a se relatios teneat quod index non solum semel, sed etiam plures, & si millies possit suam interlocutoriam reuocare, & hanc opinionem servare Auditor Cameræ Apostol. de cuius stylo attestatur Vestr. in praxi lib. 8. cap. pen. et lit. pend. & Gallef. ad fam. Camer. oblig. rubr. reliqua de processu, num. 29. tamen verius est indicem semel & iterum duntaxat posse interlocutoriam reuocare, ut latè comprobant Scacc. de appellat. quast. 19. remed. 1. conclus. ex n. 6. num. 6. 3. vers. infero, Salgado d. part. 1. c. 5. ex num. 13.

Ampliatur supradicta resolutio aliquibus modis 24 relatis per Cald. Pereira d. lib. 1. quast. 9. per tot. vbi n. 3. dicit quod index etiam sine causa potest reuocare sententiam interlocutoriam, & n. 4. quod appellatio interposita non impedit sententiam interlocutoriam reuocari, & n. 5. quod eam etiam indicis successor reuocare potest, quod quidem lege cantum erat apud Lusitanos per Ordin. Reg. lib. 3. tit. 6. 5. §. 4. & 6.

Limitatur tamen in interlocutoria sententia habente vim diffinitiua, illam enim non posse iudicem reuocare, tradunt Marant. p. 6. actu. 1. sit. & demum fertur sententia n. 3. 2. Triu. decis. 4. n. 2. lib. 1. Salgado d. c. 5. n. 26. vbi n. 28. intelligit de interlocutoria, qua aliam sententiam diffinitiua non spectat pro se, quia tunc interlocutoriam habentem vim diffinitiua latam ante eandem diffinitiua licet iudici reuocare, & ideo interlocutoria qua sinem imponit iudicium, aut processu, reuocari non potest, idem Salgado d. c. 5. n. 30. & Cald. Pereira d. quast. 9. num. 9.

Limitatur etiam vbi iudex appellationi ab interlocutoria deculerit, cum a se abdicemur iurisdictio nem faltum quoad exercitum, non potest sententiam ipsam reuocare, Sigism. Scac. q. 17. ex n. 42. Salgado d. c. 5. n. 37. vbi n. 39. sublimitat nisi cōfensus patrum interueniat, & n. 41. sublimitat etiam quando deferre non debuit, & minus legitimè & ab huiusmodi delatione fuit appellatum.

Limitatur etiam postquam index ad quem inhibuit, quia tunc index a quo minimè poterit suam sententiam reuocare, Scac. d. q. 17. n. 59. & Salgado d. c. 5. n. 41. vbi n. 42. & 43. sublimitat quando inhibitio minus legitima est, vel nulla, sicut nec poterit vbi transacti sint decem dies, ex Gratian. d. c. 145. n. 50. vel fuerit interlocutoria geminæ, si credimus Cald. Pereira de potest. nom. n. c. 2. n. 38.

Limitatur

De Appellationibus, &c. Tit. X VIII. 715

- 28 Limitatur denique ubi fuerit interlocutoria executioni demandata, Ordin. Reg. Lusit. d. 10. 6. §. 3. Cald. Pereira d. 9. n. 8. Salgado d. c. 5. ex n. 45. ubi ex n. 50. sublimitat ubi adesser partium consensus, vel interlocutoria executioni mandata esset nulla, & inutilita.
- 29 Liberè.] Notatur ad hoc quod index etiam sine causa potest revocare sententiam interlocutoriam, ut per Cald. Pereira d. 9. n. 3. & etiam in initis, renuntiis, & contradicentibus partibus. Surd. conf. 167. sub n. 19. Scacc. q. 16. remed. 1. concl. 5. n. 17. Gratian. d. c. 155. n. 22. Salgado d. c. 5. n. 10.

S V M M A R I V M.

- 1 Indicem recusare volens debet coram eodem suspicio-
nis probabili causa proponere, & eam coram
arbitris communiter eligendis probare, qua non
probata, sua iurisdictione index vitetur in princi-
pali; ea vero probata remittit negotium ad su-
periorem, vel causam commitit de accusatoris
consensu.
- 2 Arbitri in recusatione qui eligendi offendit.
- 3 Indice suspecto recusato causa suspicionei proponi
debet coram indice recusato, probari tamen coram
arbitris.
- 4 Index recusatus electis arbitrii praesigit terminum in-
tra quem suspicionei negotium terminari debeat.
- 5 Recusans quando aduersarii facto fuit impeditus,
terminus assignatus intra quem recusationis nego-
tium terminari debet, ei non currit.
- 6 Minor an restituendus sit in materia suspicionei, re-
missiae.
- 7 Recusatus potest mittere causam ad superiorem de
recusationis consensu, ut cognoscat de negotio prin-
cipali.
- 8 Episcopus recusatus potest remittere causam ad Ar-
chepiscopum.
- 9 Index suspectus recusari potest non solum in civilibus,
sed etiam in criminalibus.
- 10 Index ordinarius de iure Canonicus recusari potest.
- 11 Index recusari non potest ex qualibet causa recusanti
bene visa sed ex infra, legitima, & rationabili
tantum.
- 12 Coniunctus simul & confessus non auditur appellans.
- 13 Index, ut suspectus in notoriis criminibus recusari
non potest.
- 14 Appellatio est species defensionis.
- 15 Cittatio personalis ad sententiam facta non remittat si
remanisti circundata per non comparationem ci-
tantis.
- 16 Prelati Regulares recusari non possunt.

C A P. Cùm speciali. L X I.

- 1 Videlicet suspectum allegans assignare debet causas
suspicionei coram eodem, deinde ipse cum aduer-
sario si haberet, & si non haberet cum indice communiter
eligant arbitros, & si non possint convenire, quisque eligat suum, qui indicet de suspicione, & si non conveniunt, vocent tertium, & stetur dicto duorum, & si causa suspicionei non probetur legitima, index vitetur sua iurisdictione, & si probatur de con-
fessis recusantibus, commitit causam persona idonea, vel remittat ad superiorem; item quando excessus est
manifestus evidencia rei, vel eius confessione, vel alio
legitimo modo, non admittitur appellatio; quando
vero est dubius, exponere debet coram eodem iudice

causam appellationis, & si est probabilis, dari debet terminus competens pro loco, tempore, & negotio, & si non curat prosequi, index procedat ex officio etiam non comparente aduersario: si prosequitur appellationem, & causam probat, iudex superior procedat, si non probat, remittat ad inferiorem. Colligunt ex Ordin. Abb. Antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Butt. Anch. Bald. Panorm. Dec. Franch. Praepos. Alex. de Neuo, Viu. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 326. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 339. Et tom. 4. rep. in iure Canonicis ad librum secundum Decretalium, Ioan. Crot. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissimè de Valboia ubi supr. refertur ab Ant. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 2. tit. 19. c. 5.

Arbitros communiter eligat, &c.] Probat hic text, quod indicus recusato ut suspeccio recusans & aduersarius, si aduersarium haberet, si vero non habeat, ut quia index contra eum ex officio procedat, vna cum indice arbitros de communis consensu eligat, & si de arbitris concordare non poterint, vnlusquisque suum arbitrum eligat, qui de suspicione cognoscant, & si arbitri concordare nequerint, eligant tertium, ut quid ex tribus duo decuerint, illud firmitatem habent, ut docent in praesenti Bald. n. 14. & 15. Anch. n. 4. in 4. notab. Bellam. sub n. 10. Imol. n. 2. vers. sed de-
bent eligi, & n. 1. Abb. n. 1. in figuraione causas, & n. 10. vers. in gloss. Zabarel. n. 1. notab. 1. Anan. n. 1. 2. & 4. Franc. n. 1. in 2. notab. & n. 4. in 4. notab. Praepos. post n. 3. vers. tertio à parte, & n. 5. 8. & 13. Alexand. de Neuo a n. 7. Sigifim. Scacc. de iudic. lib. 1. c. 10. 1. à n. 2. 3. Card. Tusch. verbo, suspectus, concl. 9. 1. n. 1. Farin. fragment. crimin. p. 2. verbo, index, à n. 9. 5. & isti sunt arbitrii iuris, tales enim dicuntur, qui ex necessitate iuxta formam, iuris in casibus ab eodem iure expressis à partibus, vel ab aliis eliguntur, ut per Alciat. in rub. de officio Ordin. n. 13. Molin. de iustit. tract. 5. diff. 2. 2. n. 3. & diff. 3. 1. n. 2. Blanc. de compromiss. q. 6. n. 1. Camili. Borrel. ed. tract. § 3. gl. 1. n. 3. 3. Azeued. l. 4. n. 2. 4. tit. 2. 1. lib. 3. noua recop.

Coram eodem, &c.] Notatur ad hoc quod indice

suspecto recusato causa suspicionei proponatur coram indice recusato, probantur tamen coram arbitris, qui de eorum iustitia, & iniustitia cognoscunt,

ut docent in praesenti Host. col. 1. vers. hoc eusmal. scrite.

Innoc. n. 2. vers. hoc enim coniunctio, Bald. num. 1.

Henric. post n. 2. Anch. 2. in 2. notab. Imol. n. 1. in 2.

notab. n. 8. & n. 17. in prae. Butt. n. 2. & 3. in 1. notab. n. 5.

Abb. n. 1. Anan. n. 1. & 2. Dec. n. 8. in 2. notab. Alexand.

de Neuo n. 1. & n. 4. 3. Sigifim. Scacc. d. c. 10. 1. num. 2. 3.

Iacob. d. Laurent. de iudice suspecto, c. 14. n. 12. Card.

Tusch. d. conclus. 9. 1. num. 1. Farin. d. verbo, index,

num. 9. 17.

Intra competentem terminum, &c.] Notatur ad hoc

quod indicus recusatus electis arbitrii praesigit termi-

num competentem intra quem suspicionei negotium

terminare debeat, ipsi autem arbitrii praesigunt

terminum recusatori ad probandum causam suspicionei,

in quo termino si causa suspicionei legitima

non fuerit probata, idem recusatus index ad ulteri-

riora procederet, probata autem causa negotium de

recusatori assensu persona idonea delegant, vel ad

superiorem remittant, ut ipse procedat propt iuris

fuerit, ut docent in prae. Henric. n. 4. vers. us. non

apparet, à n. 2. 0. Bald. n. 1. in fine, & n. 1. 3. Anch. n. 5. 4.

Bellam. num. 1. in 9. quæst. Imol. n. 3. ante fin. Butt.

num. 4. in 2. notab. & num. 1. 2. vers. quæst. Abb. num. 4.

in 3. notab. Zabarel. num. 3. in 3. notab. Franch. num. 4.

vers. quæst. nota, & num. 1. 2. & 1. 6. Alexand. de Neuo.

Præpos. num. 3. 10. 11. 14. & 16. Alexand. de Neuo.

009 4 mm. 1. 2

n. 1. 10. II. & à n. 3. 4. Sigism. Seac. d. 10. n. 28. Farin. d. verbo, index, n. 910. Et ita termino praefixo iam finito sententia lata super suspicionibus est nulla, ex Veziu. tom. 1. commun. opin. lib. 3. tit. 1. n. 27. pag. 375. Et apud Lusitanos per Ordin. Regiam lib. 3. tit. 2. 1. s. 2. 1. quadraginta quinque dies assignantur, infra quos attentata suspicione probari debet, alias iudeis sua iurisdictione uti potest, quem quidem terminum 45. dierum currere, de momento ad momentum deci-
sum afferat Melch. Phoebos Lusi. decis. tom. 1. Aresto 67. Quando vero regalans aduersarij facto fuit im-
peditus, assignatum terminum ei non currere necesse
est ut dicamus, ex traditis per Caſſador. decis. 9. sub
hoc et. Tiraq. de retrah. tit. 1. §. 12. gl. ... n. 1. C. 2. Macſard.
de probat. encl. 12. 2. 9. n. 89. cum legg. & encl. 12. 3. 6. n. 4.
Cald. Pereira in l. i. curatorem, verbo, laſis, n. 19. Non
ita si culpa arbitri non fuit terminata suspicione infra
assignatum terminum, licet teneatur ad intercelle,
ex traditis per Bart. in l. fin. n. 2. ff. de vario, & extra-
ordin. cognit. Farin. in praxi eximia. p. 3. 9. 111. n. 538. &
6. 555. Vtrum autem minor restituendus sit in materia
suspicionum, vide Aloys. Ricc. coll. 183. in fines
Perez l. 1. tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 565. Azevedo per text.
ibi in l. 16. tit. 10. lib. 2. noua recop. Cald. Pereira d. verbo,
laſis, n. 16. Valaſc. conf. 112. num. fin.

At ipsa probata, &c.] Notatur ad hoc quod re-
7 cussatus potest mittere causam ad superiorum de recu-
fatoris consensu, ut cognoscat de negotio princi-
pali, ut per Lancelot. de attent. part. 2. cap. 6. vers.
quinto limita, Soard. De Pace in sua pralt. p. 1. tom. 2.
cap. 6. n. 15.

cap. 6. n. 15. In Ordinario iuris
¶ *Del ad superiorum transmittat.*] Notatur ad hoc
quod Episcopus recusatus potest remittere causam
ad Archiepiscopum, ut per Stephan. Quarant. in
summa Bullarij, verbo, *Archiepiscopi auctoritas, n. 19.*
proprie finem, ubi in principio tenet quod si appellatur pro-
pter suspicione Episcopi Suffraganei, non debet
appellans audiit, nisi prius Archiepiscopo constet
coram Suffraganeo fuisse propositum suspicione.

In gloss. *Cum indice, ibi, & ita tam in Ordinario iudicio, quam in extraordinario, &c.*] Notatur ad hoc quod suspectus iudex recusari potest non solum in criminalibus, sed etiam in criminalibus, & sine procedatur per accusationem, sive etiam per inquisitio-
nem officio iudicis, ut docent in praesenti Innoc. n. 6.
in verbo, aduersarij, Bald. n. 3. & 4. Franch. n. 34. &
Alex. de Neu. n. 29. Clat. in s. fin. q. 43. in princ. vbi
Bajard. n. 18 qui tenet in criminalibus causam suspi-
cionis non probari coram arbitris, sed Principem
anditis causis pro parte reorum expolitis, si ei iusta
videbuntur, remouere iudicem, sive Ordinarius,
sive Delegans sit, vel date adiumentum suo arbitrio
refert, & sequitur Card. Tuschi. verbo, *suspicio, con-
clus. 967. n. 10.* Iacob. Lauren. de iudice suspecto, c. 1.
n. 12. vbi probare conatur in criminalibus ex iusta
causa iudici ordinatio non dari adiunctum, sed in
totum remoueri, Farin. fragment. crimin. p. 2. verbo, in-
dex, n. 687.

dex, n. 67.
10 Notari etiam ad hoc quodd index ordinarius de
iure Canonico reculari potest, vt per Host. col. 1. in
fine, Bald. n. 14. Bellam. n. 10. vers. & sic nota, Abb.
n. 2. vers. & alia differentia, Zabar. n. 3. Franch. n. 46.
Dec. a. n. 5. Prepos. n. 11. ante fin. omnes in presenti,
Marant. de ordine indec. p. 4. diff. s. n. 40. Caran. super
ritu magna Curia, riuu 26 s. p. 1. Gail. lib. 1. obseru. 33.
n. 1. Pacian. de probat. lib. 2. c. 4. p. n. 35. & 36. Seraph. de
primi iuram. priuul. 7. a. n. 3. Sigism. Scacc. de iudicis.
c. 66. mmm. 13. Iacob de Laurent. de indice suspecto, c. 5.
n. 34. Farin. d. verbo, index, n. 734. Octau. Glorit.
28. 1. 1. n. 4.

In gloss. *Insta suspicionis*, ibi, *quid si dubitetur cum it sit insta*, &c. Notatur ad hoc quod index recusari non potest ex qualibet causa recusanti bene visa, sed ex insta, legitimia, & rationabili tantum causa, ut per Pacian. *de probat. lib. 2. c. 45. n. 42.* Farin. *d. verbo, index, n. 805. vbi n. 806.* dicit quod quando index accusatur ex causa suspicionis notoriè fruivola, & frustratoria, tunc potest reliqui à iudice recusato, & ea non obstante ad vteriora procedi, ab eo quod arbitrios eligat, & n. 807. quod debet tunc in rectione causam suam repulsionis expiunere.

§. Porro.

Si eius excessus evidentia rei, &c.] Notatur ad hoc 12
quod coniugus simul, & confessus non auditur ap-
pellans, nec a iudice, qui sententiam prononcavit,
nec ab eo ad quem pronocatum est, ut per Guid. Pap.
in tract. huius tit. q. 120. sub n. 89. Courat. p. 2. c. 2. 3.
n. 5. vers. prima conclusio, Lancelot. de attent. p. 2. c. 1. 2.
de attent. appell. pend. ampliat. 4. n. 13. Duen. reg. 1. 5. 6.
Vivian. tom. 1. commun. opinio. lib. 7. tit. 2. 4. num. 5.
pag. 320. Scaccia in tractat. huius tit. quæst. 17. li-
mit. 4. num. 30. Roland. conf. 7. 3. ex num. 2. 5. Clar. in §.
fin. q. 9. 4. num. 1. Anton. Gom. variar. tom. 3. cap. 1. 3.
num. 3. 1. post med. latè Salgado de protest. Regia. tom. 1.
p. 3. cap. 1. 4. n. 17. cum seqq. vbi num. 1. subdit quod
confessus, & connictus in criminalibus, & pecu-
niariis causis non auditur appellans, & num. 1. 3. ad-
vertit quod ut confessio tollat in criminalibus ap-
pellationem, requirit spontaneam non per torturam,
aut illius formidinem, & n. 1. 7. dicit quod confes-
sio post sententiam in criminali causa non impedit
appellacionem. Unde non posse indicem ut suspe-
ctum recusari in notoriis, præsertim quando crimi-
naliter agitur super notorio crimine, & pena est or-
dinaria, & certa à iure statuta, tenet in præsentis
Imola n. 1. 6. Butr. n. 7. & Franch. n. 2. 4. Butr. conf. 2. 1.
n. 2. 4. lib. 2. Lancelot. de attent. cap. 6. n. 2. 7. Iacob. Lau-
rent. de indice suspecto, c. 1. n. 3. 8. Farin. d. verbo, index:
num. 7. 0. 1.

Cum appellationis remedium, &c.] Notatur ad hoc 14
quod appellatio est species defensionis aduersus op-
pressionem, iniustitiam, & iniquitatem iudicij, ut
per Socin. conf. 3.9. n.9. lib.4. Put. de syndicatu, verbis
appellatu, cap.4. n.1 in fine, Alexand. conf. 113. n.1.
lib. 5. Scaccia d. tract. quest. 19. num. 4. & limit. 1. ex
n.21. Azeued. conf. 19. num 46. Marant. de ordine iudic.
p. 6. verbo, & quandoque appellatur, num. 247. Soar.
de Pace in præf. in proem. 6.p. tom.1.n.6. & 7. Rebuff.
tom.2. ad leges Gallia, it, ut de rescript. in præf. num. 161.
Coutar. præf. cap. 23. n.6. Pinel. in l. 2. C. deresind.
vendit. p.1. sub c. 2. num. 2. qui exinde probant appella-
tionem quod substantiam esse de iure naturali in-
dictam quatenus continet defensionem, quod eius
tamen formalitatem, & solemnitatem esse de iure
positio.

Ad praesidium innocentia.] Notatur ad hoc quod appellatio est praesidium innocentiae inuenta ad subueniendum oppresum, & corrigendum iniquitatem iudicis, ut per Rebuffi, *tit. de appellat. in prefat. n. 17. cum seqq. Scacc. de appellat. q. 3. sub n. 1. C. el. Contar. in Lvnice, in ratione dubitandi, num. 3. & 4. C. si de momentis possess. Vnde S. Bernard. in lib. de considerat. ad Eugen. ait appellationem esse grande, & generale bona mundo, idque tam necessarium hominibus, quam sol mortalibus.*

*Nullo autem aduersario comparente, &c.] Notatus 15
ad hoc quod citatio personalis ad sententiam facta
non revelat, si remansit circunducta per non separa-
tionem*

De Appellationibus, &c. Tit. XVIII. 717

tionem citantis, vt per Tiraq. de retract. tit. 1. §. 15. gl. 2. sub n. 9. vers. & idem cum pars aduersa, Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gl. 9. §. 1. in annot. n. 121.

16 Nolumus ad Regulares extendi, &c.] Notatur ad hoc quod Prælati Regulares recusari non possunt, vt per Innoc. in presenti, num. pen. Ioan. Andr. Abb. Præpol. & Alex. de Neu in fine, dicentes per pronomen, *hunc*, quo virtutem hic text. relaxationem fieri ad proximas constitutiones, nempe de appellatione, & recusatione, & ita constitutio de qua in hoc text. non extenditur ad Regulares, quatenus extensio impedit eorum correctionem, iuxta regularia instituta; quare quando superior valde suspectus crederetur, excessimque ob passionem posset recusari, sicut in hoc casu potest ab eo appellari in presenti, Host. sum. vt. Ioan. Andr. n. 18. Butr. in fine, Bellam. n. 14. Abb. in hoc §. porro, n. 3. & ibi, Alex. de Neu n. 8. Præpol. in fine, & Franch. n. 4. quos referit, & sequitur Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 6. c. 8. n. 111. Fr. Thom. à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 17. n. 12. cum seqz.

SVMMARIVM.

- 1 Appellatur licet ubi index confessionem Aduocati eadem die revocatam pro litis contestatione velit habere, vel processum à subdelegato subdelegati factum ratificari, & n. 2.
- 3 Aduocati responsio per errorem non revocata nocet clienti.
- 4 Delegatus inferioris à Principe non potest subdelegare.
- 5 Delegatus ad universitatem causarum potest causam particularem delegare, non tamen universalem iurisdictionem in alium transferre.
- 6 Ordinarius, & is, cui mandata est iurisdictio, regulariter equiparantur.

CAP. CUM causam. LXII.

Honor. III.

- 1 Procurator quando corrigit errorem Aduocati sui dicentis falso contra partem, lis non dicuntur contestata, & index non potest recipere testes: item nec potest index approbare testes receptos à subdelegatis subdelegatorum: si aliquid horum facit licet appellatur, & quicquid post appellationem fecerit, est iritum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bellam. Host. Butr. Bald. Anchar. Panorm. Dec. Præpol. Franch. Alex. de Neu, Viulan. in rationali secundi libri iuris Pontif. pag. 329. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 340. remissiù Ximen. in concord. p. 1. & 1. nouissimè de Valboa *vbi supr.*
- 2 Ante litis contestationem sunt exceptiones dilatoria proponenda.] Vide apposita ad cap. pastoralis 4. sup. de except. pag. 585. & seq.
- 3 Aduocati responsio extiterit revocata, &c.] Ergo si non revocata responsio Aduocati, error illius nocebet clienti, de quo vide Barbat. conf. 6. vol. 1. Iason. in t. error, C. de iure, & falli ignorantia, Cardol. in præc. iudicium, verbo, confessio, num. 21. Mascar. de probat. concil. 368. n. 15.
- 4 Cum non nisi delegatus à Principe, &c.] Notatur ad hoc quod delegatus inferioris à Principe non potest subdelegare, vt per Conat. lib. 3. var. c. 20. n. 10. vers. superest, & in vers. & profecto, afferit cap. cum Bertol.

dus, de sent. & re indicata, procedere ex eo, quia delegatus inferioris à Principe potest articulum causæ, quamvis non totam causam, delegare. Et quod conclusio illa, quod delegatus inferioris à Principe non potest subdelegare, debeat intelligi, nisi hoc habeat consuetudo, afferit Palat. in reper. cap. per vestras, de donat. inter virum, notab. 2. §. 1. n. 28.

In gloss. Delegatus, ad finib. bene posset unam causam, &c.] Notatur ad hoc quod delegatus ad viuieritatem causarum potest causam particularem delegare, non tamen viuieralem iurisdictionem in alium transferre, delegans autem ad aliquam causam particularem, nullo modo delegare poterit, de quo vide Sanch. de marim. lib. 3. disq. 3. 1. n. 3. D. Barbat. nol. cum Prætor. §. 1. n. 154. ff. de indic.

In ead. gloss. ibi, in fine, *Quia quasi Ordinarius videtur*. Ergo is, cui mandata est iurisdictio, & Ordinarius regulariter equiparantur, de quo vide Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 67. n. 31. Azeued ad l. n. 6. s. 1. 9. lib. 3. noua recop. D. Barbat. d. §. 1. n. 208.

CAP. Dilæcto. LXIII.

A ppellans debet docere non solum quod oppo-
suit exceptionem legitimam, & appellavit, sed
quia legitime exceptio opposita non fuit admisa,
ideo appellavit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Butr. Anchar. Bald. Panorm. Dec. Præpol. Franch. Alex. de Neu, Viulan. in rationali secundi libri iuris Pontif. pag. 320. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 340. remissiù Ximen. in concord. p. 2. & nouissimè de Valboa *vbi supr.*

SVMMARIVM.

- 1 Appellans si præfigit terminum, & non mittit sufficientem procuratorem ad prosequendam appellationem, condemnatur in expensis.
- 2 Tempus currit illi qui misit procuratorem idoneum, & diu fuit disputatum de mandato, quod tamen fuit pronuntiatum innullum.
- 3 Appellans non comparvens, seu non prosequens in termino, condemnatur in expensis.
- 4 Expeniarum condemnatio sit in interlocutaria.

CAP. Nicolao. LXIV.

A ppellans si præfigit terminum, & non mittit deinde sufficientem procuratorem ad prosequendam appellationem, sed aliud, putat ad impetrandum, vel contradicendum, nunc tanquam contumax condemnabitur in expensis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Butr. Anchar. Bald. Panorm. Dec. Franch. Præpol. Alex. de Neu, Viulan. in rationali secundi libri iuris Pontif. pag. 331. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 340. remissiù Ximen. in concord. p. 2. & nouissimè de Valboa *vbi supr.*

Sufficientem procuratorem non miserint, &c.] Notatur ad hoc quod illi, qui misit procuratorem idoneum, & diu fuit disputatum de mandato, quod tamen fuit pronuntiatum innullum, currit tempus sua culpa, vt per Tiraq. de retract. tit. 1. §. 4. gl. 3. n. 2.

Ipsos ad restituendas expensas, &c.] Notatur ad hoc quod appellans non comparvens, seu non prosequens

in termino condemnatur in expensis, ut per Zabar. in presenti, n. 7. vers. habitus, Abb. n. 7. & Franch. n. 6. vers. sciu. do queritur, Sigism. Scacc. in tract. huius tit. q. 14. n. 17. qui id intelligunt si appellatus non instat pro processu ad ulteriora in causa appellationis, secus si instat procedi, quia tunc condemnatur in expensis quamvis contumax, sed debet expectari diffinitiu. Notari etiam solet text. hic ad hoc quod in interlocutoria sit condemnatio expensarum, nec ad diffinitiu. reseruatur, de quo vide Affili. decif. 42.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio à tertia sententia tam diffinitiu. quam interlocutoria non datur, & multipliciter declaratur. & n. 2.
- 3 Sententia conformes que dicantur ostenditur.

C A P. Sua nobis. L X V.

- A** Sententia licet possit semel & bis appellari, non tamen potest tertio, si fuit confirmata. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabare. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Butr. Bald. Panorm. Dec. Henric. Alex. de Neno, Præp. Franch. Viian. in rationali secundi libri iuriis Pontif. pag. 331. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 340. remissiu. Ximen. in concord. part. I. & nouissimè de Valboa vbi supr.
- 2 Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt, Vestr. in praxi lib. 7 c. 3. n. 9. vers. generaliter, Rebuff. tract. de appell. art. 7. gloss. 2. n. 29. ver. 1. 5. Nicel. de concord. gloss. concord. 6. fallent. 2. n. 67. Sigism. Scacc. in tract. huius tit. q. 17. limit. 1. n. 1 quod ad eum verum est ut nec Papa, seu Princeps per viam rescripti ex ordinaria potestate possit concedere tertiam appellationem, Marches. de commiss. p. 2. de commiss. super nullit. c. 2. sub n. 1. fol. 140. Scacc. vbi sup. n. 2. vbi n. 3. extendit principalem revolutionem, ut sit vera tam in sententia diffinitiu. quam in interlocutoria, & n. 6 extendit etiam ut procedat in sententiis, quæ non transeunt in rem iudicatar, & n. 11. pariter extendit ut tertia appellatio non admittatur quod effectum suspensum, etiam si esset in aliquo calu, in quo licet appellare a tribus sententiis conformibus, quia nihilominus appellatio non impediret executionem, & n. 15. denique extendit, ut nec etiam à tribus sententiis possit supplicari; limitatur tamen hæc resolutio multipliciter, ut per eundem Scacc. vbi sup. 18. & n. 40 dicunt quod à diuersis sententiis potest nullies appellari, si nullies grauaretur etiam in una eadēnque causa, & n. 42. quod utraque pars potest bis appellare, & n. 49. quod potest appellari à sententia declarante, tress, vel duas sententias esse conformes, & n. 50. quod potest interreri appellatio aduersarij, & n. 62. quod potest dici post tres sententias de notoria iniuritia, & nullitate, & n. 63. quod tertius potest quandocumque appellare.
- 3 Illa autem sententia dicuntur conformes, quæ conueniunt in qualitate, & substantia, Rungiel. in tract. huius tit. §. 1. 2. gloss. 1. n. 10. vers. omneque. Thefaur. Fossan. decif. 2. 2. 8. sub n. 2. Sigilm. Scacc. d. limit. 1. n. 21. nam ad effectum conformitatis sufficit quod in substantia idem continet, Bald. in l. creditor, §. cum de forte, n. 1. ff. de solutionibus, Rot. apud Farin. decif. 98. n. 4. p. 1. recent. & quod non adit diffinitas circa substantiam, & qualitatem principalem, Alex. con-

sl. 77. n. 3. vers. sicut ergo, lib. 2. Rota d. decif. 98. & nouissimè in una Bracharens. fructuum 18. Aprilis currentis anni 1625. coram R. P. D. Buratto.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio omisso medio non devoluit causam, exceptione de hoc opposita.
- 2 Pronovatio gradatim, & non omisso medio fieri debet.
- 3 Appellari potest ad Papam omisso medio.
- 4 Appellatio omisso medio, & proximo indice de iure Canonico non est nulla, parte appellata non opponente.

C A P. Dilecti. ij. L X VI.

A Ppellare non licet ad superiorum iudicem 1 omisso medio si de hoc opponatur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabare. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Panorm. Dec. Franch. Butr. Bald. Præp. Alex. de Neuo, Viian. in rationali secundi libri iuriis Pontificij, pag. 332. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 340. remissiu. Calaf. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissimè de Valboa vbi supr.

Quod cum omisso dicesano Episcopo, &c.] Notatur ad hoc quod prouocatio gradatim, & non omisso medio fieri debet, ut per Socin. reg. 23. Marant. de ordine iudic. p. 6. art. 2. princ. verbo, & quandoque appellatur, q. 5. num. 368. Rebuff. de primit. scholar. primit. 164. n. 1. & in tract. de appell. art. 2. gloss. vni. n. 9. tem. 3. Mynting. cent. 1. obser. 67. & cent. 2. obser. 4. tem. 3. Gail. lib. 1. obser. 11. n. 2. & de pace publica, lib. 1. c. 13. sub n. 15. Ioan. Ferrar. in tract. huius tit. lib. 2. c. 1. sub n. 14. Sigism. Scacc. in simili tract. q. 8. à princ. vbi n. 3. declarat ut gradatim non omisso medio dicatur appellari, quando appellatur ad eum, qui est superior, & proximior iudic, qui tulit sententiam, id est, subalterna iudic à quo, reputa ab Episcopo ad Metropolitanum illius Episcopo, & num. 4. declarat secundum, ut gradatim non omisso medio dicatur appellari, & ideo teneat appellatio, etiam quando est interposita simpliciter non expresso iudice ad quem, quia intelligitur interposita ad superiorum proximum non commisso medio, præcipue quando index appellationis est certus, & n. 12. declarat tertio ut non omisso medio iudicatur appellationum quando est appellationum ad iudicem competentem, quia talis appellatio valet, n. 14. declarat quartum cum Alexand. conf. 1. 2. à princ. lib. 6. etiam si sententia est si mulata à iudice Ecclesiastico, & iudice seculari condelegatis, & appellatio sit interposita ad superiorum delegatis secularis, vel ad quemcunque alium iudicem competentem, & appellans sic generaliter non declarauerit infra decem dies coram quo iudice velit prosequi appellationem, quia nihilominus appellatio valet.

Limita in Summo Pontif. ad quem omisso medio appellari potest, Conar. præt. c. 4. num. 9. Marant. d. verbo, & quandoque appellatur, sub n. 469. Abb. in presenti num. 11. vers. quartus casus, & Franch. limit. 10. num. 2. & Dec. fallent. 3. num. 17. Rebuff. primit. 164. n. 3. & 4. Feder. Schenck. in tract. huius tit. sub num. 7. vers. appellandum est, Ioan. Ferrar. in simili tract. c. 54. sub num. 139. vers. sus. Pontificium, Scacc. eod. tract. q. 7. num. 46. & alij citati per me ad cap. antiqua. n. 25. de primit. pag. 386. vbi num. 26. contrariis respondi.

Et

Et sic distinguunt inter ius Canonicum & Civile, itavt illo attento omisso mede ad Papam valeat appellari, secus de iure civili, & in foto sæculari, quam differentiam agnoverunt Marant. *dicto loco nro. 57 c.* Rebuff. *in concord. it. de frinotis appell. §. 2. regula, & de præsil. schol. p. 164.* Greg. *ad l. 1. 8. tit. 2. 3. p. 3.* Bapt. *in tract. contradic. iuris Canon. cum iure Civili contract. 1. 6.* Galuan. *de differ. legum Civil. & Canon. n. 23.* Hieron. Zanet. *cod. tract. n. 48.* Atiles *ad c. 38.* Prætor. *in gloss. verbo, ante nos, n. 1.* Couar. *præc. c. 4. n. 9.* Soar. *in tract. tom. 2. p. 5. cap. unico n. 4.*

Limita secundū vbi superior proximior mediatus esset inhabilis, quia tunc posset eo omisso appellari ad alium magis superiorē, Abb. *hic n. 15. cap. 9.* Socin. *reg. 23. falleni. 1. 5.* Mynsing. *centur. 1. obseru. 67. num. 2.* Marant. *d. verbo, quandoque appellatur, limit. 6. n. 375.* Gail. *lib. 1. obseru. 119. sub n. 2.* Breder. *in tract. cuius tit. p. 1. tit. 18. omisso medio an, &c. in verbo, si mediau vbi inhabilis.*

Limita teriū, quando mediatus index denegat iusitiam, vel sua sponte causam remittit ad superiorē, Gail. *d. obseru. 119. sub n. 2.* Scacc. *d. q. 7. n. 43.* vbi numeris seqq. plures limitationes affert, præcipiē n. 88. quando appellatur à iudice, qui habet iurisditionem à persona Ecclesiastica, qui potest ab eo appellari secundū Canones omisso medio, & n. 93 si extaret coniuncte appellandi omisso medio, præscriptio, vel priuilegium, & n. 96. quando appellatur per errorem omisso medio, quia tunc appellatio non esset inutilis, & n. 99. quod in Regno Neapol. à quocumque iudice appellatur ad Regiam, vel ad magnam Curiam Vicariæ, & n. 102. in scholari, qui potest omisso medio appellare à quocumque iudice inferiore ad Imperatorem, & n. 103. in Legato Papæ, & n. 104. in Patriarcha Constantinopolitanu, & Alexandrinu, & n. 106. quando concurrent iurisditiones, & n. 113. in viduis, & pupilli, & num seqq. hanc ultimam limit. multipliciter declarat.

4 In gloss. *Post huiusmodi appellationem, ibi, secundū Canones tamen, &c.*] Notatur ad hoc quod secundū Canones appellatio omisso medio, & proximo iudice non est nulla, parte appellata non opponente Abb. n. 7 Franch. n. 12. Marant. *ad ordine iudic. p. 6. alio 2. principali verbo, & quandoque appellatur, limit. 4. n. 373.* Rebuff. *d. gl. unico. n. 5. 6. & 12.* Scaccia. *d. q. 7. n. 18. & n. 105.* Brederod. *in tract. cuius tit. p. 1. tit. 18. omisso medio, verbo, si nihil opponatur, & verbo, taceat.*

S V M M A R I V M .

- 1 Appellare potest is qui desit esse tutor, si nomine pupilli conueniatur inuitus.
- 2 Mulier, qui habet tutelam filiorum, potest esse procuratrix.
- 3 Mater ipso iure amittit tutelam filiorum per transitum ad secundas nuptias, non autem per postulatio de futuro, vt n. 4.
- 4 Promuntiatio tacita ex processu ad ulteriorem actum sufficit super emergentibus.
- 5 Appellatio datur, si iudex se pronuntiat competentem, vel incompetentem tacite vel expresse.

C A P. Ex parte M. ij. L XVII.

Gregor. IX.

M Ater ob transitum ad secundas nuptias desit, non esse tutrix filiorum, non potest nomine illicium inuita conueniatur, & si conueniatur, licet appellare poterit. Colligunt ex Ord. Abb. aniq. Innoc. Colleq. Zabat. Joan. Andr. Imol. Anan. Bellam. Hoff. But. Bald. Anch. Panorm. Henric. Franch. Decian. Præpos. Alexand. de Nevo, Viuian. in rationali secundi libri iuris Ponificij, pag. 332. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 341. & tom. 4. repert. super iure Canonico ad librum secundum Decretal. Joan. Calderin. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & nouissime de Valboa vbi sup.

Super quibusdam terris, &c.] Notatur ad hoc quod 2 mulier, qui habet tutelam filiorum, potest esse procuratrix, vt per Duen. reg. 31. limit. 1. 1.

Et predicti filii eius sub potestate, &c.] Notatur ad hoc quod mater ipso iure amittit tutelam filiorum per transitum ad secundas nuptias, ita disponitur in Ordin. Regia Lusit. lib. 4. tit. 102. §. 1. & docent Greg. l. 5. verbo, no que sera, tit. 16. p. 6. Callan. in consuet. Burgundie, rub. 6. §. 98. à n. 1. Viuian. dec. 460. quem refert Aloys. Riccius in collect. decis. p. 2. collect. 315. post princ. Michael. Graff. tom. 1. commun. opin. lib. 5. tit. 1. 2. n. 9. pag. 759. Azeued. l. 4. n. 14. tit. 1. lib. 6. noua recop. Surdi. n. 106. n. 2. Anton. Faber. in suis C. tit. quando mulier definit. 1. Menoch. cors. 5. n. 32. Sanch. de matrim. lib. 7. diff. 88. n. 4. cum seqq. & n. 10. Cardol. in præs. iud. verbo, tutela, n. 6. Ignat. del Villar. in syllua respons. lib. 1. respons. 1. 4. n. 11. Amplia procedere in matre data tutrice in testamento, Molin. de primog. lib. 1. c. 9. n. 45. Matiens. l. 3. gloss. 2. n. 9. tit. 1. lib. 5. noua recop. Spin. 1. specie restam. gloss. 2. 9. principali. n. 9. & 10. Sanch. d. diff. 88. n. 8. Gutier. de tutelis, p. 1. c. 9. n. 19. Bernard. Graue. ad præl. Camera Imper. lib. 2. concil. 98. in coramde, n. 1. Amplia etiam licet nuptiae sunt nulliter contractæ, de quo vide Peregr. de iure fisci, lib. 3. tit. 15. n. 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 17. m. 53. Steph. Grati. discept. forens. tom. 2. c. 2. 1. 3. n. 21. Cald. Pereira de potestate eligendi, c. 6. n. 13.

Cum iam ad secunda vota transisset.] Intellige per verba de presenti, nam mater sponsalia de futuro contrahens per eam filiorum tutelam non amittit, de quo vide Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. tit. de secundis nupt. concil. 9. n. 11. Palat. in repert. rub. de donat. inter vir. §. 5. n. 6. Menoch. de arbitr. casu 151. n. 7. Guicera. d. c. 9. n. 2. Sanch. d. diff. 88. n. 5. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo, lysis, n. 12. 7. col. 6.

Sed quia dicti iudices, &c.] Notatur ad hoc quod si per emergentibus sufficit tacita pronuntiatio ex processu ad ulteriorem actum, vt per Vezin. tom. 2. commun. opin. lib. 8. tit. 20. n. 18. pag. 350. Surdi. decis. 60. n. 5. Cald. Pereira in d. l. si curatorem, verbo, minoribus n. 40. vers. verum, D. Barbos. in l. maritum, n. 48. & 53. ff. folio lato maritum. Valasc. conf. 1. 19. n. 1. Quamvis enim index non haberet iurisdictionem, & sufficit oppositum de incompetencia, si huiusmodi exceptione non obstante processus sufficit ad ulteriora videtur exceptio reiecta, & perinde est ac si super competentia pronuntiasset, nam stante oppositione non est necesse, quod pronuntiatur, cum sufficiat procedi ad ulteriora, vt per Steph. Grat. discept. forens. c. 76. n. 17. cum seqq.

Nostram audientiam appellauit, &c.] Notatur ad hoc quod si iudex se pronuntiat competentem, vel in-

compet-

competentem exp̄s̄e, vel tacitū ad ulteriora procedendo, tunc datur appellatio, vt per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. & in annos. n. 196. Seacc. de appellat. q. 17. lami. 47. a. n. 94. & limit. 6. princ. memb. 8. n. 47. cum seqq. Mynsing. cent. 3. obseru. 35. Ful. Pacian. de probat. lib. 1. c. 58. n. 47. Aloys. Ricc. in collect. decisi. collect. 1306. in princ. Roland. à Valle. cons. 35. n. 1. in fine, & n. 2. & 7. lib. 4. Card. Tusch. pr. coll. concil. tom. 1. l. 1. A. concil. 359. n. 17. Salgado. & protest. Regia. lami. 1. p. 2. c. 1. n. 39. Nam appellatio in iste interponitur, si index reicit legitimam exceptionem, dummodo probetur de veritate causae ipsius appellatiois, vt per Socin. reg. 57. Verum autem iudice suspecto recusato processus post accusationem ab eo factus sit ipso iure nullus absque eo quid appellatur, dinertiae fuerunt Doctorum opinione, vt videre est apud Ordinarios in cap. cum speciali, sub hoc tit. Rot. dec. 2. n. 5. cum seqq. p. 2. dñs. Mynsing. lib. 1. obseru. 33. n. 12. Bernard. ad Clar. q. 43. n. 10. Lancel. de auctor. c. 6. n. 2. ver. de alia tamen contraria. Thom. Trinif. Venetia. decisi. 5. n. 1. p. 1. Seraph. de priuilegiis juram priu. 7. n. 20. Card. Tusch. l. concil. 421. n. 6. cura seqq. & l. 1. S. concil. 913. n. 1. & 2. Sigism. Seacc. de indic. cau. ar. ciui. lib. 1. c. 10. n. 16. Farin. fragmentum crimin. p. 2. verbo, index, n. 932. cum seqq.

S V M M A R I V M.

1. Index quando est dubius, & vult consulere superiorem, debet dare copiam consultationis partibus, aliter ei non creditur.
2. Subdelegatus videtur revocare delegatus per cognitionem, quam facit.
3. Index inferior si ad superiorem referat questionem facti, presumitur quod causa se exonerandi hoc faciat.

C A P. Intimasti. L X V I I I.

Index de iure dubius si vult consulere superiorem, debet consultationis copiam partibus apud acta edere. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchar. Butt. Bald. Panormit. Dec. Henric. Alexand. de Neno, Præpos. Franch. Vinian. in ration. secundi libri iuris Ponif. pag. 333. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 341. remissiu. Ximen. in concord. p. 1. & nonissimè de Valboa ubi supr.

Notatur hic text. ad hoc quid per cognitionem, quam facit delegatus, videtur revocare subdelegatum, vt per Rebuff. in praxi benefic. iii. forma Vicarsus, n. 122.

In gloss. De inquisitione, vñj. c. ibi. si vero erit exitate onus indicandi, & c.] Notatur ad hoc quid si index inferior ad superiorem referat questionem facti, presumitur quod causa se exonerandi hoc faciat, vt per D. Barbolam in l. emp., qui temere, §. f. n. 5. ff. de iudic.

S V M M A R I V M.

1. Dilatatione pendente, & lite non contestata officium iudicis quiescit, & si interim aliquid inveni, vel diem assignatur, sine causa præveniat, licet appellatio; & si procurator datus ad imperandum super appellatio non seruauit formam mandati, auditur appellans etiam post annum.
2. Clerici possunt habere ius vendendi carnes.
3. Priuilegium concedi potest, quod in tali loco, & non

alibi carnes vendantur, vel quod quis solus piceatur in certa parte mari.

4. Baro non potest facere tabernam, & cogere, vt omnes transientes eant ad hospitandum in ea.

C A P. Significante. L X I X.

P endente dilatatione, & lite non contestata officium iudicis quiescit, & nihil potest facere nisi de consenti portum, & si quid facit, est renocandum ad pristinum; item si procurator missus ad profundam appellatio excedit fines mandati, & interim annus transit, appellans post annum auditur. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Butt. Anchar. Bald. Panormit. Henric. Dec. Franch. Præpos. Alex. de Neno. Vinian. in rationali secundi libri iuris Ponif. pag. 333. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 341. remissiu. Ximen. in concord. part. 2. & nonissimè de Valboa ubi supr.

Carnes vendere non debere, &c. Ergo clerici possunt habere ius vendendi carnes, de quo vide Tiraq. in nobil. c. 27. n. 8. Boëc. de iur. 2. 24. n. 4.

Alibi quam in statu, &c.] Priuilegii enim concedi potest, quod in tali loco, & non alibi carnes vendantur, vel quod quis solus piceatur in certa parte mari & alios prohibere potest, vt per Greg. lib. 2. verbo ovgari. omni. 11. 7. par. 5. Conar. in reg. possessor. p. 1. §. 4. v. 1. Sebalt. Naui. in l. si quid quam 7. ff. de diversis, & temporalibus prescript. Baro vero non potest facere tabernam, & cogere, vt omnes transientes eant ad hospitandum in ea, prohibens omnibus suis vaifallis ne quenquam, etiam confanguineum, hospitio excipiant, Prax. Episcop. p. 1. verbo, Barones, §. 4.

S V M M A R I V M.

1. Appellatio ex causa interposita vt iustificetur, causa veritatem probare oportet coram indice ad quem, nisi fuerit coram indice a quo oblata probatio, & reiecta.
2. Appellatio non iustificatur per oblationem probatiois in peremptoriis exceptionibus, quibus quis appellavit, nisi causa appellatiois probatur.
3. Verbum, offerens, ultroncam oblationem requirit.
4. Presupposito malitiae contraria liquem purgatur per probationem oblationem incontinenti.
5. Probatio eorum, que offeruntur incontinenti praeteris potiori gaudet prærogativa.
6. Probatio incontinenti ad iustificandam appellatioem que dicatur, ostenditur.
7. Appellans reuertens appellatioi etiam initio appellato condemnatur in expensis.

C A P. Interposita. L X X.

Q ui appellat ex causa probabili, non sufficit si in coram indice appellatiois probet se appellatio ex causa probabili, sed debet etiam probare illam causam esse veram, sed si coram indice a quo se oblitus probare veritatem causæ, & non fuit admisus, non tenetur coram indice appellatiois illam probare, sed facit est probare se appellatio. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hostiens. Anchar. Butt.

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 721

Bald. Panorm. Præpos. Dec. Hencr. Franch. Alex. de Neno, Mantua, Viu. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 324. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 341. remissione Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. nouissimè de Valbo. *vbi sup.*

Collige ex text. quod opponens aliquam exceptionem non dicitur granatus eo ipso quod index illam reicit, nec appellatio ad huiusmodi reiectione iustificatur, nec dicitur proposita ex legitima causa, nisi alia coram superiori excipiens probet legitimam, & veram exceptionem, aliter non deuolutus appellatio, etiam prima fronte appareat esse vera, ut per But. n. 1. & sub n. 5. & 10. Abb. notab. 1. num 2. Philip. Franch. n. 1. & Dec. n. 1. in presenti, quos referunt, & sequuntur, Scacc. de appell. q. 11. n. 61. cum seq. Salgado de prozel. Regia, tom. 1. p. 4. c. 7. n. 55 vbi n. 56. per hunc text. tenet appellacionem à reiectione exceptionis simul oblatu probatione incontinenti statim dici iustificatam, quia index reiciens probationem incontinenti probatam ostendit suam iniquitatem contra opponente exceptionem.

2. *Si eam non doceat esse veram.* Notatur ad hoc quod appellatio non iustificatur per oblationem probationis in preceptoris exceptionibus, à quibus quis appellavit, nisi causa appellacionis probetur, ut per Socin. reg. 486. Et quod in appellacione extraudi- ciali sola oblatio non sufficit, sed debet causa in ea expressa verè probari, dicunt Abb. in cap. bone memoria 51. n. 8. differ. 3. & Zabar. n. 54. differ. 6. & Franch. n. 41. concl. 8. sup. hoc tit. Sigism. Scacc. in tract. huius tit. 9. 2. n. 4. fecit tenentes in appellacionis judiciali, in qua sola oblatio probationis iustificat appellacionem, licet non probetur veritas granamini.

3. *Nisi hoc se offerens, &c.* Notatur ad hoc quod verbum, offerens, ultroncam obligationem requirit, ut per Tiraq. de retralt. tit. 1. §. 1. gloss. 17. n. 1.

4. Notatur etiam ad hoc quod presumptio malitia contra aliquem purgatur per probationem oblatam incontinenti, ut per Felin. in cap. exceptionem, n. 24. suprà de except. Couat. præf. c. 16. n. 2. Sigism. Scacc. s. d. tract. q. 17. limit. 6. memb. 7. n. 133. Probatio eorum, qui offeruntur incontinenti praeter ceteris potiori gaudet prerogativa, Masecard. de probat. conclus. 87. n. 2. Dicitur autem probatio incontinenti ad iustificandam appellacionem, seu ratio appellandi in promptu, cum appellans ostendit scripturam, vel aliud documentum nondum de actis, quod etiæ requirat aliquam discussionem sua cause cognitionem, tamen facit magnam præsumptionem pro appellacione, ut resolut idem Sigism. Scacc. d. memb. 7. n. 133. vers. declara, contra Coutarel. in l. vnic. C. si de moment. possess. limit. 12. sub num. 14. & Ozalc. decis. 2. 5. n. 13, dunt autem quod ratio appellandi in promptu dicitur *ex*, si ex actis resultet evidens iniquitas sententie.

S. Ille.

Probat hic s. appellantem renuntiantem appellacionem etiam in iuncto appellato, si res sit integra, siue non, & appellans prosequendo appellacionem, quovis modo eam prosequutus est, coactus fuerit facere alias expensas, debere tunc condemnari in dictis expensis, ut per Sigism. Scacc. in tract. huius tit. q. 17 limit. 2. n. 211. vbi n. 113 ampliat quod etiam si appellatus non repercut appellacionem, tamen appellans renuntiantis appellacioni, re etiam integrâ debet condemnari in expensis, & n. 12. limitat quando appellans habuisset iustum causam appellandi, quia tunc iusta causa litigandi excusaret ab ex-

Tott.

pensi, & n. 12. limitat etiam in eo, qui renuntiat appellacione conditionaliter, & n. 12. pariter limitat quando appellatus nullas expensas fecerit occasione appellacionis, sed duntaxat occasione desertionis, quam appellanti licuit deserere, illique renuntiare tacitè, & expresse, re integra, appellato etiam inuitato, & contradicente, quia appellans non tenet ad istas expensas. Vnde ex principiis resolutione inferatur similiter teneri illum ad expensas qui cedit litig. D. bie n. 4. Azlin. in praxi Florent. §. 32. c. 2. ampl. 2. Sigism. Seacc. d. limit. 1. n. 114. D. Barbo. in Lenn, quæ temere, n. 188 ff. indic.

S V M M A R I V M.

1. *Clausula*, Appellatione remota, posita in medio litterarum respicit solum præcedentia, non autem sequentia, nisi fuerit in fine litterarum, & hoc si negotia sunt separata, & n. 2.
2. *Clausula* in fine posita referitur ad præcedentia.

C A P. Inquisitioni. L X X I.

Clausula, Appellatione remota, si ponatur in medio litterarum continentium plura negotia se minime contingentia, respicit solum superiora, si repetatur in fine, respicit omnia. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Bellam. Joan. Andr. Imol. Anan. Hostiens. Anch. Panorm. Dec. Franch. Butr. Bald. Præpos. Viuian. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 342. remissione Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissimè de Valbo. *vbi supra.*

Hanc eandem concil. ex hoc text. desumit Sigism. Scacc. in tract. huius tit. q. 16. limit. 1. n. 79. nam quævis alia similis clausula in fine posita referitur ad præcedentia, ut per Menoch. consil. 1. 30. n. 5. Ioseph. Ludou. Perusina de c. 45. n. 6. p. 1. Burg de Pace consil. 44. n. 3. Surd. consil. 567. n. 4. Gutier. præf. lib. 3. q. 29. n. 1. & 12. Valafe. consil. 133. n. 3. Sanch. de max. lib. 3. disp. 7. n. 17. Cardof. in praxi iudic. verbo, clausula, n. 2. Ceul. commun. contra commun. q. 828. n. 131. Stephan. Gracian. Marchia decis. 133. n. 14. Marta de claus. p. 42. claus. 13. alios plures, quos refero ego ipse in remissione dicti. & claus. claus. 119.

S V M M A R I V M.

1. *Appellatio unius prodest alteri*, si communis iure iunguntur, & idem sit negotium, & eadem defensio causa, & sint eadem sententia condemnari, alia securi.
2. *Appellatio unius prodest aliis litis consortibus.*
3. *Prærogativa unius suffragatur alteri quando sumus in causis communibus, & indissimilis.*
4. *Appellans unius ex pluribus consortibus, aliis appellacionem non prosequentibus, executio quod de serente consorte exequenda non est, donec causa appellacionis decisâ sit.*

C A P. Vna sententia. L X X I.

A ppellatio unius prodest aliis litis consortibus non appellantibus quando causa est communis, & vna eademque omnium defensio. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Bellam. Joan.

P P R. Andr.

722 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

- Andr. Zabar. Imol. Anan. Host. Butr. Anch. Bald. Praepos. Butr. Franch. Panorm. Dec. Alex. de Nevo. Viu. in rationali secundi libri iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 342. remissiū Ximen. in concord. p. 1. & 2. & nouissimē de Valboa vbi supr.
2. Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt apud Lufitanos Ordin. Regia l. 3. tit. 80. in priv. & apud Castellanos l. 5. tit. 53. p. 3. Ioan. Ferrar. in tract. cuius tit. lib. 2. c. 1. in fine, sub n. 124. Ruginel. in simili tract. §. 2. c. 1. n. 29. Farin. in praxi crimin. p. 2. q. 101. n. 17. in pl. 8. Lancel. de attest. p. 2. c. 12. & ait. appell. pend. ampl. 11. princ. n. 1. Viuin. Soar. & alij tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 23. pag. 323. Rebuff. ad leges Gallie, in procem. gloss. s. n. 98. Caualcan. p. 2. decif. 30. num. 115. Scacc. de appell. q. 5. art. 1. n. 18. Veral. decif. 37. p. 1. Rot. decif. 779. n. 9. p. 1. divers. Valent. Franch. in tract. de fidei sufficiencia. c. 3. n. 138. Alex. Trentacinq. war resolut. lib. 2. sub hoc tit. refol. 7. n. 8. cum fogg. Bernard. Graue. ad tract. Camer. Imper. lib. 1. concil. 126. confid. 1. lat. Ste-3 phan. Gratian. discept. forens. c. 115. a princ. In causis enim communibus, quando sumus in individuis, priuilegium viri suffragatur alteri, l. si commune fundum 10. ff. quemadmodum servit. amit. Mexia in tract. iasse panis, concil. s. n. 74. & fine, Surd. de alimento. tit. 9. q. 14. n. 3. Modern. de iuris. p. 4. casu 12. & casu 11. 8. Gonzal. ad reg. 8. Caneel. gloss. 2. a. n. 52. Stephan. Grat. d. c. 115. a. n. 6. Illud adiutare oportet quod si unus appellat, alter vero non profequatur appellationem, executio quoad hunc deferentem consortem, donec appellationis causa decisa sit, suspendenda est, vide Hieron. de Laurent. decif. 60. Bernard. Graue. ad tract. Camera Imper. lib. 1. concil. 113. confid. 3. & concil. 126. confid. 1. n. 2.

S V M M A R I V M.

1. Metus iustus incusus appellanti illum excusat ne appeller coram iudice a quo, & n. 2.
3. Metus iustus eadens in constantem virum qui dicatur relinquitur arbitrio iudicis.
4. Tyranni preceptum inducit metum iustum.
5. Princeps preceptum inducit metum iustum, quando scilicet ipse Princeps iubet subditio, & solitus est securi contra inobedientes.
6. Aetus iustus inducit ob periculum mortis, aut corporis cruciatum.
7. Armorum terror inducit metum iustum, licet portans arma illis non utatur.
8. Bonorum omnium amissio inducit iustum metum.
9. Aetus inducit ubi agitur de perdendo magnum lucrum, vel de incurrendo graue damnum in rebus propriis.
10. Honoris amissio inducit metum iustum.
11. Mina quando sum illata, a persona potente, & solita minus exequi, inducunt iustum metum.
12. Preces importuna, affluegas sollicitationes eorum praeservit, qui aut subere possunt, aut potentes sunt, inducunt iustum metum.
13. Excommunicationis comminatio an, & quando inducit iustum metum remissio.
14. Carceratio alicuius inducit iustum metum quando est diuturna.
15. Libertatem amittendi ex periculo inducitur iustum metus.
16. Metus reverentialis praesidentibus minis, aut verberibus, est iustus, coddicte in constantem virum.
17. Appellatio regulariter debet fieri coram iudice a quo.
18. Appellatio coram honestis viris non vales si non constat de metu, vel absentia iudicis a quo.

19. Appellare potest coram probis viris pars in iste timere de indice, licet adgit index.
20. Appellari ut possit coram honestis viris, que concurre debant, ostendatur.
21. Boni viri qui dicantur iudicis arbitrio relinquitur.
22. Honesti viri, coram quibus appellatur, debent esse duo, vel saltem unus honestus vir Notarius, & testu.
23. Protestatio coram honestis viris quomodo facienda, quando ob meum iustum appellari non potest coram iudice a quo, ostenditur.
24. Impeditus appellare, debet protestari.
25. Appellans impeditus an, & quando ad euitandum desertionem causa appellacionis debeat protestari, & si prius protestavi, remissio.
26. Impeditus comparere propter impedimentum iustum teneatur protestari.
27. Appellatione pendente nibil est innouandum.
28. Index a quo potest innouare quando tendit ad faciliorem exitum appellationis.
29. Attentorum de materia qui Doctores agant resumuntur.
30. Attentans ius, indicem, & partem offendere dicitur.
31. Attentatum non dicitur nisi lite, vel appellatio pendente.
32. Attentata non dantur in iudicio summarissimo professori retinende.
33. Attentare non dicitur, qui utitur possessione, qua amicis utebatur.
34. Attentati renovatio cessat ubi constat debono iure attentaniis per confessionem partis, vel per rem indicatam.
35. Attentare non dicitur tertius, nec potest contra illius remedio attentatorum uti.
36. Procurator absque speciali mandato non potest causare attentata.
37. Attentatum non dicitur quod fuit factum lite, vel appellatione pendente, auctoritate Apostolica.
38. Attentata in primis, & ante omnia sunt renovanda.
39. Attentata non dicuntur purgata nisi sciam reficiatur dama, & interesse.
40. Attentata renovari possunt quandoque ordinario r. medio, quandoque extraordinario indicio officio.
41. Attentatorum renovatio debet peti coram indice appellationis, cuius fuit lata maiestas.
42. Attentatis remittantia videatur, qui passus fuit proununtiari super iustitia sententia, vel quando attentans admissus fuit ad probandum bonum ius, & illud probavit.
43. Attentatorum iuri quaque per desertionem renuntiase quis non presumitur.

C A P. Si iustus. L X X I I I . & vlt.

M Etu iusto impeditus ne appelleret intra decem dies coram iudice a quo, quem habere potest, si coram bonis viris protestatus le non audere appellare, & exprimatis causas appellatiois, intelligit ut appella. Colligunt ex Ordin. Abb. antiqu. Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Imol. Anania, Bellam. Host. Butr. Bald. Anch. Panormit. Henric. Franch. Dec. Prapos. Alexand. de Nevo. Viuin. in ratione secundi libri iuris Pontif. pag. 337. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 342. remissio Ximen. in concord. p. 1. & nouissimē de Valboa vbi supr.

Collige ex text. quod iustum metus incusus appellanti illum excusat, ne appeller coram iudice a quo, vt per Ioan. Bapt. Colta de remed. sub id. remed. 60. & princ. Sanch. de matr. l. 4. disp. 4. n. 8. in fin. vbi idem dicit, si incutiatur appellantis consanguineis, & disp. 8.

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 723

9.9.ad finem resoluit, quod si iustè index metum in-
cuteret, non excusaret appellantem, latè Sigism.
Scacc. de appell. 9.6. n. 8. vbi dicit quod si condemnata
tus non audeat ob iustum, sive probabilem metum
appellare, tunc posset omitti appellatio, & sufficiat
quod is dicat iudici à quo, Domine iudex, me
grauiasti in hoc, & hoc, & adducat talia grauamina ad
illós, quibus licet appellare, quia adducto talium
granatum habetur pro sufficienti appellatione,
stante iusto timore appellandi, & n. 9. subdeclarat ut
si quis ob iustum timorem timeat facere prædictam
protestationem coram iudice à quo, protestatio ha-
beatur pro facta, & ideo erit appellandum coram
honestis per sonis præmissa dicta protestatione, quod
non audet appellare coram indice à quo, & n. 11. af-
serit in ista protestatione tria requiri; primum quod
fiat tempore congre, id est, infra decem dies; le-
endum quod fiat publice, id est, coram publicis
personis, aut coram iudice cuiusque foti; tertium
quod continet causas metus, non tamen est necel-
larium quod continet causas causæ, nisi postea in
prosecutione causa: & quod pars iustè timens de
indice posset appellare coram probis viris, licet ad-
sit index, dicit Surd. cons. 2. 28. n. 15. Amplia etiam si
ipse cui opus est appellare, fuerit causa ipsius metus
vel ille incutiatu à iudice, quia est terribilis
contra appellantes sive inferatur à partibus, vel car-
rum confangunis, Franch. in prefenti, num. 2. & 4.
Sigism. Scacc. d. q. 6. n. 15. & 16.

eis non vtatur, Alexand. in *confil.* 156. *incip.* *Viso pro-*
cessu, *n.4*. *vers.* *tertio presuppono*, *lib.5.* & *conf.98. n.4.*
& *5.lib.3.* Gregor. per *text. ibi l.15. tit.2. p.4.* Gutier.
conf.16.n.8. Ioan. *Garc. de nobilit. glori. 17. n.16.* *Mascard.*
diff. concl. 1051. n.49. *Menoch. d. lib.3. presump. 4.n.9.*
Ioseph. Ludou. d. decis. 18. n.1. *Card. Tusch. d. lit. M.*
concl. 215. num.6. & *concl. 216. num. 4.* *Sanch. d. disp. 5.*
num. 5. & multo magis ex *infatu cum armis*, *Menoch. d. presump. 4. num. 8.* *Card. Tusch. d. concl. 215.*
num. 5.

Quintū ex amissione omnijm bonorum, vt pēt
Doctores citatis ad c. 2. m. 2. de iis, quæ vi. & ibi citatis
adde Hercul. de caus. de non offendendo, c. 1. n. 13. vers.
timor amissionis bonorum, Sebalt. Medicis de casibus for-
tuitis, p. 1. q. 7. n. 7. vers. quinio modo probatur. Conar. de
spaniis, p. 2. c. 3. s. 4. n. 18. Aloys. Ricc. in collect. decis.
p. 4 collect. 94. illat. 1. Mar. Anton. var. resolut. lib. 1.
refol. 1. m. 10. Card. Tusch. d. lit. M. concil. 2. 15. n. 5. & con-
cluſ. 2. 17. n. 8. & 9. Vel vbi agitur de perpendendo mag-
num lucrum, vel de incurrendo gracie damnum in
rebus propriis, l. fin. s. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. &
Medices d. c. 7. n. 7. vers. decim⁹ timor lucri,
Sanch. d. lib. 4. 1. sp. 5. a. 2. 7.

Sexto periculum, & timorem verecundia, & amissionis honoris, quem morti æquiparati communiter tradiderunt Doctores in d. *interposita*, vbi Joan. Richard. n.5. apud Castellanos l. 7. tit. 33. p. 7. Seb. Medicus a.n.7.vers. *septimo colligitur*, Sarnien. selec. lib.2. c. 11. n. 51. *vers. præterea*, Decian. conf. n.13.4. *seqq.* versi non obstat, lib.3. Macfard. d. *concl.* 105.1.n.53. Seraphin. de *prinolegis iuram priuilegiorum*. 29.n.2. Card. Tusch. d. *It.* M. *concl.* 21.5.n.13. & *concl.* 216.1.19. Sanch. d. *disp.* 1. n.11. vbi ampliat etiam in eo, qui timet de viro dicace, & contumelioso, solitoque verba detractoria in alterius dedecus proferre, & n.12. de stupro communicato tam in viro, quam in muliere, etiam vidua, & n.13. cum *seqq.* tenet ob infamiam induc meum iustum, sitte infamia sit iuris, sine facti, cui tamen occurrerit non possit, & dummodo sit grauius.

Septimio ex minis, quando sunt illatae à persona potente, & solita minas exequi, alias fuscus, Flamin. de regnatis. lib. 1. q. 1. n. 13. cum seqq. Decian. consil. 18. n. 12. lib. 1. Sébast. Medicid. q. 7. n. 6. Hercul. d. c. 1. n. 11. vers. mina, Macfarad. d. concl. 10. 5. a. 17. 18. Menoch. d. ca. n. 36. n. 11. & d. presumpt. 126. n. 24. & 25. Cardin. Tusch. lit. M. conclus 215. n. 10. 12. & 17. & concl. 217. n. 4. & 16. & 17. Sanch. lib. 4. diff. 1. n. 19. & 20.

Ostendit ex importunitatibus, affidissimisque sollicitationibus, petitionibus, & molestiis, eorum praesertim, qui iubere possunt, ant potentes sunt, lib.1.8.2. & ibi notant omnes ff de seruo corrupto, Medicos d.9.7. n.7. ver. viij. secundo arguitur, Dec. conf.6.5.n.2.lib.2. Card. Tuschi. lit. M.d.concl.2.17.n.2.2. Colit. P. concl.3.22. & concl.4.84. Sanch. d.lib.4. ds.7. num.4.

Nonò ex comminatione excommunicationis, intelligendo prout dixi ad c. 4. n. 3. de iis, quæ vi, &c ibi citatis aude Aloyf. Ricc. in collect. decisionum, p. 4. collect. 843. vers. infero tertio, Card. Tulch. d. lli. M. concil. 16.n. 18. & Sanch. d. lib. 4. disq. 5. num. 17. vers. tandem.

Decimò ex carceratione alicuius, Medices d. q. 7.
num. 7. vers. secundo per carcerationem, Marien. in rubr.
tit. 1. gloss. t. num. 189. lib. 5. youa recipit. Mascard. d.
concl. 10 51. à num. 30. Card. Tusch. d. lit. M. concl. 217.
num. 5. & à num. 12. & concl. 221. num. 16. à num. 24.
& conclus. 222. num. 3. & conclus. 223. à num. 34. Aloys.
Ricc. d. collect. 943. vers. inferno anima. Samb. d. lib.

3. *Instus metus.* [Pluribus modis inducitur metus iustus, & cadens in constantem virum, quos relinquendos esse arbitrio iudicis censui. Sigilm. Seacc. d. 9.6. n.13. & plures citati per me ad c.6. n.6 de ius, quae vi, quibus noue addo loan. Valerius de differen-
4 *tis inter virumque forum, verbo, metus, differ.* Ego tamen aliquos referam, & primò ex precepto ty-
ranni, vt per Anchār. consil. 2.9 incip. via supradictis, Angel. conf. 378. incip. D. Raymundus, & conf. seqq.
Natt. conf. 451. n. 17. Mafcard. de probat. conel. 1051.
n. 52. Card. Tuschi. lit. M. conel. 216. n. 15 & conel. 217.
n. 6. 1. 8. & 21. & conel. 220. n. 32 & conel. 223. n. 33.
maximè interueniente lafione, Grammat. decis. 2.2. 3.
num. 32.

5 Secundò metus instus inducitur ex præcepto
Principis, quando scilicet ipse, vel dominus subdi-
tis iubet, vt aliquid faciant, ex gloss. *verbō*, *minere*,
in cap. conuenior 2.3.9.8. *Geminian. confil.* 1.5. *num. 10.*
Roland. confil. 100. *num. 1.2.9.* & *figg. lib. 4.* *Malcard. d.*
concl. 1051. num. 4. & *Flamin. de resonat. lib. 13.*
quest. 1. num. 185. *Menoch. de præsumpt. lib. 3.* *pres. 126.*
num. 1.2. *Cardin. Tusch. d. lit. M. concl. 214. num. 3.*
& 10. & *concl. 217. num. 3.* & *concl. 218. num. 1.* *intellige*
vbi constat eundem Principem solitum esse seūire
contra inobedientes, alias lectis, per ea quæ Dec.
confil. 18. num. 127. lib. 1. *Malcard. d. conclus. 1051. n.6.*
& 7. *Menoch. d. lib. 3.* *præsumpt. 4. n.19.* & *pres. 216.*
num. 1.3.

Tertiò mēns iustis inducitur ob periculum motis, aut corporis cruciatum, l. interpositas, C. de transaktion. cap. cum dilecti: a. cap. perlatum, de his, qua vi, cap. consultatiōnē in fin de l. pp. lib. 1.7. tit. 33. part. 7. Alex. conf. 99. incip. in casu, n. 3. verbi: & iura, lib. 3. & conf. i. 56. n. 5. lib. 6. Dec. conf. 96. n. 1.5. & 6. lib. 3. Hercul. de cau-
tione de non offendere, c. i. n. 1. vbi de flagellis, Mascard. d. concl. 10. i. n. 18. Menoch. de arbitr. casu 13. num. 5. Joseph. Ludou. Lucensi decisi. 18. n. 6. Card. Tulch. d. litera M. concl. 215. n. 7. 9. 14. & 30. & concl. 217. n. 1. & 2. & concl. 223. n. 44. Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 5. num. 4.

7 Quartò ex terrore armorum ; licet portans arma
Tom. I.

724 Collectanea Doct. in lib. II. Decretal.

diff. 5. n. 9. vbi declarat hoc procedere in metu carcereis diuini, & de vinculis atrocibus.

15 Undecim ex periculo amittendi libertatem per ea, que Medicis d. q. 7. n. 7. vers. decimonono, Sanch. d. lib. 4. diff. 5. n. 6. cum seqq. vbi n. 8. idem dicit de timore graui exilio, & num. 10. de timore amissionis status.

16 Duodecim metus reverentialis precedentibus minis, aut verbis est iustus metus, cadique in constarem virum, ut docent Doctores citati ad c. 4. n. 4. de iis, qua vi.

17 Coram iudice à quo, &c.] Notatur ad hoc quod regulariter appellatio debet fieri coram iudice à quo, alias est nulla, atque effectum suspensum, atque denotatum non operatur, ut per Innoc. in fine, Franch. vers. in gloss. 2. sub n. 7. an. praef. 1. Specul. sub hoc n. 12. qualiter, n. 8. Socin. consil. 45. n. 1. lib. 1. Gutier. pract. lib. 1. q. 10. Scacc. d. q. 6. n. 1. cum seqq. Rot. apud Farin. decis. 196. n. 3. p. 2. recent. vide suprà ad cap. vi debitis 5. 9. hoc tit.

18 Vel si habere ipsius copiam requirerit, &c.] Notatur ad hoc quod appellatio coram honestis viris non valet, si non constat de metu, vel absentia indicis à quo, ut per Steph. Gratian. discept. forens. c. 10. & ideo pax iuste timens de indice, potest appellare coram probis viris, licet adit iudex, Surd. consil. 28. n. 15. Scacc. d. q. 6. n. 11.

19 In praesentia honorum virorum, &c.] Notatur ad hoc quod si iudicis à quo, vel saltem indicis ad quem copia haberi non possit coram honestis viris regulariter appellari potest, ut per Cassad. decis. 3. sub hoc tit. Capel. Tholos. decis. 2. 8. Hercul. de attenti. 6. 2. 4. num. 6. Aflit. dec. 1. 1. Aulies ad c. 2. Prator. in gloss. verbo nunguno, n. 1. Octauian. lib. 7. c. 3. n. 27. Soat. in pract. tom. 1. p. 6. in proem. n. 3. Aloys. Ricc. in collect. decis. 1. 4. coll. 1. 3. 5. vel adiutari multa concurrentia debere, ut hæc conclusio procedat, primo iustam causam quoniam coram iudice appellare nequit, Capel. Tholos. dec. 500. Costa d. remed. 60. n. 4. Secundum quod talis protestatio, seu appellatio intimetur iudici, & parti, quod effectum scilicet attentatorum, Rot. dec. 38. sub tit. in nosu, Lap. alleg. 39. n. 3. & 10. Costa d. remed. 60. n. 5. versic. 4. Mynting. cent. 4. obseruat. 44. Tertiù quod talis honesta persona, coram quia appellatur, non sit alias inhabilis, putat si esset excommunicatus, quia tunc non posset dici vir honestus, Menoch. d. arb. tr. caſu 69. Quartu quod talis appellatio continet iustas causas. Quintu quod non faciant decreta, que spectent ad iudices, prout sunt admittere appellationem si, & in quantum, literas citatorias, atque inhibitatorias committere, ut per Marc. Anton. de Amatis dec. 100. Et nota quod saltem vna persona honesta adhiberi debet coram testibus, & notario, ut ex aliis adiutari. Ioh. Baptista Costa d. remed. 60. vers. tertio.

20 Bonorum.] Ergo non sufficit fieri coram uno, vt per Tiraquell. in l. si unquam, verbo, suscepit filios, n. 2. 29. Sed contrarium erius, dummodo id ipsum per legitimum testium numerum comprobetur, ita Abb. sic n. 3. Buit. 14. Dec. 4. Marant. de ordine iudic. cap. de appellat. n. 13. in fine, Aul. vbi sup. n. 4. Grauat. ad Octau. lib. 7. c. 3. n. 6. 8. & dicit Sigism. Scacc. d. q. 6. n. 23. quod honesti viri, coram quibus appellatur, debent esse duo, vel saltem unus honestus vir, notarius, & testes, & n. 24. numquid sufficiat unus, & notarius, & n. 25. 6. & 27. qui appellatur coram honesta persona, eo quia non inuenit iudicem, an si index redierit teneatur redire ad appellandum coram eo, & n. 27. versic. confirmatur secundum, quod si quis appellauerit coram honestis viris propter me-

tum, & postea cessit metus, tamen non tenetur iterum appellare coram iudice. Boni viri qui dicantur, indicis arbitrio relinquitur, ex Menoch. de arbitrio. caſu 69. n. 9.

Dummodo infra tempus, &c.] Notatur ad hoc quod protestatio huiusmodi omnino facienda intra tempus à iure concessum ad appellandum, ut per Nauar. in cap. cum contingat 6. causa null. n. 10. Soat. d. p. 6. in praem. n. 5. 3.

21 Protestatione super hoc proposita.] In ista protestatione requiruntur tria. Primum, quod fiat tempore congruo id est, infra decem dies. Secundum, quod fiat publicè, id est, coram publicis personis, aut coram iudice cuiusque fori. Tertium, quod contineat causas metus, ita Scaccia d. quæst. 6. num. 1. & iterum quæst. 12. num. 107 quod protestatio coram honestis viris, &c. debet fieri infra decem dies, & num. 168. quod impeditus appellare debet protestari, & quæst. 15. à num. 181 an, & quando appellans impeditus ad evitandam desertionem cause appellationis debeat protestari, & sapius protestari.

22 Notatur ad hoc quod impeditus comparere propter impedimentum iustum tenerur protestari, ut per Cald. Pereira de resonat. emphy. quæst. 6. num. 15. quia deficiente persona, cum qua actus debuit geri, necessaria est protestatio, ut per Tiraq. de retrall. tit. 1. §. 9. gloss. 3. n. 21. & 21. vbi n. 23. quod sufficit semel protestari.

23 Illud in materia appellationum vulgare est applicatione pendente nihil esse innovandam, de quo extat titulus ff. n. 10. notarii applicatione pendente, & probant l. applicatione, C. hoc tit. & apud nostros Lusitanos Ordinat. Reg. lib. 1. tit. 7. & apud Castellanos l. 2. 6. tit. 1. 23. part. 3 vbi gloss. 5. & l. 17. vbi gloss. 8. in princip. eod. tit. & part. Duen. reg. 42. Bernard. reg. 37. Guid. Pap. decis. 2. 13. num. 6. & decis. 4. 26. num. 21. Cardos. in praxi iudicium, verbo, appellatio, n. 7. Bruni. à Sole in locis communib. eod. verbo 31. Marant. de ordine iudic. p. 46. princ. quæst. 2. n. 17. 1. cum seqq. Donat. à Fina tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 2. 1. n. 80. pag. 306. Cott. in memorab. verbo, applicatione pendente, vel interposita, Mench. v. usq. cap. 40. n. 21. Surd. de alimento. tit. 8. priu. 10. num. 2. & priu. 60. n. 18. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo, per quod, n. 3. & de nominat. q. 5. n. 2. 5. Modern. de cognitione per viam violenter, gl. 6. n. 5. Mendez à Castro in praxi Lusitana, lib. 2. c. 11. à num. 16. Et procedit quantumcumque notorium sit friuole, & iniuste appellatum. fuisse, D. Barboſa in l. si de vi, num. 144 ff. de iudic. Potest tamen index a quo innouare quando tendit ad faciliorem exitum appellationis, ut per Steph. Gratian. discept. forens. c. 1. 5. n. 41.

24 De materia attentatorum ex professo tractauit Robert. Lancelot. & latè agunt Menoch. remed. 17. recup. num. 24. cum seqq. Mench. v. usq. cap. 17. Vianian. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 21. num. 182. cum seqq. Sebas. Neu. ad l. ei cuius 5. ff. de appellat. recip. Steph. Grat. Marchia decis. 70. Valaf. consil. 156. Cabed. Lutu decis. 120. p. 3. Attentans ius, iudicem, & patrem 30 offendere dicitur, Rot. decis. 2. 5. n. 1. apud Farin. p. 1. recent.

25 Attentatum non dicitur nisi lite, vel appellatio. ne pendente, vide Rot. Bononiens. decis. 76. num. 1. Valaf. consil. 91. in princip. Cabed. d. decis. 120. n. 5. Intellige vbi appellatio interposita est in causis in quibus non licet appellare, quia attentata cessant appellatione cessante. Lancelot. de attenti. part. 2. c. 12. limit. 25. à num. 1. Roland. consil. 77. num. 20. lib. 2. Rot. Bononiens. dec. 76. num. 1. dicens. Surd. decis. 160. num. 5. 4.

De Appellationibus, &c. Tit. XXVIII. 725

34. Rot. Rom. decis. 183. sub num. 3. in fin. part. 2. recent. & fuit dictum in Taurisina feudi 15. Iannar. 1624. coram Remboldo, idem est quando appellatio fuerit nulla, Rot. decis. 75. de appellatio antiqua. Sic etiam attentatum non dicitur ubi lis non est, ut per Rot. apud Farinac. decis. 693. num. 1. in collect. rotis. nec quando quis possidet ante item motam, Lancel. de attent. lice pendent. cap. 4. declar. 4. num. 5. & limit. 1. num. 100. alias num. 78. Anton. Monach. Bononiensis. 32. decis. 30. num. 9. & num. 22. dicit quod attentatum non datur in iudicio summariissimo possessorio retinendae, & num. 23. quod remedium attentatorum non habet locum nisi post item contestatam fuerit innovatum. Nec etiam dicitur attentare ille, qui vtitur possessione, qua antea utebatur, Bertrand. confit. 137. num. 3. lib. 5. Menoch. remed. 17. recuper. num. 49. & 50. Lancelot. de attent. part. 2. cap. 4. limit. 1. & num. 2. Flamin. de resignacionib. lib. 2. quæst. 3. num. 72. & num. 29. Valalc. confit. 156. num. 6. continuans enim non videtur attentare, Flamin. d. 9. 3. num. 29. Mascal. de probat. conclus. 148. Flores de Mena var. lib. 1. quæst. 10. num. 67. Lancelot. d. part. 2. in prefat. & num. 48. & 50. limit. 26. & part. 3. cap. 24. quæst. 20. Surd. decis. 26. n. 13. & decis. 45. n. 79. Rot. apud Farin. decis. 693. n. 3. in 1. collect. neuissimorum, alias p. 4. divers. & decis. 411. num. 3. part. 2. recent. Marc. Anton. de Amatis Marchia decis. 30. num. 12. Anton. Monach. d. decis. 30. num. 3. Buratt. decis. 424. num. 2. & 9. Celsat etiam attentati renocatio, ubi notoriè constat spoliatum non habere ius, Cabed. Lufitan. decis. p. 2. decis. 15. num. 18. & ita ubi notoriè constat de bono iure attentantis per confessionem partis, vel per rem indicatam attentatorum purgationi locum non esse censuit Rot. apud Farin. decis. 681. num. 3. part. 1. recent.
35. Tertius non dicitur attentare nec potest contra eum remedio attentatorum vti, Lancelot. p. 1. c. 3. n. 4. cum segg. Menoch. remed. 17. recuper. num. 44. Put. dec. 74. p. 1. in antiqua. Flamin. de resignat. lib. 1. q. 16. num. 44. Bernard. Graue. ad prefat. Camera Imper. lib. 1. concl. 72. confit. 1. & Cabed. d. p. 1. decis. 120. n. 14. & 18. Seraphin. dec. 582. num. 7. Mantic. decis. 22. num. 15. limita quando tertius habet causam ab attentate, quia tunc & ipse dicitur attentare, Cæsar. de Graff. decis. 6. num. 9. & 22. de causa possess. Affiliat. decis. 354. num. 21. & fuit dictum in Camerinen. iurispatron. 15. Novembris 1599. coram Cardin. Sacro, & in Placentina capellania 31. Maij 1604. coram Card. Pamphil. Buratt. dec. 406. n. 2.
36. Procurator sicut absque speciali mandato non potest accusare attentata, Rot. deci. 705. n. 4. apud Farin. p. 1. recent. & dec. 562. n. 3. p. 2. etiam recent. ita non potest ea purgare nisi ad id habeat legitimum & sufficiens mandatum, Lancel. de attent. c. 29. n. 30. Gregor. X V. dec. 486. n. 19. Rot. dec. 722. ad fin. lib. 3. p. 3. divers. Et ut mandatum dicatur sufficiens debet esse speciale, quod dicitur tale, quando est ad renuntiandum attentatis, nec est necessarium ad renuntiandum talibus, & talibus attentatis, ut dixit Rot. in paduana sedilium 28. Aprilis 1617. coram Card. Sacro, Principe nunquam dicitur attentare, Rot. dec. 293. n. 11. 37 p. 1. recent. ac proinde attentatum non dicitur quod fuit factum iure, vel appellatione pendente auctoritate Apostol. ead. Rot. decis. 411. n. 2. apud Farin. p. 2. recent.
38. Attentata in primis, & ante omnia sunt renocantda, Rot. dec. 235. n. 1. p. 1. recent. ubi ampliat etiam quod eorum renocatio sit commissa arbitrio Rotæ, si ex causa; & non dicuntur purgata nisi etiam reficiantur dama, & interesse, ead. Rot. d. p. 1. decis.

Tom. I.

PPP 3